

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MUĞLA-DATÇA
HIZIRŞAH KÖYÜ
KIRSAL SİT ALANI KORUMA PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Begüm İŞCANI

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Programı

Mayıs 2016

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MUĞLA-DATÇA
HIZIRŞAH KÖYÜ
KIRSAL SİT ALANI KORUMA PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Begüm İŞCANI
(502131217)**

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Zeynep Eres Özdoğan

Mayıs 2016

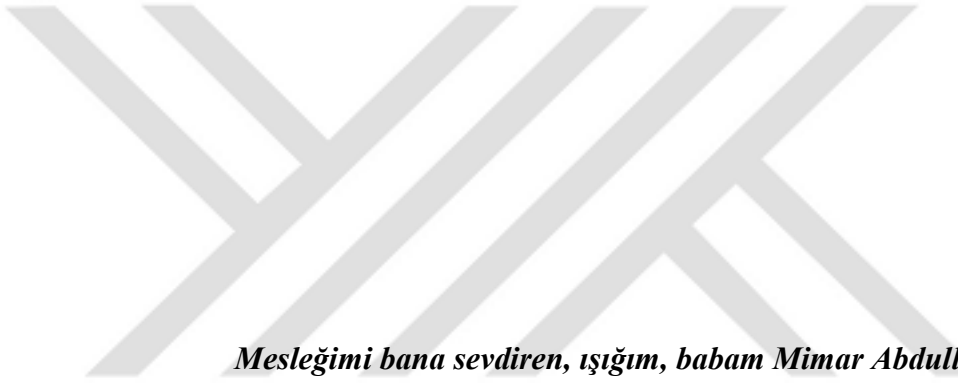
İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502131217 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Begüm İŞCANI, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “MUĞLA- DATÇA HIZIRŞAH KÖYÜ KIRSAL SİT ALANI KORUMA PROJESİ” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Zeynep Eres ÖZDOĞAN**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Doç. Dr. Deniz MAZLUM**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Yard. Doç. Dr. Banu ÇELEBİOĞLU
Yıldız Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi : **30 Mart 2016**
Savunma Tarihi : **04 Mayıs 2016**

Mesleđimi bana sevdiren, ışığım, babam Mimar Abdullah İşcanı'ya,

ÖNSÖZ

Daima yanımda ve bana destek olan ebeveynlerim Ayla ve Abdullah İşcanı'ya, ablalarım Burcu Gökdemir, Başak Eroğlu, Sibel Boyacı'ya, abim Murat Şakır'a, tüm Hızırşah halkına ve Datça'lı hemşerilerime, tez çalışmalarım esnasında değerli bilgilerini bana aktaran ve çalışmama dört elle sarılmamı sağlayan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Zeynep Eres'e ve bu süreçte desteğini hiç eksik etmeyen değerli meslektaşım Oytun Kasapgil'e teşekkürlerimi sunarım.

Mart 2016

Begüm İşcanı
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xiii
ÇİZELGE LİSTESİ	xv
ŞEKİL LİSTESİ	xvii
ÖZET	xix
SUMMARY	xxiii
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı	1
1.2 Çalışmanın Kapsamı	1
1.3 Çalışmanın Yöntemi	2
1.3.1 Kaynak araştırması	2
1.3.2 Alan araştırması	2
1.3.3 Sözlü bilgi çalışması	3
2. DATÇA İLÇESİ	5
2.1 Datça İlçesi	5
2.2 Coğrafi ve İklimsel Özellikleri	6
2.3 Sosyo-Ekonomik Yapısı	8
2.4 Tarihsel Gelişimi	11
2.5 Yasal Durum	14
2.6 Datça Yarımadası'nın Yerel Mimarisine Genel Bir Bakış	15
3. HIZIRŞAH KÖYÜ	17
3.1 Coğrafi ve İklimsel Özellikleri	19
3.2 Sosyo-Ekonomik Yapısı	20
3.3 Hızırşah Bölgesinin Tarihi	21
3.3.1 Antik seramik atölyeleri	21
3.3.2 Antik tarım terasları	23
3.3.3 Hacetevi tepesi	24
3.3.4 Yarıkdağ kaya resmi	24
3.4 Anıtsal Yapılar	25
3.4.1 Hızırşah Camii	25
3.4.2 Hızırşah Kilisesi	26
3.4.3 Hızırşah Yel Değirmenleri	27
3.5 Hızırşah Köyü'nün Tarihsel Gelişimi	27
3.5.1 Köyün adının değiştirilmesi	28
3.5.2 Osmanlı arşiv belgelerinde Hızırşah yerleşimi	29
3.5.3 Hızırşah Köyü'nde Rumlar	31
3.6 Yerleşim Dokusunun Özellikleri	32
4. HIZIRŞAH KÖYÜ YERLEŞİM ALANI ANALİZLERİ	35
4.1 Yerleşme Doku Analizi	35
4.2 Kadastral ve Envanter Bilgileri	36

4.3 Yapılı ve Açık Alan Analizi.....	36
4.4 Çevresel Durum Analizi.....	36
4.5 İşlev Analizi	37
4.6 Kat Adedi Analizi.....	38
4.7 Yapım Sistemi Analizi	39
4.8 Kullanım Durumu Analizi.....	41
4.9 Sağlamlık Durumu Analizi.....	42
4.10 Tarihsel Değerlilik Analizi.....	43
4.11 Korunmuşluk Durumu Analizi.....	44
4.12 Yapım Dönemi Analizi	44
4.13 Yasal Durum Analizi.....	45
4.14 Ulaşım Durumu Analizi	45
5. HIZIRŞAH KÖYÜ KONUTLARININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ	47
5.1 Tek Katlı Yapılar.....	51
5.1.1 163 Envanter no'lu yapı	51
5.1.2 165 Envanter no'lu yapı	52
5.1.3 250 Envanter no'lu yapı	54
5.1.4 19 Envanter no'lu yapı	55
5.1.5 16 Envanter no'lu yapı	56
5.1.6 101 Envanter no'lu yapı	58
5.1.7 26 Envanter no'lu yapı	59
5.1.8 114 ve 115 Envanter no'lu yapılar	61
5.2 Bodrum Katlı Yapılar.....	62
5.2.1 164 Envanter no'lu yapı	62
5.2.2 175 Envanter no'lu yapı	64
5.3 İki Katlı Yapılar	66
5.3.1 24 Envanter no'lu yapı	66
5.3.2 147 Envanter no'lu yapı	67
5.4 Konut Mimarisinin Değerlendirilmesi	68
5.4.1 Plan tipolojisi.....	68
5.4.2 Cephe tipolojisi	70
5.4.3 Parseldeki yapılaşmanın incelenmesi.....	71
5.5 Hızırşah Köy Konutlarının Mimari ve Yapı Öğeleri	72
5.5.1 Döşeme ve düz dam	72
5.5.2 Duvar.....	73
5.5.3 Kapı.....	73
5.5.4 Pencere	73
5.5.5 Ocak	74
5.5.6 Ahşap raf.....	74
5.5.7 Dolap nişi	74
5.5.8 Abdestlik	75
5.5.9 Ambar ve yüklük.....	75
6. HIZIRŞAH KÖYÜ'NDE KORUMA SORUNLARI	77
6.1 Ekonomik ve Toplumsal Sorunlar.....	77
6.2 Mimari Çevreye İlişkin Sorunlar.....	78
6.2.1 Sit ölçeğinde sorunlar.....	78
6.2.2 Yapı ölçeğinde sorunlar	78
6.3 Teknik Uygulama Sorunları	79
6.4 Yasal Sorunlar	79
7. HIZIRŞAH KÖYÜ'NÜN KORUNMASINA YÖNELİK ÖNERİLER	83

7.1 Ekonomik ve Toplumsal Öneriler.....	83
7.2 Mimari Çevreye İlişkin Öneriler.....	84
7.2.1 Sit ölçeğinde öneriler	84
7.2.2 Yapı ölçeğinde öneriler	84
7.3 Teknik Uygulama Önerileri	85
7.4 Yasal Öneriler	86
8. SONUÇ	89
KAYNAKLAR	91
EKLER	95
ÖZGEÇMİŞ.....	407

KISALTMALAR

BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivleri
ÇDP	: Çevre Düzeni Planı
DİE	: Devlet İstatistik Enstitüsü
KAİP	: Koruma Amaçlı İmar Planı
ÖÇKK	: Özel Çevre Koruma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜBA	: Türkiye Bilimler Akademisi
TVKGM	: Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1 : Datça İlçesi Nüfusunun artışı (DIE, TUIK).	10
Çizelge 2.2 : Datça İlçesi kırsal ve merkez yerleşimlerinin yıllara göre artış grafiği (DIE).....	10
Çizelge 3.1 : Hızırşah Köyü'nün yıllara göre nüfus artışı (DIE).....	20
Çizelge 3.2 : Osmanlı Arşivleri'ndeki belgelerde 'Batı' isminin yazılışı.	28

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : Köy ve mahalle yerleşimleriyle Datça İlçesi.....	5
Şekil 2.2 : Datça Yarımadası'nın yükselti haritası, Dirik (2003)'ten düzenlenmiştir (Eşyüksekti eğrileri 200 m'de bir geçirilmiştir.).....	7
Şekil 2.3 : Datça Yarımadası'ndaki önemli antik yerleşimlerin konumu.....	11
Şekil 2.4 : Datça Yarımadası'nda yaygın görülen tek odalı konutun plan ve cephesi, Hızırşah Köyü.....	16
Şekil 3.1 : Hızırşah ve çevresindeki kırsal yerleşimlerin hava fotoğrafı.....	17
Şekil 3.2 : Helenistik seramik atölyelerinin dağılımı (Tuna, 2012, Şekil 12).	22
Şekil 3.3 : Doğu Hızırşah Yolu boyunca bulunan seramik atölyelerinin dağılımı (Tuna, 2012, Şekil 15).	22
Şekil 3.4 : Hızırşah'ın güneyindeki antik tarım teraslarının planı (Dirik vd., 2003, Şekil 5.1).....	23
Şekil 3.5 : Bizans Dönemi duvar resmine ait çizim (Özcan, 2010, Fig. 2).	24
Şekil 4.1 : Hızırşah Köy yerleşimine bakış (Kazak, 2012).....	35
Şekil 4.2 : İşlev Analizi.	37
Şekil 4.3 : Ana Yapıların İşlev Analizi.....	38
Şekil 4.4 : Ek Yapıların İşlev Analizi.....	38
Şekil 4.5 : Kat Adedi Analizi.....	39
Şekil 4.6 : Ana Yapıların Kat Adedi Analizi.....	39
Şekil 4.7 : Ek Yapıların Kat Adedi Analizi.....	39
Şekil 4.8 : Yapım Sistemi Analizi.	40
Şekil 4.9 : Ana Yapıların Yapım Sistemi Analizi.	40
Şekil 4.10 : Ek Yapıların Yapım Sistemi Analizi.....	40
Şekil 4.11 : Kullanım Durumu Analizi.....	41
Şekil 4.12 : Ana Yapıların Kullanım Durumu Analizi.....	41
Şekil 4.13 : Ek Yapıların Kullanım Durumu Analizi.	41
Şekil 4.14 : Sağlamlık Durumu Analizi.....	42
Şekil 4.15 : Ana Yapıların Sağlamlık Durumu Analizi.....	42
Şekil 4.16 : Ek Yapıların Sağlamlık Durumu Analizi.	43
Şekil 4.17 : Ana Yapıların Tarihsel Değerlilik Analizi.	43
Şekil 4.18 : Ek Yapıların Tarihsel Değerlilik Analizi.	44
Şekil 4.19 : Korunmuşluk Durumu Analizi.....	44
Şekil 5.1 : Yerleşim dokusunu oluşturan konut örnekleri.	47
Şekil 5.2 : Kısa ve uzun kenardan girilen tek mekanlı konut planları (163 ve 147 Env. no'lu yapılar).....	48
Şekil 5.3 : Alanda belgelenen konutlar.....	50
Şekil 5.4 : 163 Envanter no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.	51
Şekil 5.5 : 165 Envanter no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.	53
Şekil 5.6 : 250 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeydoğu cephesi.	54
Şekil 5.7 : 19 Envanter no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeydoğu cephesi.	55
Şekil 5.8 : 16 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeydoğu cephesi.	56

Şekil 5.9 : 101 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve kuzeyden yapıya bakış.	58
Şekil 5.10 : 26 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.	60
Şekil 5.11 : 114 ve 115 Env. no'lu yapıların vaziyet planı ve Doğu cepheleri.	61
Şekil 5.12 : 164 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.	63
Şekil 5.13 : 175 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.	64
Şekil 5.14 : 24 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeydoğu cephesi.	66
Şekil 5.15 : 164 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve kuzeybatı cephesi.	67
Şekil 5.16 : Tek odalı planın gelişimi.	69
Şekil 5.17 : Tek odalı konuta ikinci odanın eklenmesi, Hızırşah Köyü.	69
Şekil 5.18 : İkinci katın eklenmesi ve doğrudan iki katlı inşa edilen yapılar.	70
Şekil 5.19 : Tek katlı yapılara ikinci kat ve beşik çatı eklenmesi.	71
Şekil 5.20 : Yapıların parseldeki konumu.	71
Şekil 5.21 : Geleneksel Hızırşah konutunun iç mekanı (250 Env. no'lu yapı).....	72
Şekil 5.22 : Abdestlik ve yüklüğün oda içindeki konumu (250 Envanter no'lu yapı).	75

MUĞLA- DATÇA HIZIRŞAH KÖYÜ KIRSAL SİT ALANI KORUMA PROJESİ

ÖZET

Hızırşah Köyü, Muğla İli'nin Datça İlçesi'ne bağlı dokuz kırsal yerleşimden biridir. 12.11.2012 tarih ve 6360 sayılı kanun ile kırsal yerleşim durumunda olan 'Köy'ler, 'Mahalle'ye çevrilmiştir. Günümüzde resmi olarak 'mahalle' statüsünde olan Hızırşah, tipik bir köy yerleşiminin özelliklerini taşıdığından bu çalışmada 'köy' olarak tanımlanmıştır. Datça ilçe merkezindeki, İskele Mahallesi'ne 5 km uzaklıkta yer alan Hızırşah Köyü (Mahallesi), sahip olduğu kültürel ve mimari değerleri nedeniyle incelenmeye değer bulunmuştur.

Hızırşah Köyü (Mahallesi) kırsal yerleşim alanını mimari açıdan ele alan bu çalışmada, özgün mimari dokunun ve alanda bulunan kültür varlığı niteliğindeki yapıların saptanarak belgelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma alanında 1/1000 ölçekli yerleşme analizleri ve belirlenen nitelikli yapıların 1/100 ölçekli belgelemesi yapılarak, Hızırşah Köyü'nün geleneksel mimarisi incelenmiştir. Rölöve ve restitüsyon çizimleri hazırlanan yapıların Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) kırsal mimarlık envanteri fişi de doldurulmuştur. Alanın yerel mimarisinin sit ve yapı ölçeğinde incelenmesinin yanı sıra, tarihsel süreçte sosyokültürel değişimi kısaca açıklanmış, yakın çevredeki arkeolojik alanlar ve kültür varlıkları tanımlanmıştır.

Yerleşimin sahip olduğu kültürel ve mimari değerler ilgili resmi kurumlar ve yerli halk tarafından henüz kavranamamıştır. Çalışma sonucunda henüz sit alanı olmayan köyün nitelikli geleneksel mimari dokusu tanımlanmış ve sit alanı olarak önerilmiştir. Geleneksel dokuyu oluşturan konut yapıları çevresiyle bir bütün olarak değerlendirilerek tescile önerilmiştir. Geliştirilecek mimari koruma önerileriyle yakın çevredeki Reşadiye Mahallesi, Eski Datça Mahallesi gibi sit alanlarıyla birlikte Hızırşah Köyü'nün Datça Yarımadası ölçeğinde bütüncül bir koruma planlamasının konusu olması da hedeflenmiştir.

Birinci bölümde tezin amacı ve kapsamıyla beraber çalışmanın yöntemi de anlatılmıştır. Çalışma sırasında kullanılan kaynaklar, fiziksel alan araştırmaları ve sözlü bilgi çalışmaları açıklanmıştır.

İkinci bölümde çalışma alanının yer aldığı Datça İlçesi'nin coğrafi ve iklimsel özellikleri, sosyo-ekonomik yapısı genel özellikleriyle tanıtılmıştır. Yarımada'nın tarihsel gelişimi Burgaz (Eski Knidos) ve Knidos gibi Antik yerleşimlerden Osmanlı dönemine kadar bilinen yerleşimler ve geçirdikleri süreç açıklanmıştır. Bu bölümde Datça isminin tarihçesine de yer verilmiştir. Yarımada'da yaygın görülen geleneksel evlerin mimari özellikleri ve mimari öğeleri ele alınmıştır. Hızırşah Köyü'nün yakın çevresinde yer alan Eski Datça ve Reşadiye Mahallelerinin yasal kriterleri açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde çalışmanın ana konusu olan Hızırşah Köyü'nün fiziksel, sosyal ve tarihi özellikleri ele alınmıştır. 350 m'yi bulan tepeliklerin eteğinde, hafif eğimli bir arazi üzerinde kurulan ve su kaynakları açısından zengin bir bölgede yer alan

Hızırşah'ın coğrafi ve iklimsel özellikleri açıklanmıştır. Ana ekonomisi tarıma dayalı olan Hızırşah halkının 1935'ten günümüze düzenli olarak yapılan nüfus sayımları ele alınarak sosyo-ekonomik yapısı açıklanmış, bölgenin tarihsel gelişimi erken dönemden başlanarak ele alınmıştır. Yerleşimin yaklaşık 1 km doğusunda yer alan Antik seramik ve amfora yapım atölyelerinin buluntu alanları, sırtını dayadığı Hacetevi Tepesi ve Karatepe'nin çevresinde 5-6 metreyi geçmeyen ince uzun şeritler halinde yer alan Antik tarım terasları, Çare yeri olarak anılan Hacetevi Tepesi hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Bu bölümde ayrıca Yarıkdağ mevkiinde yer alan Bizans döneminden kalma kaya resminin yanı sıra, yerleşimin 700 m doğusunda Beylikler Dönemi'nden kalma kagir Hızırşah Camisi, caminin 400 m doğusunda 19. yüzyıla tarihlendirilen kagir Hızırşah Kilisesi ve Değirmenyakası Mevkii'nde yer alan iki adet kagir yel değirmeni gibi anıtsal yapıların mimari özellikleri açıklanmıştır. Bu bölümde ayrıca Hızırşah Köy yerleşiminin tarihçesiyle ilgili arşiv ve kaynak araştırmaları yapılmıştır. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'ndeki (BOA) 1911 tarihli bir belgede köyün 'Batı' olan adının 'Hızırşah' olarak değiştirildiği saptanmıştır. 1845- 1922 tarihleri arasında arşivlenen çeşitli harita ve belgelerde köyün adının 'Batı' olarak geçtiği belirlenmiştir. Hızırşah halkının 19. yüzyıldaki sosyo-ekonomik durumunu ortaya koyan, emlak ve gelirler bilgilerinin kayıtlı olduğu 1845 tarihli 'Temettuat Defteri' Osmanlıca'dan çevrilerek incelenmiştir. Yerleşimin yakınındaki Hızırşah Kilisesi göz önünde bulundurularak 19. yüzyılda Hızırşah'ta yaşayan Rumlar hakkında ulaşılan belgeler ortaya konmuştur. Tarihsel özellikleri ortaya konan yerleşimin günümüzdeki mevcut doku özellikleri tanıtılarak korunmuş mimari özellikleri açıklanmıştır.

Dördüncü bölümde Hızırşah Köyü'nde yapılan 1/1000 ölçekli yerleşim alanı analizleri açıklanmıştır. Çalışmalara 2015 kış aylarında kadastral haritanın güncellenmesiyle başlanmış ve toplam 14 adet analiz çalışması yapılmıştır. Analizlerde girişleri ayrı olan geleneksel yapılar ve yeni yapılar 'ana yapılar', geleneksel yapıları büyütmek amacıyla eklenen odalar 'ek yapılar' olarak tanımlanmıştır. Yerleşimin önemli bir koruma sorunu olan, geleneksel yapıları büyütmek amacıyla eklenen yeni odalar ayrıca değerlendirilerek pasta grafik anlatımlarla açıklanmıştır.

Beşinci bölümde sit ölçeğinden yapı ölçeğine geçilmiş ve Hızırşah Köyü'nün yerel mimarisinin önemli bileşeni olan tek odalı kagir evlerin parseldeki konumu, yönelişi, mimari biçimlenişi, mimari öğeleri, plan ve cephe özellikleri ele alınarak açıklanmıştır. Yerleşimde terk edilerek yıkılma tehlikesi bulunan ancak özgün mimari özellikleriyle öne çıkan yapılara öncelik verilerek belgelenmesi sağlanmıştır. Seçilen yapılar tek katlı, bodrum katlı ve iki katlı olmak üzere üç başlıkta sınıflandırılmıştır. Belgelenen yapıların mimari ve yapısal özellikleri, 1/100 ölçekli hazırlanan plan ve cephe rölöveleri üzerinden açıklanmış, her yapının koruma sorunları belirtilmiştir. Rölöveleri oluşturulan yapıların mimari gelişimini anlamak ve koruma önerilerine zemin oluşturmak üzere plan, kesit ve cephe restitüsyon çizimleri oluşturulmuştur. Restitüsyon çizimlerinde yapının izleri, köydeki korunmuş konut örnekleri ve halktan edinilen bilgilerden faydalanılmıştır.

Detaylı şekilde açıklanan yapılar göz önünde bulundurularak Hızırşah konut mimarisi plan ve cephe tipolojisi açısından incelenmiştir. Erken dönemde tek odalı ve tek katlı ve düz damlı inşa edilen konutlara ikinci kat ve ikinci odanın ve beşik çatının eklenmesi irdelenmiştir. Bunun yanı sıra, alan genelinde örnekler seçilerek parseldeki yapılaşmayla zaman içerisindeki değişimi incelenmiştir.

Ayrıca ele alınan konutların düz dam, döşeme ve duvar gibi yapı öğeleri incelenmiş, kapı, pencere, ocak, ahşap raf, dolap nişi, abdestlik, ambar ve yüklük gibi mimari öğelerinin boyutları, biçimleri, çeşitleri detaylandırılmıştır. İncelenen mimari ve yapı öğeleri 1/20 ölçekli detay çizimlerle açıklanmıştır.

Altıncı bölümde Hızırşah Köyü'ndeki koruma sorunları ekonomik ve toplumsal, mimari çevreye ilişkin, teknik uygulama ve yasal sorunlar olmak üzere ana dört başlıkta ele alınmıştır. Yerleşimde zamanla gereksinimleri değişen yerli halka tek odalı evlerin yetersiz olması, köyden kent merkezine yapılan göçler gibi ekonomik ve toplumsal sorunların yanı sıra, geleneksel yapı inşa eden taş ustalarının meslek birikimini genç nesillere aktarmaması gibi teknik uygulama sorunları vardır. Mimari çevreye ilişkin sorunlar yapı ve sit ölçeğinde olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir.

Yapı ölçeğinde terk edilme ve bakımsızlık, ek yapıların geleneksel malzeme ve yapı tekniğinden uzak inşa edilmesiyle geleneksel konutların plan ve cephe özelliklerini ve sokak görünümünü bozması, kötü onarım görmesi gibi sorunlar tespit edilmiştir. Sit ölçeğinde ise üzeri beton bloklarla kapatılarak zemin kotunun altına alınan dereler, araç park edilecek planlanmış bir alanın bulunmaması, köy ortamına uygun olmayan parke taşıyla kaplı sokaklar ve sokakların isimsiz olması gibi sorunlar tespit edilmiştir. Köyün imar planının olmaması, mevcut yasal düzenlemelerin kırsal mimarinin korunmasına yönelik herhangi bir hüküm içermemesi ve köyde tescillenmiş herhangi bir yapı bulunmaması gibi yasal sorunlar açıklanmıştır.

Yedinci bölümde, yapı ve sit ölçeğinde belirlenen koruma sorularına yönelik öneriler açıklanmıştır. Sahip olduğu mimari ve kültürel değerlerin henüz farkında olmayan Hızırşah halkının koruma bilincinin geliştirilmesine yönelik öneriler geliştirilmiştir. Yerleşimin çevresiyle birlikte kültürel peyzaj değerleri ortaya çıkarılmasıyla öncelikle köy, ardından da belde ekonomisinin kalkınmasına katkıda bulunulacak sürdürülebilir koruma önerileri açıklanmıştır. Hızırşah'ın sit alanı ilan edilerek tarihi nitelikli yapıların tescillenmesi önerilmiştir. Hızırşah Köyü'nün Eski Datça ve Reşadiye Mahalleleriyle birlikte geleneksel mimarisi korunmuş kırsal yerleşimler kültür rotası oluşturularak bölge ekonomisinin canlandırılması hedeflenmiştir.

Sonuç olarak, Bölgenin mimari değerlerinin korunması için yakın çevresindeki arkeolojik alanlar, tarihi yapılar ve kültürel alanlarıyla birlikte bütün olarak ele alınmanın yanı sıra, üst ölekte yerleşimin kültürel kimliği tanımlanarak sit alanı olarak tescillenen Eski Datça ve Reşadiye Mahalleleriyle kültür turizmine eklenmelidir.

RURAL CONSERVATION PROJECT OF MUĞLA- DATÇA HIZIRŞAH VILLAGE

SUMMARY

Hızırşah Village is one of the nine rural settlements in Datça District of Muğla Province. With the law no. 6360 dated 12.11.2012, the "Villages" that were rural settlements were transformed into "Neighborhood"s. Hızırşah, which currently has the status of "neighborhood", has been defined as "village" in this study because it has the attributes of a typical village settlement. Located 5 km away from İskele Neighborhood, Hızırşah Village (Neighborhood) has been regarded important to be investigate owing to its cultural and architectural values.

Examining Hızırşah's rural settlement from an architectural perspective, in this study it has been aimed to determine and document authentic architectural texture with cultural heritage buildings within this area. Hızırşah's traditional architecture has been examined by carrying out 1/1000 scaled settlement analyses and 1/100 scaled documentation of specific buildings. Entry of Turkish Academy of Sciences (TUBA) rural architectural inventory indexes of structures whose building survey and restitution drawings have been prepared, have also been filled out. In addition to examining rural architecture on site and building scale, its historical socio-cultural change has been explained and the archaeological areas and cultural assets have defined.

The cultural and architectural values of the settlement have yet to be appreciated by the related public authorities and the locals. The village's traditional architectural texture has been defined and it has been proposed to become a protected area, as a result of the study. Houses and their surrounding elements that make up the traditional architectural texture have been approached as a whole and recommended to be registered. With the architectural conservation recommendations that will be put forth, a comprehensive conservation planning for Hızırşah Village on Datça Peninsula together with the protected areas such as the nearby Reşadiye and Eski Datça Neighborhood has also been intended.

In the first chapter, the objective and scope of thesis as well as the methodology of the study are introduced. Furthermore, sources, physical area studies and oral knowledge studies are explained.

In the second chapter, in addition to geographical and climate conditions of Datça district, socio-economic structure of the area is outlined. Historical development of the peninsula and different transitions thereto are described from the times it was known as Burgaz (Old Knidos) and then Knidos until the Ottoman period. This chapter also provides a historical background of the name of 'Datça'. Architectural features and elements of traditional houses in the peninsula are discussed as well. Legal criteria for Eski Datça and Reşadiye Neighborhoods which are located in close vicinity of Hızırşah, are elucidated.

In the third chapter, physical, social and historical features of Hızırşah are introduced. Located on the skirts of hills as much high as 350 m, and on a water source-rich region of slightly sloping land, the geographical and climatic characteristics of Hızırşah are discussed. The socio-economic structure of Hızırşah, which relies mainly on an agrarian economy is also explained by using population censuses of the people, which have been regularly conducted since 1935. Also, historical evolution of the region since its early period is examined. Detailed information is provided about the Hacetevi Hill which is also known as Remedy place, located approximately 1 km east of the settlement, ancient pottery and amphorae findings of the workshop production of the fields, and around Hacetevi Hill and Karatepe; 5-6 meters long thin strips located in the Ancient agricultural terraces of the resort. In this section the rock painting of the Byzantine era at Yarikdag location, also the masonry Hızırşah Mosque which is located 700 m east of the settlement remaining from the period of principalities, 400 m east of the mosque Hızırşah Church from 19th century and located in the area dated to the century and two windmills at Degirmenyakası Location are explained. In addition, archival and source studies are carried about the history of Hızırşah Village settlement. A document dated back to 1911 in Ottoman Archives indicates that the village's name was "Bati", however it was changed as "Hızırşah". In various Ottoman maps and documents archived between 1845-1922, the old name of village is appointed. "Temettuat Book" dated back to 1845 with records of houses and incomes is translated and examined from Ottoman Turkish. The translation of the Temettuat Book which reveals the socio-economic status of Hızırşah habitants in the 19th century is attached in the appendix part. Considering the Hızırşah Church next to the settlement, documents about the Greeks living in Hızırşah in 19th century are also revealed. Besides the explanation of historical features of the settlement, current characteristics and the architectural features of the village are described.

In the fourth chapter, the 1/1000 scale settlement area analyses conducted in Hızırşah Village are described. Studies have initiated in 2015 winter with the update of cadastral map and a total of 14 different analyses also included. The traditional and new buildings with separate entrances are defined as "main buildings" and the added rooms which are built to expand the traditional buildings are defined as "annex buildings". Incompatible annex buildings cause important conservation problems in the settlement and they were assessed separately and explained by pie charts.

In the fifth chapter, the masonry houses with single rooms in Hızırşah are explained in relation to their location in plot, orientation, architectural organization, architectural elements, plan and facade characteristics. Buildings that were abandoned in the settlement that face a threat of crumbling but appear with unique architectural characteristics are given priority to document. Selected buildings are classified under three groups as single storied, ones with basement and two storied buildings. The architectural and structural characteristics of the documented buildings are explained through 1/100 scaled layout and facade surveys and preservation problems for each building was defined. Plan, section and façade restitution were drawn in order to understand the architectural change and to establish a ground for preservation suggestions of the houses. The trails of the buildings, samples of protected houses in the village and the information obtained from public were used for restitution drawings.

Considering the traditional buildings that are explained in details, Hızırşah settlement is examined through architectural layout and facade typology. Addition of the gable

roof, the second floor and the new rooms were examined by considering one-bedroom and single-storied houses. In addition to this, samples from the area were selected and the buildings in the plot along with change in time were examined.

The examined houses' structural and architectural elements such as floors, walls, flat roofs, doors, windows, ovens, wooden shelves, niches, bathing cubicles, the closet warehouse are elaborated with their sizes, formats and types. The architectural and structural elements were explained with 1/20 scale detailed drawings.

In the sixth chapter, the conservation issues in Hızırşah are discussed and they are considered under four main titles, namely economic and social, about the architectural environment, technical application and legal problems. Economic and social problems such as migration of the habitants from village to the city center, requirement changes of the people over the time are explained. Also, technical implementation problems as stone foreman are not transferring traditional knowledge to the younger generations are discussed. The problems about architectural environment are examined under two titles as structural scale and site area.

At the scale of structure, abandonment and neglect, the annex buildings being constructed away from traditional materials and inappropriate repairs have been defined as the problems. At site scale, the problems that were identified are the creeks closed by concrete blocks and taken below the ground level, lack of areas for car parking, streets covered with concrete paving stones not suitable for village and unnamed streets. Absence of a zoning plan for the village, lack of provisions in the existing legal documents about the conservation of rural architecture and the absence of any registered buildings in the village are some of the legal problems explained.

In the seventh chapter, solutions for the protection problems determined in the building and site are briefly provided. People of Hızırşah are not yet aware of the architectural and cultural values they obtain and suggestions are developed in order to improve their awareness of preservation accordingly. The cultural landscape values should be indicated and then the sustainable protection suggestions are explained, which will contribute to village economy. It has been proposed to declare Hızırşah as protected area and to register the historical buildings. A culture route for the rural settlement with protected traditional architecture was aimed with Hızırşah Village's Old Datça and Reşadiye Neighborhoods, thereby the economy in the region will be vitalized.

Overall, for the protection of the architectural values of the region surrounding archaeological sites, historical buildings, and cultural fields, besides being considered as a whole in conjunction with the upper scale of the settlement qualified as a conservation area by defining the cultural identity of its neighborhoods, old Datça and Reşadiye needs also be included to the cultural tourism.

1. GİRİŞ

1.1 Çalışmanın Amacı

Muğla İli'ne bağlı Datça İlçesi bölgede son 30 yıldır büyümekte olan turizm sektörüne koşut olarak gelişen tatil beldelerinden biridir. Datça yarımadası sahip olduğu doğal güzellikleriyle doğal sit alanı olmanın yanı sıra, mimari ve kültürel değerleriyle de kentsel sit alanları içermektedir (Şekil A.10). Bu özellikleri nedeniyle ilçe, birçok akademik çalışmaya konu olmuştur.

Bu tez çalışmasının konusunu oluşturan Hızırşah Köyü, yarımadanın merkez mahallesine 5 km uzaklığıyla merkeze en yakın kırsal yerleşimdir. Hızırşah Köyü'nün mimari yapısı yarımadaadaki özgünlüğünü korumuş kırsal yerleşimlere iyi bir örnek oluşturduğu için incelenmeye değer bulunmuştur. Köy, yerel mimarisi ve geleneksel köy yaşantısıyla gerek mimari gerek sosyolojik açıdan incelenmeye değer olmasına karşın, bu çalışmaya kadar akademik bir araştırmaya konu olmamıştır.

Çalışmanın amacı Datça İlçesi'nin yaygın mimari karakterini göz önünde bulundurarak, Hızırşah Köyü'nün geleneksel mimarisini anlamak ve belgelemek, yapı, parsel ve alan ölçeğinde korunması gerekli kültürel ve mimari değerleri belirlemek ve bunların korunmasına yönelik öneriler geliştirmektir. Bu bağlamda Hızırşah Köyü'nün sahip olduğu kültürel potansiyelin ortaya çıkartılması ve Datça Yarımadası'nın kültür rotasına eklenmesinin sağlanması, öncelikle köyün, ardından da ilçenin kalkınmasına yardımcı olacaktır.

1.2 Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma, Muğla'nın Datça İlçesi'nde geleneksel yapıların yoğun bir şekilde bulunduğu Hızırşah Köyü'nü konu edinmektedir. Hızırşah Köyü'nün yanı sıra Datça İlçesi'nin fiziksel, sosyal, ekonomik özellikleri, tarihsel gelişimi ve yarımada kırsalında görülen yaygın mimari biçim açıklanmaktadır.

Çalışma kapsamında Hızırşah Köyü, kırsal yaşam biçimi ve mimarisiyle bir bütün olarak incelenmektedir. Alan genelinde yapılan analiz çalışmalarının yanı sıra (Ek E), geleneksel konutların mimari biçimlenişi (Ek G), yapısal özellikleri (Ek I) ve tipolojisi (Ek H) bağlamında tek yapı ölçeğinde de çalışılmıştır. Tek yapı ölçeğinde çalışılan yapılar için TÜBA'nın kırsal mimarlık envanteri fişleri doldurulmuştur (Ek L). Geleneksel konutların tarihsel süreçte geçirdiği değişimler mimari ve sosyolojik açıdan ele alınmış, köy yerleşiminde karşılaşılan koruma sorunları açıklanmıştır.

1.3 Çalışmanın Yöntemi

1.3.1 Kaynak araştırması

Bu çalışmanın öncesinde, Hızırşah Köyü hakkında, jeoarkeolojik araştırmalar (Dirik vd, 2003), gezi ve inceleme yazısı (Efe vd., 2015) gibi çalışmaların dışında herhangi bir akademik çalışmanın yapılmadığı saptanmıştır.

Köyün 700 m doğusunda, Beylikler döneminden kalma bir cami ve caminin 400 m doğusunda da 19. yüzyıla tarihlendirilen bir kilise ve sarnıç bulunmaktadır. Bunlara ek olarak köy yerleşiminin sırtını dayadığı Yassıdağ eteklerinde Antik dönemden günümüze ulaştığı belirtilen tarım teraslarının varlığı bilinmektedir. Bu kültür varlıklarıyla ilgili akademik çalışmalar yapılmış olup, ilgili kaynaklar incelenmiştir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde (BOA), Hızırşah Köyü ve Datça Yarımadası'yla ilgili belgeler taranmış, haritalar (Ek C), köyün adının değiştirilmesiyle ilgili belgeler ve 'Temettuat Defteri' Osmanlıca'dan çevrilerek değerlendirilmiştir (Bölüm 3.5).

Yerel mimariyi daha iyi anlamak ve yorumlamak amacıyla, Datça İlçesi'nde kentsel sit alanları olan Reşadiye ve Eski Datça Mahalleleri kırsal mimarisi üzerine yapılan restorasyon konulu akademik çalışmalar ayrıntılı incelenmiş ve yarımada genelinde yapılan yayınlar taranmıştır.

1.3.2 Alan araştırması

Tez çalışması kapsamında Hızırşah Köyü öncelikle sit ölçeğinde ele alınmıştır. Hızırşah Köyü'nün kadastral haritasının 2014 yılı itibariyle mevcut durumu yansıtmadığı tespit edilmiştir. Alanın güncel durumu haritaya işlenerek 1/1000 ölçekli plan güncellenmiştir (Şekil E.4). Çalışma alanının mimari kimliğini ve

koruma sorunlarını belirlemek üzere, 1/1000 ölçekli analiz çalışmaları yapılmış ve bu analizler grafik anlatımlarla da yorumlanmıştır (Bölüm 4, Ek E).

Tamamlanan analiz çalışmalarının ardından alan ölçeğinden yapı ölçeğine geçilmiş, çalışma alanındaki yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalan geleneksel yapı örnekleri belirlenmiştir. Geleneksel rölöve teknikleri kullanılarak bu yapılar belgelenmiştir. Datça Yarımadası'nda yer alan Reşadiye ve Datça Mahallelerinin kentsel sit alanlarındaki tescilli örnekler ile çalışma alanında bulunan geleneksel yapılar karşılaştırılmış, kısmen yıkık veya kapı ve pencere doğramaları bulunmayan yapılar 1/100 ölçekli plan, kesit ve cephe rölöveleri üzerinden restitüe edilmiştir. Ayrıca, yapıların parselleri içerisindeki konumları, yönelişleri, girişleri ve ek yapıları gibi mimari özellikleri belirlenerek, yapı-parcel ilişkisi incelenmiştir. Çalışma alanının tamamı 2014-2016 arasında düzenli olarak fotoğrafla belgelenmiştir. Eklerde kullanılan fotoğraflar aksi belirtilmediği sürece tez yazarına aittir.

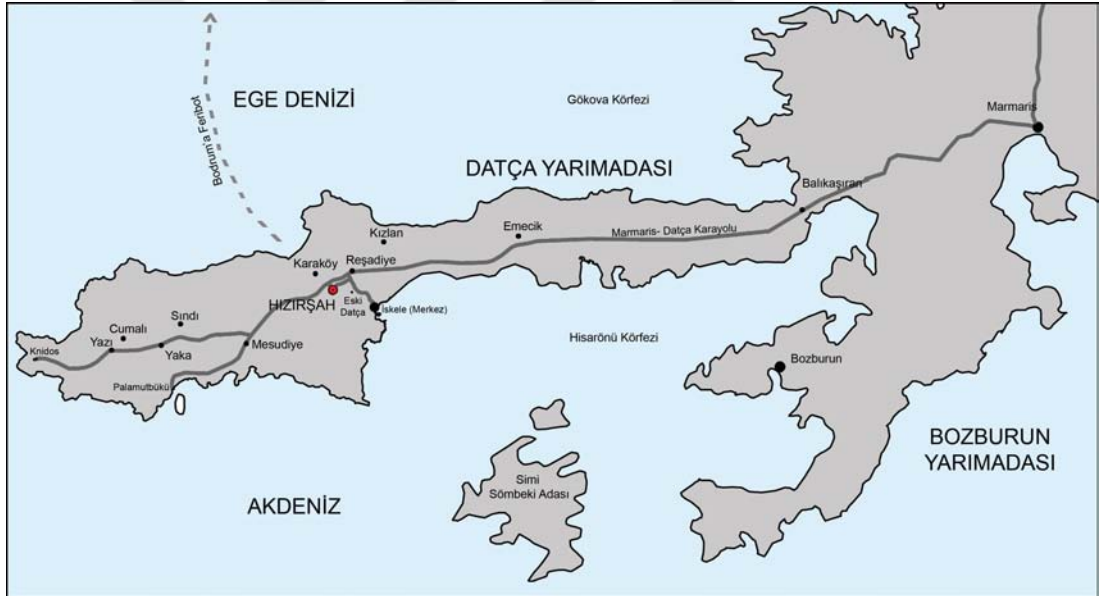
1.3.3 Sözlü bilgi çalışması

Datça İlçesi'nin dağlık bölgesinde yer alan Hızırşah Köyü'ndeki geleneksel yapıların inşaat sürecini ve bu yapıların kullanımını öğrenmek üzere, bir yapı ustası ve çocukluğunu köyde geçirmiş halktan kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Yazılı kaynaklarda rastlanmayan bu tür bilgiler derlenerek ilgili bölümlerde kullanılmıştır.

2. DATÇA İLÇESİ

2.1 Datça İlçesi

Datça, Türkiye'nin güneybatısında, Ege Denizi ve Akdeniz'in kesiştiği yerde kuzeyde Gökova Körfezi, güneyde Hisarönü Körfezi arasında doğu-batı doğrultusunda 70 km uzunluğunda 459 km² 'lik yüz ölçümü olan, dağlık ve engebeli arazi yapısına sahip bir yarımadadır (Şekil A.1). Yarımada'nın 235 km sahil bandı boyunca kıyılar girintili çıkıntılıdır ve dağlar denize dik uzanır (Şekil A.5). Doğuda, Balıkaşiran mevkiinde eni 600 m' yi aşmayan yarımada'nın, orta bölümünde genişliği 8 km kadardır (Şekil 2.1).

Şekil 2.1 : Köy ve mahalle yerleşimleriyle Datça İlçesi.

İdari olarak Muğla İli'ne bağlı olan Datça İlçesi'ne en yakın ilçe merkezi, 70 km uzaklıktaki Marmaris'tir. Konumu itibariyle Yunan Adalarına ulaşımı oldukça kolay olan Datça Yarımadası'nın kuzeyinde Bodrum ve İstanköy Adası, güneyinde ise Simi (Sömbeki) ve Rodos Adaları bulunur. Simi Adası'na İskele Limanı'ndan, Bodrum'a Karaköy Körmen Limanı'ndan feribot seferleri düzenlenmektedir (Şekil 2.1). Datça'ya en yakın havaalanları 167 km uzaklıkta Dalaman ve 230 km uzaklıkta Bodrum-Milas ilçelerindedir.

Datça'nın ilçe merkezi, yarımada'nın güney kıyısında yer alan İskele Mahallesi'dir. Denizi, temiz havası ve doğasıyla son yıllarda turizme bağlı olarak gelişen İskele Mahallesi, bünyesinde barındırdığı idari, dini yapılar, eğitim, sağlık, konaklama, hizmet yapıları, çarşı birimleri, eğlence, rekreasyon alanları ve limanı ile birçok gereksinimi karşılayabilmektedir. Reşadiye ve Eski Datça (Dadya) Mahalleleri ise, merkeze bağlı, kültürel değerleriyle ön plana çıkan, kentsel sit alanı olarak tescillenmiş kırsal yerleşimlerdir (Şekil A.10).

Datça Yarımadası'nın kırsalında, doğudan batıya Emecik, Kızlan, Karaköy, Hızırşah, Mesudiye, Sındı, Yaka, Cumalı, Yazı köyleri olmak üzere dokuz köy yerleşimi bulunur (Şekil A.4). Kırsal yerleşimlerin çoğu kıyıdan uzak, iç kesimlerde yer alır. Hızırşah, Karaköy ve Kızlan köyleri toplu yerleşim tipi özelliklerini gösterirken, diğer köyler birkaç mahalleden oluşmakta ve dağınık yerleşme tipi göstermektedir. Dağınık yerleşimli köylerin, son yıllarda turizme bağlı olarak kıyıda gelişme gösteren mahalleleri de bulunmaktadır. Emecik'in Karaincir, Yaka'nın Palamutbükü, Mesudiye'nin Ovabükü ve Hayıtbükü yerleşimleri bunlara örnek verilebilir.

6360 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile yapılan yeni düzenlemeyle, Muğla Büyükşehir Belediyesi olmuş ve ilçelerindeki köyler de mahalleye dönüştürülmüştür. Datça İlçesi'ne bağlı adı geçen 9 köy yerleşimi de bu yasa ile 2012 yılından beri 'mahalle' statüsündedir.

2.2 Coğrafi ve İklimsel Özellikleri

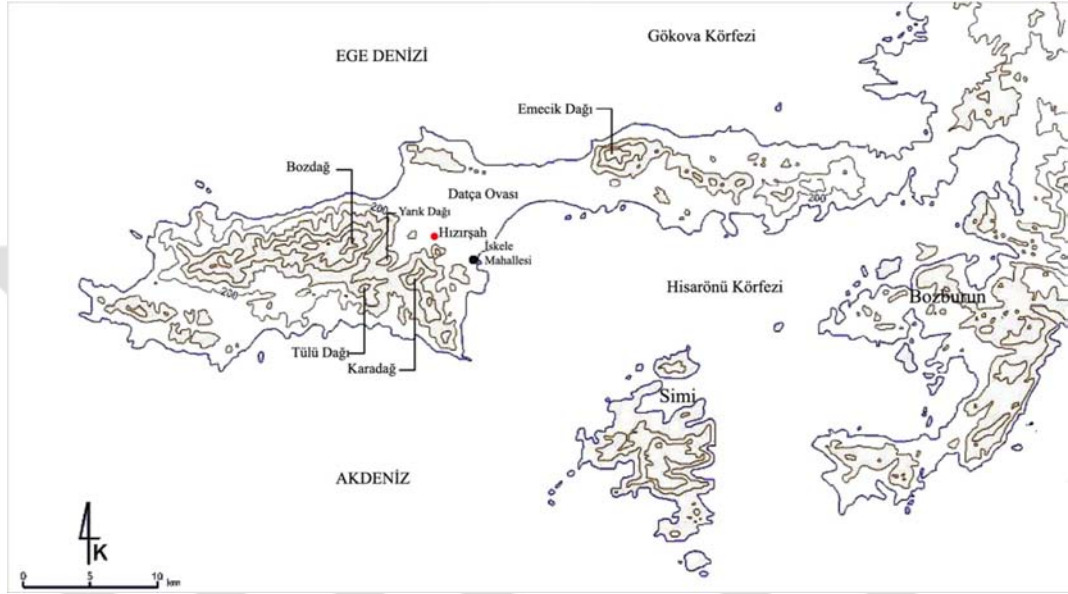
Datça Yarımadası'nın doğuda 703 m'ye, batıda 1163 m'ye varan yükseltileriyle büyük bir bölümü dağlıktır ¹ (Şekil 2.2) (Doğaner, 1987). Bu dağlık morfoloji, Datça merkezinden Marmaris'e bağlanan karayolunu oldukça zor ve virajlı kılmaktadır (Şekil A9).

Yarımada'nın orta kesiminde genişliği 5 km'ye varan düz alanlar bulunur (Şekil A5). Dirik vd. yaptıkları çalışmada (2003), bu düz alanları tektonik bir çöküntü olarak tanımlar ve 'Datça Grabeni' ya da 'Datça Ovası' olarak adlandırırlar (s.17). Kızlan,

¹ EkA7'de Datça Yarımadası'nın eşyüksekti eğrileri ve dağlık yapısı görülmektedir. Emecik Dağı (703m), Bozdağ (1163m), Kocadağ (979m), Tülü Dağı (743m), Karadağ (736m) yüksekliklerindedir.

Hızırşah, Karaköy, Eski Datça ve Reşadiye Mahalleleri gibi kırsal yerleşimler ve İskele Mahallesi Datça Ovası'nda yer almaktadır (Şekil 2.2).

Yarımadanın Betçe denilen batı bölümüyle, Datça denilen doğu bölümündeki yerleşimler, coğrafi koşullar nedeniyle birbirinden farklı gelişmişlerdir (Unbehaun, 2006, s.73). Batıdaki kıyılar çakıllı sahilleri olan koylardan oluşurken, Datça ovası boyunca kumlu geniş sahil alanları yer almaktadır (Şekil A8).

Şekil 2.2 : Datça Yarımadası'nın yükselti haritası, Dirik (2003)'ten düzenlenmiştir (Eşyükselti eğrileri 200 m'de bir geçirilmiştir.).

Köy İşleri Bakanlığı'nın 1970'de yaptığı çalışmaya göre, yarımadadaki arazilerin %79'u dağlık, %12.5'u engebeli ve %8.5'u düzdür (Unbehaun, 2006, s73). Mater de (1977) Datça Yarımadası'ndaki arazileri, %20 sürüme elverişli, %10 hiç ürün vermeyen veya kullanılamayan, %70 sürüme elverişli olmayan sahalar olarak sınıflandırmıştır (s. 205).

Datça yarımadasında Akdeniz ikliminin etkileri görülür. Yaz ayları sıcak ve kurak geçen ilçede en sıcak ayın ortalama sıcaklığı 27.1°C iken, kışları ılık ve yağışlı olmakla birlikte en soğuk ayın ortalama sıcaklığı 12.1°C'dir (Mukul, 2003, s.23). 0°C'nin altına düşmeyen sıcaklık değerleri nedeniyle, ilçede kar yağışı genellikle görülmemektedir. İlçede yıl boyunca güneşli geçen gün sayısı 302'dir (Mukul, 2003, s.31).

Akdeniz ikliminin etkileri bitkiler üzerinde de görülmektedir. Maki ve orman olarak sınıflandırılan bitki örtüsünde, 57 çeşit endemik bitki türü saptanmıştır. Dağlık

bölgelerde görülen ormanlık alanlar, kızılçam ve karaçam ağaçlarından oluşmaktadır. Bahçe bitkilerinden en yaygını ise çeşitli renklerde görülen begonvillerdir (Doğaner, 1987, s.73).

Taşlıgil'in de belirttiği gibi, bitkisel ve iklimsel özellikleriyle Dünya ekosistemleri içinde önemli bir yere sahip olan Datça Yarımadası'nın oksijen oranı yüksek, nemlilik oranı düşüktür (Url-6, s.174).

Marmaris ve Bodrum'a benzer olarak, Datça Yarımadası'nda kuzey ve kuzeybatı rüzgarları hakim olsa da güneydoğu rüzgarlarının hızı daha fazla olduğu için kış mevsiminde etkisi daha yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Yakın döneme kadar yarımadanın çeşitli bölgelerinde aktif çalışan yel değirmenleri, rüzgarı enerji olarak kullanarak tarım ürünlerinin öğütülmesinde kullanılmaktaydı. Günümüzde de yarımadanın rüzgar potansiyeli kullanılarak modern rüzgar türbinleri vasıtasıyla Datça İlçesi'ne enerji sağlanmaktadır. Bunun yanı sıra, rüzgarlı geçen yaz mevsimleri, sörf sporunun gelişmesine olanak sağlamaktadır.

Bölge, sürekli akış gösteren akarsular barındırmadığından hidrolojik açıdan zengin sayılmaz. Az sayıda bulunan pınar ve dere kış aylarında akış gösterirken, yaz aylarında kurudur (Işık, 1967, s.7).

Datça - Bozburun Yarımadası, korunması gereken doğal ve kültürel değerleriyle, Bakanlar Kurulu'nun 22.10.1990 tarihi 90/1117 sayılı kararıyla Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir.

2.3 Sosyo-Ekonomik Yapısı

Datça Yarımadası, kıyıların parçalı yapısı, havası, ormanlık alanları gibi çevresel değerleri nedeniyle Ege Bölgesi'nin önemli turizm merkezlerinden biridir. Yarımadanın doğuya doğru Balıkaşiran mevkiinde 600 metreye düşen genişliği ve dağlık morfolojik yapısı sebebiyle Anadolu'yla bağlantısı çok zayıftır (Şekil 2.1). Coğrafi koşulların karadan ulaşımı zorlaştırması, ilçenin Ege Bölgesi'ndeki benzer yerleşmelere oranla daha geç gelişmesinde neden olmuştur. Günümüzde Datça İlçesi'nin ana ekonomisini kırsal alanlarda tarım, merkezde turizm oluşturmaktadır.

Datça Yarımadası, Osmanlı Dönemi'nde çevresindeki Rodos, Sömbeki ve İstanköy gibi adalarla ekonomik ve kültürel olarak iletişim içindeydi (Unbehaun, 2006, s.84). Cumhuriyetin kuruluşuyla adalarla bağlantısı kesilen Datça İlçesi'nin çevresiyle

bağlantısı, Datça-Marmaris karayolunun 1936'da tamamlanmasıyla sağlanmıştır. İlçe kaymakamı tarafından verilen emirle yerli halk tarafından kazma-kürek ve dinamit kullanılarak yapılan bu yol, bir arabanın yaklaşık 5-6 saatte alabileceği, engebeli ve toprak bir yoldu (Unbehaun, 2006, s.110). 1980'li yıllardan itibaren, tatil sitelerinin yapımına başlanması, Datça-Marmaris karayolunun fiziki koşullarının düzeltilmesini sağlamıştır. Düzenlenen yeni yol her ne kadar iki saatte alınabilen virajlı ve tehlikeli bir yol olsa da, 1980'li yılların sonlarında İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehirlerle düzenli otobüs seferleri başlamıştır. Bu gelişmelerle ilçenin ana ekonomisi tarımdan turizme kaymaya başlamıştır.

Datça İlçesi'nin kırsal yerleşimlerinin en önemli geçim kaynağı geçmişten bugüne tarım olmuştur. Datça Yarımadası üzerinde işlenen tarım alanı ile uzun ömürlü bitkilerin kapladığı alanlar birbirine yakındır (Şekil A.5).

Datça ilçesinde üretilen badem ve zeytin gibi yöresel ürünlerin ticareti yapılmaktadır. Bu ürünlerin yaklaşık %50-60'si Ege bölgesinde, %30'u Datça İlçesi'nde, kalanı ise Ankara, İstanbul, Antalya gibi illerde satılmaktadır (Url-6, s.324). Büyük pazar alanı oluşturmayan tarım ürünlerinin çoğu ilçenin geneline yetecek kadar yetiştirilmektedir. Bitkisel ürünler ve tahıllar üretim sıralamasına göre patates, buğday ve arpa, sebzelerden domates, salatalık, patlıcan, fasülye, meyve ürünleri badem, portakal, limon, zeytin ve nar olmak üzere sıralanabilir (Url-5, ss.147-149).

Tarıma dayalı ekonomisi olan kırsal yerleşimlerde az da olsa hayvansal üretim ve arıcılık yapılmaktadır. TÜİK 2013 verilerine göre, kümes hayvanları sayısal olarak büyük ve küçükbaş hayvanlardan daha fazladır (Url-5, s.153). İlçede bal üretimi de Muğla'nın diğer ilçelerine oranla oldukça azdır. Bunların yanı sıra, Mesudiye, Yaka, Emecik köyleri gibi kıyı yerleşimleri bulunan kırsal yerleşimlerde turizm geliştirmekte ve geçim kaynakları arasında yer almaktadır.

Datça İlçesi'nin 2013 yılı itibarıyla toplam nüfusu 17.983'tür (Url-5, s.97). Günümüzde kırsal yerleşimlerden en fazla nüfus barındıran köy yerleşimi Kızılan Köyü iken, en az nüfusa Sındı Köyü sahiptir (Url-6, 2014, s.324).

1902 (Hicri 1320) yılı Aydın İli resmi yıllığına göre, Datça Yarımadası'ndaki yerleşmelerde toplam 935 hane bulunmaktadır. Buna göre, 20. yüzyıl başlarında Datça'da yaklaşık 4500 kişi vardır (Unbehaun, 2006, s.104) .

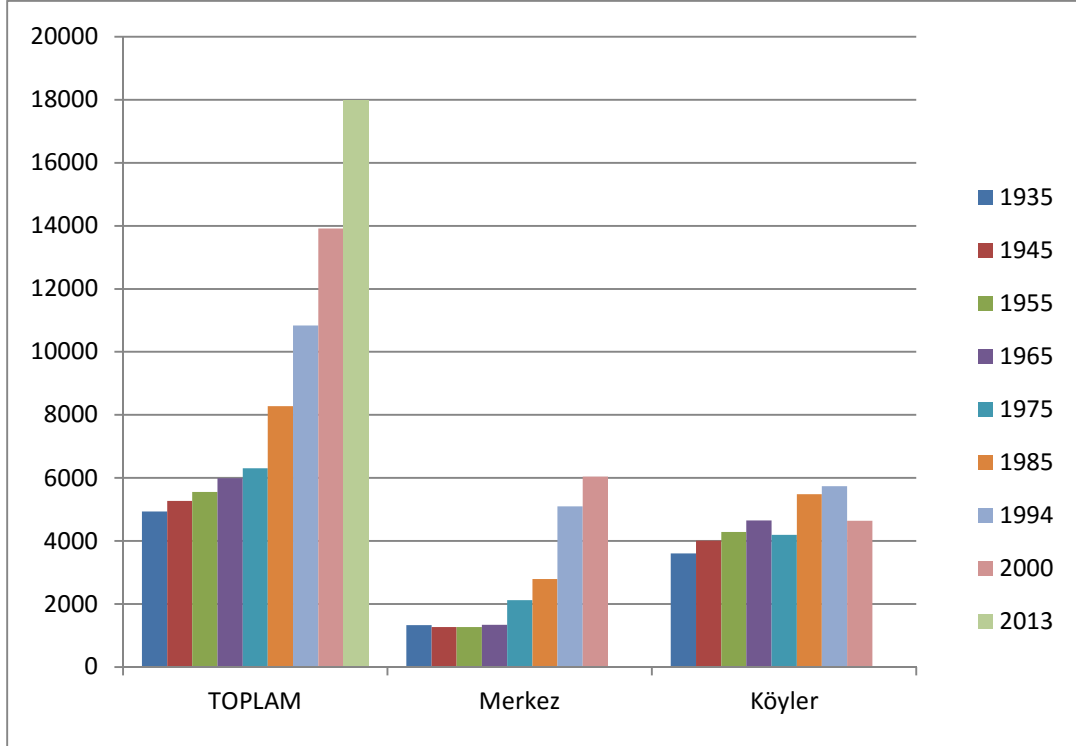
Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1935'ten 2000'lere kadar her 5 yılda bir düzenli olarak tuttuğu nüfus kayıtlarına göre (Çizelge 2.1), 1935'te ilçe nüfusunun %73'ü kırsalda yaşarken, 2000'lerde bu oran %41'e düşmüş, merkez ilçesinin nüfusu geçen 65 yılda giderek artış göstermiştir. İlçe merkezinde 1985'lerden sonra görülen nüfus artışı, Mukul'un da çalışmasında belirttiği gibi (2003, s.91), turizmin gelişmesine bağlı olarak alınan göç ve Datça- Marmaris yolunun fiziksel koşullarının düzelmesiyle ilçeye ulaşımın kolaylaşması ile ilişkilendirilebilir.

TUIK 2013 verilerine göre, Datça'da ikamet eden halkın %40'dan fazlasının nüfusa kayıtlı olduğu il Muğla'dır (Url-5, s.108). Muğla'yı sırasıyla İstanbul, Denizli, Aydın ve Ankara izler. Bu bilgilere göre Datça İlçesi İstanbul ve Ankara'nın yanı sıra Ege Bölgesi'ndeki diğer illerden göç almaktadır.

Çizelge 2.1 : Datça İlçesi Nüfusunun artışı (DİE, TUIK).

YIL	1935	1945	1955	1965	1975	1985	1994	2000	2013
TOPLAM	4935	5276	5554	5997	6312	8276	10837	13914	17983
Merkez	1333	1264	1267	1344	2118	2788	5095	6039	
Köyler	3602	4012	4287	4653	4194	5488	5742	4645	

Çizelge 2.2 : Datça İlçesi kırsal ve merkez yerleşimlerinin yıllara göre artış grafiği (DİE).

2.4 Tarihsel Gelişimi

Datça Yarımadası Antik dönemden günümüze kadar sürekli yerleşimin bulunduğu Ege Bölgesi'nde yer almaktadır. Bölgede, doğal, arkeolojik ve kentsel sit alanlarıyla birlikte çeşitli tescilli yapılar ve anıtlar bulunur (Şekil A.10).

Ege kıyılarındaki Antik kentlerin kuruldukları yerlerin doğal çevre koşullarını kendi faydalarına çevirerek geliştiği bilinmektedir (Kayan, 1988, s.52). Datça Yarımadası'ndaki Antik yerleşmeler, ilçenin tarih boyunca sürekli yerleşimleri olan bir bölge olduğunu kanıtlar niteliktedir (Şekil 2.3).

Yarımada'nın doğusunda, Emecik mevkinde Apollon Kutsal Alanı olarak adlandırılan ve arkeolojik yüzey araştırmalarında yalnızca dini işlevli yapıların saptandığı bir diğer antik yerleşme bulunmaktadır. Burgaz, Knidos ve Apollon Kutsal alanı, tarih içerisinde çeşitli dönemlerde varlığını sürdürse de, zamanla etkinliklerini kaybetmiş ve terk edilmiş yerleşimler olarak kalmışlardır (Şekil 2.3).

Şekil 2.3 : Datça Yarımadası'ndaki önemli antik yerleşimlerin konumu.

Bölgede bilinen en erken tarihli yerleşme, Datça merkezi, İskele Mahallesi'nin 2 km kuzeydoğusunda, 1993-2011 arasında yapılan arkeolojik kazılarla M.Ö. 8. yüzyıla tarihlendirilen Burgaz, bir diğer adıyla Eski Knidos yerleşmesidir (Şekil A.12). Datça Yarımadası'nın tarıma en elverişli Burgaz bölgesinin düzlüklerinde gelişme gösteren Eski Knidos kentinden dış savunma duvarları ve rıhtım kalıntıları dışında ayakta kalmış bir yapı yoktur (Şekil A.13). Prof. Dr. Numan Tuna başkanlığında bölgede yapılan arkeolojik yüzey araştırmalarında avlulu konut yapıları, taş döşeli yollar ortaya çıkarılmıştır (Url-4) (Şekil A.14).

Burgaz'da ana ekonomisi tarıma dayalı olan Eski Knidos yerleşmesi, Datça Yarımadası'nın batı ucundaki Tekir Burnu'na taşınmıştır. Tekir Burnu bölgesinin Ege ve Akdeniz arasında deniz ulaşımı açısından önemli bir konumda olması ve doğal limanlarının bulunması şehrin bu bölgeye taşınmasının önemli sebeplerindendir (Kayan, 1988, s.53). Doğan (2008), Burgaz'daki yerleşmenin liman özelliğine uygun bir doğal yapısının bulunmaması ve güney rüzgarlarının gemi ticaretini etkilemesi nedeniyle taşınmış olabileceğini öne sürmektedir (s.49). Yer değiştiren Knidos kenti, bir süre Burgaz bölgesinde tarımsal faaliyetlerini devam ettirmiş ve M.Ö.330'lardan önce tamamen terk edilmiştir (Url-4).

Dor kolonilerin kurduğu, yarımadaının en ucunda yer alan Tekir Burnu'ndaki Knidos yerleşmesi ise M.Ö. 4.yüzyıla tarihlendirilmektedir. Knidos, dağlık coğrafyası nedeniyle tarıma uygun olmasa da, konumu ve sahip olduğu iki limanı ile deniz ticareti bakımından gelişmiştir (Doğan, 2008, s.50) (Şekil A.15). Yarımadaının tarıma elverişli çeşitli bölgelerinde bağcılık ve zeytincilik yapıldığı bilinmektedir. Bölgede üretilen şaraplar, Knidos mühürlü amforalarda istiflenerek Akdeniz ticaretine eklenmekteydi (Akurgal, 1989). Yarımadaının çeşitli bölgelerinde bulunan seramik ve şarap yapım atölyeleri kalıntıları² Knidos'un ticari gelişimi hakkında önemli veriler oluşturmaktadır. Knidos'tan günümüzde agora, tiyatro, surlar, mendirekler, tapınaklar, Roma mezarı, Bizans şapel ve kiliseleri gibi birçok yapının kalıntısı kalmıştır³ (Şekil A.16-17).

M.S. 7. yüzyılda Arapların denizden yaptıkları akınlar sırasında Akdeniz'deki birçok Antik yerleşme gibi Knidos'un da tahrip edildiği bilinmektedir. 8. yüzyıl Bizans belgelerinde ise şehrin ismi hem Knidos hem de Stadeia olarak geçmektedir. 9., 10. ve 11. yüzyıllara ait piskoposluk belgelerinde de şehrin ismi bulunsa da, bu tarihten sonrakilerde yer almamaktadır (Özgümüş, 1992, s.5).

Kıyıdaki yerleşimlerin deniz yoluyla yapılan akınlardan zarar görmesi, halkın Ortaçağ süresince yarımadaının dağlık kesimlerine yerleşmesine neden olmuştur. Yazıköy'de, Yarıkdag'da ve Eski Datça'da günümüzde kalıntıları bulunan kalelerin

² Seramik ve şarap yapım atölyeleriyle ilgili detaylı bilgi Bölüm 3.3'te verilmiştir.

³ Knidos hakkında ayrıntılı araştırma için bkz. (Özgümüş, 1992), (Sönmez, 1998), (Doğan, 2008) ve (Tuna, 2012).

kırsal yerleşimleri deniz yoluyla gelen akınlara karşı savunma amaçlı yapıldığı söylenebilir (Tuna, 2012, s.22).

Knidos'un içinde yer aldığı Karya Bölgesi, 1093-1095 arasında Anadolu Selçukluları tarafından fethedilmiştir. 1282-1304 arasında hüküm süren Selçuklu Sultanı 2. Mesut döneminde bölge, Menteşe Bey tarafından fethedilmiş ve Menteşe Beyliği kurulmuştur. Bu beylik de, 1391-92 arasında Yıldırım Beyazıd döneminde Osmanlıların hükmüne girmiştir (Özgümüş, 1992, s.5).

Osmanlı döneminde Datça Yarımadası'ndaki kırsal yerleşimler 16. yüzyılda Piri Reis haritalarında görülmektedir (Şekil A.18). Buna ek olarak, Uykucu, 1517 Tapu Tahrir Defter kaydında Datça ismi geçtiğini aktarmaktadır (Unbehaun, 2006, s.80). Evliya Çelebi'nin 'Seyahatname' isimli eserinde 17. yüzyılda yarımada'daki yerleşimler hakkında kısa bilgiler bulunmaktadır. Bölgenin 17. yüzyıla ait tapu tahrir defterleri de buradaki yerleşimleri doğrular.

Osmanlı döneminde Datça Yarımadası'ndaki yerleşimler, öncelikle Aydın, sonrasında ise Menteşe Sancağı'nın kaza veya nahiyesi olarak 17. yüzyıl sonlarından 20. yüzyıl başlarına kadar sürmüştür (Şekil A.19). Osmanlı Dönemi'nde Datça İlçesi (Dadya Nahiyesi)'nin merkezi, diğer kırsal yerleşimlere oranla daha gelişmiş durumdaki Reşadiye (Elaki)'ydi. Yönetim merkezi olan Reşadiye, Cumhuriyetin ilk yıllarında da bu işlevini sürdürmüştür. Ancak 1947'de turizmin gelişmesine bağlı olarak yönetim merkezi Reşadiye'den kıyıdaki İskele Mahallesi'ne taşınmıştır (Doğaner, 1987, s.22) (Şekil A.11).

Datça isminin tarihçesi

M.Ö. 8. yüzyıla dayanan tarihiyle Datça Yarımadası, birçok topluma ev sahipliği yapmıştır. Tomaschek 1976 yılında yaptığı çalışmasında, Plinius'un eski Knidos şehrini (Burgaz) 'Stadia'; (sabit duran) şeklinde tanımladığına dikkat çekerken, 787 yılındaki bir Bizans kaynağında, Stadia piskoposundan bahsedildiğini aktarır (Unbehaun, 2006, s.75). Wittek ise, Selçukluların çağdaşı Pachymeres'de Selçuklu Türklerinin ilk yerleşimlerinden sayılan Stadia (Eski Knidos) ve Trachia'dan (Bozburun) bahsedildiğini aktarmaktadır (Unbehaun, 2006, s.75). Tomaschek, 'Stadia' adının Osmanlı döneminde Tatya veya Dadya'ya dönüşmüş olabileceğini ileri sürmektedir (Unbehaun, 2006, s.75).

Günümüzde Datça Yarımadası'nın batı tarafındaki yerleşmeler Betçe, orta kısımdaki yerleşmeler Datça olarak anılmaktadır. Piri Reis 1521'de tamamladığı Kitab-ı Bahriye eserinde bölgenin iki büyük köyü Dadya ve Bedye'den bahseder (Kitab-ı Bahriye, 2002, s.190) (Şekil A.18). Evliya Çelebi de, 1672'de ele aldığı eserinde Menteşe kenarlarındaki Dacce, Becce ve Darahiye Kazası'nda toplam 47 mahalle asi Türk köyleri bulunduğunu kaydetmiştir (Evliya Çelebi Seyahatnamesi, 1935, s.226). 'Darahiye' olarak geçen bölge ise Bozburun'dur.

Osmanlı Arşivlerinde, aralarında İngiliz Deniz Kuvvetleri Komutanlığı ve Alman Genel Kurmay Başkanlığı'nın yayınladığı haritaların da bulunduğu 19. yüzyıl belgelerinde ilçenin ismi, Hicri 1261'de (1845) 'Dadya Kazası', 1281'de (1864) 'Datcha', 1330'da (1911) 'Dadya', 1332'de (1913) 'Dadya Şibh Ceziresi', 1335'de (1916) 'Dadia', 1341'de (1922) ise 'Dadya Nahiyesi' olarak kaydedilmiştir (Şekil A.20).

Cumhuriyetin ilk yıllarında da Dadya olarak geçen ilçenin ismi, 4.12.1933'te Datça olarak değiştirilmiştir (BOA, Fon Kodu: 30.18.1.2, Dosya: 73-86, Sayı:15382).

2.5 Yasal Durum

Sahip olduğu doğal ve arkeolojik değerleri nedeniyle Datça ve Bozburun Yarımadaı, Bakanlar Kurulu'nun 22.10.1990 tarih ve 90/1117 sayılı kararıyla Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir. Türkiye genelinde 15, Muğla İli'nde 5 özel çevre koruma bölgesinden biri olan Datça Yarımadası genelinde birçok doğal, arkeolojik ve kentsel sit alanı bir arada bulunur (Şekil A.10).

Bu alanları korumak üzere hazırlanan 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, 02.05.1994 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Datça İlçesi'nde imar uygulamaları, 3194 sayılı Kanun ve 383 sayılı kanun hükmünde kararname ile Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığınca hazırlanan 1/25.000 ölçekli Datça-Bozburun Yarımadası Çevre Düzeni Plan Hükümleri'yle belirlenmektedir. Bu hükümlerde alanlar, hassas bölge (A,B,C zonu), kentsel yerleşme, kırsal yerleşme, turizm alanları, kamu kurumu alanları, öncelikli planlanacak alan, sit alanları (arkeolojik, doğal ve kentsel sit alanları), orman alanları ve ağaçlandırılacak alan olarak belirlenmiştir (Şekil A.10).

Datça İlçesi'nin kırsal yaşantısının mimari, sosyal ve kültürel izlerini bir arada bulunduran Eski Datça (Dadya) ve Reşadiye Mahalleleri, Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'nun 22.08.1990 tarihi, 1452 sayılı kararı ile 3.derece kentsel sit alanı olarak ilan edilmiştir. Eski Datça Mahallesi'nde Güdük Minare, yağhane ve sivil mimarlık örnekleri olmak üzere toplam 126 adet, Reşadiye Mahallesi'nde ise Tuhfezade Camisi, Yağhane, Hidayet Bey Konağı, okul, hükümet konağı ve sivil mimarlık örnekleri olmak üzere toplam 154 adet tescilli korunması gerekli kültür varlığı yapı bulunmaktadır (Şekil A.22-23) (Url-2). Bu alanlarda, 28.02.2002 tarihinde, ayrı ayrı 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planları yapılmıştır.

2.6 Datça Yarımadası'nın Yerel Mimarisine Genel Bir Bakış

Datça Yarımadası'ndaki kırsal yerleşimlerin dokusunu genellikle bir veya iki katlı, tek odalı, düz damlı, kübik yapılar oluşturur. Yapılar inşa edildikleri dönemde gerek duyulan tüm işlevler bir odanın içerisinde çözülmüştür.

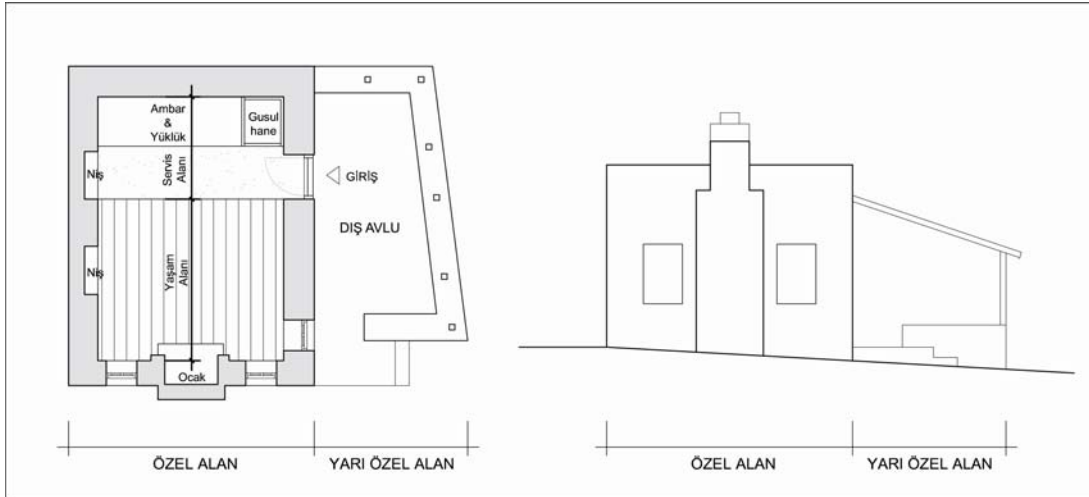
Tek oda, iç mekanda zemin malzemesiyle birbirinden ayrılan iki bölümden oluşur. Evin girişinin olduğu alan servis alanı olarak düzenlenmiştir ve zemini genellikle toprak bırakılır. Genellikle giriş kapısının arkasında gusülhane olarak kullanılan bir ıslak hacim ve onun yanında da eşyaların koyulduğu büyük bir yüklük dolabı ve kuru gıdaların saklandığı iki ya da üç gözlü ahşap bir ambar bulunur. Bu alanın devamından ocağa kadar olan bölüm yaşama alanıdır ve zemini genellikle ahşap kaplıdır (Şekil 2.4). Yaşama alanında oturma, yeme, içme, yatma işlevleri bir arada çözümlenmiştir. Bazı yapılarda pencere üst kotundan 35-40 cm üstünde odayı çevreleyen bir ahşap raf sırası bulunur. Bu rafta mutfak eşyaları depolanır.

Odanın içindeki yaşam, ısınma ve yemek pişirme amaçlı kullanılan ve geleneksel konutların en önemli mimari ögesi olan ocakların etrafında sürer. Pencere açıklıkları çoğunlukla simetrik şekilde ocağın iki yanında ve uzun duvarlarda yer alır. Baca duvarlarının cephede dışarıya çıkması bölgenin önemli bir karakteristik mimari ögesidir (Şekil A.26).

Bu yalın düzene ek olarak, yapı girişinin önünde tarım ürünlerinin işlendiği, misafir ağırlanan, bulaşık yıkanan yarı açık mekan olarak düzenlenen bir avlu bulunur (Şekil A.24). Avlu zemini bahçeden yükseltilmiş ve üstü genellikle sundurma bir çatı ya da asma çardağıyla kapatılmış, etrafı yüksek olmayan duvarlarla çevrili, tek odalı

yapılara hizmet veren özelleşmiş bir alandır (Şekil 2.4). Hane halkının yaşamı tek odalı evlerin içerisinde değil, avluda, köy halkıyla sürekli iletişim halinde sürmektedir (Şekil A.24).

Her yapının kendi sebze ve meyve ihtiyacını karşılayabilecek büyüklükte bir bahçesi bulunur. Bahçeler göz hizasının altında yığma taş duvarlarla çevrilerek sokaktan ayrışır ancak aileye mahrem bir alan oluşturmaz. Tuvalet ayrı bir birim olarak bahçede bulunmaktadır.

Şekil 2.4 : Datça Yarımadası'nda yaygın görülen tek odalı konutun plan ve cephesi, Hızırşah Köyü.

Her tek odalı evde bir aile yaşar. Zamanla fiziksel olarak yeterli gelmeyen tek odalı evlere, aynı yapım tekniği ve mimari özelliklerde ikinci birimler eklenmiştir (Şekil 5.17). Örneğin, ailedeki gençler evlendiğinde evin arsasında yer varsa bitişiğine yeni bir ev yapılır ve genellikle mekanlar arası geçiş bulunmaz. Her odaya kendi bahçesinden, avlusundan ya da dışarıdan merdivenle girilir.

Datça kırsal yerleşmelerinin hemen hemen hepsinde bulunan, yakın dönem kültürünün mimari verileri olan tek odalı yapılar, Eski Datça ve Reşadiye Mahalleleri dışındaki yerleşimlerde yasal olarak korumaya tabi olmadığından, mimari kimliğini kaybedecek nitelikte kötü onarımlarla zarar görmekte veya yok olmaktadır.

Datça İlçe merkezine 5 km uzaklıkta ve kentsel sit alanı olarak tescillenen Eski Datça ve Reşadiye Mahalleleri arasında konumlanan, tarihsel ve mimari değerlilik açısından bu iki mahalleye benzerlik gösteren Hızırşah Köyü geleneksel kırsal mimarisi de, yarımadaının diğer kırsal yerleşimleri gibi mimari kimliğini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

3. HIZIRŞAH KÖYÜ⁴

Datça Yarımadası'nın orta kısmında yer alan Hızırşah, Datça'nın dokuz köy yerleşiminden biridir. İlçe merkezine yaklaşık 5 km uzaklıkta bulunan Hızırşah Köyü'ne iki ayrı yoldan ulaşılır. Bunlardan biri Knidos - Palamutbükü yolundan ayrılan Kuzey Hızırşah yolundan (430 m), diğeri Datça Marmaris yolundan ayrılan Doğu Hızırşah yolundandır (1.8 km) (Şekil B.1).

Hızırşah Köyü'nün yakın çevresinde, Eski Datça Mahallesi (Dadya Mahallesi), Reşadiye Mahallesi ve Karaköy bulunur (Şekil 3.1). Hızırşah'a en yakın yerleşim, batısında yer alan Eski Datça Mahallesi'dir. Ancak iki yerleşimin arasında bulunan tepelik coğrafi yapı nedeniyle, Eski Datça Mahallesi'yle Hızırşah Köyü'nün herhangi bir bağlantısı bulunmamaktadır. Hızırşah'la ticari ve sosyal ilişkilerin en yoğun yürütüldüğü yerleşim kuzeydeki Karaköy'dür (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 : Hızırşah ve çevresindeki kırsal yerleşimlerin hava fotoğrafı.

⁴ 2012'de resmi olarak mahalle statüsüne geçen yerleşim, tipik bir köy yerleşimi olduğu için çalışmada 'köy' olarak tanımlanmıştır.

Hızırşah Köyü'nün dışında, yaklaşık 700 metre doğuda, Hızırşah Yolu üzerinde 14.yüzyıla tarihlenen bir cami ve caminin yaklaşık 400 metre doğusunda da 19.yüzyıla tarihlenen bir kilise yer alır (Şekil B.1). Bu iki yapının çevresinde Antik seramik atölyelerinin kalıntılarının bulunduğu 1. ve 3. derece arkeolojik sit alanları yer alır. Köy yerleşimini doğuda çevreleyen Batır Kalesi Tepesi de, kale kalıntılarının bulunduğu 1. derece ve 3. derece arkeolojik sit alanıdır. Çevresinde çok sayıda arkeolojik alan olan Hızırşah Köyü'nün ulaşılabilen en erken tarihli belgesi, 1830'lardaki bir nüfus sayımıdır.

Kıydan uzak, Datça Ovası'nın batısında ve iç kesimde yer alan Hızırşah Köyü'nü, güneyde yüksekliği 356 metreye ulaşan tepeler, doğuda ve batıda düz tarım arazileri çevreler (Şekil B.2). Toplu bir yerleşim dokusu olan Hızırşah Köyü, doğuda ve kuzeyde birbirini dik kesen iki doğrusal yol aksı, güney - kuzey yönünde akış gösteren iki dere ve yerleşimin ortasındaki köy meydanının etrafında organik biçimlenen sokaklarıyla bir plato köyü olarak tanımlanabilir (Şekil B.3, E.1).

Yerleşimin dokusunu, organik biçimlenen sokaklar, hafif engebeli arazi üzerinde bir ya da iki katlı taş yapılar ve bu yapıların bahçelerinden sokaklara taşan bitki örtüsü oluşturur (Şekil B.8). Datça Yarımadası kırsal yerleşimlerinin genelinde yaygın olarak görülen tek katlı, tek odalı taş yapılar, Hızırşah Köyü'nün de mimari karakterini oluşturur (Şekil D.42).

2014-2015 yıllarında yerleşimde yapılan analiz çalışmalarında 280 adet yapı olduğu saptanmıştır. Bu yapıların %51'ini geleneksel yapılar oluşturmaktadır. Yerleşimde çoğunlukla yörenin yerlileri yaşamaktadır (Şekil B.15).

Hızırşah Köyü'nün ana gelir kaynağı tarımdır. Köy yerleşiminin çevresindeki arazilerde genellikle badem ve zeytin tarımı yapılmaktadır (Şekil B.10, -B.12). Yerleşimde orta yaş ve yaşlı nüfus hakimdir.

Hızırşah Köy yerleşiminde iki kahvehane, iki bakkal, cami, ipek dokuma atölyesi ve günümüzde yıkık durumda olan bir tahıl değirmeninin yanı sıra konutlar ve ek yapılar bulunur (Şekil D.2, D.21). İlköğretim ve lise eğitimi Reşadiye ya da Datça Mahallelerindeki okullarda her gün köy meydanından kalkan servislerle taşınalı olarak yapılmaktadır. Köyden Datça merkezine her gün minibüsle toplu taşıma yapılmaktadır.

3.1 Coğrafi ve İklimsel Özellikleri

Hızırşah Köyü, güneyde 356 metre yüksekliğindeki Hacetevi Tepesi ve Karatepe'nin, doğuda 142 metre yüksekliğindeki Batır kalesi Tepesi'nin eteklerinde kurulmuştur (Şekil B.4-5-6). Köyün sırtını dayadığı yükseltilerde konumlanan yapılardan kuzeyde Ege Denizi ve Bodrum'un silueti görülebilmektedir (Şekil B.7). Kuzeyde Palamutbükü yoluna doğru eğim azalmaktadır (Şekil B.9). Hafif eğimli arazi yapısına sahip köyün rakımı, 90 metredir (Url-6, s.53).

Birbirini dik kesen ve köy meydanında birleşen Kuzey ve Doğu Hızırşah bağlantı yolları yerleşimin iki önemli aksını oluşturmaktadır (Şekil D.13-18). Sonradan açıldığı bilinen bu iki doğrusal yol, her ne kadar planlı bir yerleşimi çağırırsa da, bu yolların haricindeki organik sokak dokusu ve topografyaya uygun yerleşim düzeni aksini kanıtlar niteliktedir.

Hızırşah köy yerleşimi su kaynakları açısından zengin bir bölgede yer alır. Kaynağı güneydeki Hacetevi Tepesi ve Karatepe'den doğan pınarlar, Kuzey Hızırşah yoluna koşturularak yerleşimin içinden iki ayrı kol olarak akar (Şekil E.1). Yaz aylarında kuruyan, kış aylarında da zayıf bir şekilde akan dereler, muhtarlık tarafından beton bloklarla kapatılmış ve zemin altına alınmıştır (Şekil D.5-8). Köyde içme ve kullanma suyu Hamzalıdağ (Pustular) fay hattı boyunca çıkan kaynaklardan temin edilmektedir (Url-6, s.127).

Güneydeki ve doğudaki tepelikler makiliklerle kaplıdır. Kuzeye doğru azalan eğimde, batıda ve doğuda zeytin ve badem ağaçlarının dikili olduğu tarım arazileri bulunur (Şekil B.7). Köy yerleşimindeki evlerin bahçelerinde genellikle meyve ağaçları ve bahçe bitkileri bulunur. İncir, limon, mandalina, portakal, harnup en çok görülen meyve ağaçlarındandır.

Datça Yarımadası genelinde olduğu gibi Hızırşah'ta da hakim rüzgar yönü kuzeybatıdır. Kış mevsiminde kuvvetli esen güneydoğu rüzgarlarının etkisi hissedilmektedir. Kuzeyden esen poyrazın etkisini azaltmak üzere yapıların girişleri genelde güneye, bacaları genelde kuzeye yönelmiştir.

Hızırşah Köyü tepeliklerin eteğinde yer aldığından, bölgede hissedilen sıcaklık yarımadaadaki kıyı yerleşimlerine oranla birkaç derece düşüktür.

3.2 Sosyo-Ekonomik Yapısı

Hızırşah Köyü'nün 2013 yılı itibariyle nüfusu 483'tür. Nüfusun %90'ı okur-yazardır. Orta yaşlı ve yaşlı nüfusun hakim olduğu köyde tarımla uğraşan yerlilerin haricindeki kişiler genellikle emeklidir ve çalışmamaktadır (Şekil B.14). 1935'ten günümüze düzenli nüfus sayımına bakılacak olursa (Çizelge 3.1), 1940-45 yılları arasında nüfusta azalma görülmektedir. Unbehaun ilçe genelinde de görülen nüfustaki azalmayı savaşa katılmamış olsa bile Türkiye'de seferberlik hali gerektiren yıllara bağlamaktadır (Unbehaun, 2006, s.106). 1985'te görülen azalma ise, ilçe merkezinde turizmin gelişmesine bağlı göçlerden olabilir.

Çizelge 3.1 : Hızırşah Köyü'nün yıllara göre nüfus artışı⁵ (DİE).

Yıl	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1997	2000
Nüfus	299	515	323	319	338	405	454	469	395	467	453	487	479	473

Hızırşah Köyü'nde çoğunlukla köyün yerlisi mülk sahibi olduğundan, kiracılık yok denecek kadar azdır. Köyde yörenin yerlisi olmayan aileler birkaç taneyi geçmez. Bir evde genellikle 2 ya da 3 çocuklu aile yaşar. Köyün genç nüfusu genellikle eğitim ve farklı iş olanaklarından yararlanmak üzere İskele Mahallesi'ne ya da Muğla, Aydın, İzmir gibi çevre illere göç etmektedir. Son yıllarda hayatını kaybeden aile büyüklerinin evleri, buradan göç eden varisleri tarafından Ankara, İstanbul gibi büyükşehirlerden gelen tatilcilere satılmaya başlanmıştır.

2014-2015 yıllarında Hızırşah Köyü'nde yerleşme ölçeğinde yapılan fiziksel analiz çalışmaları sırasında köyün ana geçim kaynağının tarım olduğu bilgisi edinilmiştir. TVKGM tarafından Kırsal Yerleşim Envanteri ve Köy Kimliği oluşturulan Hızırşah Köyü'nün geçim kaynağının tarım olarak belirtilmesi, alanda yapılan gözlemleri destekler niteliktedir (Url-6, s.53). Köyde ücretli çalışan kişi sayısı oldukça azdır. Eskiden palamut meşesi olan orman alanlarının yerini ekonomik getirisi daha fazla olan badem ve zeytin ağaçları almıştır. İlçe Tarım Müdürlüğü'nden edinilen bilgilere göre, 1997'de Hızırşah Köyü'nün tarım arazilerinde toplam 32.000 badem, 10.000 zeytin ağacı bulunmaktadır. 2015'te ise badem ağacı sayısında ciddi bir artış gözlenmezken, zeytin ağacı sayısı günümüzde 30.000 civarına yükselmiştir. Bununla

⁵ Mukul, 2003, s91.

birlikte buğday ziraati de yapılmaktadır. Tarım arazileri yerleşimin dışındadır. Ancak her yapının kendi günlük gereksinimlerini karşılayacak büyüklükte bahçesi bulunur.

Işık'ın da belirttiği gibi, geçmişte palamut ağaçları bulunan tarlalar 1960'larda tümüyle yerini tütüne bırakmıştır (Işık, 1967, s.19-20). 1964'te İsmet İnönü başkanlığındaki hükümetin tütün ekilen alanların genişletilmesini teşvik amacıyla tütüne yüksek fiyat belirlemesiyle, köylüler para kazanmaya başlamış, buna bağlı olarak ilk kez evlerine kiremit çatı yaptırabilmişlerdir (Unbehaun, 2006, s.136) (Şekil D.51). 1980'lerden sonra tütün ekili araziler de yerini badem ve zeytin ağaçlarına bırakmıştır.

Bunlara ek olarak, arıcılık ve hayvancılık da halkın ekonomik gelir kaynaklarındandır. İlçe Tarım Müdürlüğü'nün 1995 verilerine göre, köyde 230 büyükbaş, 400 küçükbaş hayvan bulunurken 2015'te bu sayılar, 25 büyükbaş, 110 küçükbaş hayvana düşmüştür (Şekil B.17). Son 20 yılda hayvancılık yapan aile sayısı oldukça azalmıştır.

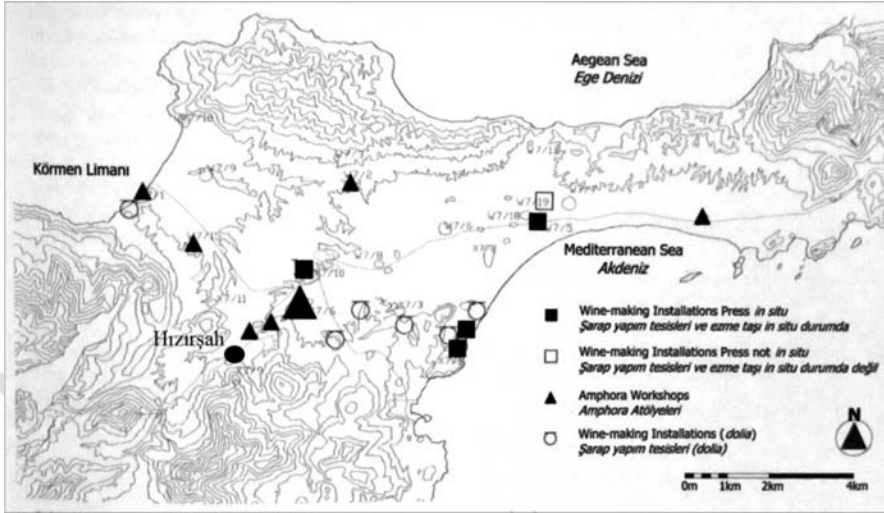
3.3 Hızırşah Bölgesinin Tarihi

3.3.1 Antik seramik atölyeleri

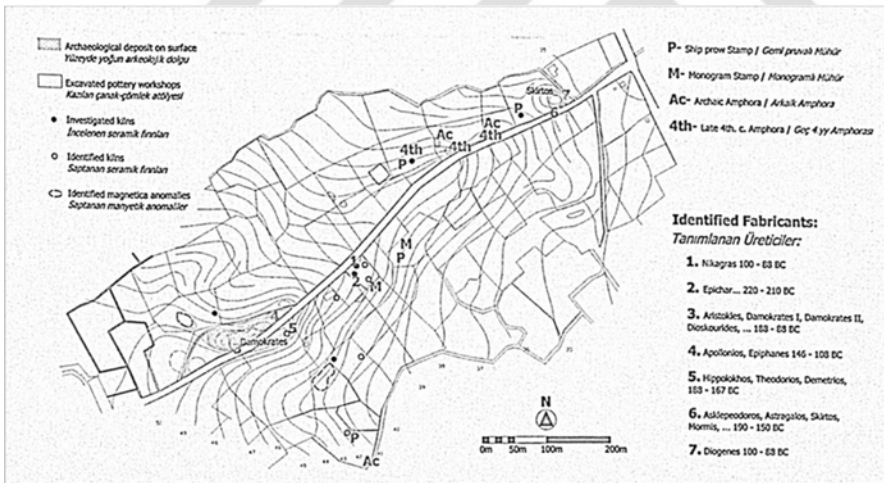
Yarımadanın batı ucundaki Antik Knidos kenti, şarap üretimi ve üretilen şarapların Akdeniz ve Karadeniz'deki büyük pazar merkezlerinde dışsatımını yapan tarıma dayalı ticareti gelişmiş bir şehirdi. Bölgede şarap ekonomisinin gelişmesine bağlı olarak, şarap yapım atölyeleri, amfora ve seramik atölyeleri yapılmıştır. Yarımada genelinde gerçekleştirilen arkeolojik yüzey araştırmalarında bu atölyeler, Kiliseyanı, Kovanlıkönü, Alandönümü (Hızırşah Köyü), Mesudiye, Uzunazmak, Körmen Limanı, Muhaltepe, Ölgün Boğazı, Gökçedere/Kabakkuyu gibi bölgelerde tespit edilmiştir (Tuna, 2012, s.36) (Şekil 3.2). M.S 8. yüzyıla kadar varlığını sürdürdüğü tespit edilen atölyelerin yer seçiminde, su kaynağının bulunduğu, rüzgar etkisinin az olduğu ve deniz kıyısına ulaşımın kolay olduğu tarım arazileri ile kil yatağı bölgelerin tercih edildiğini belirtilmiştir (Tuna, 1990, s.369).

Tuna'nın yaptığı yüzey araştırması bulgularına göre, alandaki çanak çömlek atölyeleri M.Ö. 7. yüzyıl sonundan M.S. 8. yüzyıla kadar 1400 yıllık bir zaman diliminde kesintisiz faaliyet göstermiştir (Tuna, 1990). Atölyelerde bulunan seramik ve toprak örnekleri incelendiğinde, seramik hammaddesinin Datça Ovası'ndaki

atölye-yerleşmeleri ve yakın çevresinden sağlandığı görülmektedir (Dirik vd., 2003, s.59). Hızırşah Köyü, Maltepe mevkiinde de zeytin ve üzüm ezmede kullanılan prestaşı buluntularına rastlanmıştır. Muhaltepe’de saptanan teraslı tarım arazilerinde Antik konut birimlerinin dağınık halde yer aldığı tespit edilmiştir (Tuna, 1990).

Şekil 3.2 : Hellenistik seramik atölyelerinin dağılımı (Tuna, 2012, Şekil 12).

Şekil 3.3 : Doğu Hızırşah Yolu boyunca bulunan seramik atölyelerinin dağılımı (Tuna, 2012, Şekil 15).

1980 yılında Hızırşah Köyü’ne açılacak yeni yol inşaatının hafriyatında, köyün yaklaşık 700 metre doğusunda da çeşitli amfora yapım atölyeleri ve yerleşimlere ait buluntulara rastlanmıştır (Şekil 3.3). Kiliseyanı/Reşadiye olarak adlandırılan buluntu alanı, Datça yarımadasındaki en büyük atölye yerleşim alanıdır. Buluntular, yaklaşık 1 km²’lik alana yayılmaktadır. 1986-1992 yılları arasında yapılan kurtarma kazılarında amfora ve günlük seramik üreten atölyelere ait yoğun yüzey buluntularına rastlanmıştır (Şekil B.22). Kazı çalışmalarında büyük boyutlarda seramik fırınları, yıkama havuzu, sarnıç gibi servis yapıları ve değişik dönemlere ait

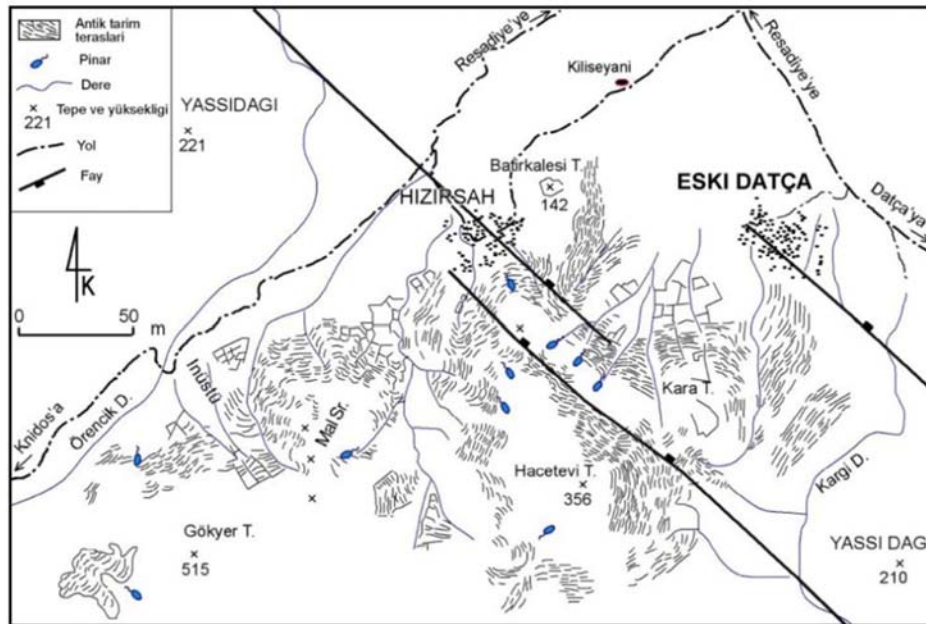
üretim artışı dolgular ortaya çıkarılmıştır (Tuna, 2012, s.43). Doğu Hızırşah Asfaltı etrafında saptanan bu alanlar 1. ve 3. derece Arkeolojik sit alanı olarak tescillenmiştir.

3.3.2 Antik tarım terasları

1980-1986 yılları arasında yapılan arkeolojik yüzey araştırmalarında Hızırşah ve Datça Mahallesi sırtlarında Antik Çağ'dan günümüze tarla bölünmelerinin fazla bozulmadığı teraslı alanlar saptanmıştır (Şekil B.23). Bu terasların M.Ö. 4. yüzyıldan itibaren özellikle bağcılık için düzenlendiği belirtilmektedir (Tuna, 1990, s.349).

Dirik vd. (2003), terasların alana yayılımını ve yayılım faktörlerini incelemek üzere hava fotoğraflarından faydalanarak terasların planını hazırlamıştır (Şekil 3.4). Antik tarım terasları, Gökyer Tepe'nin batısında, İnüstü Sırtı'nın güneyinde, Mal Sırtı'nın çevresinde, Hacetevi Tepesi'nin çevresinde, Kara Tepe'nin kuzeyinde ve doğusundaki vadi yamaçlarında, Batırkalesi Tepesi'nin güneydoğusundaki vadi yamaçlarında yaygın olarak görülmektedir (Şekil B.24).

Tarım terasları jeolojik olarak işlenebilir karakterde toprak örtüsünün ve su kaynaklarının bulunduğu yerlerde genişliği 5-6 metreyi geçmeyen ince uzun şeritler halinde yer alır (Şekil B.26, B.27). Tarım teraslarının bulunmadığı tepeliklerde ise yüzeyler genellikle kireç taşlarıyla kaplıdır. Tarım teraslarının duvarlarının, bölgedeki kireç ve kum taşlarından yapıldığı saptanmıştır (Dirik vd., 2003).

Şekil 3.4 : Hızırşah'ın güneyindeki antik tarım teraslarının planı (Dirik vd., 2003, Şekil 5.1).

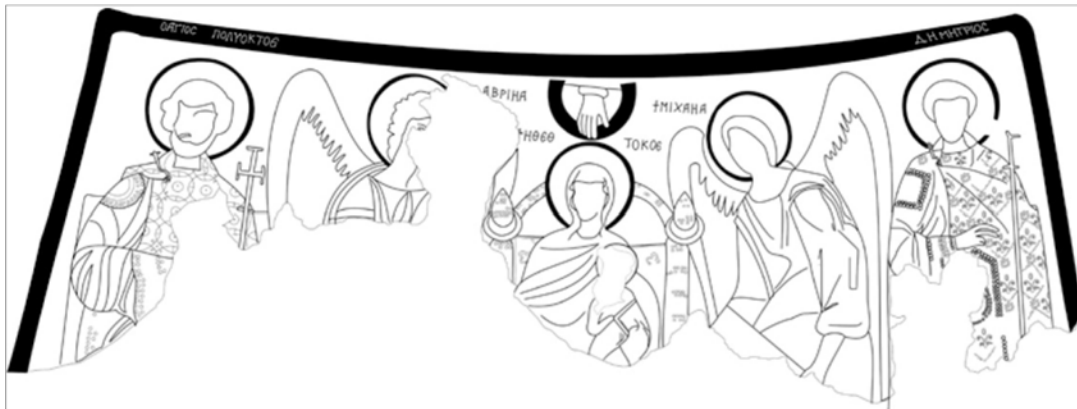
Tarım teraslarının, yarımadanın en büyük çanak çömlek ve özellikle amfora üretim merkezi olan Kiliseyanı atölyelerine yakınlığı, bu terasların bağıcılık amacıyla kullanılmış olduğu savını güçlendirmektedir. Teraslarda üretilen şarap, atölyelerde üretilen amforalara doldurularak Akdeniz pazarlarına gönderilmiş olabilir (Dirik vd., 2003, s.59).

3.3.3 Hacetevi tepesi

Hızırşah Köyü'nün güney batısında, üzerinde antik tarım teraslarının bulunduğu yüksekliği 356 metreye ulaşan Hacetevi Tepesi, köy halkı tarafından 'Çare Yeri' olarak bilinen bir bölgedir (Şekil B.25). Köy halkında, bu tepede yatılan uykuda görülenlerin gerçek olduğuna dair bir inanç vardır. Tepe, kireçtaşlarının oval biçim oluşturduğu bir morfolojiye sahiptir ve günümüzde burada herhangi bir yapı yoktur (Şekil B.23).

3.3.4 Yarıkdagı kaya resmi

Hızırşah Köyü'nün Knidos yolu üzerinde Yarıkdagı'nın doğal oluşmuş kavisli bir yüzeyi moloz taştan yapılmış bir duvarla kapatılmıştır (Şekil B.28). Bu kayanın üzerine, 11. yüzyıl ortalarından 12. yüzyıl başları arasındaki dönemde tek bir sahneden oluşan bir duvar resmi yapılmıştır (Şekil B.29). Mezar yapısı olarak değerlendirilen mekan, yapılan izinsiz kazılar dolayısıyla mimari biçimleniş açısından fazla bir bilgi sunamamaktadır.

Şekil 3.5 : Bizans Dönemi duvar resmine ait çizim (Özcan, 2010, Fig. 2).

Duvar resminin odağında taht üzerinde oturan Meryem ve kucağında çocuk İsa, Meryem'in sağında ve solunda baş melekler ve azizler tasvir edilmektedir (Şekil 3.5). Duvar resminin alt kısmı tamamen tahrip edilmiştir (Özcan, 2010).

3.4 Anıtsal Yapılar

Hızırşah Köyü'nde anıtsal bir yapı bulunmamaktadır. Buna karşın, Datça - Marmaris yoluna bağlanan Doğu Hızırşah bağlantı yolu üzerinde köye yaklaşık 700 m uzaklıkta Hızırşah Camisi, Hızırşah Kilisesi ve aynı mevkide Hızırşah Yel Değirmenleri ile Kartallar Vadisi mevkiinde bir sarnıç bulunmaktadır (Şekil B.30).

3.4.1 Hızırşah Camii

Datça-Hızırşah bağlantı yolu üzerinde, yol kotunun 5-6 metre yukarıda konumlanan Hızırşah Caminin 14.yüzyılda Menteşe Beyliği döneminde yapıldığı tahmin edilmektedir (Şekil B.31). Yapıldığı dönemden günümüze birçok onarım gören camiinin restorasyonu son olarak 2013'de Aydın Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından yapılmıştır.

Yapının herhangi bir kitabesi yoktur. Kare plan şemasına sahip olan yapı, oldukça mütevazı boyutlarda inşa edilmiştir. İç mekana revakın orta aksından girilir. Girişin tam karşısındaki duvarda üç kademeli mukarnaslı bir mihrap ve mihrabın yanında minber bulunur. Sahın ise sekizgen kasnak üzerine oturan ve tromplarla desteklenen merkezi bir kubbeyle örtülüdür. Kubbe alaturka kiremitle kaplıdır. (Şekil B.33). Onarımlar sırasında eklendiği bilinen revaklı son cemaat yeri, taş ayaklar üzerinde taşınan üç kubbeyle örtülüdür (Şekil B.32). Camiinin haziresinde çok sayıda mezar bulunur.

Caminin adını 1400'lü yıllarda yaşayan ve bu bölgede vefat eden Hızırşah isimindeki din bilgininden aldığı tahmin edilmektedir (Çanlı ve Türkeş, 1998, s.193). Bursalı Mehmed Tahir Bey, 'Osmanlı Müellifleri' isimli eserinde 'Hızırşah Menteşevi' adlı alimin, Mısır'da tahsil gördüğüne, Allame-i Tusi'nin öğrencisi olduğuna, H.853 yılında vefat ettiğine değinir ve Hızırşah'ın, Şerhu Tecrid, Talikat ale'l-Mevakıf, Talikat ale'l-TelVih, Haşiye Alâ Mouazade gibi ilmî eserleri olduğundan bahseder (1972, s.336). Eserde, Hızırşah'ın 15 yıl kadar Mısır'da kaldıktan sonra Menteşe'ye geri döndüğü belirtilmiştir (1972, s.336). 1449'da vefat eden Hızırşah'ın Datça'nın bu bölgesine yerleşip, tekkeye benzer bu yapı çevresinde kültürünü yayarak bölgeyi İslamlaştırdığı söylenebilir.

3.4.2 Hızırşah Kilisesi

Datça-Marmaris karayoluna bağlanan Doğu Hızırşah Asfaltı üzerinde, Hızırşah Camii'nin 400 m doğusunda, mülkiyeti Datça Belediyesi'nde olan ve doğu-batı doğrultusunda uzanan kagir bir kilise yer alır (Şekil B.34). Uzun zamandır kullanılmayan kilisede Datça Belediyesi ve Güney Ege Kalkınma Ajansı'nın destekleriyle 2015'te restorasyon çalışmaları başlamıştır. Kilisenin restorasyon sonrasındaki yeni işlevi 'Kültür ve Sergi Evi' olarak belirlenmiştir (Url-3). Çeşitli sergi ve kültür etkinliklerinin yapılabileceği bir mekâna dönüştürülecek bu yapının kültür turizmine kazandırılması hedeflenmektedir.

Naosu dikdörtgen planlı kilisenin iç mekanda görülebilen pencere boşlukları, cephede kapatılmıştır. Naosun üzeri iç ve dış mekanda gözlenebilen beşik bir tonozla örtülüdür (Şekil B.34). Beşik tonoz iç mekanda gözlenebilen iki kemerle desteklenmiştir (Şekil B.36). Kilisenin yayınlanmamış restitüsyon raporuna göre, tonozların dışa yansıdığı örgü sistemi Güney Ege kıyıları, Adalar ve Yunanistan'daki kiliselerde yaygın bir şekilde görülmektedir.

Kilisenin, sıvası dökülen duvarlarında moloz örgü taşlar arasına yatay sıralar oluşturacak şekilde üst üste tuğla kırığı yerleştirildiği gözlenmiştir. Hızırşah Köyü'nün bazı konutlarında da benzerleri görülen bu duvar tekniğinin, yayınlanmamış sanat tarihi raporunda, 18. yüzyıl sonlarıyla 19. yüzyıl boyunca Batı Anadolu ve Adalar yapılarında yaygın olarak kullanıldığı belirtilmektedir⁶.

Yayınlanmamış sanat tarihi raporuna göre, yapının inşa tekniği, plan ve cephe özellikleri 19.yüzyıl yapılarının ortak özelliklerini göstermektedir. Raporda da belirtildiği üzere, kilisenin boyutları göz önüne alındığında, yapının bölgede yaşayan azınlıktaki Rum cemaate⁷ hizmet verdiği anlaşılmaktadır.

⁶ Yard. Doç. Dr. EmineTok'un hazırladığı Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon raporunda, Fethiye Kayaköy Kilise (19.yy), Selanik H. Nikholaos Kilisesi (18.yy sonu- 19.yy başı), Priene St. Antuan Kilisesi (19.yy) ve Kula Meryem Ana Kilisesi (1831-1837) taşların arasına tuğla istiflenen duvar örgüsü olan yapılara örnek olarak verilmiştir.

⁷ Bölgedeki Rumlar hakkında bilgi 'Hızırşah Köyü'nde Rumlar' bölümünde detaylı olarak anlatılmıştır.

3.4.3 Hızırşah Yel Değirmenleri

Hızırşah Köyü, Değirmen Yakası Mevkii'nde iki adet yel değirmeni bulunmaktadır (Şekil B.37). Yalnızca beden duvarları mevcut olan yel değirmenlerinin yapım sistemleri birbirinden farklıdır. Değirmenlerden birinin duvar örgüsü, Hızırşah Kilisesi'nin duvar örgü sistemiyle benzer özellik gösterir (Şekil B.38). Tuğlaların taş örgü arasına istiflenerek yatay sıralar oluşturduğu duvar tipine sahip bu yel değirmeni, Datça yarımadasındaki yel değirmenleri içinde en büyük çapa sahip olanıdır (Acar vd., 2012, s.111). Diğer değirmenin duvar örgüsü ise düzensizdir. Unbehaun (2006), Reşadiye çevresindeki yel değirmenlerini Rumların yaptığını ve değirmencilik mesleğinin Rumların elinde olduğunu belirtir (s.91). Acar vd., Oric Basirov'un bu yapının tipik Bizans yapısı özellikleri gösterdiği değerlendirmesini aktarmaktadır (Acar, 2012, s.112).

Datça Yarımadası'nın birçok yerinde rastlanan, köylülerin tahıl öğütmek için kullandıkları yel değirmenleri, zamanla işlevini yitirmiş ve terk edilmiştir. Acar ve diğerleri (2012), yel değirmenlerinin kullanılmamasının nedenini yelken mekanizmalarının karmaşıklığı ve onarımının güçlüğüne bağlamaktadır (s.99). 1950'li yıllarda, yarımada'nın çeşitli yerlerinin elektrik şebekesine bağlanmaya başlamasıyla rüzgar enerjisini kullanan yel değirmenlerinin yerini elektrikli değirmenler almıştır (Unbehaun, 2006, s.134).

3.5 Hızırşah Köyü'nün Tarihsel Gelişimi

Hızırşah Köy yerleşimi tarihçesiyle ilgili yapılan araştırmalarda, köyün ismine ilk olarak 19. yüzyılın ilk yarısında, 1830 ve 1845 tarihli belgelerde rastlanmıştır⁸. Bölgede Antik dönem üzerine arkeolojik yüzey araştırmaları yapan Tuna (2012), çalışmasında 13. yüzyılda Menteşe Beyliği'ne bağlı Datça Yarımadası'nın merkezinin Batır, yani Hızırşah olduğunu belirtir (s.22). Ancak yapılan araştırmalarda bu konuyla ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Günümüzde, köy yerleşiminin 700 metre doğusunda 'Hızırşah' adlı bir cami⁹ bulunmaktadır. Çanlı ve Türkeş, köyün ismini 1400'lü yıllarda bölgede yaşayan

⁸ Bkz. Bölüm 3.5.2, Osmanlı arşiv belgelerinde Hızırşah yerleşimi.

⁹ Bkz. Bölüm 3.3.4, Hızırşah Camii.

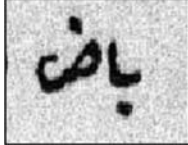
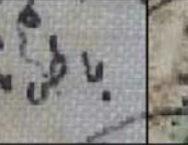
Hızırşah adında bir din bilgininden aldığını ve Hızırşah'ın mezarının bu köyde olması sebebiyle köye 'Yatır Köy' de dendiğini belirtmektedir (Çanlı ve Türkeş, 1998, s.193). Günümüzde Hızırşah'ın mezarının nerede olduğuna ilişkin herhangi bir bilgi yoktur.

3.5.1 Köyün adının değiştirilmesi

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde yapılan araştırmalarda, köyün 'Batı' olan adının 30 Nisan 1911'de 'Hızırşah' olarak değiştirildiği saptanmıştır. Köyün adının değiştirilmesiyle ilgili belgelerde, Hicri 23 Nisan 1330'da Menteşe Mutasarrıflığı tarafından 'Batî' köyü adının kelime ve anlamca yadırganacak tuhaflikta sıkıntı vermesinden ötürü, mevcut caminin isminin köye 'Hızırşah' olarak verilmesi talep edilmiştir (Şekil C.7, C.8). Bunun üzerine 30 Nisan 1330'da Dahiliye Nezareti'nden gelen cevapla, Batı karyesi isminin Hızırşah'a dönüştürülmesi uygun görülmüştür (Şekil C.9, C.10).

'Bat' kelimesi 'kaz', 'Batî' kelimesi, 'ağır, yavaş', 'Bâtir' kelimesi ise 'turna kuşu' anlamına gelmektedir (Osmanlıca-Türkçe Sözlük, s39). Köyün adı arşiv belgelerindeki haritalarda 'Batî' olarak geçmektedir (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.2 : Osmanlı Arşivleri'ndeki belgelerde 'Batı' isminin yazılışı¹⁰.

1	2	3	4	5	6
					

1830-31' de yapılan nüfus sayımında, Menteşe Sancağı'na bağlı tüm kazalardaki Müslüman erkek nüfusu kaydedilmiştir. Nüfus defterinde sancağın, kaza, köy ve mahalleleri kaydedilmiş, böylelikle sancağın 'İdari Taksimatı' belirtilmiştir. Bu belgede Dadya Kazası'nın yedi köyü belirtilmiştir. Bunlar sırasıyla, Nefs, Eleki, Eymecik, Betce, Natur, Kara, Kızlan'dır (Kütükoğlu, 2010, s.246).

¹⁰BOA belgelerinde 'Batı' isminin yazılışı.. 1-ML.VRD.TMT.d, gömlek no:2773, tarih: 1261 (1845), 2- BOA, DH.İD. dosya no: 183, gömlek no: 53, tarih: 1332 (1913),3- DH.İD., dosya no:97, gömlek no:40, tarih:1332(1913), 4- DH.İD., dosya no:97, gömlek no:40, tarih:1332(1913), 5- HRT.h., gömlek no:499, tarih:1341(1922), 6-HRT.h, gömlek no:2564, tarih:1341(1922).

Bu belgede ‘Natur’ olarak belirtilen köy muhtemelen ‘Batur/Batır’ yani günümüz adıyla Hızırşah’tır. Arap harflerinden, latin harflerine çeviride köyün adı ‘Natur’ olarak yazılmış olabilir.

Datça bölgesinin şivesinde, kelimenin sonundaki ‘r’ harfinin yutulmuş söylenmemesinden ötürü köyün ismi arşiv belgelerinde ‘Batır’ değil, ‘Batı’ olarak kaydedildiği kabul edilebilir. Günümüzde, bu köyün yerlilerine nereli olduğu sorulduğunda hala Batır’lı olduğu cevabı verilmektedir. Köy halkının büyüklerinden duyarak aktardığı bilgilere göre, Batır köyü ‘Batır içi’ denilen bölgede yer almaktayken savaşlar sonrasında yerleşim bugünkü yerine taşınmış ve ismi Hızırşah olarak değiştirilmiştir.

3.5.2 Osmanlı arşiv belgelerinde Hızırşah yerleşimi

Hızırşah Köy yerleşiminin doğusunda yaşadığı düşünülen ve günümüzde camiye ismini veren Derviş Hızırşah dolayısıyla Türkes ve Çanlı, köyün 1400’lü yıllardan önce Türkler tarafından kurulup yerleşime açıldığını ileri sürmektedir (Çanlı ve Türkes, 1998, s.193). Beylikler döneminde yapıldığı bilinen caminin dışında, köy yerleşimiyle ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Menteşe Sancağı’nın 1830 tarihli nüfus sayım defterinde, Dadya kazasının toplam erkek nüfusu 1346, toplam hane sayısı 629 ve yaş ortalaması 42.7 olarak verilmiştir. Bu belgede ‘Natur’ olarak çevrilen Hızırşah köy yerleşiminin hane sayısı 67, toplam erkek nüfusu 154’tür. 1830’da kadın ve erkek sayısının eşit olduğu kabul edilirse, toplam köy nüfusu 308 olarak belirtilmiştir (Kütükoğlu, 2010, s.262).

Osmanlı Devleti’nde Tanzimat’ın ilanı sonrasında yeni bir vergi düzenlemesine gidilmiş ve vergi kaynaklarının yeniden saptanması için Tanzimat’ın yürürlükte olduğu bölgelerde sayımlar yapılmıştır (Öztürk, 2003). Mahalli idareciler tarafından yapılan bu sayımlar Temettü Defterleri’ne kaydedilmiştir. Temettü Defterleri, 15. ve 16. yüzyılda tutulan tahrir defterlerinden daha detaylı bilgiler içermektedir. 19. yüzyıl Osmanlısının sosyal ve iktisadi önemli bilgilerini içeren Temettü Defterleri, kaza, köy ve mahalleler için ayrı ayrı tutulmuştur (Kütükoğlu,1995).

Bahsedilen Temettü Defterlerinin bir örneği de Hicri 1260-1261’e (1844-1845) tarihlendirilmiş, Aydın Eyaleti, Mentese Sancağı, Dadya Kazası’na bağlı Batır Karyesi’nde tutulmuştur (Şekil C.11). Köyde oturan Müslümanların emlak ve arazilerinin kayıtlı olduğu Temettuat Defteri toplam 20 sayfadan oluşmakta ve Batır

Karyesi'nin Evvel ve Sani Muhtarları ve İmamı'nın mührünü taşımaktadır (BOA, Gömlek no:2773). Belgede vergiye tabi olan hane reislerinin ismi ve mesleği yazmaktadır. Hane reisinin tarımdan ve hayvancılıktan gelirinin ne kadar olduğu ve bunların 'Öşr' vergileri hem ağırlık hem de bu ağırlığa karşılık kaç para bedeli olduğu kaydedilmiştir (Çizelge C.1). Ortaklı işten para kazanan kişiler, herhangi bir geliri ve malı bulunmayan kişiler, askerde olanlar ayrıca belirtilmiştir. Hanede erkek bulunmadığı durumlarda 'Zevceleri' ya da 'Kızları'nın emlak ve gelirleri kaydedilmiştir.

1845 tarihli bu belgede Batır köyünde vergiye tabi toplam 84 hane kaydedilmiştir. Haneler numaralandırılmış ve hane reislerinin isimleri belirtilmiştir. Bu belgedeki hane reislerinin hepsinin ismi Türk ismidir. Köy halkında Mehmed, Mustafa, Halil, İsmail, Ömer, Osman isimleri yaygındır. Hane reisleri 'Ağa oğlu, Hacı oğlu, Sarı İmam oğlu, Hoca oğlu, Flamacı oğlu, Sucu oğlu, Mısırlı oğlu, Berber oğlu, Mağribli oğlu, Deli Bekir oğlu, Küstü oğlu', gibi babalarının ismiyle kaydedildiğinden, bu belgeyle bir önceki kuşak hakkında dolaylı olarak fikir edinilebilmektedir (Çizelge C.1).

Belgede, hane reislerinin isimlerinin yanında 'ziraatden, erbab-ı ziraatden, çiftçi, balıkçı, hizmetkar, gündelikçi, ırgat, çoban, dülger idiği, talim-ı sıbyan' gibi meslekleri kaydedilmiştir. Köyde 30 çiftçi, 21 ziraatden ünvanları çoğunluk göstermektedir. Yapılan incelemelerde diğer ünvanlara sahip kişilerin de tarımla uğraştığı tespit edilmiştir. Buna göre, 19. yüzyılın ortalarında Batır Köyü halkının ana ekonomisini tarım oluşturmaktadır.

Köyün tarım arazilerinde, palamut, zeytin, harnup (keçiboynuzu), badem ve incir eşcarı (ağaçları) bulunmaktadır. 84 hanenin %79'unun palamut, %78'inin zeytin, %11'inin harnub, %6'sının badem ağaçları vardır. Bir kişinin tarlasında bulunan bir cins ağacın sayısı en çok 20, en az 1'dir. Mezru (ekili) tarlalar ise en çok 70, en az 7 dönümdür. Tarlalarda şa'ir (arpa), hınta (buğday), burçak, nohut gibi mahsüller yetiştirilmektedir. Duhan (tütün) ve penbe (pamuk) tarlaları ayrı olarak belirtilmiştir. 84 hanenin 65'inin 1 kıta (parça) incir bahçesi vardır. Bu bilgilere göre, 1845'lerde köyde yetiştirilen ürünler ciddi bir pazar ekonomisi oluşturmamaktadır.

Temettuat Defteri'ne göre köyde, öküz, inek, merkeb, katır, ağnam (koyun), keçi gibi büyük ve küçükbaş hayvanlar ve arı kovanları bulunmaktadır. İnek, koyun ve keçiler

sağman ve dölsüz olarak ayrıca belirtilmiştir. Dölsüz olanlardan vergi alınmamış, sağman olanlardan ve arı kovanlarından vergi alınmıştır. Belgede kaydedilen ve tarlası olan hemen herkesin merkebinin (eşek) olması dikkat çekicidir (Çizelge C.1).

Tarım ve hayvancılıktan alınan Öşr vergisinin yanı sıra, gündelikçilerden ve hizmetkarlık yapanlardan da vergi alınmıştır. Yardım parasıyla geçinenler ise ‘şunun bunun ianesiyle idare olduğu’ şeklinde belirtilmiş ve bu kişilerden vergi alınmamıştır.

Belgede yapılan incelemelerde 4 hane reisinin çalışmadığı, 2 hane reisinin de asker olduğu, 1 hizmetkar ve 1 gündelikçinin tarımla uğraşmadığı göz önünde bulundurulursa, Batır köyü Müslüman nüfusunun % 90’ının tarımla uğraştığı söylenebilir. Her hanede 4 kişi yaşadığı kabul edilirse, 1845’te 84 hanesi bulunan Batır köyünün Müslüman nüfusunun 330 civarı olduğu düşünülebilir.

BOA haritalarında da köy yerleşimi araştırılmıştır. Yapılan incelemelerde Hızırşah yerleşiminin işlendiği en erken tarihli haritanın 1864’e ait olduğu tespit edilmiştir (Şekil C.1). Haritada noktalarla gösterilen yerleşimler konumlarına göre günümüzdeki isimleriyle haritada gösterilmiştir (Şekil C.2). Datça ve Bozburun Yarımadalarındaki yerleşimleri içeren 1911 tarihli haritada ise Hızırşah Köyü ‘Batı’ olarak belirtilmiştir (Şekil C.4). 1916 tarihli, Bodrum’u da içeren detaylı haritada ise yollar, dağlar, yerleşimler işlenmiş ve Hızırşah köyü ‘Batr’ olarak kaydedilmiştir (Şekil C.5, C.6). 1922 tarihli haritada ise Hızırşah olarak değiştirilen köyün isminin yine ‘Batr’ olarak yazıldığı tespit edilmiştir (Şekil C.3).

3.5.3 Hızırşah Köyü’nde Rumlar

Tarih boyunca, Datça Yarımadası’ndaki halkın, yarımadanın çevresindeki Sömbeki, Rodos ve Kos Adaları’ndaki halkla sosyal ve ticari ilişki içerisinde olduğu bilinmektedir. Halklar arasındaki bu kaynaşma kültürleri üzerinde de etkili olmuştur. Kütükoğlu’nun belirttiği gibi (1995), Temettuat sayımları yapılan bölgede, gayrimüslimlerin bulunduğu durumlarda, bunların emlak ve gelir bilgileri ayrı bir deftere kaydedilmekteydi.

1320 tarihli Aydın Vilayet Salnamesi’nde, Dadya ve çevresindeki köylerin 1890’larda toplam nüfusu 4894 civarındadır (Çanlı ve Türkeş, 1999, s.2). Bölgede Rum sayısı, 19. yüzyılın ilk çeyreğinde Demirci Mehmet Efe’nin emriyle tespit edilmiştir. 1917 tarihli Reşadiye Müdafaa-i Vatan Cemiyeti’nin belgelerinde

Hızırşah Köyü'nde 34 Rum bulunmaktadır (Çanlı ve Türkeş, 1999, ss.2-3). Çanlı ve Türkeş yaptıkları çalışmada Reşadiye Müdafaa-i Vatan Cemiyeti Belgelerinde Hızırşah Köyünde yaşayan gayri Müslimlerin listesi Osmanlıca olarak yayınlanmıştır (1999, s.98, Belge no: 37). Belge Türkçeye çevrildiğinde 1920'de, Hızırşah Muhtarı Osman'ın kalemile yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu belgede, bölgede yaşayan erkek ve kadın Rumların isimleri ve meslekleri belirtilmiştir (Çizelge C.2). 'demirci, bardakçı, papuççu, değirmenci' olarak kaydedilen Rum'ların bir kısmının Kızlan'lı olduğu bilgisi kaydedilmiştir.

Soyluer (2006), çalışmasında Menteşe Sancağı'nın 1914, 1915, 1921 yılları idari taksimatı ve nüfusunu gösteren Osmanlı Arşivleri'ndeki Umumiye Müdüriyeti defterlerine yer vermiştir (s.110). Bu defter, savaşın devam ettiği sırada sancak genelindeki nüfus hareketleri hakkında da bilgi vermektedir. Osmanlı Devleti'nin taşra nüfus idarelerince yapılan son nüfus sayımlarında, Reşadiye Nahiyesi'nin Hızırşah Karyesi'nde 1.Dünya Savaşı öncesi 395 İslam, 79 Rum kişi kaydedilmiştir. 24 Eylül 1915 tarihli nüfus kayıtlarında ise 393 İslam, 26 Rum kaydedilmiştir (Soyluer, 2006, s.130). 1.Dünya Savaşı sonrasında köyde yaşayan Müslüman nüfusta değişiklik görülmezken, Rum nüfusta önemli oranda azalma olmuştur. Çanlı ve Türkeş, 1. Dünya Savaşı sonrasında Rum nüfustaki bu azalmayı, Rumlar'ın bölgeden adalara kaçmış olmasına bağlar (Çanlı ve Türkeş, 1999,s.2).

Bu bilgilere göre, 19. yüzyıl sonlarıyla 20. yüzyıl başlarında Hızırşah Köyü'nde çoğunlukla Müslümanların yaşadığı, gayri Müslimlerin azınlık kaldığı söylenebilir. Kurtuluş Savaşı sırasında sayılarında oldukça azalma görülen Rumların kalanı 1923'ün Eylül-Ekim aylarında mübadele ile adalara gönderilmiştir.

3.6 Yerleşim Dokusunun Özellikleri

Hızırşah Köyü, Palamutbükü ve Marmaris yollarından bağlanan, birbirini kuzey ve doğu yönlerinde dik kesen ve köy meydanında birleşen iki bağlantı yolu ile güney-kuzey yönünde akış gösteren iki dere çevresinde organik biçimlenen toplu bir yerleşme dokusu gösterir. Datça Yarımadası'nın kıyıdan uzak, iç kesimde yer alan bu köy yerleşimi, güneyde Karatepe ve Haceteve Tepesi'nin eteklerinde kuruludur. Bu tepelerin en yüksek yerlerindeki yapılar kuzeydeki Ege Denizi manzarasına yönelmiştir. Yerleşim hafif engebeli arazi yapısına sahiptir. Doğuda ve batıda tarım

arazileriyle çevrili yerleşimde köy yaşantısı hakimdir. Köy halkının ana ekonomisi tarım ve hayvancılıktır.

Köy meydanı, yerleşimin ortasında yer alır. Yerleşimin içinde tarihi bir cami bulunmamaktadır. Meydanı cami, kahvehane, muhtarlık işlevlerini bir arada bulunduran yapı, bakkal ve konutlar çevreler (Şekil D.22, D.23). Tarihi camii, yerleşimin 700 metre doğusunda bulunur (Şekil B.32). Köy halkı, günümüzde meydanda bulunan betonarme caminin yerinde eskiden bir köy odası ve köy odasının yanında da tek odalı, düz damlı taş cami bulunduğunu aktarmaktadır. Uzun (2013) da, çatısı çöken köy odasının 1955 ve 1978’te yapılan onarımlarla büyütülerek bugünkü camiye dönüştürüldüğünü aktarmaktadır (s.24) (Şekil D.21) .

Köy meydanının batı ve doğusunda, kaynağı Karatepe ve Hacetevi Tepesi’nde olan, günümüzde üzeri beton bloklarla örtülmüş iki dere akış göstermektedir (Şekil E.1). Karatepe’nin eteklerinde kaynağı batıdaki dere olan bir çeşme bulunur. Bu çeşme günümüzde işlevsiz ve atıl durumda olsa da, geçmişte köy halkının evlerinde kullandığı suyu bu çeşmeden aldığı ve çamaşırlarını burada yıkadıkları bilinmektedir. Meydanın 50 metre doğusunda 1950’lerde okul olarak inşa edilen ancak günümüzde ipek dokuma atölyesi olarak kullanılan bir yapı bulunur (Şekil D.2). Bu yapının bahçesi, yaz mevsiminde düğünlerin yapıldığı köy halkı için önemli bir sosyal alandır (Şekil D.3). Yapının bahçesinin üst bölümünde de araç parkı ve çocuk parkı bulunmaktadır (Şekil D.4).

Köyün içinde herhangi bir tescilli yapı bulunmamaktadır. Yerleşimin yaklaşık 700 metre doğusunda, 1. ve 3. Derece Arkeolojik Sit Alanları, tescilli bir 19. yüzyıl kilisesi, Beylikler Dönemi’nden kalma tescilli bir cami ve yel değirmenleri vardır.

Sık yerleşim dokusu özelliği gösteren Hızırşah Köyü’nün başka bir mahallesi yoktur. Yerleşimde ana yollara bağlanan doğrusal yolların haricinde organik biçimlenen sokaklar, yapıların bahçelerini çevreleyen taş duvarlar ile bu taş duvarlar arkasındaki bitki örtüsüyle sınırlandırılmıştır (Şekil D.64). Sokakların çoğu isimlendirilmemiştir. Geçmişte toprak kaplı yolların çoğu son 10 yılda asfaltlanmış ya da parke taşıyla kaplanmıştır (Şekil D.24, D.25, D.26).

Hızırşah Köyü’nün mimari dokusunu Datça Yarımadası’nın genelinde yaygın olarak görülen bir ya da iki katlı, tek odalı dikdörtgen planlı, yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiş yapılar oluşturmaktadır (Şekil F.11). Yapıların çoğu yerli halk

tarafından sürekli kullanılmaktadır. Her yapıda genellikle taş duvarlarla çevrili ve hane halkının kendi gereksinimlerini karşılayacak ürünleri yetiştirdikleri bahçesi bulunur (Şekil D.58). Geleneksel taş yapılar bulundukları parsellerin ortasına, kenarına, sokak önünde ya da gerisinde konumlanabilmektedir.

Hızırşah Köyü'nde, ailelerin büyümesi ve gereksinimlerinin farklılaşması gibi sebeplerle yeterli gelmeyen tek odalı yapılar, nitelikli ya da niteliksiz eklerle büyütülmüştür (Şekil F.13, F.21). Işık'ın da belirttiği gibi, köy meskenlerinin bir ya da iki katlı olmasında köylünün ekonomik koşulları etkindir (Işık, 1967, ss.23-24). Köy halkından edinilen bilgilere göre, 1960'lardan sonra tütünden kazanılan paranın artmasıyla, yapıldıkları dönemde tek katlı inşa edilen evler iki katlıya ve bu evlerin toprak damlı olarak inşa edilen çatıları kiremit kaplı beşik çatıya dönüştürülmüştür (Şekil F.24, F.28). 2015'te yapılan yerleşim analizleri çalışmalarına göre, köy yerleşimindeki yapıların yarısından fazlası tek katlıdır. İki katlı yapıların zemin katları genellikle depo ve servis mekanı olarak, üst katları ise yaşama alanı olarak kullanılmaktadır. Köyde üç katlı yapı yok denecek kadar azdır.

Köy yerleşiminin %51'ini oluşturan geleneksel taş yapıların dokusu bütünüyle korunmuş olsa da, niteliksiz ekler sokak görünümünü bozmaktadır. Yerleşim kuzeye ve doğuya doğru büyümekte, yeni yapılar geleneksel dokuya uyumsuz ve betonarme olarak inşa edilmeye başlanmıştır.

4. HIZIRŞAH KÖYÜ YERLEŞİM ALANI ANALİZLERİ

Hızırşah Köyü'nde yapılan analiz çalışmaları, yerleşimin geleneksel dokusunu oluşturan yapılar ve onları tehdit eden etmenleri detaylı bir şekilde saptamak ve sayısal olarak belgelemenin yanı sıra, alanın sahip olduğu potansiyelinin ortaya çıkarılmasını sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir (Şekil 4.1). Çalışma kapsamında geleneksel ve ek olan yeni yapıların tümü değerlendirmeye alınmış, hela ve çeşmeler dışında kalan tüm yapılar sınıflandırılmıştır (EK E).

Analizlere, mevcut durumun kadastral haritaya işlenerek 1/1000 ölçekli planın güncellenmesiyle başlanmıştır. Yerleşim alanı analizleri 2015 kış aylarında yapılmıştır.

Şekil 4.1 : Hızırşah Köy yerleşimine bakış (Kazak, 2012).

4.1 Yerleşme Doku Analizi

Yerleşme dokusunun daha iyi anlaşılabilmesi için yapılan bu çalışmada, sokaklar, köy meydanı, çocuk parkı gibi kamuya ait alanlar sokak dokusu olarak, yapıların bulunduğu parsellerin oluşturduğu alanlar ise yapı adaları olarak belirtilmiştir (Şekil E.1). Kadastral bölünmeler yapı adaları üzerine işlenmiştir. Köy meydanının doğusunda ve batısında, kış aylarında güneyden kuzeye akan ancak günümüzde üzeri beton bloklarla kapatılarak yol kotunun altına alınan dereler ise üzeri kapatılan dere olarak belirtilmiştir.

Bu analize göre, köy yerleşme dokusunun gelişiminde dereler ve yerleşimin merkezinde yer alan köy meydanı etkili olmuştur. Sonradan açıldığı bilinen, köy meydanında birleşen ve birbirini dik kesen doğrusal bağlantı yolları yerleşimin iki önemli aksını oluşturmaktadır. Yerleşimdeki çıkmaz sokakların haricinde, sokak dokusunu genişliği 4 metreyi geçmeyen sokaklar oluşturmaktadır.

4.2 Kadastral ve Envanter Bilgileri

Bu paftada, çalışma alanındaki yapılar, yapı adalarındaki parsellere göre doğudan batıya doğru numaralandırılmıştır. Alanda tespit edilen 280 adet ana yapıya envanter numarası verilmiştir. Ana yapıların bir bölümü olan ve bu yapıları büyütmek amacıyla farklı malzeme ve teknikle inşa edilen ek yapılar a, b, c harfleriyle belirtilmiştir. Yapıların bahçelerinde ayrı bir birim olarak inşa edilen helalar 'H' ile belirtilmiştir. Yarı açık ya da sadece üst örtüsü bulunan müstemilatlar ise numaralandırılmamıştır. Bu analizde, Kadastral sınırlar, Ada, Parsel ve Envanter numaraları belirtilmiştir (Şekil E.2).

4.3 Yapılı ve Açık Alan Analizi

Bu paftada çalışma alanındaki yapılar, sokaklar ve açık alanlar belirtilmiştir (Şekil E.3). Yapılı alanlarda, yıkık yapılar ayrıca taranmıştır. Yerleşmenin yapılı alanları doğudan batıya 390 m, kuzeyden güneye 320 m genişliğinde dağılım göstermektedir. Alanın yapı stokunun açık alanlara oranı görülmektedir. 2015 yılı itibariyle, alanda 280 tane ana yapı ve bu yapıları büyütmek amacıyla farklı malzeme ve teknikle inşa edilen 211 adet ek yapı bulunmaktadır.

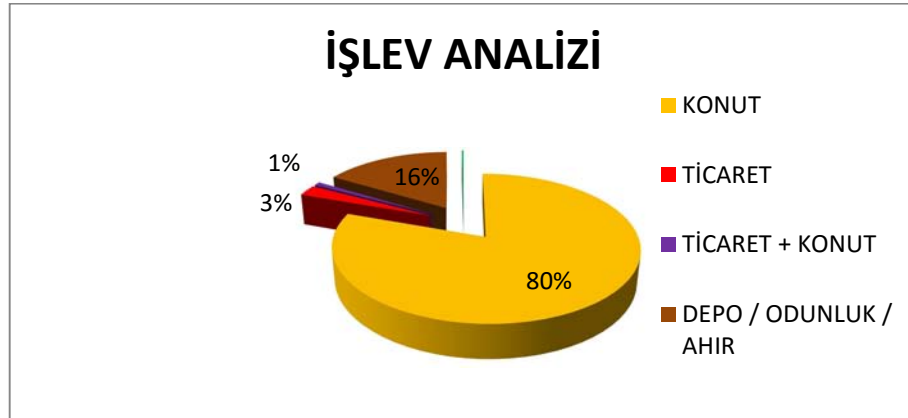
4.4 Çevresel Durum Analizi

Bu çalışmada, yerleşimdeki tüm yapıların çatı örtüleri eğim yönüne göre işlenmiş, teras çatılar ve özgün düz damlı yapılar belirtilmiştir (Ek E4). Analize göre, özgün düz damlı yapılar oldukça azdır. Bakımının zor olması sebebiyle birçok yapının beşik çatılıya dönüştürüldüğü yapılardaki izlerden okunmaktadır. Yapıların, bahçe ve bina girişleri oklarla gösterilmiş, bahçeyi ya da avluyu çevreleyen taş duvarlar belirtilmiştir. Bahçe içinde ayrı bir birim olarak inşa edilen helalar, yarı açık ya da sadece üstü örtülü müstemilatlar ve ağaçlar işlenmiştir. Üzeri beton bloklarla

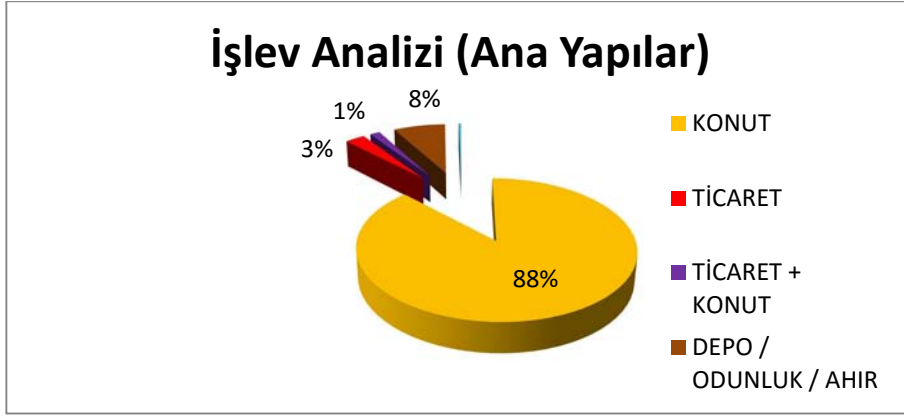
kapatılarak yol kotunun altına alınan derelerin üzeri açık olan bölümleri işaretlenmiştir. Ayrıca sokak dokusundaki sıkıştırılmış çakıl taşlı özgün toprak yollar taranmıştır. Özgün sokak dokusu genellikle araç giremeyecek genişlikteki çıkmaz sokaklarda görülmüştür. Diğer yollar çoğunlukla parke taşıyla kaplanmış ya da asfaltlanmıştır.

4.5 İşlev Analizi

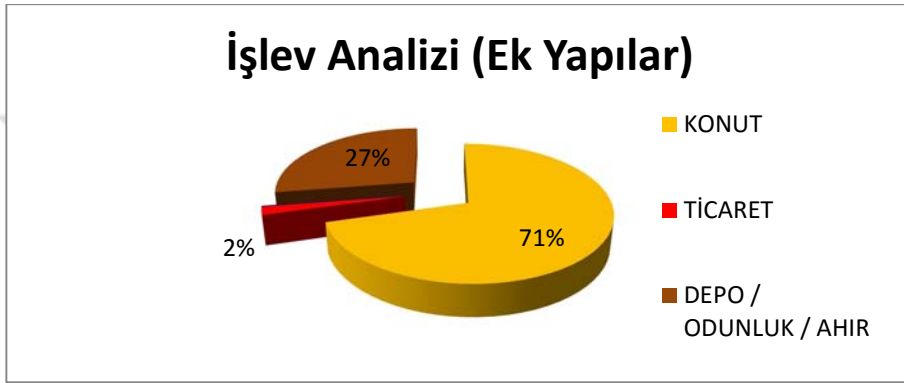
Çalışma alanındaki yapıların tümü işlevlerine göre; konut, depo/odunluk/ahır, ticaret, ibadethane ve çeşme olmak üzere 5 ana başlık altında sınıflandırılmıştır (Şekil E.5). Müştemilatlar ve bahçe içerisinde ayrı bir birim olarak yer alan helalar dikkate alınmamıştır. Yerleşimin %80'i konut, %16'sı konutları destekleyen depo/odunluk/ahır yapılarıdır (Şekil 4.2). Ticaret işlevi köy yerleşiminde %3 ile küçük bir paya sahiptir. Kahvehane, iki bakkal, ipek dokumalarının yapılıp satıldığı eski ilköğretim okulu, bir emlakçı, yıkık durumda bir un değirmeni ve birkaç adet badem işleme atölyesinden oluşan ticaret yapıları, Datça-Hızırşah bağlantı yolu üzerinde yoğunlaşmıştır. Köyün iki farklı noktasındaki çeşmeler işlevlerini yitirmiş ve kullanılmamaktadır. Köyün camisi yerleşimin dışında yer aldığından, kahvehanenin üst katında yer alan cami işlev analizinde belirtilmemiştir. Ana yapıları büyütmek amacıyla farklı malzeme ve teknikle inşa edilen, ana yapıların bir bölümü olan ek yapıların işlevi çoğunlukla konut ve depodur (Şekil 4.4).

Şekil 4.2 : İşlev Analizi.

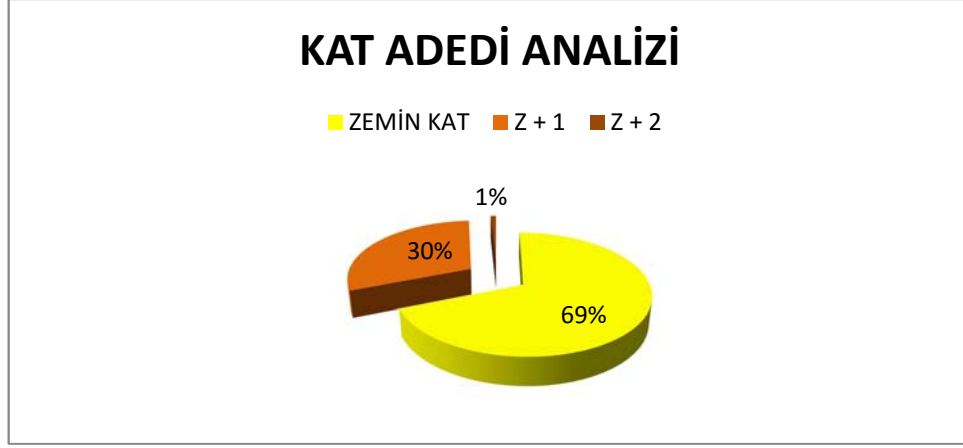
Şekil 4.3 : Ana Yapıların İşlev Analizi.

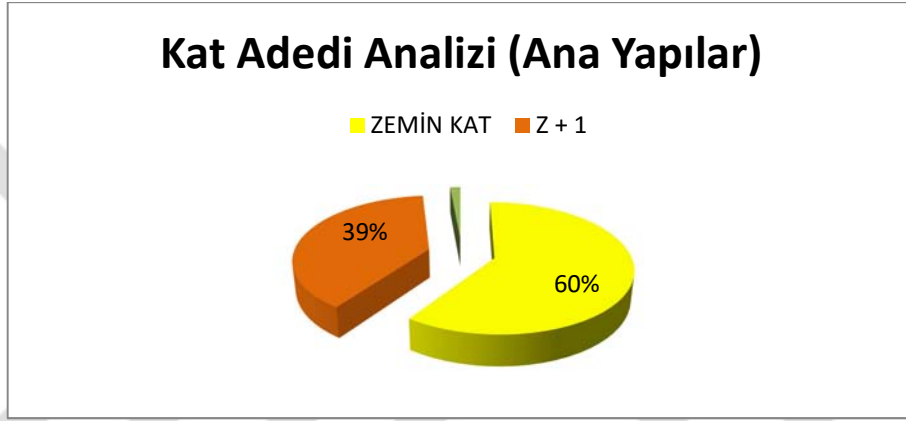
Şekil 4.4 : Ek Yapıların İşlev Analizi.

4.6 Kat Adedi Analizi

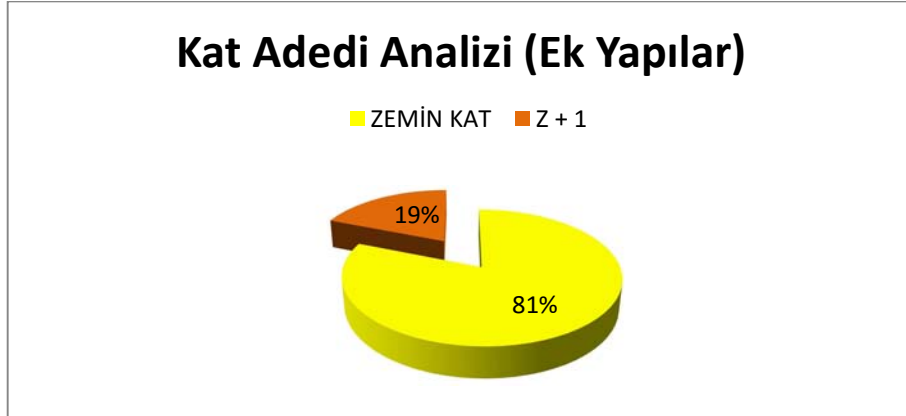
Hızırşah Köyü'nde üç kattan yüksek bina yoktur. Yerleşim, çoğunlukla tek ve iki katlı yapılardan oluşmaktadır (Şekil 4.5). Yapıların bahçesindeki hela ve müştemilatlar analize dahil edilmemiştir. Harap durumdaki yapıların, yıkılmadan önceki özgün kat yükseklikleri işlenmekle birlikte, bu yapıların yıkık durumda oldukları ayrı bir lejantla belirtilmiştir (Şekil E.6). Eğime oturan ve bir cephesi toprak altında kalarak yarı bodrum şeklinde düzenlenen birkaç yapı zemin+1, yani iki katlı olarak kabul edilmiştir. Yapılan analiz çalışmasına göre, tek katlı yapılar alanın %69'unu, iki katlı yapılar %30'unu ve üç katlı yapılar %1'ini oluşturmaktadır (Şekil 4.5). Ana yapıları büyütmek amacıyla farklı malzeme ve teknikle inşa edilen ya da geleneksel yapının ek yapı ihtiyacı için inşa edilen ek yapıların büyük çoğunluğunun tek katlı olduğu görülmektedir (Şekil 4.7). Tek katlı geleneksel yapıların bir bölümü 1960'lardan sonra aynı malzeme ve teknikle iki katlıya dönüştürülmüştür. Geleneksel yapıların ise %52'si tek katlı, %47'si iki katlıdır.

Şekil 4.5 : Kat Adedi Analizi.

Şekil 4.6 : Ana Yapıların Kat Adedi Analizi.

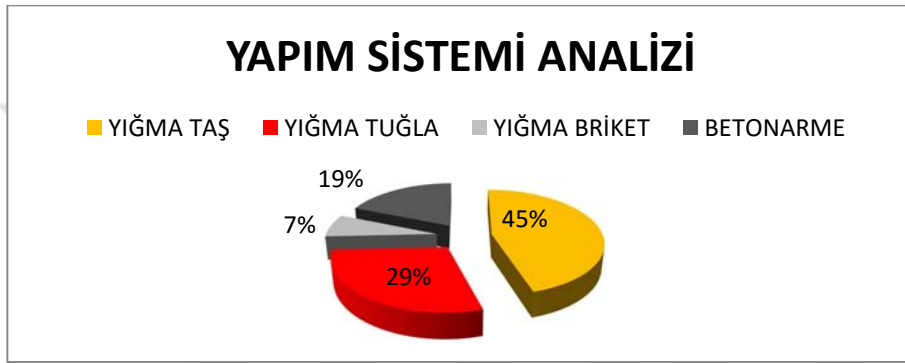

Şekil 4.7 : Ek Yapıların Kat Adedi Analizi.

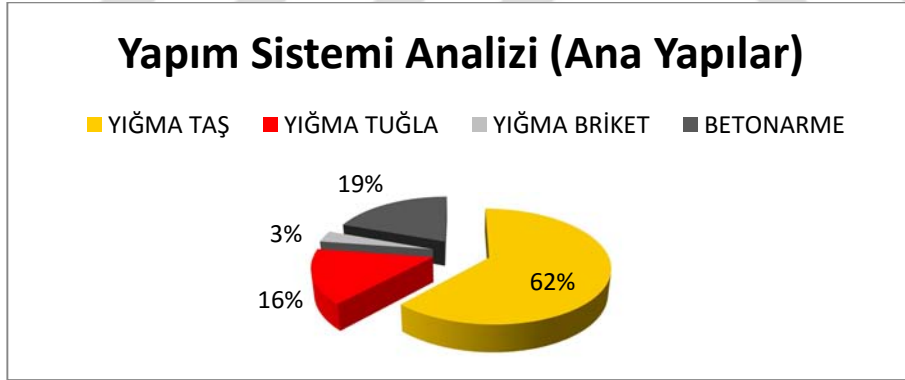
4.7 Yapım Sistemi Analizi

Çalışma alanındaki yapılar yığma ve betonarme yapılar olarak iki başlık altında toplanabilir. Yapılan analiz çalışmasında yığma yapılar taş, tuğla ve briket olmak üzere ayrıca sınıflandırılmıştır. Çeşmeler, müştemilatlar ve bahçede ayrı bir birim olarak yer alan helalar incelemeye alınmamıştır (Şekil E.7). Yığma taş yapılar alanın

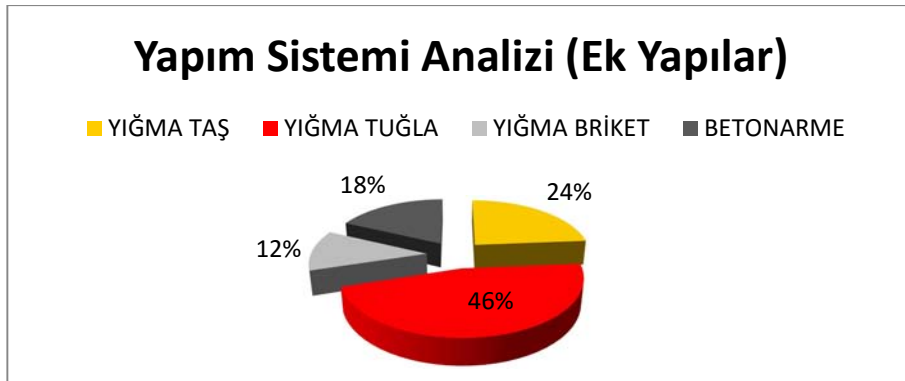
%45'ini, yığma tuğla yapılar %29'unu, yığma briket yapılar %7'sini ve betonarme yapılar %19'unu oluşturmaktadır (Şekil 4.8). Tuğla ve briket yapılar, genellikle 1980'lerden sonra geleneksel yapıları büyütmek amacıyla yapılan ekler ya da bağımsız olarak ek yapı ihtiyacıyla inşa edilmiş yapılardır. Ayrıca, tuğla ve briket malzemenin geleneksel yapıların onarımında kullanıldığı görülmüştür. Betonarme yapıların genellikle iki katlı ve taban alanlarının geleneksel yapılara oranla çok büyük olduğu tespit edilmiştir. Ana yapıların bir bölümü olan ve bu yapıları büyütmek amacıyla sonradan eklenen yapıların %46'sı yığma tuğla, %24'ü yığma taş, %18'i betonarme, %12'si yığma briket olarak inşa edilmiştir (Şekil 4.10).

Şekil 4.8 : Yapım Sistemi Analizi.

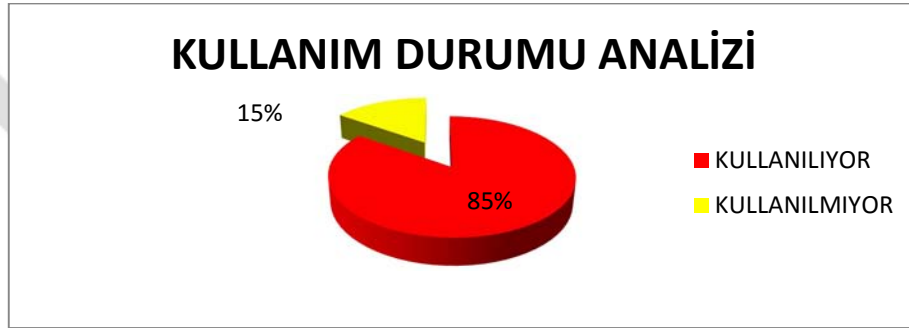
Şekil 4.9 : Ana Yapıların Yapım Sistemi Analizi.

Şekil 4.10 : Ek Yapıların Yapım Sistemi Analizi.

4.8 Kullanım Durumu Analizi

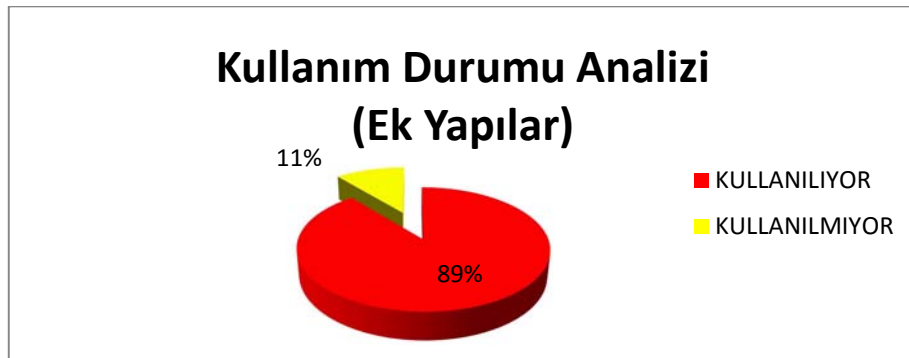
Çalışma alanındaki yapıların çoğu köyün yerlileri tarafından kullanılmaktadır (Şekil E.8). Mevsimlik kullanım yok denecek kadar azdır. Kullanılmayan yapıların genellikle hayatını kaybeden aile büyüklerine ait olduğu ve çocuklarının kendi evlerinde oturması sebebiyle yapıların boş kaldığı saptanmıştır. Alandaki yapıların %85'i kullanılırken, %15'i kullanılmamaktadır (Şekil 4.11). Ana yapıların %80'i kullanılırken, ek yapıların %90'ının kullanıldığı tespit edilmiştir. Analiz çalışmasına göre, ana yapıları büyütmek amacıyla inşa edilen ya da geleneksel yapının ek yapı ihtiyacı için inşa edilen ek yapıların büyük çoğunluğunun kullandığı ve yöre halkının ek yapılara ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

Şekil 4.11 : Kullanım Durumu Analizi.

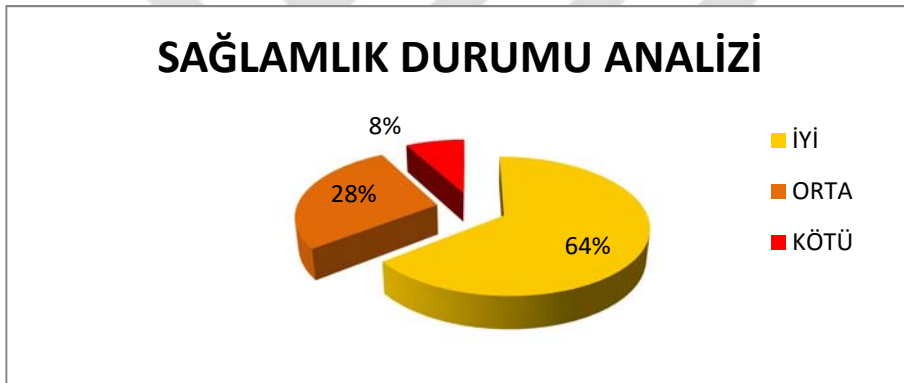
Şekil 4.12 : Ana Yapıların Kullanım Durumu Analizi.

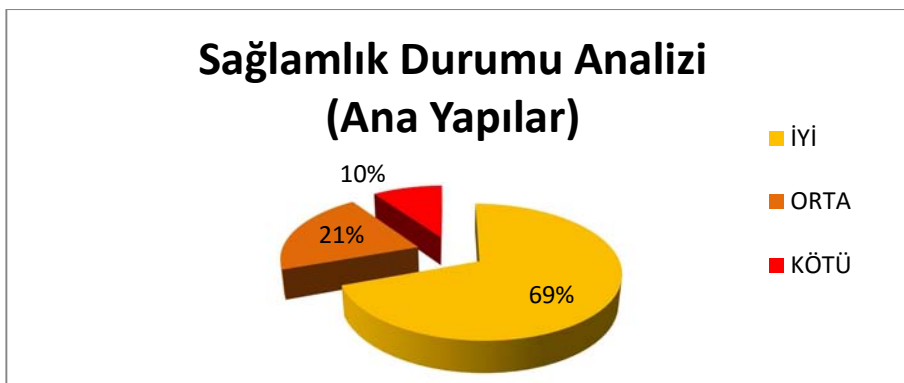
Şekil 4.13 : Ek Yapıların Kullanım Durumu Analizi.

4.9 Sağlamlık Durumu Analizi

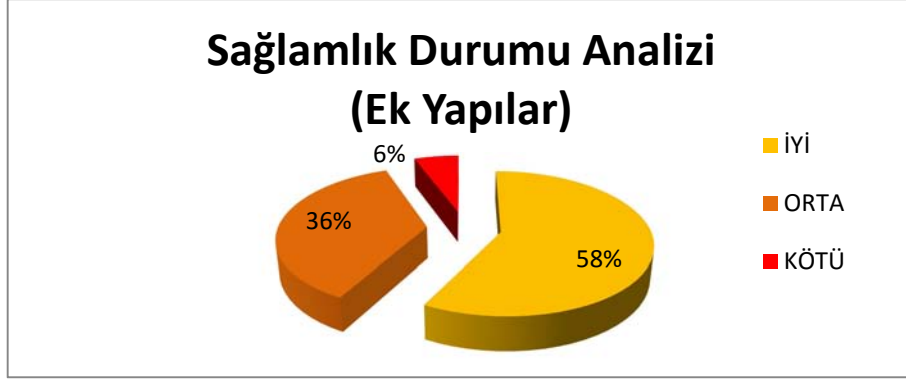
Bu analizde çalışma alanındaki çeşmeler, müştemilatlar ve parsel içerisinde bağımsız olarak duran helalar dışında kalan tüm yapıların, niteliğine bakılmaksızın strüktürel durumları bozulma boyutlarına göre iyi, orta, kötü, yıkık olarak sınıflandırılmıştır (Şekil E.9). Taşıyıcı sistemde ve binanın bütünlüğünde herhangi bir hasar bulunmayan, döşemelerinde, tavanında, duvarlarında ya da diğer mimari elemanlarında basit onarımla onarılabilecek malzeme bozulmaları görülen yapılar ‘iyi’ olarak, yapı ögeleri bozulmuş, müdahale gerektiren yapılar ‘orta’ durumda sınıflandırılmıştır. Taşıyıcı sisteminde, yığma duvarlarında, döşemelerinde, çatısında ciddi hasarlar ya da kayıplar bulunan, yapı bütünlüğü bozulmuş yapılar ise ‘kötü’ olarak sınıflandırılmıştır. Buna göre alanın %64’lük yapı stoku iyi durumdadır (Şekil 4.14). Sağlamlık durumu kötü olan yapılar %10’u geçmemektedir. Ek yapıların %58’i iyi, %36’sı orta sağlamlık derecesindedir (Şekil 4.16).

Şekil 4.14 : Sağlamlık Durumu Analizi.

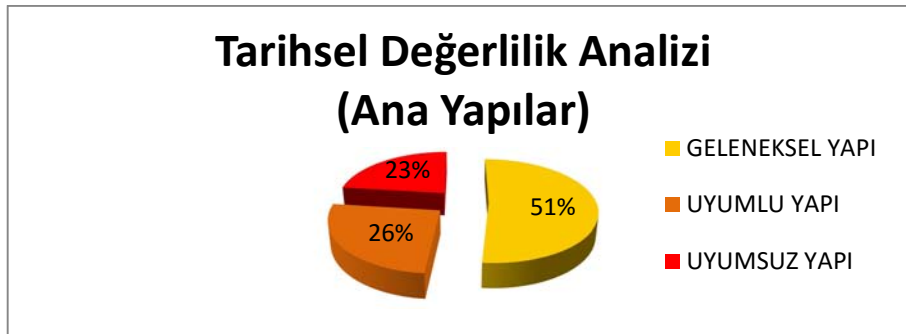
Şekil 4.15 : Ana Yapıların Sağlamlık Durumu Analizi.

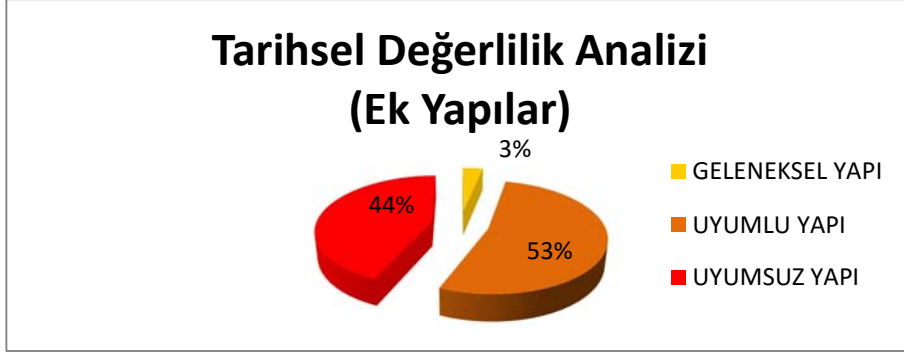
Şekil 4.16 : Ek Yapıların Sağlamlık Durumu Analizi.

4.10 Tarihsel Değerlilik Analizi

Çalışma alanındaki yapılar geleneksel ve geleneksel olmayan yapılar olarak ikiye ayrılmıştır (Şekil E.10). Köy halkı tarafından imece usulü, yığma taş tekniğinde, genellikle tek odalı ve 1-2 katlı 19.yy sonu 20. yy ortalarına kadar inşa edilen, konut ve ahır, depo, odunluk yapıları geleneksel yapılar olarak kabul edilmiştir. Geleneksel yapıların köy genelinde dikkat çekici bir şekilde yoğunlaştığı alan yoktur. Tuğla, briket ya da betonla, taban alanı geleneksel olanlara oranla büyük, 20.yüzyılın son çeyreğinden günümüze kadar inşa edilen yapılar geleneksel olmayan yapılar olarak belirtilmiş, bu yapılar geleneksel dokuya uyumlu ve uyumsuz olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir. Gabarisi, taban alanı, cephe açıklıkları, çatı biçimlenişi, malzeme seçimi ve yapım sistemiyle fiziksel olarak bölgeden farklılaşan yapılar uyumsuz, ayrıışmayanlar uyumlu olarak belirtilmiştir. Analizin verilerine göre ana yapıların yüzde 51'i geleneksel yapılardan, yüzde 26'sı geleneksel dokuya uyumlu yapılardan ve yüzde 23'ü geleneksel dokuya uyumsuz yapılardan oluşmaktadır. Uyumsuz yapılar yüzde olarak alan genelinde oranı düşük olmakla birlikte, kapladıkları alan ve gabarileri önemli oranda fazladır.

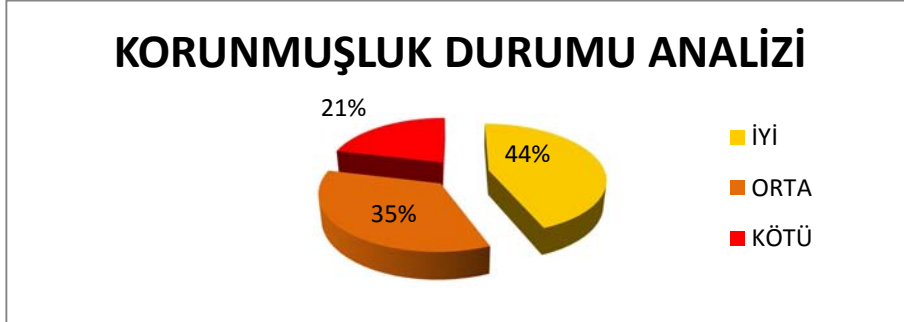
Şekil 4.17 : Ana Yapıların Tarihsel Değerlilik Analizi.

Şekil 4.18 : Ek Yapıların Tarihsel Değerlilik Analizi.

4.11 Korunmuşluk Durumu Analizi

Çalışma alanındaki geleneksel yapılar, yapım tekniklerinin korunmuşluk derecelerine göre iyi, orta, kötü olarak sınıflandırılmıştır (Şekil E.11). Yapıldığı dönemden beri hiç değiştirilmemiş ya da çok az değişime uğrayan ve basit onarımlarla geleneksel nitelikleri ortaya çıkarılabilecek yapılar ‘iyi’ olarak, özgün yapı elemanlarında restorasyon müdahalesi gerektiren yapılar ‘orta’ olarak, restorasyon müdahaleleriyle özgün haline dönüştürülemeyecek derecede değiştirilmiş veya yıkık olan yapılar ‘kötü’ olarak belirtilmiştir. Geleneksel niteliği bulunmayan yeni yapılar ve nitelsiz ek yapılar bu sınıflandırılmanın dışında tutulmuş ve yeni yapı başlığı altında toplanmıştır.

Şekil 4.19 : Korunmuşluk Durumu Analizi.

4.12 Yapım Dönemi Analizi

Çalışma alanındaki tüm yapıların duvar yapım teknikleri, pencere ve kapı doğramaları, plan ve cephe biçimlenişleri incelenmiştir. Köy yerleşimi hakkında arşiv belgelerinden elde edilen nüfus, sosyo-ekonomik durum gibi bilgilerle yapıların fiziksel durumları karşılaştırıldığında yapıların yapım dönemleri üç bölümde toplanmıştır (Şekil E.12). Mimari ve yapı öğeleri incelenen yapıların en eskilerinin

19.yy sonu-20.yy başı aralığında yapıldığı söylenebilir. Erken dönemde tek katlı olan kagir yapılara, aynı yapım tekniği ve malzeme ile 20. yüzyılın 2. ve 3. çeyreğinde, 2. kat eklenmiş ya da yapılar iki katlı inşa edilmiştir. 2000'lerden sonra ise inşa edilen yeni yapıların genellikle betonarme olduğu tespit edilmiştir.

4.13 Yasal Durum Analizi

Hızırşah Köyü yerleşme düzeni, dokuyu oluşturan yapıları ve kırsal yaşantısının devam etmesi sebebiyle 'Kırsal Sit' özelliği taşımaktadır.

Hızırşah Köyü yakınında yer alan ve sit alanı olarak tespit ve ilan edilen Eski Datça ve Reşadiye mahalleleriyle kıyaslandığında mimari olarak benzer özellikler taşıdığı söylenebilir. Bu sebeple Hızırşah Köyü'nün kırsal sit alanı olarak ilan edilmesi ve yerleşimin korunması gereklidir.

Yerleşimde kültür varlığı olarak tescillenen bir yapı bulunmamaktadır. Bu çalışma ile 151 adet yapı, yapım sistemi, mimari biçimlenişleriyle yöre karakterinin özgün örneği olarak değerlendirildiğinden tescile önerilmektedir (Şekil E.13). Ayrıca yapıların bahçelerindeki geleneksel helalar ve taş bahçe duvarları da yerel mimarının önemli parçaları olarak görüldüğü için korunmaları gereklidir. Korunması gerekli tescile önerilen yapılar ana yapıların yüzde 51'ini oluşturmaktadır. Tescile önerilen ve rölöve çalışmaları yapılan yapılara TÜBA'nın kırsal mimarlık envanter fişi hazırlanmıştır (Ek L). Özgün değeri bulunmayan, yakın dönemde inşa edilmiş dokuya uyumlu veya uyumsuz yapılar Diğer başlığı altında toplanmıştır.

4.14 Ulaşım Durumu Analizi

Çalışma alanına araçla ulaşım sağlanabilmektedir. Sonradan açıldığı bilinen Kuzey ve Doğu Hızırşah bağlantı yollarının genişlikleri fazla olduğundan paftada belirtildiği yere kadar çift yönlü araç kullanımı yapılabilmektedir (Şekil E.14). Bu yolların haricinde diğer sokakların genişliği çok azdır. Çıkmaz sokakların yol genişliği genelde 3 metreden az olduğundan, araç girişi sağlanamamakta ve yaya yolu olarak kullanılmaktadır. Ayrıca üzeri betonarme bloklarla kapatılıp alt kota alınan ve hala su akışı bulunan iki adet dere yolu, genellikle yaya yolu olarak kullanılırken, gerekli durumlarda ve uygun yerlerde tek yönlü araç yolu olarak kullanılmaktadır. Çalışma alanında araç park etmek için genellikle köy meydanı, boş araziler ve eski ilkokulun

bahçesindeki alan kullanılırken, yol mesafesi bir araç geçebilecek kadar geniş olan yollarda yol kenarları da kullanılmaktadır.

5. HIZIRŞAH KÖYÜ KONUTLARININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ

Hızırşah Köyü'nün yerel mimarisinin en önemli bileşeni olan konutlar, ilçedeki diğer kırsal yerleşimlere benzer olarak, yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiş kübik yapılardır. Yerleşim dokusu çoğunlukla iki katı aşmayan, tek odalı, beşik çatılı konut yapıları ve bu yapıların eklerinden oluşmaktadır (Şekil 5.1).

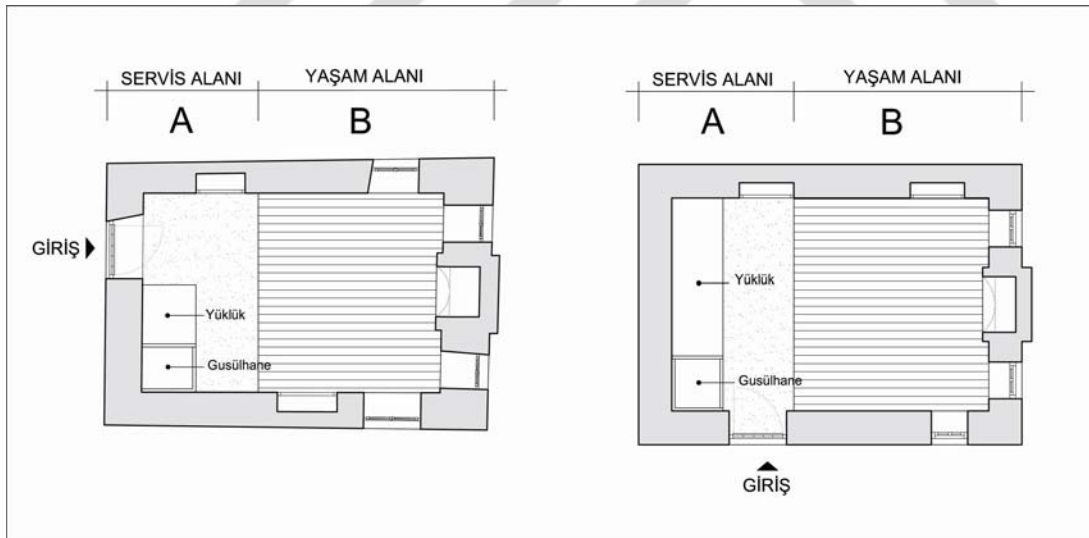
Şekil 5.1 : Yerleşim dokusunu oluşturan konut örnekleri.

Geleneksel yapılar, genellikle içinde bulunduğu arsanın yol tarafına bitişik yerleşmektedir (Şekil F.18). Parselin ortasında konumlanan örneğe az sayıda rastlanmıştır. Yapı parselleri sokaktan ayrı özel alan oluşturmak ve bahçe sınırlarını belirlemek amacıyla göz hizasını aşmayan taş duvarlarla çevrilidir (Şekil F.20). Çıkma bacalı cepheler, taş bahçe duvarları ve bahçelerdeki bitkilerle tanımlanan sokaklar, genellikle parke taşıyla kaplanmış olsa da, az sayıda sıkıştırılmış çakıl taşı ve toprak zeminli sokaklar da mevcuttur (Şekil D.34). Yapılar genellikle tek odalı düzenlendiğinden, tuvaletler ayrı bir birim olarak bahçenin bir bölümünde yer almaktadır (Şekil G.175-G.176). Bazı yapıların bahçesinde su kuyusu bulunmaktadır.

Yapıların giriş kapıları doğrudan avluya ya da bahçeye açılır. Avlu kelimesi, her ne kadar bir yapının ya da yapı grubunun ortasında kalan, çevresi kapalı, üstü açık alan olarak açıklansa da (Hasol, 2012, s.55), Datça İlçesi'ndeki kırsal yerleşimlerde yaygın görülen bu avluları 'dış avlu' olarak düşünmek gerekir.

Hızırşah konutlarının dış avluları, zemini toprak kaplı, bahçeden 10-15 cm yüksek, asma çardağının gölgelendirdiği açık bir mekan ya da göz hizasını geçmeyen taş duvarlarla çevrili, üzeri sundurma bir çatıyla örtülü yarı açık mekanlar olarak görülmektedir. Yapıldığı dönemde dış avluda bulaşık ve çamaşır yıkandığı ve duvarlarında oluşturulan nişlere eşya konulduğu bilinmektedir. Dış avlu ve teraslar, dışadönük kişiliğe sahip Hızırşah köylülerinin, misafirlerini ağırladıkları, günlük hayatlarını geçirdikleri ve tarladan getirdikleri tarım ürünlerini sıcak yaz mevsimlerinde işledikleri açık ya da yarı açık mekanlardır (Şekil F.25). Yerleşimdeki yapıların bir kısmının dış avluları kapatılarak odaya çevrilmiştir (Şekil F.29).

Hızırşah konutlarında yaşam alanları ile servis alanları tek bir oda içerisinde oturma, yatma, yemek pişirme, depolama gibi gündelik yaşama dair birçok amaca hizmet edecek şekilde ve kendine özel dolaşım alanıyla çözümlenmiştir (Şekil 5.2). Yapıların boyutları, kısa kenarı 3.5-4 metre, uzun kenarı 5.5-6 metre aralığında değişir. Yapıların girişleri kuzeyden esen poyrazın etkisini azaltmak üzere güneydoğu ya da güneybatıya yönelir. Yapılara uzun veya kısa kenardan girilebilir (Şekil 5.2).

Şekil 5.2 : Kısa ve uzun kenardan girilen tek mekanlı konut planları (163 ve 147 Env. no'lu yapılar).

Tek odalı bu yapılarda, girişin önü servis alanı (A), ocağın önü yaşama alanı (B) olarak özelleşmiştir (Şekil 5.2). Giriş bölümünün zemini sıkıştırılmış topraktır. Odanın devamı, ocağın önündeki yaşam alanının zemini ise ahşap kaplamadır.

Girişin yakınındaki kısa cephede ahşaptan yapılmış ambar ve yüklük, bunlara bitişik olarak gusülhane bulunur. Yüklükte eşyalar ve mutfak gereçleri, ambarda erzaklar

depolanır (Şekil I.43, I.45). Uzun cephelerde ise, tek veya çift kapaklı olarak düzenlenmiş, 60-70 cm genişliğinde dolap nişleri bulunur (Şekil I.36, I.37). Ayrıca çoğunluğu yok olmakla birlikte bazı örneklerde, pencere üst kotundan 25-30 cm yukarıda, odayı çepeçevre dönen ahşap bir bant şeklinde açık raflara rastlanmaktadır (Şekil I.26).

Yaşama alanının odağında ise ocak ve pencereler bulunur. Girişe uzak olan kısa kenarın ortasında ısınma ve yemek pişirme için kullanılan ocak 1.00 - 1.20 m genişliğindedir (Şekil 5.2). Ocağın sağında ve solunda 55-90 cm genişliğindeki pencereler genellikle sokağa bakar. Ocak bazı örneklerde bir pencere ile bir niş arasında bulunur (Şekil I.20). Odanın en önemli mimari ögesi olan ocağın bacası genelde kuzeye yönelir ve duvarları yapının duvarlarından dışarıya 15-20 cm çıkma yapar (Şekil F.16). Çıkma yapan cephe, Datça genelinde olduğu gibi Hızırşah köy konutlarının da en karakteristik özelliğidir.

Duvar kalınlıkları 50-60 cm arasında değişen konutların çoğu moloz taş duvar tekniğiyle inşa edilmiştir. Duvarlar cephelerde kireç badanalı ya da serbest taş örgüsü olarak bırakılmıştır. Yapının içinde ise duvarlar çoğunlukla 2-3 cm kalınlığında kireçle sıvanmıştır.

Yerleşimdeki iki katlı örneklerde, zemin katla birinci kat aynı izdüşümdedir. Zemin kat depo ve ahır, birinci kat yaşama alanı olarak kullanılmaktadır. Yapıların tek odalı olması ve iki kat arasında merdiven koyacak yer olmaması sebebiyle katlar arasında bağlantı bulunmaz. Yine de içeriden tek kollu ahşap merdivenli birkaç yapıya rastlanmıştır. Birinci kata genellikle dışarıdan yığma taş bir merdivenle ulaşılır.

Tek mekanlı konut yapıları, yapıldığı dönemlerde köy halkının gündelik yaşam gereksinimlerini karşılayacak niteliklere sahipti. Özellikle son 40 yılda, gelişmekte olan dünyayla, kırsal alanlarda yaşayan halkın yaşam alışkanlıklarında da değişiklikler olmaya başlamıştır. Bu değişiklikler yerleşimi oluşturan konut yapılarına da yansımıştır. Özgün hali toprak damlı olan yapıların beşik çatılıya dönüştürülmesi, tek katlı yapılara ikinci katın eklenmesi ya da parsel içinde yeni bir yapı eklenerek büyütülmesi, ısınma ve yemek pişirmede kullanılan ocakların kapatılması ya da işlevlerini kaybetmesi bu değişimlere örnek olarak verilebilir.

Belgelenen konutlar

Hızırşah Köyü'nün geleneksel mimarisinin tarihsel gelişimini incelemek üzere, özgün niteliklere sahip, erken dönem örneklerinden başlayarak, tek katlı, eğimli araziye oturan kısmi bodrum katlı ve gelişmiş iki katlı örnekler gözetilerek toplam on iki adet yapı seçilmiştir (Şekil 5.3, Ek G). Bu yapıların plan, kesit ve cephe krokileri oluşturulduktan sonra geleneksel yöntemlerle rölöveleri alınmıştır.

Şekil 5.3 : Alanda belgelenen konutlar.

Yapılar seçilirken, yıkılma tehlikesi altındaki nitelikli örneklere öncelik verilerek bu yapıların belgelenmesi gerçekleştirilmiştir. Harap durumdaki yapıların rölöveleri yapıldıktan sonra, mimarisini yapı ölçeğinde incelemek ve koruma önerilerine zemin oluşturmak amacıyla plan, kesit ve cephe restitüsyon çizimleri oluşturulmuştur.

Restitüsyon çizimlerinde, yapının izleri öncelikli olmak üzere, köy yerleşimindeki korunmuş diğer örnekler, yapı ustaları ve yöre halkından edinilen bilgiler ve ilçe genelinde yapılan araştırmalardan faydalanılmıştır.

5.1 Tek Katlı Yapılar

5.1.1 163 Envanter no'lu yapı

243 ada 5 parsel 163 Envanter No'lu yapı, Hızırşah Köyü'nde tek katlı toprak damlı yapıların özgün bir örneğidir. Günümüzde terk edilmiş ve kısmen yıkık olan yapının inşa edildiği tarih kesin olarak tespit edilememekle birlikte, yörenin mimarisi ve benzer örnekler göz önünde bulundurulduğunda, 20.yy başlarında yapıldığı söylenebilir.

Yapıya, çevresindeki parsellerin bahçe duvarlarıyla sınırlandırılmış, küçük çakıl taşlarıyla kaplı çıkmaz bir sokaktan ulaşılır (Şekil 5.4). Yapı, meyve ağaçlarının bulunduğu geniş bir bahçenin kenarında yer alır. Bahçenin batısında yalnızca kış aylarında akan bir dere bulunur. Bahçede, yapının kendisine ait bir su kuyusu ve ayrı bir birim olarak kagir bir hela vardır.

Şekil 5.4 : 163 Envanter no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.

4.2 x 6 m boyutlarındaki yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. 60 cm kalınlığındaki duvarlar dış cephede kireç badanalı, iç mekanda 2 cm kalınlığında kireç sıvalıdır (Şekil G.8).

Hafif eğimli bir araziye oturan yapının güneyi ile kuzeyi arasında 50 cm kot farkı bulunur ve yapının yüksekliği yaklaşık 325 cm'dir (Şekil G.1). Terk edildiğinden bakımsız kalan yapının toprak dam katmanları zamanla yok olsa da damı taşıyan 7,5 x 14 cm ölçülerinde, yörede 'düver' olarak adlandırılan ahşap kirişlerin çoğu yerinde durmaktadır (Şekil G.10). Ahşap kirişler, uzun kenar boyunca ortalama 45 cm aralıklarla yerleştirilmiştir. Doğu cephesine oldukça yakın konumlanan incir ağacı, yapının strüktürü açısından tehlike oluşturmaktadır (Şekil G.3).

Yapıya, güneydoğuya bakan kısa cepheden, 15 cm su basman yüksekliğiyle girilir. Odanın zemini toprakla dolmuştur. Bu sebeple iç mekanın kiriş altından yüksekliği biraz basıktır.

Yapı tek odalı olsa da, odanın içinde iki bölümlenme vardır. Yapının girişindeki 160 santimlik kısmı servis mekanı olarak düzenlenmiştir. Servis mekanında ambar ve gusülhane gibi ahşap elemanların izleri durmaktadır. Odanın geri kalan bölümü yeme içme, pişirme, oturma, yatma işlevlerinin bir arada düzenlendiği yaşama alanıdır. Yaşama alanının odağında ocak bulunur. Genişliği 117 cm olan ocak, girişin karşısındaki kısa kenarın tam ortasında, iki pencerenin arasında yer almaktadır (Şekil G.9).

Ocağın yanında 57 x 75 cm boyutlarında birer pencere bulunur. Cephede ahşap bir lentoyla geçilen pencere açıklığı, içerde taş kemer örgüsüyle geçilmiştir (Şekil G.6, G.9). Pencereilerin üzerinde 60 x 30 cm boyutlarında nişler bulunur. Uzun kenarlardaki pencereler ise 80- 90 cm genişliğinde ve karşılıklı yerleştirilmiştir. Uzun kenarlarda 70 - 90 cm genişliğinde dolap nişleri bulunmaktadır. Günümüzde yapının tüm pencere açıklıkları moloz taşlarla doldurulmuştur.

Bir bölümü yıkık baca duvarları, yapının dış duvarlarından 15 cm konsol çıkan 4 adet taş üzerinde yükselir (Şekil G.14). Baca duvarlarını taşıyan taş konsollar yerden 40 cm yükseltilmiştir.

5.1.2 165 Envanter no'lu yapı

243 Ada 6 Parsel 165 Envanter No'lu yapı, çalışma alanında tek odalı, toprak damlı yapıların özgün bir örneğidir. Yapının inşa edildiği tarih kesin olarak tespit edilemese de, plan ve cephe özellikleri bakımından incelendiğinde, 19.yy sonlarında yapıldığı söylenebilir.

4.6 x 6 m boyutlarındaki yapı, 6 numaralı parselin yol kenarında yer alır (Şekil 5.5). Doğusunda bodrum katlı bir yapı bulunur (Şekil G.18). 164 Envanter No'lu yapıyla ortak bir avlusunun ve bahçesinin bulunması, duvar yapım teknikleri ve cephe özelliklerinin benzer olması sebebiyle bu iki yapı, aynı aileye ait ayrı konutlar olarak düşünülebilir.

Terk edilen yapının bakımsız kalması sebebiyle zamanla toprak dam katmanları yok olurken, odanın içi ve avlusu toprakla dolmuştur (Şekil G.23). Avluda çıkan incir ağacı, yapının strüktürü açısından tehlike oluşturmaktadır.

Yığma moloz taş tekniğinde inşa edilen yapının duvarları 53 cm kalınlığındadır. Kuzeyi ile güneyi arasında 185 cm kot farkı bulunur (Şekil G.15). Yapının toprak dam üst kotundan, bahçe kotuna yüksekliği 3.5 m, yol kotuna yüksekliği 1.7 metredir. Bahçeden 70 cm yükseltile avlu, göz hizasını geçmeyen taş duvarlarla çevrilmiştir (Şekil G.18).

Şekil 5.5 : 165 Envanter no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.

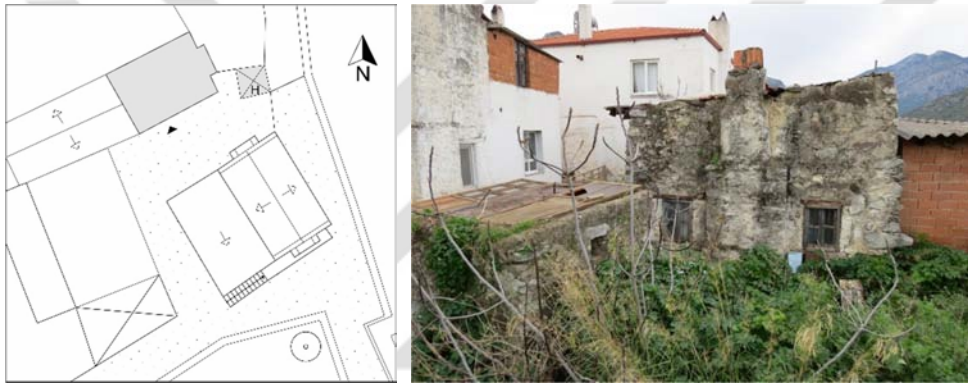
Tek odalı ve tek katlı yapının pencere açıklıkları doğusundaki avluya ve kuzeyindeki bahçeye yönelmiştir. Yapının bitişik yer aldığı sokağın 3 metreyi geçmeyen genişliği sebebiyle, yola bakan güney cephesinde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır (Şekil G.20).

Yapıya batıdaki avludan girilir. Giriş kapısının arkasında yüklük ve gusülhane için 80 cm boşluk bırakılmıştır (Şekil G.14). Sağır cepheden sonraki yaklaşık 2 metrelik kısım ambar, yüklük ve gusülhanenin bulunduğu servis mekanı olarak, servis alanından sonraki 3 metrelik bölüm de odağında ocak olmak üzere pencere açıklıklarının bulunduğu yaşama alanı olarak düzenlenmiştir. Ocağın iki yanına simetrik yerleştirilen 55 x 75 cm boyutlarındaki pencereler taş sövelerle çevrilidir (Şekil G.26). Pencerelerden birinin özgün ahşap kapakları ve kasası günümüze

hasarlı olarak ulaşmıştır. Girişin karşısındaki uzun kenarda 47 cm genişliğinde bir dolap nişi bulunur. Kuzeybatı cephesinde, dört konsol taş üzerinde yükselen baca duvarları yapının duvarlarından 15 cm çıkma yapar. Baca duvarları bahçe kotundan 55 cm yükseltilmiştir (Şekil G.17). Cepheleri çıplak taş örgü olarak bırakılan yapının iç mekanında da sıvaya dair bir ize rastlanmamıştır (Şekil G.21, G.25).

5.1.3 250 Envanter no'lu yapı

254 Ada 2 Parsel 250 Envanter No'lu yapı, Hızırşah Köy yerleşimindeki tek odalı ve tek katlı yapıların özgün bir örneğidir (Şekil 5.6). Yapının bahçesinde ayrı bir birim olarak kagir helası bulunur. Konut olarak inşa edilen yapı günümüzde depo olarak kullanılmaktadır.

Şekil 5.6 : 250 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeydoğu cephesi.

4.4 x 6 m boyutlarındaki yapıya çıkmaz bir sokaktan ulaşılır (Şekil 5.6). Yığma moloz taş tekniğinde inşa edilen yapıya uzun kenarından girilir (Şekil G.32). Giriş kapısının arkasında yüklük ve gusülhane için yer bırakılmıştır. Girişin yaklaşık 2 metrelik bölümü yerleşimde incelenen tek odalı tek katlı konutlarda görüldüğü gibi servis mekanı olarak düzenlenmiştir. Servis alanının devamı yaşama alanı olarak düzenlenmiştir (Şekil G.33). Yaşama alanının odağında ocak bulunur. Ocak, ahşap doğramalı iki pencerenin arasında, kısa kenarda yer alır. Pencerelelerin üst kotundan yaklaşık 50 cm üstünde ahşap rafların bir bölümü hasarlı olarak günümüze ulaşmıştır (Şekil G.34). Yapının çatı kotu yükseltilerek üzerine sundurma bir çatı eklense de, özgün toprak damın katmanları yerinde korunmuştur (Şekil G.36). Odanın içinde toprak damı taşıyan ve uzun kenar boyunca yerleştirilmiş 12 tane ahşap düver (kiriş) ve üzerine yerleştirilen çalı ve safran yaprakları görülebilmektedir (Şekil G.37). Cepheleri kireç badanalı olan yapının iç mekanda ise duvarları kireçli toprakla sıvanmıştır.

5.1.4 19 Envanter no'lu yapı

204 Ada 8 Parsel 19 Envanter No'lu yapı, dış avlulu tek odalı tek katlı yapıların özgün bir örneğidir. Terk edilen yapı, bakımsızlıktan yıpranma sürecine girmiştir. Yapının inşa edildiği tarih kesin olarak bilinmese de, 20. yüzyıl başlarına tarihlendirilebilir.

Yapıya, genişliği 1.5 metreye kadar düşen merdivenli bir sokaktan ulaşılır. Hafif eğimli bir arazi üzerinde bulunan yapı yola bitişik konumlanmaktadır. Doğusunda üzeri sundurma bir çatıyla örtülü, duvarları göz hizasını aşmayan bir dış avlu, batısında ise depo bulunur (Şekil 5.7). Yapının kuzeybatı cephesine bitişik iki katlı geleneksel bir yapı vardır (Şekil G.40). Aynı aileye ait bu yapının sonradan inşa edildiği düşünülmektedir. Kuzeyde incir, limon gibi meyve ağaçlarının bulunduğu bir bahçe yer alır. Bahçede ayrı bir hücre olarak kagir hela bulunur.

Şekil 5.7 : 19 Envanter no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeydoğu cephesi.

4.4 x 5.2 m boyutlarındaki yapının duvar kalınlıkları 50 santimdir. Yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Dış avlusu sokaktan iki basamak yükseltilmiştir (Şekil G.40). Yapıya avlusundan 15 cm su basman kotuyla girilir (Şekil G.49). Tek kanatlı ahşap giriş kapısının yanında avluya bakan 75 x 100 cm boyutlarında bir pencere bulunur. Giriş kapısının arkasında 75 x 90 cm ölçülerinde gusülhane ve yanında ambarın izi bulunur (Şekil G.47). Ambar ve gusülhanenin yaslandığı duvarda herhangi bir açıklık bulunmaz. Girişin karşısındaki uzun kenar da sağır cephedir.

Alanda çalışılan diğer tek odalı örneklerden farklı olarak ocak, iki pencere arasında değil, bir pencere ile bir duvar nişi arasında yer alır (Şekil G.45). Pencere 70 x 100 cm boyutlarında, dolap nişi ise 55 x 90 cm boyutlarındadır. Ocağın yanında iki pencere tercih edilmemesi, bu açıklıkların doğrudan sokağa ve karşısındaki binaya bakmasıyla ilgili olabilir. Pencereilerin doğramaları özgün değildir.

Yapının zemin kaplamasında alandaki diğer tek odalı yapılarda görülen farklılaşma yoktur. Yüklük ve gusülhanenin bulunduğu servis alanı dahil olmak üzere tüm odanın zemini ahşapla kaplıdır (Şekil G.48).

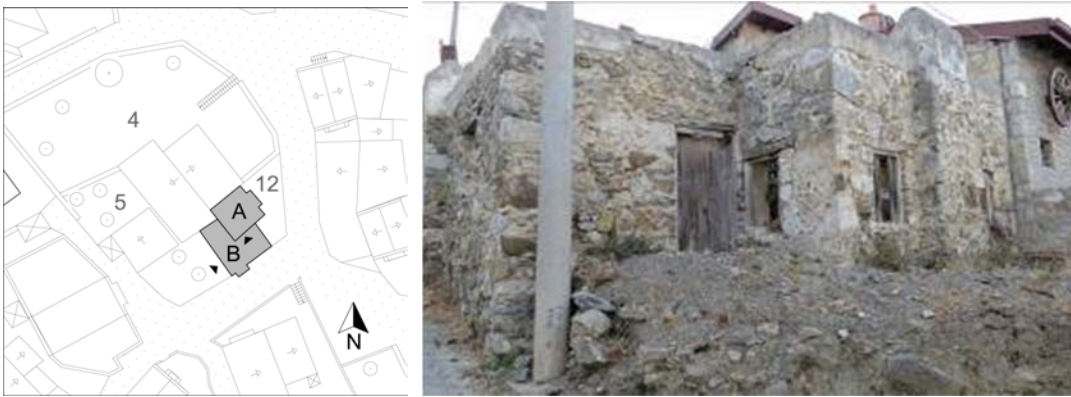
Bakımında karşılaşılan zorluklar sebebiyle yapının toprak damı kaldırılarak yerine kiremit kaplı sundurma çatı yapılmıştır (Şekil G.41). Tavan iç mekanda ahşap plakalarla kapatılmıştır (Şekil G.45). Bu sebeple çatının konstrüksiyonu içerden hissedilmemektedir. Odanın zemininden ahşap asma tavana yüksekliği 2.5 metredir. Duvarlar cephede avlu bölümünde ve iç mekanın tümünde kireçli toprakla sıvanmıştır. Bacalı cephe ve dış avlu duvarları ise kireçle badanalandığından taş duvar örgüsü okunabilmektedir (Şekil G.42).

5.1.5 16 Envanter no'lu yapı

204 ada, 12 parsel, 16 Envanter No'lu yapı günümüzde terk edilmiştir ve kısmen yıkıktır. Çalışma alanındaki tek odalı konutun mimarisinin tarihsel süreçteki gelişimini incelemek açısından nitelikli bulunan bu yapının inşa edildiği tarih kesin olarak bilinmese de, yörenin mimarisi ve benzer örnekler göz önünde bulundurulduğunda, 20.yy başlarında yapıldığı söylenebilir.

12 no'lu parselde yer alan yapı, yapıldığı dönemde 4 ve 5 no'lu parselleri bahçe olarak kullanmaktaydı (Şekil 5.8). Günümüzde bu parsellerde 16 Envanter no'lu yapıya bitişik, tek katlı bir yapı bulunmaktadır. Bitişigine inşa edilen yapı dolayısıyla ana oda mimari bütünlüğünü kaybetmiştir (Şekil G.50).

Önünden geçen yolla 210 cm kot farkı bulunan yapı eğimli bir arazide yer almaktadır (Şekil G.53). Günümüzde, bahçe istinat duvarlarının taşları söküldüğünden, yapı toprak kayması tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır (Şekil 5.8).

Şekil 5.8 : 16 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeydoğu cephesi.

Terk edilmeden önce konut olarak kullanılan yapı, iki odadan oluşan kümelenmiş bir plan şemasına sahiptir (Şekil G.50). 4 x 5 m boyutlarındaki geleneksel tek oda A ile, bu odayı kısmen içine alan ikinci oda B ile belirtilmiştir. A ve B odaları arasında kot farkı bulunmamaktadır. Yapının moloz taş tekniğinde inşa edilen duvarları 50 cm kalınlığındadır. Duvarlar dış cephede sıvasız bırakılırken, içerde 2 cm kalınlığında kireçli toprakla sıvanmıştır (Şekil G.57).

Yapının üst örtüsü tamamen yok olmuştur. Ancak duvarların üst kısmında bulunan giriş saplama boşlukları ve düz damın parapet duvarları görülebilmektedir (Şekil G.58, G.65). Güneydoğu cephesinde yok olan çörtenin boşluğu durmaktadır (Şekil G.53). Odaların içi toprakla dolduğundan yüksekliği azalmıştır. Yapıyla bahçesi arasında 15 cm kot farkı vardır. Yapının toprak dam üst kotundan bahçeye olan yüksekliği 290 cm'dir.

Yapının ana girişi güneybatıda, B odasındandır. Girişin hemen sağında köşeye oldukça yakın yerleştirilmiş 130 cm genişliğinde bir ocak bulunur. Ocağın solunda A odasındakilere oranla daha geniş bir pencere açıklığı bulunur. Girişin tam karşısındaki duvarda bahçeye açılan bir kapı yer almaktadır (Şekil G.57). Sonradan eklendiği düşünülen bu mekanda ocağın bulunması, bu odanın da yaşama alanı olarak kullanıldığını göstermektedir.

B odasından girilen A odasının ortasında bir incir ağacı çıkmıştır (Şekil G.60). Uzun kenardan girilen odanın girişi servis alanı olarak düzenlenmiştir. Herhangi bir açıklık bulunmayan kısa kenarda yüklük ve gusülhanenin izine rastlanmıştır. Girişin karşısındaki uzun kenarda 55 x 90 cm boyutlarında bir dolap nişi bulunur.

Ocağın yer aldığı kısa kenarda sokağa bakan 60 x 85 cm boyutlarında iki pencere bulunur (Şekil G.52). Pencere açıklıkları 12 cm kalınlığındaki ahşap lentolarla geçilmiştir (Şekil G.61). Pencerelerin ahşap doğramaları ve kaba yontulmuş özgün ahşap parmaklıkları hasarlı olarak günümüze ulaşmıştır.

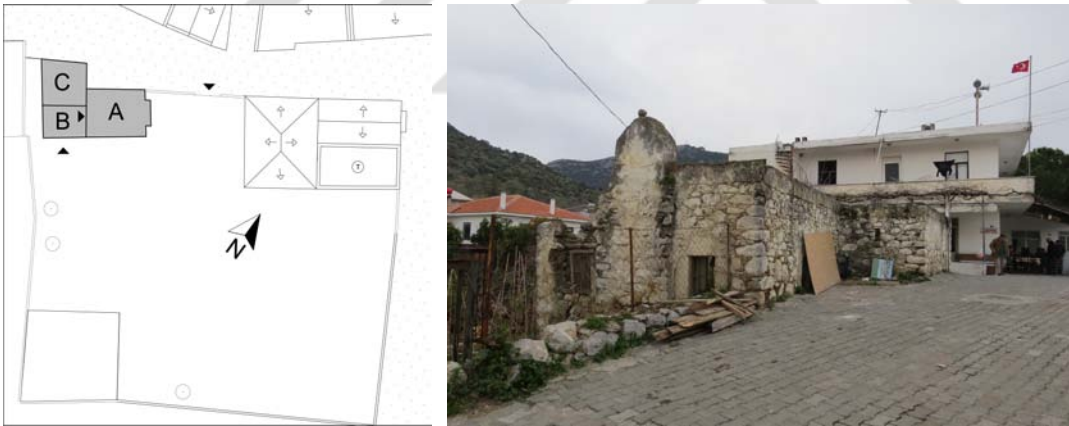
Yapının duvarlarından 27 cm dışarı çıkma yapan baca duvarları alanda çalışılan diğer yapılardan farklı olarak, konsol taşınmamakta, bahçe zeminine oturmaktadır (Şekil G.52).

5.1.6 101 Envanter no'lu yapı

240 ada, 3 parsel, 101 Envanter No'lu yapı, Hızırşah Köyü'ndeki kümelenmiş planlı yapıların özgün bir örneğidir (Şekil 5.9). Köy meydanına oldukça yakın yer alan yapı, yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Yapının inşa edildiği tarihle ilgili kesin bir veriye ulaşılamasa da duvar örgü tekniğinin Hızırşah Kilisesi'nin duvar örgü tekniğiyle¹¹ benzerlik göstermesi sebebiyle yapının 19. yüzyıl sonlarında inşa edildiği söylenebilir (Şekil I.50).

Yaklaşık 34 x 30 m ölçülerindeki düz bir parselde yer alan yapının bahçesinde meyve ağaçları ve su kuyusu bulunur. Bitişik konumlandığı Doğu Hızırşah yolunun gördüğü onarımlar sebebiyle yapı yol kotunun altında kalmıştır (Şekil G.69, G.76). Üç odadan oluşan L plan tipindeki yapının duvar örgü tekniği ve iç mekan detayları göz önünde bulundurulduğunda, ilk olarak yapılan A odasına, C odasının eklendiği, arada kalan dış avlunun sonradan kapatıldığı söylenebilir (Şekil G.68). Yapının, güneydoğu cephesinin neredeyse tamamı ve toprak damı yok olmuştur. Odaların üçünde de zemin toprakla dolmuştur.

Şekil 5.9 : 101 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve kuzeyden yapıya bakış.

Yapıya B mekanından 40 cm su basman ile girilir (Şekil G.67). A ve C odalarına dağılım mekanı olarak düzenlenen 3. 40 x 2.30 m boyutlarındaki B odasının taş duvarları A odasının duvarlarından farklı olarak 50 cm kalınlığında inşa edilmiştir. Odada herhangi bir iç mimari eleman bulunmamaktadır. Kapı ve pencerelerinin doğramaları yok olmuştur.

¹¹ Taşların arasına yatay sıralar oluşturacak şekilde tuğlaların istiflendiği moloz taş örgüsü.

3.40 x 3.40 boyutlarında inşa edilen C odasının duvar kalınlıkları 50 cm'dir. Giriş kapısının yanında B mekanına açılan bir pencere bulunmaktadır (Şekil G.81). Giriş kapısı ve kapının solundaki pencere açıklığı ahşap lento ile geçilmiştir. Odanın içinde köşeye yaslanmış bir ocak bulunur (Şekil G.80). Ocağın hemen sağında ise pencere açıklığı bulunmaktadır. Bu odada, köy içi yoluna bakan bir de menfez bulunur (Şekil G.76).

6 x 4.5 m ölçülerindeki A odasının plan ve cephe özellikleri yerleşimdeki diğer tek odalı yapılarla benzerdir (Şekil G.67). Toprak dam üst kotundan bahçe kotuna yüksekliği 360 cm'dir. Odanın duvar kalınlıkları 55 cm'dir. Dış cephede kireç badanalı olan duvarlar, iç mekanda yalnızca ana odada kireçli toprakla sıvanmıştır. Odaya, B odasından 2 basamakla çıkılır (Şekil G.82). Taş bir söveyle çevrili kapı, kısa kenarın ortasında yer alır. Kapı kanadı alandaki diğer örneklerle oranla süslemelidir. Kapının sağında harap durumda bir gusülhane, sol tarafında ise yüklük izi bulunmaktadır (Şekil G.79). Girişin 160 cm ötesine kadar alan servis mekanı olarak düzenlenmiştir.

Bu alandan sonraki bölüm ocak ve pencere açıklıklarının bulunduğu yaşama alanıdır. Girişin tam karşısındaki kısa cephenin ortasında bir ocak ve ocağın iki yanında simetrik olarak yerleştirilmiş pencereler bulunur. Taş sövelerle çevrilen 55 x 70 cm boyutlarındaki pencerelerin ahşap kasaları, çift kanatlı doğramaları ve demir parmaklıkları yerinde bulunmaktadır (Şekil G.84). Odanın yol tarafındaki uzun kenarının bir kısmı toprağa gömülüdür (Şekil G.76). Bu duvarda 65 x 90 cm boyutlarında bir pencere açıklığı ve pencerenin yanında da dolap nişi bulunur. Pencerenin özgün kapakları ve ahşap parmaklıkları yerinde bulunmaktadır (Şekil G.83). Yapının bahçe tarafındaki uzun kenarı ise büyük ölçüde yıkıktır (Şekil G.74). Yıkık olan duvardaki pencere açıklığı ve dolap nişinin izleri durmaktadır. Ocağın baca duvarları yapının duvarlarından dışarıya 15 cm çıkma yapar ve bahçe kotundan 45 cm yükseltilmiş 4 konsol taş üzerinde taşınmaktadır (Şekil G.70).

5.1.7 26 Envanter no'lu yapı

Hızırşah Köyü'nde yaygın görülen tek odalı konutun mimarisinin tarihsel süreçteki gelişimini incelemek açısından nitelikli bulunan 230 ada 1 parsel 26 Envanter No'lu yapı günümüzde yıkık durumda bulunsada özgün detaylarını korumaktadır (Şekil 5.10).

Yapının inşa edildiği tarih kesin olarak bilinmese de, barındırdığı detaylar göz önünde bulundurulduğunda, 19.yy sonlarında yapıldığı söylenebilir. Köy halkıyla yapılan görüşmelerde, evin köyün ağasının oğlu, Ömer Ağa'ya ait olduğu ve uzun yıllardır kullanılmadığı bilgisi edinilmiştir.

Yapı, hafif eğimli bir arazi üzerinde, dere yolunun kenarında yer alır (Şekil 5.10). Yer aldığı 47 x 31 m boyutlarındaki bahçesi günümüzde köyün otoparkı olarak kullanılmaktadır. Parselin güneydoğusunda ayrı bir birim olarak taş helası bulunmaktadır.

Yapı, 10 x 10 m boyutlarında T planlı, üç odalı, dış avlulu ve tek katlı bir yapıdır (Şekil G.85). Yapının planı ve duvar örgü tekniği incelendiğinde, A odasına, B ve C odalarının eklenmesiyle yapının zamanla büyütülerek üç odalı kümelenmiş bir plan şemasına dönüştürüldüğü tespit edilmiştir (Şekil 5.10). Yapının düz damı yıkılmış ve odaların içi toprakla dolmuştur. Beden duvarları çoğu yerde yıkılan yapının cephe düzeni okunabilmektedir (Şekil G.88, G.89).

Şekil 5.10 : 26 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.

Yapıya kısmen yıkık olan dış avlusundan 3 basamak yükselerek girilir. Dış avlunun duvar kalınlığı 50 cm'dir ve avluda yer alan nişlerin bir kısmı korunmuştur (Şekil G.105). Dış avludan B odasına girilir. B odasının duvar kalınlığı 55 cm'dir. 3.6 x 3.3 m boyutlarındaki B odasından dış avluya, A ve C odalarına birer kapı açılmıştır. Bu oda dağılım holü şeklinde düzenlenmiştir. B odasından geçilen C odasının güneybatı duvarları tamamen yok olduğundan, mekan düzeni ve işlevi hakkında herhangi bir iz ve bilgiye ulaşılammıştır.

4.8 m x 6.7 m ölçülerindeki A odası ise kümelenmiş yapının merkezidir. Odaya kısa kenardan girilir (Şekil G.99). Giriş kapısı taş sövelerle çevrilidir ve mermer lentosunun altında Yunanca bir yazı vardır (Şekil G.103, G.104). Odanın zemin

döşemesini taşıyan ahşap kirişlerin yuvaları mevcuttur (Şekil G.97, G.98). Zemin kaplaması hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Odanın içinde bir incir ağacı çıkmıştır. Oda girişinin bulunduğu duvarda yüklük ve gusülhanenin izi durmaktadır (Şekil G.96). Girişin karşısındaki kısa kenarda ise birer pencere arasına yerleştirilen ocak yer alır. 64 x 90 cm boyutlarındaki pencereler ahşap lentoyla geçilmiştir ve taş sövelerle çevrilidir (Şekil G.106). Pencerelerin kasa ve kanatları günümüze ulaşamamıştır. Odanın duvarları, 101 ve 165 Envanter No'lu yapılarda görüldüğü gibi, taşların arasına tuğlaların yatay istiflendiği şekilde örülmüştür ve kalınlığı 58 cm'dir (Şekil G.101).

Dış cephede duvarlar kireç badanalıdır. Yapının özgün düz damı yıkılmış olsa da damı taşıyan katmanlar okunabilmektedir (Şekil G.95, G.96). Kuzeybatıya yönelen bacanın duvarları ise 16 Envanter No'lu yapıda görüldüğü gibi bahçe kotundan başlamaktadır (Şekil G.93).

5.1.8 114 ve 115 Envanter no'lu yapılar

258 ada 6 parsel 114 ve 115 Envanter No'lu yapılar, Hızırşah Köyü'nde görülen kümelenmiş plan tipindeki nitelikli yapılardır. Düz bir araziye oturan yapılar günümüzde kullanılmamaktadır ve kısmen yıkık durumdadır (Şekil G.108).

Şekil 5.11 : 114 ve 115 Env. no'lu yapıların vaziyet planı ve Doğu cepheleri.

Yerleşimde incelenen diğer kümelenmiş planlı yapılardan farklı olarak bu yapıda, birbirine uçtan bitişen iki ayrı oda olduğu görülmektedir (Şekil G.108). Konutun yapısal özellikleri incelendiğinde, erken dönemde yapıldığı tahmin edilen 3.6 m x 4.4 m ölçülerindeki A odasına, 5.2 x 4.4 m ölçülerindeki B odasının eklendiği anlaşılmaktadır (Şekil 5.11).

A ve B odalarına ortak kullanılan ve yapıyı sokaktan ayıran doğuya yönelen dış avludan ulaşılır. A odasına bitişen avlu duvarında küçük eşyaların konulduğu bir niş bulunmaktadır (Şekil G.116). B odasına bitişen avlu duvarları ise çoğunlukla yıkılmıştır (Şekil G.119).

Her iki oda da yerleşimde sıkça rastlanan, ocaklı tek odalı plan tipi görülmektedir. A odasının tek açıklığı olan 65 x 85 cm boyutlarındaki penceresi doğudaki avlusuna yönelmiştir. Ocağın bulunduğu kenarda 1.5 metreye düşen sokak genişliği sebebiyle pencere açıklığı yoktur (Şekil G.110). Girişin karşısındaki uzun kenarda ise 65 x 85 cm boyutlarında bir niş bulunur (Şekil G.124). Oda ölçülerinin küçüklüğü sebebiyle iç mekanda ambar ve gusülhane yeri bulunmamaktadır. Zemini toprakla dolu olan odanın özgün düz damının katmanları kısmen korunmakla beraber damın üzerine ayrıca sundurma bir çatı eklenmiştir (Şekil G.127). Ancak bu çatı yıkıldığından, A odası da yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır (Şekil G.117).

A odasının cephelerinin bir kısmı kireçle sıvanmış, bir kısmı ise taş duvar olarak bırakılmıştır (Şekil G.113, G.115). İç mekanda ise duvarlar hasarlı olmakla birlikte, sıvalıdır (Şekil G.122, G.123).

B odasına da doğudaki dış avludan girilir. Tek odalı plan tipolojisindeki odanın sonradan eklendiği bilinen beşik çatısının batı bölümü çökmüş ve odanın içini doldurmuştur (Şekil G.118). Odanın batısına bitişik bir yapı inşa edildiğinden, uzun kenarda yer alan penceresi kapatılmıştır. Kısa kenardan girilen odanın ocağı birer pencere arasında yer alır. Ahşap lentoyla geçilen pencere açıklıkları moloz taşla kapatıldığından özgün doğramaları günümüze ulaşamamıştır (Şekil G.125). Cepheleri kireç sıvalı olan odanın duvarları, iç mekanda da sıvalıdır.

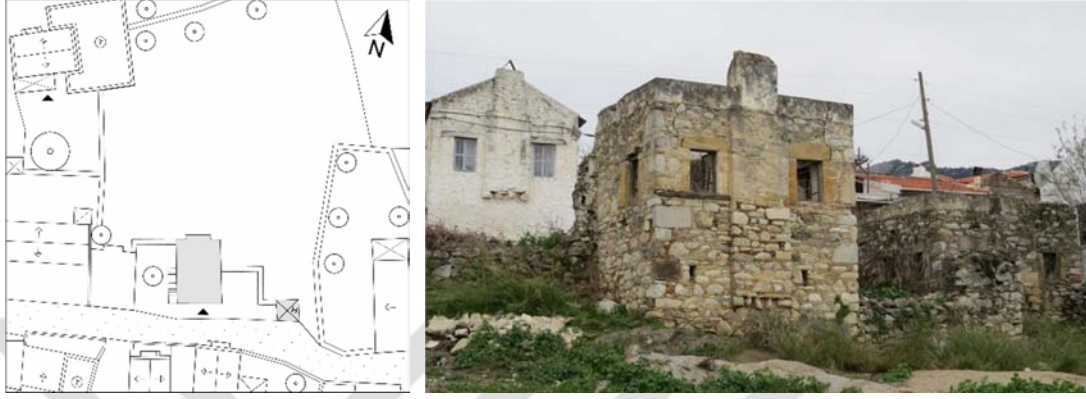
5.2 Bodrum Katlı Yapılar

5.2.1 164 Envanter no'lu yapı

243 Ada 6 Parsel 165 Envanter No'lu yapı, çalışma alanında tek odalı bodrum katlı yapıların özgün bir örneğidir. Yapının inşa edildiği tarih kesin olarak tespit edilemese de, plan, cephe özellikleri ve duvar örgü tekniği bakımından incelendiğinde, 19.yy sonlarında yapıldığı söylenebilir.

Günümüzde terk edilmiş ve harap durumda olan yapı eğimli bir arazide ve yol kenarında yer almaktadır (Şekil 5.12). Yapının batısında ve doğusunda eğimli araziye

teraslayan iki avlusu vardır. Batısındaki avlunun duvarları zemin kotuna kadar yıkılmıştır (Şekil 5.12). Batı avluyu kagir hela sınırlar (Şekil G.133). Doğusundaki avlu ise, 165 Envanter No'lu tek katlı düz damlı yapıyla ortak kullanılmaktadır (Şekil G.130). Bu sebeple, 164 ve 165 Envanter No'lu yapılar aynı aileye ait iki konut binası olarak düşünülebilir. Yapının kuzeyinde geniş bir bahçe alanı bulunur.

Şekil 5.12 : 164 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.

4.6 x 5.9 m boyutlarındaki yapı, eğime dik yerleştirilmiştir. Girişi zemin kat kotunda, yoldandır (Şekil G.135). Giriş güneydoğuya bakar. Çalışma alanında incelenen, tek katlı tek odalı konutun mimari biçimlenişi bu yapının zemin katında görülmektedir. Bodrum katla aynı izdüşümde olan zemin kat yaşama alanı olarak düzenlenmiştir. Zemin katın girişi, dikdörtgen planlı yapının kısa kenarındandır (Şekil G.128). Kapı kanadının arkasında 150 cm yüklük yeri bırakılmıştır. Girişin tam karşısındaki kısa kenarda ise yaşama alanının en önemli mimari elemanı olan ocak bulunur. Ocak, 60x90 cm boyutlarında taş sövelerle çevrili iki pencerenin arasına yerleştirilmiştir (Şekil G.140). Uzun kenarlarda ocağa yakın bir pencere açıklığı ve pencerenin yanında bir dolap nişi bulunmaktadır (Şekil G.138). Zemin katın duvarları sıvalıdır. Ocağın baca duvarları bodrum kata kadar inmektedir (Şekil G.131). Bahçe kotundan 80cm yüksekteki baca duvarları beş konsol taş üzerinde yükselir.

Bodrum katla üst katın bağlantısı yoktur. Bodrum kata yapının güneybatısına bitişen taş merdivenlerle dış avludan girilir. Bodrum kat, zeytinyağı, badem gibi tarım ürünlerinin, fazla eşyaların ve kışlık odunların depolandığı tek bir odadan oluşur. Bodrum katın güneydoğusundaki duvarın tamamı toprağa gömülüdür. Bodrum katın diğer cepheleri ise eğimden dolayı açıktır. Bu katta, 15 x 40 cm boyutlarında Kuzeybatı cephesine yönelen iki menfez ve giriş kapısının haricinde bir açıklık bulunmaz (Şekil G.131). Bodrum kat, üst kata oranla daha basıktır. Bodrumun

zemininden ara kat döşemesine olan yüksekliği 1.5 m'dir. Duvarları sıvasız bırakılmıştır. Kagir yapının duvar kalınlıkları 58 cm'dir.

Cepheleri sıvasız olan yapıda, Hızırşah Kilisesi'ne benzer olarak taşların arasına yatay sıralar oluşturacak şekilde tuğlaların istiflendiği moloz taş örgüsü görülmektedir. Ayrıca, yapının kuzeybatı cephesinde Yunanca yazılı devşirme bir taş bulunur (Şekil G.143). Zemin kat kotunda kuzeydoğu cephesinin bir bölümü yıkıktır. Taş sövelerle çevrili pencerelerin özgün kasa, kanat, parmaklıkları hasarlı olmakla birlikte mevcuttur. Kemerli, taş söveli kapının kasası ve kanadı günümüzde mevcut değildir.

Yapının içinde bir ağaç çıkmıştır. Ara kat döşemesi tamamen yok olsa da döşemeyi taşıyan kirişlerin yuvası, kagir duvarlarında mevcuttur (Şekil G.141). Kısa kenar boyunda, yaklaşık 45 cm aralıklarla yerleştirilen kirişler 10 x 19 cm kesitindedir. Özgün toprak damının katmanları yok olsa da, tavanı taşıyan katmanların izi durmaktadır (Şekil G.139). Toprak damın yağmur sularını avluya aktaran pişmiş toprak çörteninin bir kısmı güneybatı cephesinde mevcuttur (Şekil G.145).

5.2.2 175 Envanter no'lu yapı

227 Ada 7 Parselde bulunan 175 Envanter No'lu yapı, yerleşimde incelenen bodrum katlı yapıların özgün bir örneğidir (Şekil 5.13). Yapının, mimari ve yapısal özellikleri incelendiğinde, 19. yy sonlarında inşa edildiği söylenebilir. Karatepe'nin eteklerinde yer alan yapı, deniz manzarasına yönelmiştir. Yapı günümüzde bütünlüğünü büyük ölçüde yitirmiş olsa da, mevcut veriler ve izler ışığında restorasyonu yapılabilir.

Şekil 5.13 : 175 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeybatı cephesi.

Oldukça eğimli bir araziye yerleşen 4.7 x 6.5 m ölçülerindeki yapıya kuzeydoğusundaki dış avlusundan girilir (Şekil G.148). Girişin biraz gerisinde taş

duvarlarla çevrili küçük bir bahçesi bulunur (Şekil G.151). Güneyinde ise yalnızca duvarlarının bir kısmı korunmuş olan diğer avlusu bulunur. Güney avlunun bulunduğu sokak, özgün çakıl taşıdır (Şekil G.152).

Yapının bodrum katı 1.6 m'yi geçmeyen yüksekliğiyle depo olarak inşa edilmiştir. Depo olarak kullanılan odanın kuzeyindeki kısa kenar üzerinde 17 x 35 cm ölçülerinde, odayı havalandırma amaçlı inşa edilen iki adet menfez bulunur (Şekil G.155). Oda depo olarak kullanıldığından, iç mekanda duvarları sıvanmamıştır (Şekil G.162). Odanın zemini günümüzde toprak ve molozla dolmuştur (Şekil G.161).

Yapının zemin katına ise kuzeydoğusunda cepheye bitişik yerleşen, 155 cm genişliğindeki dış merdivenlerle ulaşılır. Bodrum katla 175 cm kot farkı bulunan merdiven sahanlığı dış avlu gibi düzenlenmiştir. Sahanlıktan 3.8 x 2.9 m ölçülerinde, A ve C odalarına dağılım holü niteliğinde düzenlenen B odasına girilir. Odanın içinde çıkan incir ağacı sebebiyle duvarları büyük oranda yıkılmıştır (Şekil G.148).

B odasından girilen A odası ise yapının ana mekanıdır ve bodrum kattaki depoya aynı izdüşümdedir. Mimari ve yapısal özellikleri incelendiğinde, kuzeybatıya yönelen ocak, girişin tam karşısında yer almaktaydı (Şekil G.149). Kuzeydoğu cephesindeki taş söveli olduğu eski fotoğraflarından tespit edilen pencereler günümüzde yok olmuştur (Şekil G.153). B odasının güneybatı cephesiyle ilgili kesin bir veriye ulaşılamasa da, taş duvarda ahşap elemanların yer alması sebebiyle bu duvarda niş bulunduğu öngörülmektedir (Şekil G.164). Girişin bulunduğu kısa kenarda ise günümüzde mevcut bulunmayan yüklüğün izi görülmektedir (Şekil G.162). Giriş kapısı taş söveyle çevrilidir (Şekil G.165). Odanın korunan duvarları iç mekanda kireçli toprakla sıvanmıştır. A odasının döşemesi ve düz damı yok olmuştur. Ancak katlar arasındaki döşemeyi taşıyan kirişlerin taş duvardaki saplama boşlukları korunmuştur. Buna göre, zemin kat döşemesini 16 x 20 cm ölçülerinde 11 adet ahşap kiriş taşımaktaydı (Şekil G.148, G.149).

Bahçeden ve B odasından geçişi bulunan C odasının işlevi ve plan şeması hakkında detaylı bir veriye ulaşılamamıştır. Duvar örgü tekniğinin A ve B odalarından farklı olması sebebiyle bu odanın sonradan eklendiği düşünülebilir. C odasının kuzeyinde yer alan güney avlunun mimari biçimlenişi hakkında bilgiler de oldukça sınırlıdır (Şekil G.160). Eğimli araziye oturan yapının temel sömeli taş duvarlardan 15 cm taşma yaparak cephede gözlenebilmektedir (Şekil G.167).

5.3 İki Katlı Yapılar

5.3.1 24 Envanter no'lu yapı

229 Ada 4 Parsel 24 Envanter No'lu yapı, çalışma alanında iki katlı yapıların özgün bir örneğidir. Yapının inşa edildiği tarih kesin olarak tespit edilemese de, plan ve cephe özellikleri bakımından incelendiğinde, 20. yy başlarında yapıldığı söylenebilir.

Yer aldığı parselin kenarında yer alan yapının sokakla ilişkisi yoktur. Meyve ağaçlarının bulunduğu geniş bir bahçeye sahip yapının kendisine ait bir su kuyusu, ayrı bir birim olarak ahır ve depo yapısı bulunur (Şekil 5.14). Günümüzde 5 ve 6 no'lu parsellerin sahibi farklı olduğundan bölünmüş olsa da, yapıldığı dönemde yapının bahçesinin bir bölümü olduğu açıktır. Tek odalı yapı, iki katlıdır. Üst kata çıkılan dış merdivenlerin yanına sonradan bir oda daha eklenmiştir.

Şekil 5.14 : 24 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve Kuzeydoğu cephesi.

Tek odalı yapı 4.6 x 6.3 m ölçülerindedir. Zemin kata bahçeden 15 cm yükseltilmiş bir terastan girilir. Yapının girişi batıya yönelmektedir. Çift kanatlı giriş kapısı uzun kenarda yer alır. Girişin önündeki yaklaşık 2 metrelik alanın zemini topraktır ve servis alanı olarak düzenlenmiştir. Günümüzde servis mekanına bir tezgah eklenmiş ve mutfak olarak düzenlenmiştir. Girişin yakınındaki kısa kenarda da mutfak bölümünü havalandırmak için bir pencere açılmıştır.

Mutfak olarak düzenlenen servis mekanıyla yaşama alanı ahşap bir paravanla bölünmüş ve bir kapı eklenmiştir. Yaşama alanının zemini ahşap kaplanmıştır. Kısa kenarın ortasında, 70 x 100 cm boyutlarında iki pencere arasında kapatılmış bir ocak bulunmaktadır (Şekil G.180).

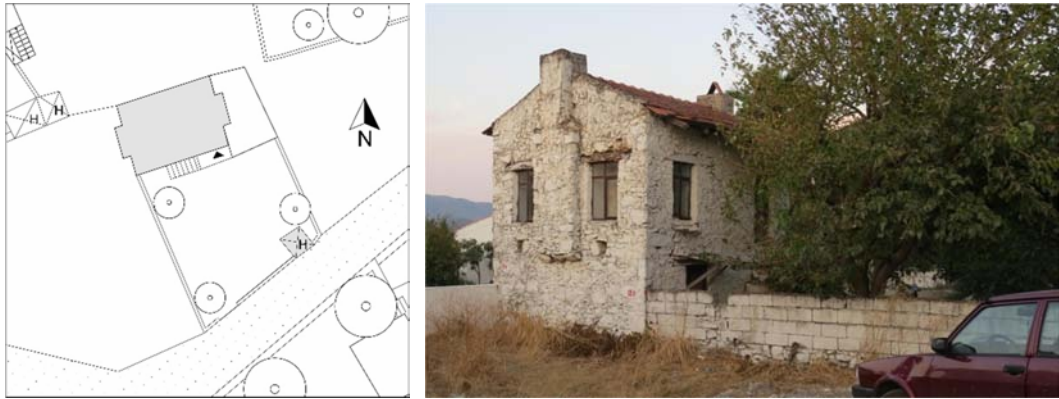
Birinci kata cepheye yaslanan tek kollu taş merdivenle ulaşılır (Şekil G.171). Zemin katta sonradan eklenen odanın çatısı teras çatı olduğundan, bu alan birinci katın terası

olarak kullanılmaktadır. Terasın üzeri sundurma bir çatıyla örtülmüştür (Şekil G.172). Zemin kat planı ile birinci kat planı aynı izdüşümde, ancak birbirinin tam tersi yönlenişe sahiptir (Şekil G.168). Yapının giriş kapısının önünde yüklük bulunur (Şekil G.181). Birinci katta yer alan ocak, zemin kattaki ocağın tam aksi yönündedir. Birinci kat pencereleri ve nişleri zemin kata oranla daha büyük düzenlenmiştir. Ocak bu katta da iki pencere arasında yer alır.

Birinci kat döşemesini 7.5 x 12 cm kesitinde, kısa kenar boyunca yaklaşık 70 cm aralıklarla yerleştirilen 8 ahşap kiriş taşımaktadır. Tüm odanın zemini ahşap kaplıdır. Tavan iç mekanda ahşap plakalarla kapatılmıştır (Şekil G.179). Bu sebeple beşik çatı konstrüksiyonu içerden hissedilmemektedir. Odanın zemininden ahşap asma tavana yüksekliği 2.3 metredir. Üst katın giriş kapısının üzerinde sıvayla 1964'te yapıldığına dair bir yazı bulunmaktadır.

5.3.2 147 Envanter no'lu yapı

255 Ada 5Parsel 47 Envanter No'lu yapı, çalışma alanında iki katlı yapıların özgün bir örneğidir (Şekil 5.15). Yapının inşa edildiği tarih kesin olarak tespit edilemese de, plan ve cephe özellikleri bakımından incelendiğinde, 20. yy başlarında yapıldığı söylenebilir. Yapı bulunduğu bahçenin gerisinde yer alır. Önündeki bahçede birkaç tane meyve ağacı ve ayrı bir birim olarak helası bulunur (Şekil G.184).

Şekil 5.15 : 164 Env. no'lu yapının vaziyet planı ve kuzeybatı cephesi.

4.6 x 6.2 m boyutlarındaki yapı moloz taş duvar tekniğinde inşa edilmiştir. Zemin katı yaşama ve servis mekanının bulunduğu tek bir odadan oluşmaktadır. Girişin yaklaşık 2 metrelik bölümü ambar ve gusülhanenin bulunduğu servis mekanı olarak düzenlenmiştir (Şekil G.193). Odanın geri kalan kısmı ise ocak ve pencerelerin bulunduğu yaşama alanıdır. Yaşama alanının zemini ahşapla kaplıdır. Ocak

incelenen diğer yapılarda görüldüğü gibi iki pencere arasında yer alır. Zemin katın yüksekliği, birinci kata oranla daha basıktır (Şekil G.191).

Birinci kata yapının uzun cephesine bitişik tek kollu bir taş merdivenle ulaşılır. Merdivenin korkuluğu bulunmaz. Merdivenin bittiği giriş kapısının önünde küçük bir sahanlık bulunur. Yapının kiremit kaplı beşik çatısı sahanlığın üstünü örtmektedir. Zemin katta görülen planda ikiye bölümlenme birinci katta görülmez. Birinci kat sadece yaşama alanı olarak düzenlenmiştir. Girişe yakın kısa kenar sağır cephedir. Girişe uzak kısa kenarın ortasında ocak ve ocağın yanında birer pencere bulunur (Şekil G.194). Birinci katta ocağın yeri, zemin kattaki ocakla tam tersi yöndedir (Şekil G.184). Tavan, odanın içinden ahşap plakalarla kapatılmıştır ve beşik çatı konstrüksiyonu görülmez.

Yapının cepheleri kireçle badanalanmıştır ve taş duvar örgüsü görülmektedir. Boş kalan yapı bakımsızlıktan dolayı yıpranma sürecine girmiştir.

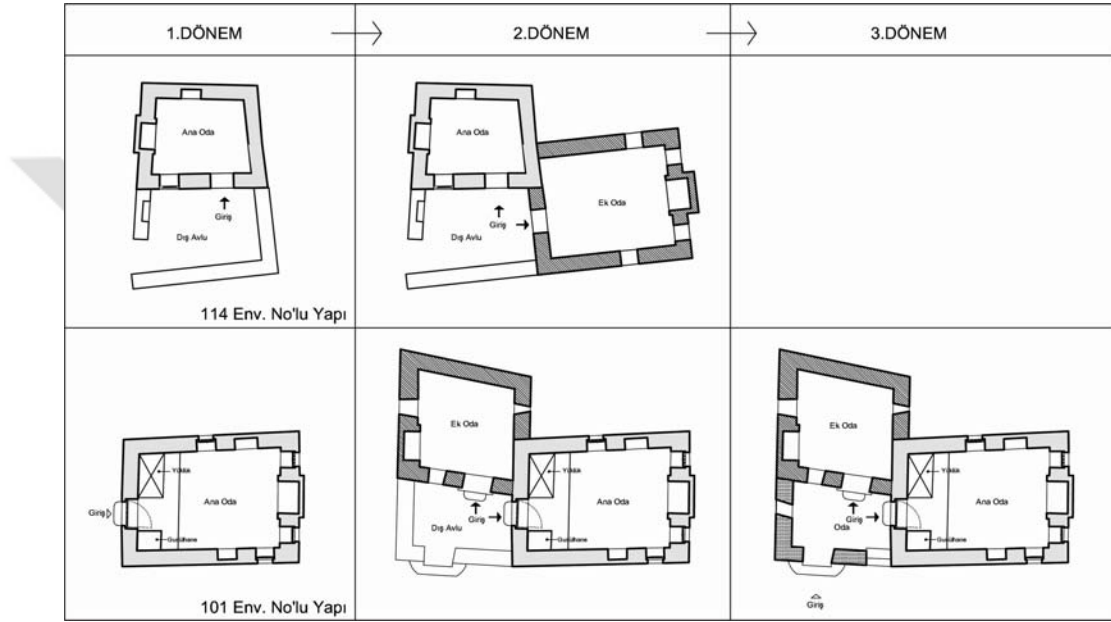
5.4 Konut Mimarisinin Değerlendirilmesi

Hızırşah Köyü'nde incelenen geleneksel konutların çoğunda tek odalı plan şeması tespit edilmiştir. Hızırşah Köyü'nde yaygın olarak görülen, Başoğlu'nun (2001, s.74) Reşadiye Mahallesi'nde yaptığı çalışmasında 'çekirdek konut' olarak tanımladığı tek odalı konutlar, köy halkının ihtiyaçlarının zamanla değişmesiyle yatayda ve düşeyde yapılan eklerle büyümüştür.

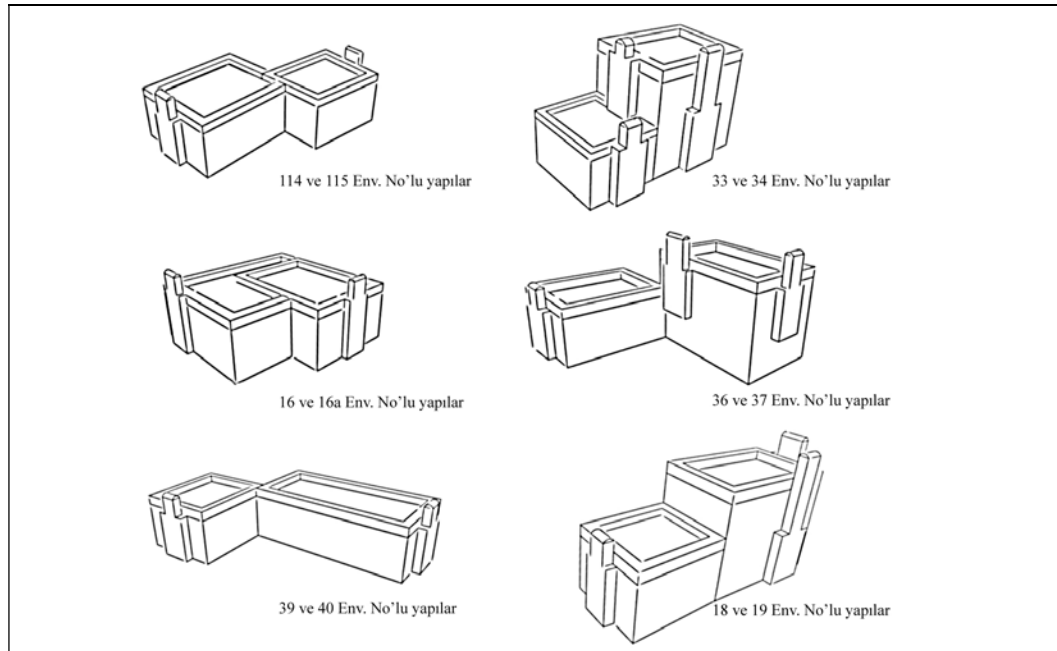
5.4.1 Plan tipolojisi

Hızırşah Köyü'ndeki tek odalı geleneksel konutun planı odanın girişine göre biçimlenir (Şekil H.1, H.2). Örneklerde de detaylı incelendiği üzere, yapıların girişleri kısa kenarın ortasından ya da uzun kenardan olabilmektedir (Şekil 5.2). Girişlerin uzun veya kısa kenarda yer alması, bölgede hakim esen kuzey rüzgarlarından korunma, parselin biçimi ve yapının parseldeki konumuyla ilişkilidir. Genelde güneye yönlendirilen yapıların girişleri, mümkün olmadığı durumlarda doğuya yönelmiştir. Tek odalı yapıların iç mekanında iki bölümlenme görülmüştür. Girişin bulunduğu bölüm servis alanı, ocağın bulunduğu bölüm ise yaşama alanı olarak özelleşmiştir. Girişin yeri, servis alanındaki yüklük, gusülhane gibi mimari öğelerin boyutlarını belirlemektedir.

Hızırşah Köyü'nde erken dönemde tek odalı inşa edilen yapılar, zamanla ailelerin büyümesi ve kullanıcılarının ihtiyaçlarının değişmesiyle büyütülmüştür. Geleneksel yapılara nitelikli veya niteliksiz malzemelerle yeni odalar eklenmiştir. Nitelikli örneklerde, tek odalı konuta genellikle bitişik, girişi bu odadan bağımsız, kullanım ihtiyacına göre ocağı bulunan, ikinci ve üçüncü odaların eklendiği saptanmıştır (Şekil F.19, F.22). Başoğlu'nun (2001) da belirttiği gibi, 1950'lerden sonra gelişen bu plan tipini 'küme tipi ev' olarak tanımlamak mümkündür (s.92). Erken dönemde yapılan dikdörtgen planlı tek oda, küme tipi evin çekirdeğini oluşturmaktadır (Şekil 5.16).

Şekil 5.16 : Tek odalı planın gelişimi.

Şekil 5.17 : Tek odalı konuta ikinci odanın eklenmesi, Hızırşah Köyü.

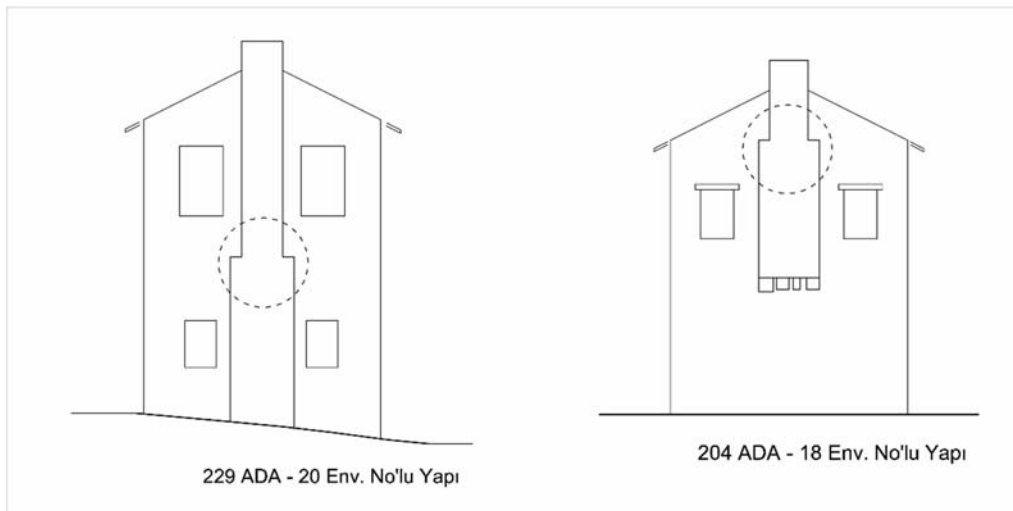
5.4.2 Cephe tipolojisi

Köy halkından edinilen bilgilere göre, inşa edildikleri erken dönemde tek katlı ve düz damlı olan taş yapılar, 1950'lerden sonra genellikle aynı plan izdüşümünde ve aynı yapım tekniğiyle bir üst kat eklenerek iki katlıya dönüştürülmüştür (Şekil 5.18). Bu dönemden sonra yapılan yeni yapıların bir kısmı ise doğrudan iki katlı olarak inşa edilmiştir (Şekil F.1).

Üst katın sonradan eklendiği, duvar örgü tekniği, baca duvarları, pencere boyutları ve kat hizasından anlaşılmaktadır. Hızırşah köy yerleşimindeki yapıların büyük çoğunluğunun cepheleri sıvanmadan taş örgü olarak bırakılır ya da kireç badana yapılır. Bu sayede zemin katla birinci kat duvar örgüleri arasındaki farklılıklar gözle tespit edilebilmektedir.

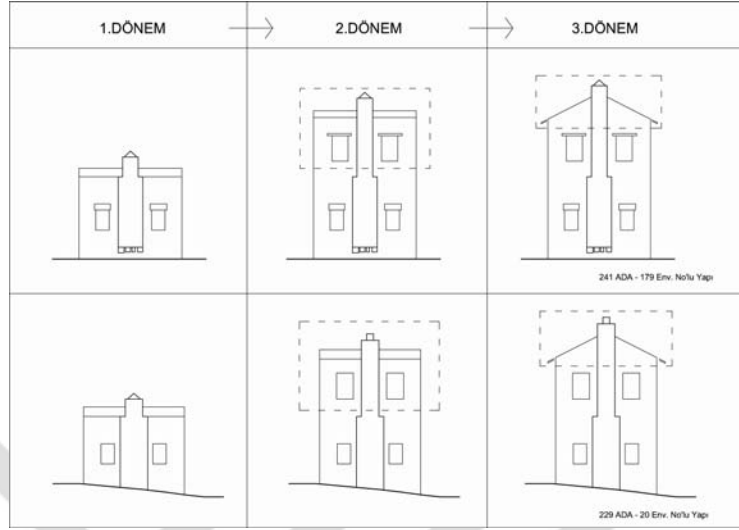
Çıkma bacalı cepheler, Hızırşah köyü yerleşim dokusunun en karakteristik özelliğidir. Baca duvarları, düz damın katmanlarıyla birleştiği yerden itibaren inceleme yükselir (Şekil 5.18). Bu inceleme iki yandan 20-25 cm 'diş yapma' olarak tanımlanabilir. Doğrudan iki katlı inşa edilen yapılarda bu inceleme birinci katın çatı hizasından olurken, üst katı sonradan eklenen örneklerde bu incelmenin zemin kat tavan hizasından başladığı tespit edilmiştir (Şekil 5.18).

Tek katlı yapılara 1950'lerde üst kat eklendiğinde, düz damlı üst örtü geleneği bir süre daha devam etmiştir (Şekil H.3, H.4). Ancak düz damın bakım ve onarımında karşılaşılan zorluklar, zamanla beşik çatıya dönüştürülmesine sebep olmuştur (Şekil 5.19). Çatı kotunda beşik çatıyı taşıyan kalkan duvarların örgüsünün farklılığı görülmektedir.

Şekil 5.18 : İkinci katın eklenmesi ve doğrudan iki katlı inşa edilen yapılar.

Günümüzde, yerleşimdeki düz damlı yapılar oldukça az sayıda kalmış, mevcut olanlar da terk edilmiş ya da harap durumdaki yapılardır (Şekil E.4). Beşik çatılar da zamanla Hızırşah Köy mimarisinin karakteristik bir özelliği haline gelmiştir.

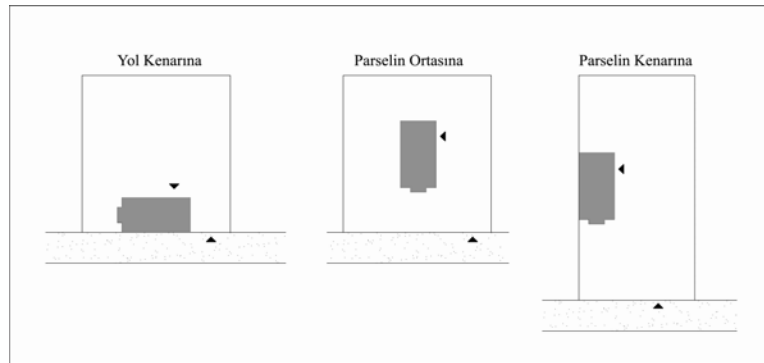

Şekil 5.19 : Tek katlı yapılara ikinci kat ve beşik çatı eklenmesi.

5.4.3 Parseldeki yapılaşmanın incelenmesi

Hızırşah Köy yerleşimindeki yapılar, yol kenarında, bulundukları parselin ortasında veya uzak kenarında yer alabilmektedir (Şekil 5.20). Sokağa cephesi olan ve yol kenarında yer alan yapıların girişleri doğrudan sokağa açılmaz (Şekil H.6). Bu yapıların girişi bahçeden ya da dış avludandır. Parselin uzak kenarında yer alan yapıların ise sokağa cephesi yoktur ve geniş bir bahçesi bulunur (Şekil H.8).

Hızırşah köy yerleşimindeki yapı parselleri incelendiğinde, yol kenarına konumlanan yapıların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir (Şekil H.5, H.6). Geleneksel yapılar yapı parselini fazla bölmeyerek, hayvan barınağı, depo, hela gibi mekanlara da yer bırakacak şekilde yol kenarına yerleşmektedir. Bu yapıların dışında kalan alanlar genellikle sebze ve meyve bahçesi olarak kullanılmaktadır (Şekil H.7).

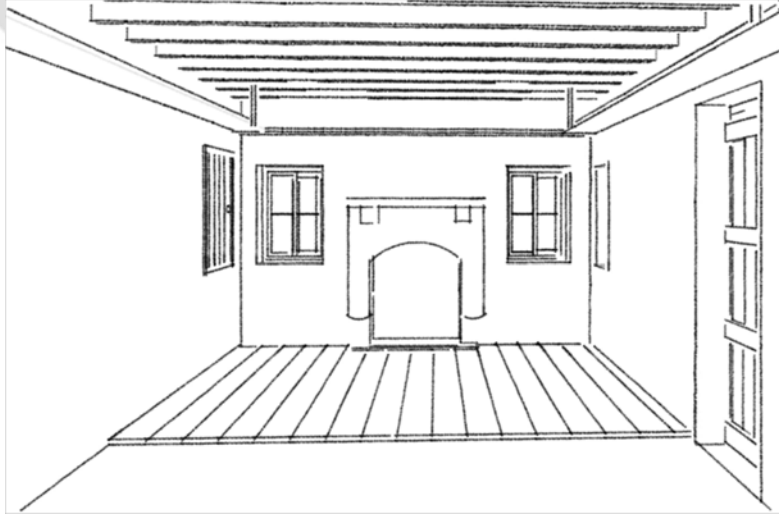

Şekil 5.20 : Yapıların parseldeki konumu.

Geleneksel tek odalı konutların zamanla ihtiyaçlara cevap verememesi sebebiyle yeni odalar eklenmeye başlanmıştır. Eklenen bu odalar parsel biçimini, yapının bahçesiyle ve sokakla ilişkisini bozmaktadır (Şekil H.10). Bahçe alanı oldukça azalan parseller, geleneksel kimliğini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

5.5 Hızırşah Köy Konutlarının Mimari ve Yapı Öğeleri

Tek odalı tek katlı geleneksel Hızırşah evleri imece usulü inşa edilirdi. Düz dam, döşeme ve duvar gibi yapı öğeleri detaylı incelenmiştir. Yalın, kübik mimariye sahip konutların iç mekan öğeleri de işleve yönelik üretilmiştir (Şekil 5.21). Kapı, pencere, ocak, ahşap raf, dolap nişi, abdestlik, ambar ve yüklük gibi mimari öğelerinin boyutları, biçimleri, çeşitleri detaylandırılmıştır.

Şekil 5.21 : Geleneksel Hızırşah konutunun iç mekanı (250 Env. no’lu yapı).

5.5.1 Döşeme ve düz dam

Hızırşah Köy konutlarının döşemeleri, 1-2 basamakla bahçe kotundan yükseltilmiştir. 40-50 cm aralıklarla yerleştirilen 10-15 cm eninde 20 cm ahşap kirişlerle taşınır. Kagir duvarların kısa kenarı boyunca yerleştirilen kirişler duvarlara 15 cm saplanır. Ahşap kirişlerin üzeri doğrudan ahşapla kaplanır (Şekil I.34, I.35). Servis bölümünde abdestlik bulunduğu durumlarda zemini toprak olarak bırakılır.

Düz damı ve döşemeyi taşıyan ahşap kirişler yöre halkınca ‘boy düveri’ olarak adlandırılır ve bu ahşaplarda çam ya da sandal ağacı kullanılmaktaydı. Dam kesitinde ahşap kirişlerin üzerinde çığ/ kargı serilir (Şekil I.32). Kargının üzerine de safran yaprakları ve çalı koyularak bir üst katmandaki geren toprağının içeri dökülmesi

engellenir (Şekil I.33). Düz damın eğimi çörtene verilerek su aktarılır. Parapet duvarları düz damın üst kotundan 25-30 cm yukarı çıkar (Şekil I.37). Köyde düz dam yapma geleneği bakımında karşılaşılan zorluklar nedeniyle sona ermiştir.

5.5.2 Duvar

Geleneksel konutların duvarlarında harç olarak kireç ve horasan toprağı kullanılırdı. Yapı ustalarından Ahmet Balcı ile yapılan görüşmede 10 teneke kuma 3 teneke kireç eklenerek duvar harcı oluşturulduğu aktarılmıştır. Duvar örgüsü çoğunlukla moloz taş örgüdür ve kalınlığı 50-60 cm arasında değişir (Şekil I.51). Erken dönemde yapılan örneklerde taş duvar örgüsünde farklılık görülmektedir (Şekil I.54). Taşların arasında yatay sıralar oluşturacak şekilde tuğla kırığı yerleştirildiği tespit edilmiştir (Şekil I.50). Bahçe duvarları ise harçsız, kuru taş duvar olarak inşa edilmiştir.

5.5.3 Kapı

Hızırşah geleneksel konutlarının giriş kapıları genellikle 15-20cm genişliğindeki ahşapların dikey çakılmasıyla oluşturulur (Şekil I.1). 70-90 cm genişliğindeki kapı açıklığı çoğunlukla 15 x 15 cm ölçülerindeki ahşap lentolarla geçilir (Şekil I.5). Bazı örneklerde kapı açıklığının taş lentoyla ya da kemerle geçildiği görülmüştür (Şekil I.4). Köy konutlarında iç kapı kanadının ahşap işlemeli, dış kapı kanadının da renkli boyandığı ve taş sövenin kullanıldığı örnekler bulunmaktadır (Şekil I.2, I.3). Yerleşimde, çift kanatlı giriş kapısına az sayıda rastlanmıştır.

5.5.4 Pencere

Hızırşah köy konutlarında yaygın görülen pencere tipi 50-60 cm genişliğinde, 70-90 cm yüksekliğinde, iki ya da üç kayıtlı, çift kanatlı ahşap pencerelerdir (Şekil I.7). Pencere açıklıkları çoğunlukla 8-10 cm yüksekliğinde, 12-15 cm kesitinde ahşap lentolarla alt ve üst kotta geçilmiştir (Şekil I.10). Bazı örneklerde ahşap lento yerine taş lento ya da taş kemer kullanıldığı görülmüştür. Erken örneklerde taş söveli pencereler de bulunmaktadır (Şekil G.84).

Yerleşimde cam pencere kanadı kullanılmaya başlanmadan önce, pencerenin orta merkezinde birleşen ahşap kapaklar kullanılmaktaydı. Pencere kapaklarının iç mekana ışık geçirmemesi sebebiyle, bu kullanım zamanla yerini cam pencerelere bıraksa da, yerleşimde birkaç adet korunmuş kapaklı pencere örneğine rastlanmaktadır (Şekil I.6, I.8). Erken dönemde ahşap yapılan parmaklıklar zamanla

demir parmaklığa dönüştürülmüştür (Şekil G.144, I.6). Köy konutlarının özgün ahşap pencere doğramaları günümüzde Pvc ile değiştirilmeye başlanmıştır.

5.5.5 Ocak

Genellikle girişe uzak olan kısa kenar üzerinde yer alan ocaklar tek odalı konutun yaşama alanının odağıdır. 1.00- 1.20 m genişliğinde, 1.20- 1.30 m yüksekliğindeki ocaklar 50-60 cm derinliğindedir. Baca duvarları yapının beden duvarlarından dışarıya 15-20 cm çıkma yapar ve genellikle bahçe zemin kotundan 40-60 cm yükseltilmiştir. Ocak iç mekana da 8-10 cm çıkıntı yapar ve üst kısmı raf olarak kullanılır. Bu kısım ahşap bir alın tahtasıyla çevrilir (Şekil I.23). Alın tahtalarının bazıları ahşap detaylıdır (Şekil I.25, I.26). Ocak duvarının üst köşelerinde simetrik yerleştirilen, mumların ve küçük eşyaların konulduğu kibritlikler bulunur.

Hızırşah Köyü'ndeki konutların ocakları çoğunlukla 55-90 cm genişliğinde birer pencere arasında yer alır (Şekil I.12). Bir pencere ve bir niş arasında yer alan, duvar kenarına yaslanan ocak örneklerine de rastlanmıştır (Şekil I.21).

Pişirme ve ısınma ihtiyaçlarına yönelik yapılan ocaklar, tek odalı konuta yapılan yeni eklerle günümüzde işlevini kaybetmiştir. Bazı yapılarda odanın içine kurulan sobalar, ocakların yalnızca ateş bacalarını kullanmaktadır (Şekil I.17, I.18)

5.5.6 Ahşap raf

Hızırşah Köy konutlarında nadiren, pencere üst kotundan 30-40 cm yukarıda, 15-20 cm genişliğinde, odanın iç mekanını çepeçevre dolaşan ahşap raf örneklerine rastlanır (Şekil I.27, I.29). Geleneksel konutların çoğunda zamanla kaldırılan rafların alın tahtası ile ocak alın tahtası aynı işçilikle yapılmıştır (Şekil I.28). Ahşap raflar, düz damı taşıyan ahşap kirişler tarafından taşınır (Şekil I.30). Raflarda mutfak eşyaları depolanırdı.

5.5.7 Dolap nişi

Hızırşah Köy konutlarının kagir duvarlarında 25-30 cm boşluk oluşturacak şekilde 70-80 cm genişliğinde düzenlenen dolap nişleri, pencere yükseklikleriyle eşit düzenlenir ve çift ya da tek kapaklı olabilmektedir (Şekil I.38, I.39).

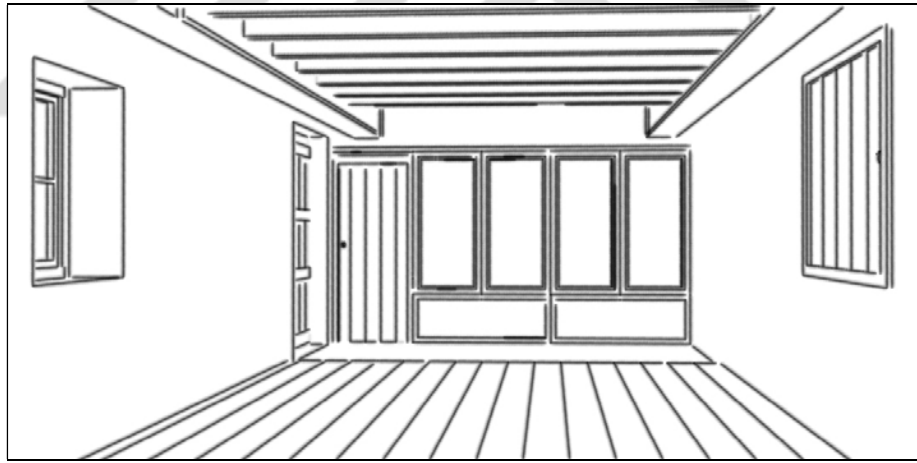
5.5.8 Abdestlik

Genellikle girişe yakın kısa kenara yaslanan, yüklüğün yanında abdest almak üzere 70-80 cm ölçülerinde bir banyo dolabı yer alır (Şekil 5.22, I.40). Buranın zemini toprak bırakılır. Bazı geleneksel evlerde abdestlikler iptal edilirken, bazılarının yerleri korunarak pvc malzemeyle yenilemiştir (Şekil I.42).

5.5.9 Ambar ve yüklük

Hızırşah Köyü geleneksel konutlarının girişe yakın kısa kenarına ambar ve yüklük yaslanır. Yer yatakları, yorgan gibi büyük eşyanın konulduğu yüklüğün yüksekliği 175-200 cm, genişliği 60 cm’dir (Şekil I.45).

Ambar, Hızırşah Köyü geleneksel konutlarının girişe yakın kısa kenarına yaslanan, içerisinde arpa, buğday, un gibi kuru gıdaların saklandığı ahşap bir sandıktır (Şekil I.46). 1 m yüksekliğindeki ambarlar, böcek ve hayvanlardan korunmak üzere yerden 10-15 cm yükseltilir, tek, iki ya da üç gözlü olabilir ve üstünde bir kapak bulunur (Şekil I.45, I.48).

Şekil 5.22 : Abdestlik ve yüklüğün oda içindeki konumu (250 Envanter no’lu yapı).

6. HIZIRŞAH KÖYÜ'NDE KORUMA SORUNLARI

Hızırşah'ta yapılan analiz çalışmalarının ışığında köy yerleşiminin koruma sorunları dört ana başlıkta incelenmiştir.

6.1 Ekonomik ve Toplumsal Sorunlar

Başlıca gelir kaynağı tarım olan Hızırşah köylüsünün günlük yaşamının büyük bölümü tarlada geçer (Şekil B.12). Köy halkının yeme-içme, barınma, depolama gibi günlük temel gereksinimleri geleneksel evlerde, bulaşık ve çamaşır yıkama, tuvalet, misafir ağırlama gibi gereksinimleri ise evlerin dış avlusunda ve bahçesinde karşılanmaktadır (Şekil B.14).

Tek odalı evler, yapıldığı dönemde kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayabilen işlevlere sahipken, zamanla ailelerin genişlemesi ve güncel gereksinimlerin değişmesiyle yetersiz kalmıştır. Yerel halkın sosyal ve ekonomik koşullarındaki değişimle birlikte, konutlarda da bazı yeniliklere gerek duyulmuştur.

Elektrikli ev aletlerinin köy halkının yaşamına eklenmesiyle, mutfak, banyo, tuvalet gibi ıslak hacimlerin evin içinde bulunması gerekmiştir (Şekil I.42). Ancak geleneksel yapılarda yeni gereksinimleri karşılayabilecek yeterli alan bulunmadığından, yapılara yeni odalar ve ikinci katlar eklenerek büyütülmeye başlanmıştır (Şekil K.5).

Gereksinimlerin değişmesinin yanı sıra, 1980'lerden itibaren Datça İlçesi genelinde turizmin gelişmesiyle, köyde tarım yapan genç kuşağın bir kısmı, turizmin gerektirdiği yeni iş kollarına yönelmiş ve köyden ilçe merkezine göç etmeye başlamıştır (Şekil B.15). Köyde yaşayan aile büyüklerinin vefatından sonra boş kalan geleneksel evler de yıpranma sürecine girmiştir (Şekil K.3).

Köyde halkın tarım ürünlerini pazarladıkları işletmeler bulunmamaktadır. Köyün sosyalleşme alanı yalnızca köy kahvelerinden ibaret olduğundan, köyü ziyarete gelenlere ve gençlere yönelik bir mekan bulunmamaktadır.

6.2 Mimari Çevreye İlişkin Sorunlar

Mimari çevreye ilişkin sorunlar, sit ölçeğinde ve yapı ölçeğinde karşılaşılan sorunlar olmak üzere iki başlıkta incelenmiştir.

6.2.1 Sit ölçeğinde sorunlar

Güney - kuzey yönünde zayıf bir şekilde akan iki derenin yol kotunun altına alınarak üzerinin beton bloklarla kapatılması, yerleşim ölçeğinde önemli sorunların başında gelir (Şekil K.25, K.27). Yatağı yeterli büyüklükte olmayan üzeri kapalı derenin debisinin yükselmesi durumunda su baskını olasılığı vardır.

Köyde araçların park edilebileceği düzenlenmiş bir alan bulunmamaktadır. Günümüzde araçlar, köy meydanına, eski ilköğretim okulunun bahçesine ve evlerin bahçesine uygunsuz bir şekilde park edilmektedir (Şekil K.28, K.30).

Köyün özgün dokusundaki sıkıştırılmış çakıl taşlı toprak yollar günümüzde çoğunlukla değiştirilerek beton parke taşlarla kaplanmıştır (Şekil E.4).

Köyün imar planı yoktur. Kadastral haritalarda sokakların çoğu yol, çıkmaz yol, dere olarak tanımlanmış, özel bir ad verilmemiştir. Yerleşimde sokak isim tabelası yalnızca bir sokakta bulunmaktadır (Şekil K.32). Yerlisi dışında köye gelenler adres bulmakta zorluk çekmektedir.

6.2.2 Yapı ölçeğinde sorunlar

Köyde az sayıda da olsa terk edilmiş evler bulunmaktadır (Şekil E.8). Terk edilen evler zamanla bakımsız kalmakta ve ilk olarak üst örtüsünü kaybetmektedir. Üst örtüsü yok olarak korumasız kalan yapıların içinde genellikle yörede yaygın yetişen incir ağacı çıkararak yapının yıkım sürecini hızlandırmaktadır (Şekil K.1, K.2).

Yeni gereksinimleri karşılamak ve yapıları büyütmek amacıyla tek odalı evlere eklenen odalar çoğunlukla geleneksel malzeme ve teknikten uzak ve mevcut dokuya uyumsuzdur (Şekil K.8).

Hızırşah evlerine eklenen yeni odalar, geleneksel yapıların plan ve cephe özelliklerini bozmanın yanı sıra, parsel alanı içinde yer alan, avlu, bahçe duvarları, bitki örtüsü, hela gibi kırsal kimliğe ait özgün öğeleri yok ederek yapılanmaktadır (Şekil K.4, K.5).

Geleneksel yapıların çevresindeki boş parsellere ya da yıkılan yapıların yerine yapılan yeni yapılar da hem geleneksel teknik ve malzeme kullanılmamakta, hem de biçimlenişi ve gabarisi dolayısıyla geleneksel sokak görünümünü bozmaktadır (Şekil K.13, K.14).

Köy evlerinin korunmasındaki önemli sorunlardan bir diğeri de bilinçsizce yapılan onarımlardır. Yeni malzemelerle bahçe duvarlarının yenilenmesi, çatı onarımı, cephede yeni açıklıklar oluşturulması ya da pencerelerin kapatılması gibi uygulamalar geleneksel yapıların plan ve cephe düzenini bozmaktadır (Şekil K.6, K.10). Son yıllarda Datça Mahallesi'ndeki geleneksel yapıların onarılarak gelir düzeyi yüksek yazlıkçılara satıldığı bilinmektedir. Datça Mahallesi'ndekilere benzer geleneksel yapıları bulunan Hızırşah Köyü'nde de söz konusu değişim başlamıştır. Bu çalışma yapıldığı sırada geleneksel yapılardan birkaçı onarılarak köyde yeni bir girişim başlatılmıştır. Pencere ve kapı doğramaları çivit mavi, kırmızı gibi değişik renklerde boyanan geleneksel yapılar ön plana çıkmaya başlamıştır (Şekil K.17, K.20).

6.3 Teknik Uygulama Sorunları

Yerleşimde yerel taş ustası yok denecek kadar azdır. Mevcut taş ustaları talep olmadığından çırak yetiştirmemekte ve yapı ustalığı meslek birikimi yok olmaktadır. Bölgedeki yeni yapıların taş işçiliğini başka illerden gelen taş ustaları yapmaktadır. Günümüzde taş işçiliğinin pahalı olması ve yerli taş ustası bulunmaması sebebiyle, geleneksel taş yapıların inşasından vazgeçilmiştir. Geleneksel yapım tekniklerinden uzak güncel gereksinimleri karşılamaya yönelik eklenen yeni odalar genellikle kolay temin edilen ve ucuz maliyetli tuğla ve briket gibi malzemelerle inşa edilmektedir (Şekil K.9, F.13).

6.4 Yasal Sorunlar

Datça ve Bozburun Yarımadaaları arkeolojik, kentsel, doğal ve tarihi değerleriyle korunmaya değer bulunduğundan 21.11.1990'da Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) olarak tespit ve ilan edilmiştir (Şekil A.10) (Url-8). Türkiye'nin 16 ÖÇKB bölgesinden biri olan Datça Yarımadası, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın gözetimindedir.

Bölge ÖÇKB olduğundan, 2012’de çıkan 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu öncesinde köylerde yapılaşma Muğla İl Özel İdaresinin yetkisindeydi. Ekonomik koşulları çok da yeterli olmayan kırsaldaki halkın Muğla’daki resmi kurumlara ulaşımında zorlanması sebebiyle köylerde izinsiz yapılaşma olmuştur.

12.11.2012’de 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’yla, ‘Köyler’ ‘Mahalle’ statüsüne çevrilmiştir. Köy tüzel kişiliği sona erdirilmiş köylerin tüm malları ve borçları ilçe belediyelerine devredilmiştir. Köylerde uygulanacak mimari projelerle ilgili ilçe belediyeleri yetkili kılınmıştır. İlçe belediyeleri köylerde yapılacak ticari amaç taşımayan yapılar için yürürlükteki imar mevzuatı doğrultusunda yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler yapma ve yaptıрма yetkisine sahiptir (Madde 3). Hızırşah Köyü de 6360 sayılı kanuna tabi olarak mahalleye çevrildiğinden, köydeki imar faaliyetleri günümüzde Datça Belediyesi’nin yetkisine geçmiştir.

Datça Yarımadası’nda yapılanma koşulları, 3194 sayılı imar kanunu ve 383 sayılı kanun hükmünde kararnamenin ‘1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı (ÇDP)’ hükümleriyle belirlenmiştir. Yarımadanın imar planı henüz yapılmayan bölgelerindeki imar uygulamaları bu hükümler gereğince yapılmaktadır. Hızırşah Köyü’ndeki imar uygulamaları da 1/25.000 ölçekli ÇDP hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır.

1/25.000 ölçekli ÇDP Revizyonu plan kararları açıklama raporunun hedeflerinden biri köy kültürünü ve kültürel zenginliğini korumak, kırsal alana ait dokunun korunmasına yönelik plan kararları üretmek olarak belirtilmiştir (Url-8, s.17). Raporda kırsal kalkınma tanımı ve kalkınmaya yönelik ilkeler belirlenmiştir (Url-8, s.25). Bu ilkelerden kırsal mimarinin korunmasına yönelik;

‘Önemli kültürel, doğal ve peyzaj değerlere sahip köylerin korunması ve geliştirilmesi suretiyle; yöresel mimarinin sahiplenilmesi, kültürel değerlerin korunması, doğa koruma bilincinin gelişmesi, bozulmamış köy dokusundan yararlanılarak kırsal ekonominin güçlenmesi ve bu değerleri bozulmadan gelecek nesillere taşımasını sağlamak’ (s.26).

maddesi bulunmaktadır. Kırsalın kalkınması için yerleşimlerin yerel özelliklerine göre gelişme göstermesi gerektiği ve mevcut işlevlerinin geliştirilmesi, yöresel mimarinin özelliklerinin belirlenerek kültür mirasının korunması gerektiği

belirtilmiştir. Korumaya yönelik ilkeler bölümünde ise kültür ve tabiat varlıkları ile sit niteliği taşıyan alanların korunması gerektiği açıklanmıştır (Url-8, s.24).

Kırsal alanlardaki yerel mimarinin korunmasına yönelik genel ilkeler içeren açıklama raporunun genel hükümlerde ise bina boyları, cephe özellikleri, kapı-pencere oranları, çıkmalar, çatılar, bacalarla ilgili ölçütler detaylı bir şekilde ele alınmış, yeni yapılaşma sınırlamaları açıklanmıştır (ss.32-35). Hızırşah'ın ÇDP genel hükümlerine tabi olarak yeni yapılaşması, köy kimliğini ve mimari değerlerini yitirmesine sebep olmaktadır.

Datça'nın imar planı bulunmayan diğer köylerinde olduğu gibi ÇDP genel hükümleri uyarınca yapılaşmaya tabi olan Hızırşah Köyü'nde kültür varlıklarının korunması bağlamında herhangi bir tedbir alınmamıştır.

Eski Datça (Dadya) ve Reşadiye Mahalle'leri 1990'da sit alanı olarak ilan edilmiş ve bu mahallelerin 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanmıştır. Zaman içerisinde yüksek gelir gruplarının tarihi çevreye karşı talep oluşturmasıyla bölgedeki emlak değerleri yükselmiş ve mahallelerin mimari dokusu kısmen korunsa da sosyo-ekonomik dokusu değişme uğramıştır. Yerleşim dokusu ve mimari özellikleri bakımından bu iki mahalleyle benzeyen ve yerlisiyle birlikte yaşayan bir yerleşim olan Hızırşah Köyü'nde ise mevcut köy kültürüne ait hiçbir değer desteklenmediği gibi, geleneksel konutların korunması adınada somut bir adım atılmamıştır.

2010'da Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo-Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması kapsamında yapılan çalışmanın Hızırşah'ta yapılan bölümünde kültür varlıkları yüzeysel bir biçimde ele alınmıştır (Url-6, s.32). Bu çalışmada yerleşimde özgün binanın az, iki katlı betonarme evlerin yoğun olduğu belirtilse de tez kapsamında yapılan analiz çalışmalarında yığma sistemin halen yaygın olduğu, betonarme yapıların alanın yalnız %19'unu oluşturduğu saptanmıştır (Ek E.7). Söz konusu araştırmanın yanıltıcı yargıları nedeniyle bölgenin sit alanı olarak değerlendirilmemiş olması muhtemeldir.

7. HIZIRŞAH KÖYÜ'NÜN KORUNMASINA YÖNELİK ÖNERİLER

7.1 Ekonomik ve Toplumsal Öneriler

Tek bir odada tüm ihtiyaçlarını karşılayabilen Hızırşah halkının zamanla gereksinimlerinin değiştiği bilinmektedir. Günümüz gereksinimleri için yetersiz kalan tek odalı evler kötü onarım, niteliksiz malzemeden yapılan odaların eklenmesi, terk edilme gibi sebeplerden dolayı yıpranma ve yok olma sürecine girmiştir. Sahip olduğu mimari ve kültürel değerlerin farkında olmayan, kırsal yaşam kültürünün önemli bir ögesi olan taş evlerini 'eski bina' olarak gören Hızırşah halkına geleneksel evleri ve çevresinin değeri anlatılarak koruma bilinci hakkında farkındalık yaratılmalıdır.

1980'li yıllardan günümüze, ilçe merkezinde gelişmekte olan turizm ve turizme hizmet sağlayan yeni iş kollarına yönelen yerel halk köyden göç etmekte, boş kalan geleneksel evler yıkım sürecine girmektedir. Köyün tarım ekonomisi güçlendirilmeli ve yerlisinin kültür turizmine katılması teşvik edilmelidir. Ekonomik gelişmelerin desteklenmesiyle köyden ilçe merkezine yapılan göçlerin önüne geçilecek ve köyün yerlisi köyde yaşamaya devam edecektir (Şekil B.12).

Günümüzde tarımla uğraşan Hızırşah köylüleri ürünlerini ilçe merkezindeki yerel ürün satışı yapan mağazalara satmaktadır. Kırsal nitelikli turizmin gelişmesi için, bal, badem, zeytinyağı, incir gibi bölgeye ait ürünlerin ilçe merkezinde değil, köyün kendi bünyesinde sergilenip pazarlanacağı satış noktaları oluşturulmalıdır. Birinci elden satışın sağlanması ve agro-turizme bağlı olarak ticaretin gelişmesi desteklenmelidir. Yerel belediye ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle, organik tarımla ilgili bilgiler çeşitli eğitim programlarıyla uzmanlar tarafından halka öğretilmeli ve bölgenin tarım potansiyeli değerlendirilerek ekonomisi güçlenmelidir.

Yerleşimin çevresiyle birlikte kültürel peyzaj değerleri ortaya çıkarılmalı, köy halkının ekonomik gelişmesine katkı sağlanmalıdır. Köy yerleşimine yaklaşık 800 m uzaklıktaki Antik seramik atölyelerinin bulunduğu alanlar arkeolojik park olarak düzenlenmeli, Hızırşah Kilisesi, Hızırşah Cami, antik tarım terasları, Hacetevi ve Hızırşah evlerini içeren bir kültür rotası geliştirilerek tanıtılmalıdır. Kültür ve tarım

turizmi için köye gelen ziyaretçiler ve gençlere yönelik kafe, çay bahçesi gibi alanlar düzenlenerek ziyaretçilerin köyde geçirdiği süre uzatılmalı ve ticaret canlandırılmalıdır. Ekonomisi güçlenen halkın koruması gerekli mimari ve kültürel değerlerini de gelir kaynağı olarak görmeye başlamasıyla daha etkili bir koruma politikası olacaktır.

7.2 Mimari Çevreye İlişkin Öneriler

Mimari çevreye ilişkin öneriler sit ve yapı ölçeğinde olmak üzere iki başlıkta değerlendirilmiştir.

7.2.1 Sit ölçeğinde öneriler

Günümüzde yol kotunun altına alınan dereler ıslah edilerek üzerindeki beton bloklar kaldırılmalı ve suyun doğal akışının korunması sağlanmalıdır. Derelerin etrafına peyzaj düzenlemesi yapılmalı ve çevresinde yeni yapılaşmaya izin verilmemelidir.

Köy yerleşim çekirdeğinin dışında, eskiden köy tüzel kişiliğine, günümüzde ilçe belediyesine ait olan kamu arazileri değerlendirilerek otopark alanı olarak düzenlenmelidir.

Günümüzde parke taşı ve asfalt kaplı olan sokaklara köy ortamına uygun doğal taş kaplama yapılmalıdır. Bir arabanın geçebileceği dar sokaklar göz önünde bulundurularak trafik akışı planlanmalı ve sokaklar isimlendirilmelidir.

Köyün yakın çevresindeki arkeolojik alanlar, Hızırşah Kilisesi, Hızırşah Cami, Haceteve Tepesi ve Antik tarım terasları kültür rotasını ziyaret eden turistlerin Hızırşah kırsal yaşam kültürünü görebileceği bir ev kamulaştırılarak ‘Köy Müzesi’ yapılmalıdır. Halkın ekonomik gelişmesine destek olacak pazar yeri, kafe, sosyal aktivite alanları oluşturulmalı, eski ilköğretim okulunun içinde faaliyet gösteren ipek dokuma atölyesi tanıtılmalıdır.

Köy yerleşimi dışındaki alanlar köyün gelişme alanı olarak seyrek biçimde ve tarım arazilerini etkilemeyecek şekilde planlanmalıdır.

7.2.2 Yapı ölçeğinde öneriler

Terk edilen geleneksel yapıların yakın çevresinde yer alan incir ağaçları yapıların kagir duvarlarının yıkılmasına sebep olmaktadır. Bu ağaçların geleneksel evlere

verebileceği zararlar anlatılarak halk bilinçlendirilmelidir. Geleneksel evlere yakın yer alan ağaçlar boş parsellere taşınmalı ve ticari amaçlı incir üretimi yerleşim alanı dışında yapılmalıdır. Yapılardan uzak, bahçenin bir köşesinde yer alan ağaçlara izin verilebilir.

Sokak görünümünü ve geleneksel evlerin mimarisini bozan niteliksiz eklentiler kaldırılmalıdır. Öncelik geleneksel evlerin korunması ve yaşatılması olsa da tek odalı evlerin günümüz yaşantısıyla uyumunu sağlamak gerekmektedir. Zamanla büyüyen ailelerin yatak odası, salon gibi ayrışan mekanlara ihtiyacı doğmuştur. Evin dışında yer alan tuvaletin evin içinde olması, tarım yapan köylünün eşya ve ürünlerini saklayacağı bir depo alanına ihtiyacı olduğu görülmektedir.

Parsel büyüklüğü uygun olan geleneksel evler için dokuya zarar vermeden yapılacak mutfak, banyo, oda, depo gibi ihtiyaca yönelik nitelikli eklentilere izin verilebilir. Yerleşimdeki parsel biçimleri ve yapıların parsellerdeki konumu farklılık gösterdiğinden her yapıya eklenecek yeni odalar parselin büyüklüğü ve niteliğine göre değerlendirilmelidir. Eklentiler geleneksel yapıların hela, kuyu, bahçe duvarları ve bitki örtüsü gibi özgün niteliklerine zarar vermeyecek ölçüde yapılmalıdır.

Yeni eklerin geleneksel yapılardan ayrışacak şekilde yapılmasına izin verilebilir. Yeni yapılarda yerleşimin mimarisine uygun beşik çatı tipi kullanılmalıdır. Gölge ihtiyacına yönelik dış avlunun üzeri örtülebilir.

Basit müdahalelerle düzeltilebilecek bilinçsiz malzeme ve teknikle onarılan yapılar tespit edilmeli, özgün nitelikleri korunarak onarılmalıdır. Yemek pişirme işlevini kaybeden, ısınma işlevinde yetersiz kalan ocakların bacalarına kapak konularak sıcak havanın dışarı çıkması engellenmeli ve ocaklar tekrardan işlevlendirilmelidir.

7.3 Teknik Uygulama Önerileri

Köydeki onarım ve yeni yapım uygulamalarında geleneksel malzeme ve teknikleri kullanan usta yok denecek kadar az bulunduğundan, güncel uygulamalar bilinçsizce yapılmakta ve bu uygulamalar özgün dokuyu bozmaktadır. Yerel belediyenin ve koruma kurulunun desteğiyle, geleneksel taş evleri inşa eden ustaların meslek birikimlerini genç kuşağa aktarmaları ve geleneksel yapıların bakımı konusunda bilinçlendirilmeleri gereklidir.

Düzenlenecek eğitim ve seminer programlarıyla yerel halk geleneksel evlerle ilgili teknik açıdan bilgilendirilerek bilinçsiz onarımların önüne geçilmelidir. Geleneksel malzemelerin nereden temin edildiği araştırılarak ortaya konmalı ve onarımlarda uygun malzeme kullanılmalıdır.

7.4 Yasal Öneriler

Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) olan Datça Yarımadası, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın denetimindedir. 1/25.000'lik Çevre Düzeni Planı (ÇDP) hükümleri yasal düzenlemelerinde geleneksel kırsal mimari ve kültürel değerlerinin korunmasına dair ilkeler yüzeysel geçmekte, uygulamaya konulamamakta ve korumaya yönelik olumlu bir gelişme görülememektedir.

Kırsal sit tanımına uygun olan Hızırşah Köyü sit alanı ilan edilmeli, kırsal mimariyi korumak üzere ÇDP hükümlerine ek olarak Reşadiye ve Eski Datça (Dadya) Mahallelerinde görüldüğü gibi 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı (KAİP) yapılmalıdır. Köy yerleşimi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ek olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın da yetkisine girmelidir. KAİP'in hazırlanması sürecinde köy halkının istek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak fikirleri alınmalı, pazar, sosyal aktivite ve yeşil alanların planlaması yapılmalıdır. Yeni yapılaşma ilkeleri hassasiyetle belirlenmeli, mevcut dokunun bozulması ve eski-yeni ayrımının yapılmasıyla ilgili herhangi bir algı hatası yaratacak hükümler ortaya konmamalıdır.

Hızırşah Köyü geleneksel mimarisi ortaya çıkarılıp Eski Datça ve Reşadiye Mahalleleriyle birlikte geleneksel mimarisi korunmuş köy ve mahalleler olarak bir kültür rotası oluşturulmalı, yerli ve yabancı ziyaretçileri çekerek bölgenin kültür turizmi geliştirilmeli ve bölge ekonomisine katkıda bulunmalıdır.

2010'da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından yapılan 'Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo-Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması' kırsal yerleşim envanteri çalışmasında, Hızırşah'ta 4-5 adet yığma taş bina bulunduğu bilgisi yer almaktadır (Url-6, s.32). Hızırşah geleneksel konut mimarisi ve çevresindeki kültürel değerlerin ele alındığı bu çalışmada 151 adet tarihi nitelikli yapı olduğu ortaya konmuştur (Ek E.10). Araştırma raporu ilgili birimlerce tekrardan gözden geçirilmelidir. Tez çalışması kapsamında 12 yapı için ayrıca ortaya konan ayrıntılı bilimsel envanter

alışmaları incelenmeli ve bu yapılar tescile önerilmelidir. Hızırşah köyü kırsal yaşam kültürünün önemli parçası olan geleneksel evlerin tespit, tescil ve envanter çalışması yapılmalıdır.

8. SONUÇ

Hızırşah Köyü, kırsal yaşamın sosyal, ekonomik ve kültürel bileşenleriyle halen ‘yaşayan’ bir yerleşmedir. Köydeki değişen gereksinimlere cevap veremeyen geleneksel tek odalı taş yapılar yasal olarak herhangi bir korumaya tabi olmadığından her geçen gün yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Gerek resmi kurumlar gerek yerli halk tarafından kültürel ve mimari değerleri henüz kavranamayan yerleşimle ilgili farkındalık oluşturmak bu çalışmanın temel amacıdır.

Tezde, geleneksel yaşam kültürü tarihiyle birlikte ele alınmış, yerleşimin tarihsel süreçte geçirdiği ekonomik, toplumsal ve mimari değişimler Osmanlı arşiv belgeleriyle saptanmaya çalışılmıştır. Yerleşimin mimari değerliliği, 1/1000 yerleşim alanı analizleri, 1/100 rölöve ve restitüsyon çizimleri, yapı öğelerinin detay çizimleri ve fotoğraflarla açıklanmıştır.

Kırsal dokunun bozulma olasılığı ve nedenleri araştırılmış, mevcut dokunun korunmasına yönelik sit ve yapı ölçeğinde mimari koruma önerilerinin yanı sıra, ekonomik, toplumsal, teknik uygulama ve yasal konularla ilgili öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır. Ancak kuşkusuz bu mimarlık çalışmasını, yerleşimin yerlisiyle birlikte sürdürülebilir biçimde yaşatılmasını konu edinen sosyolojik bir araştırma bütünlenecektir. Yerleşimde toplumun bugünkü eğilimi ve gereksinimlerini ayrıntılı anlamaya yönelik sosyolojik etütler ve araştırmalar yapılabilir.

Tez kapsamında geleneksel yapıların çevresiyle bir bütün olarak değerlendirilmesi ve mevcut dokunun korunması önerilmiştir. Bunun için belirlenen 151 yapının tescillenerek koruma altına alınması ve yerleşimin Koruma Amaçlı İmar Planı yapılması gereği vurgulanmıştır.

Mimari değerlerin bütüncül bir şekilde korunması için tarihi köy yerleşiminin yakın çevredeki arkeolojik alanlar, tarihi yapılar ve kültürel alanlarla birlikte ele alınması önerilmiştir. Bunun için üst ölçekte yerleşimin kültürel kimliği tanımlanarak, sit alanı olarak tescillenmiş olan Eski Datça ve Reşadiye Mahalleleriyle birlikte kültür turizmine eklenmelidir. Kültür turizminin yerel belediye ve sivil toplum

kuruluşlarıyla desteklenerek geliştirilmesiyle bölgede koruma temelli bir ekonomik kalkınma beklenebilir.

KAYNAKLAR

- Acar, M. Bir, A. vd.** 2012: *Anadolu'nun Değirmenleri*, İstanbul, Yem Yayın, s.99, 111, 112.
- Akurgal, E.,** 1989: *Knidos (Datça)*, Anadolu Uygarlıkları, İstanbul, s.482-484.
- Başoğlu, Ö.** 2001: *Datça İlçesi Reşadiye Mahallesi Tarihi Çevre Dokusu Araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bursalı Mehmed Tahir Efendi** 1972: *Osmanlı Müellifleri*, haz. A.Fikri Yavuz, İsmail Özen, Meral Yayınevi, 1.cilt, İstanbul, s.336.
- Çanlı,M., Türkeş, Ü.** 1998: Datça (Reşadiye Kuva-yı Milliyesinin Mali Kaynakları, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, Dokuz Eylül Üniversitesi Basımevi, İzmir, s.205.
- 1999: Datça (Reşadiye) Kuva-yı Milliyesi, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, s.2,3,98.
- Çelebi, E.** 1935: *Evliya Çelebi Seyahatnamesi Anadolu, Suriye, Hicaz 1671-1672*, İstanbul Devlet Matbaası, Cilt:9, s.226.
- Dirik, K., Türkmenoğlu, A. ve diğ.,** 2003: *Datça Yarımadası'nın Neotektoniği, Jeomorfolojisi ve bunların Eski Medeniyetlerin Yerleşimi ve Gelişimi Üzerine Etkisi*, O.D.T.Ü, AFP-00-07-03-13 Kod Nolu Proje, Ankara.
- Doğan, Sertkaya, Ö.,** 2008: *Datça Yarımadası'nda Yerleşmenin Tarihsel Süreci*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Coğrafya Bölümü, Coğrafya Dergisi, İstanbul, sayı 16, İstanbul, s.46-59.
- 2003: *Datça Yarımadası'nda Turizm Faaliyetleri ve Geliştirme Olanakları*, Coğrafya Dergisi, Sayı 11, İstanbul, s.119-130.
- Durmuş, Z.,** 1997: *Designing New Buildings in Old Settlements: A case study in Datça Mahallesi Muğla*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, O.D.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Efe, V., Güler, S.,** 2015: *Etkileşim Farkı: Sındı ve Hızırşah*, Nezir-Er Yayınları,
- Hasol, D.** 2012: *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, Yem Yayın, İstanbul, s.55.
- Işık, T.,** 1967: *Datça İlçesi Monografyası Fiziki, Beşeri ve İktisadi İnceleme*, Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, İstanbul.
- Kayan, İ.,** 1988: *Datça Yarımadası'nda Eski Knidos Yerleşmesini Etkileyen Doğal Çevre Özellikleri*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Sayı 11, Ankara, s.51-70.
- Kütükoğlu,M.** 1995: Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri, Belleten, Türk Tarih Kurumu, sayı: 225, cilt: 59, s 395-412.

- 2010: *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s.75, 246, 262.
- Mater, B.,** 1977: *Datça Yarımadası'nda Arazi Sınıflandırması*, , İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Sayı: 20-21, , İstanbul, s. 189.
- Mukul, İ.,** 2003: *Datça Yarımadası'nda Arazi Kullanımı*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, İstanbul.
- Osmalıca-Türkçe Sözlük**, 2004: haz. Derya Örs, Hicabi Kırılancı, Ahmet Eryüksel, Gün Yayıncılık, Ankara, s.39.
- Özgümüş, F.,**1987: *Knidos'taki Bizans Eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul.
- 1992: *Knidos'taki Bizans Eserleri*, Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi, 11, s. 2-17.
- Özcan, Özyurt, H.** 2010: *Datça'da bir Theotokos Meryem Tasviri*, OLBA 18.
- Piri Reis,** 2002: *Kitab-ı Bahriye*, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, Ankara, s.190-191.
- Soyluer, S.,** 2006: *XX. Yüzyılın Başlarında Mentşe Sancağı'nın İdari ve Nüfus Yapısı*, Dokuz Eylül Üniversitesi Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, V/13, s. 109-135.
- Taşlıgil, N.,** 2008: *Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Turizm*, Ege Coğrafya Dergisi, Sayı: 17/1-2, s. 73-83.
- Tuna, N.,** 1990: *Datça Yarımadası'nda Helenistik Dönem Amphora Üretim Merkezleri*, 10. Türk Tarih Kongresi, TTK Basımevi, Ankara.
- 2012: *Knidos Teritoryumu'nda Arkeolojik Araştırmalar*, ODTÜ, Tarihsel Çevre Araştırma ve Değerlendirme Merkezi, Ankara, s. 10-43.
- Unbehaun, H.,** 2006: *Türkiye Kırsalında Kliyalentizm ve Siyasal Katılım Datça Örneği: (1923-1992)*, Ütopya Yayınevi, Ankara.
- Uzun, S.** 2013: *Datça Camileri*, İkinci Adam Yayınları, s.94-95.
- Witteck,P.** 1999: *Menteşe Beyliği*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s26.
- Url-1** <www.datca.gov.tr>
- <http://www.datca.gov.tr/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=12%3Aknidos&Itemid=24&limitstart=20>, erişim tarihi 05.12.2014.
- Url-2** <http://www.korumakurullari.gov.tr/Eklenti/25968,mugla-ilinde-yer- alan-tescilli-yapilar.pdf?0 >, erişim tarihi 23.12.2015.
- Url-3** <www.datca.bel.tr/Ihaleler/34/Hizirsah-Kultur-ve-Sergi-Evi-Rest.html>, erişim tarihi 26.01.2016.
- Url-4** <http://burgaz.metu.edu.tr/burgaz>, <http://burgaz.metu.edu.tr/sites/burgaz.metu.edu.tr/files/BZ.13.sonu%C3%A7Rap%20copy_0.pdf>, erişim tarihi 12.03.2016.

- Url-5** <www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/MUGLA.pdf>, erişim tarihi 04.04.2016.
- Url-6** <www.cbs.gov.tr/db/mugla/editordosya/DATCA_BOZBURUN_CDP_ARASTIRMA_RAPORU.pdf> erişim tarihi 04.04.2016.
- Url-7** <<http://www.datcadetay.com/knidos-antik-kenti.html/2>>,
<<http://www.datcadetay.com/knidos-antik-kenti.html/3>>, erişim tarihi 18.04.2016.
- Url-8** <http://www.csb.gov.tr/db/mugla/editordosya/DATCA_BOZBURUN_CDP_PLAN_ACIKLAMA_RAPORU.pdf>, erişim tarihi 22.04.2016.

Fulya Bayık Arşivi

İskan Kazak Arşivi

Muzaffer Özgen Arşivi

Ünal Türkeş Arşivi

EKLER

EK A: Datça İlçesi Fotoğrafları.

EK B: Hızırşah Köyü Fotoğrafları.

EK C: Arşiv Belgelerinde Hızırşah.

EK D: Hızırşah Köyü Yerleşim Dokusu Fotoğrafları.

EK E: Hızırşah Köyü Yerleşim Alanı Analizleri.

EK F: Hızırşah Köyü'ndeki Sivil Mimarlık Örnekleri.

EK G: Hızırşah Köyü'nde Belgelenen Yapılar.

EK H: Hızırşah Köyü Konutlarının Mimarisinin Değerlendirilmesi.

EK I: Hızırşah Köyü Konutlarının Mimari Detayları.

EK K: Hızırşah Köyü'ndeki Geleneksel Yapıların Koruma Sorunları.

EK L: Hızırşah Köyü Kırsal Yerleşimi ve Yapıları Envanter Fişleri.

Ek A: Datça Yarımadası Şekil Listesi

Sayfa

Şekil A.1 : Datça İlçesi'nin konumu.	99
Şekil A.2 : Datça İlçe Merkezi, İskele Mahallesi (İskan Kazak Arşivi).....	99
Şekil A.3 : Datça İlçesi, İskele Mahallesi Limanı (Url-1).....	99
Şekil A.4 : Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde İdari Bölünüş (Url-6).	100
Şekil A.5 : Datça- Bozburun Yarımadası'nda arazilerin eğim durumu (Url-6, CDP Araştırma Raporu'ndan düzenlenmiştir, 2014, s.112).	100
Şekil A.6 : Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Sınırları ve Orman Alanları (Url-6, s.217).	100
Şekil A.7 : Datça Yarımadası'nın doğusuna bakış, Datça Ovası (Fulya Bayık Arşivi).	101
Şekil A.8 : İskele Mahallesi ve batıdaki yükseltiler (Url- 1).	101
Şekil A.9 : Datça Yarımadası'nın doğusundaki Emecik dağı (İskan Kazak Arşivi).	101
Şekil A.10 : Datça- Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Biyolojik Zenginlikleri ve Yönetim Planı Sentez Haritası (Url-6).	102
Şekil A.11 : Datça ovasındaki yerleşimlerin hava fotoğrafı (Datça, Kadastro Müdürlüğü'nden edinilen hava fotoğrafından düzenlenmiştir.	103
Şekil A.12 : Burgaz örenyeri ve İskele Mahallesi (Url-4).	104
Şekil A.13 : Eski Knidos, Burgaz Örenyeri'ne güneyden bakış (İskan Kazak Arşivi).	104
Şekil A.14 : Burgaz kazısı hava fotoğrafı (Url-4).	104
Şekil A.15 : Knidos Antik Kenti (Url-1).	105
Şekil A.16 : Knidos, Küçük Tiyatro (Url-7).	105
Şekil A.17 : Knidos Agora Kalıntıları (Url-7).....	105
Şekil A.18 : Piri Reis'in haritasında Datça Yarımadası ve yerleşimler.	106
Şekil A.19 : Aydın Vilayeti yol haritasında Marmaris Kaza'sına bağlı Dadya Nahiyesi, Hicri 1330 (1911) haritası (BOA, Belge no:HRT.h.2426) ...	107
Şekil A.20 : Osmanlı Arşivleri'nde Datça Yarımadası'nın ve çevresinin yükseltilerini gösteren harita, Hicri 1335 (1916), (BOA, Belge no: HRT.h.0389).	108
Şekil A.21 : Menteşe Sancağı'nın hudutlarını gösteren harita, Hicri 1341 (1922), (BOA, Belge no: HRT.h.429).	109
Şekil A.22 : Eski Datça Mahallesi'nde yıkık bir ev.	110
Şekil A.23 : Kafeye dönüştürülen bir konut, Eski Datça.	110
Şekil A.24 : Eski Datça Mahallesi'nde görülen dış avlulu yapı tipi (Durmuş, 1997, s.82).	110
Şekil A.25 : Harap durumda bir ev, Reşadiye Mahallesi.	111
Şekil A.26 : Reşadiye Mahallesi'nde tescilli konut örnekleri.	111
Şekil A.27 : Reşadiye Mahallesi'nde küme ev tipi (Başoğlu, 2001, s.92).	111
Şekil A.28 : Reşadiye Mahallesi'nde geleneksel bir konutun tuğla istifli taş duvar örgüsü.	112

Şekil A.29 : Reşadiye Mahallesi’ndeki bir konutun yüküğü ve ahşap işçiliği. 112

Şekil A.1 : Datça İlçesi'nin konumu.

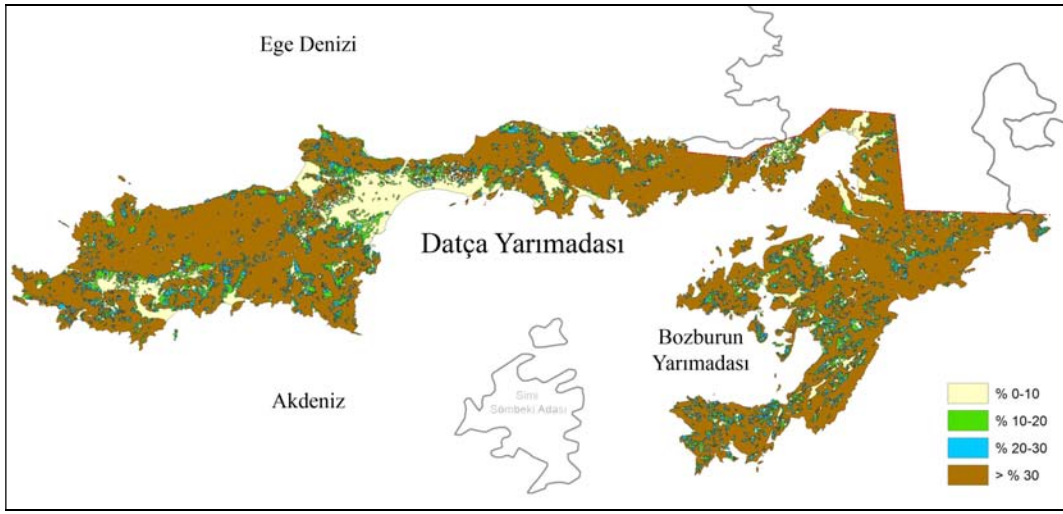
Şekil A.2 : Datça İlçe Merkezi, İskele Mahallesi (İskan Kazak Arşivi).

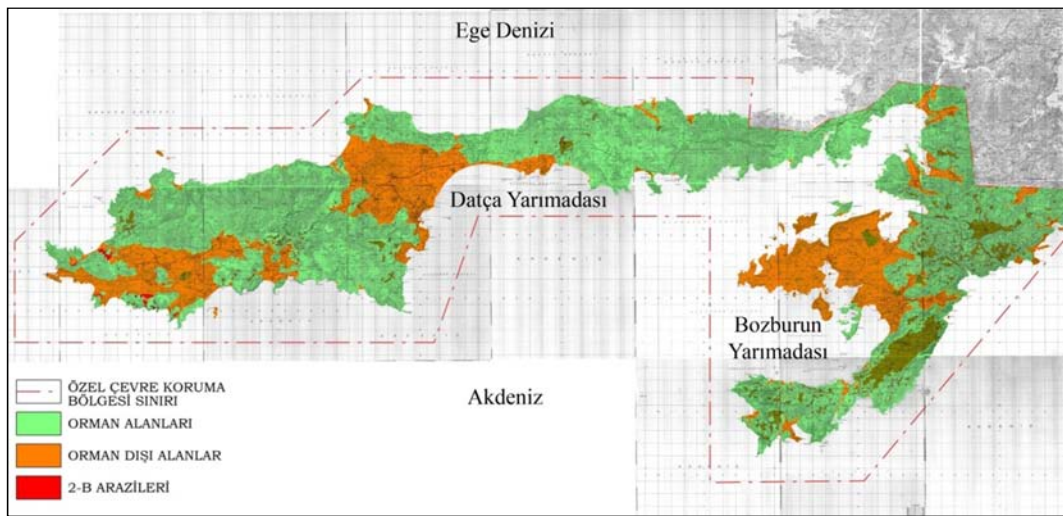
Şekil A.3 : Datça İlçesi, İskele Mahallesi Limanı (Url-1).

Şekil A.4 : Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde İdari Bölünüş (Url-6).

Şekil A.5 : Datça- Bozburun Yarımadası'nda arazilerin eğim durumu (Url-6, CDP Araştırma Raporu'ndan düzenlenmiştir, 2014, s.112).

Şekil A.6 : Datça Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Sınırları ve Orman Alanları (Url-6, s.217).

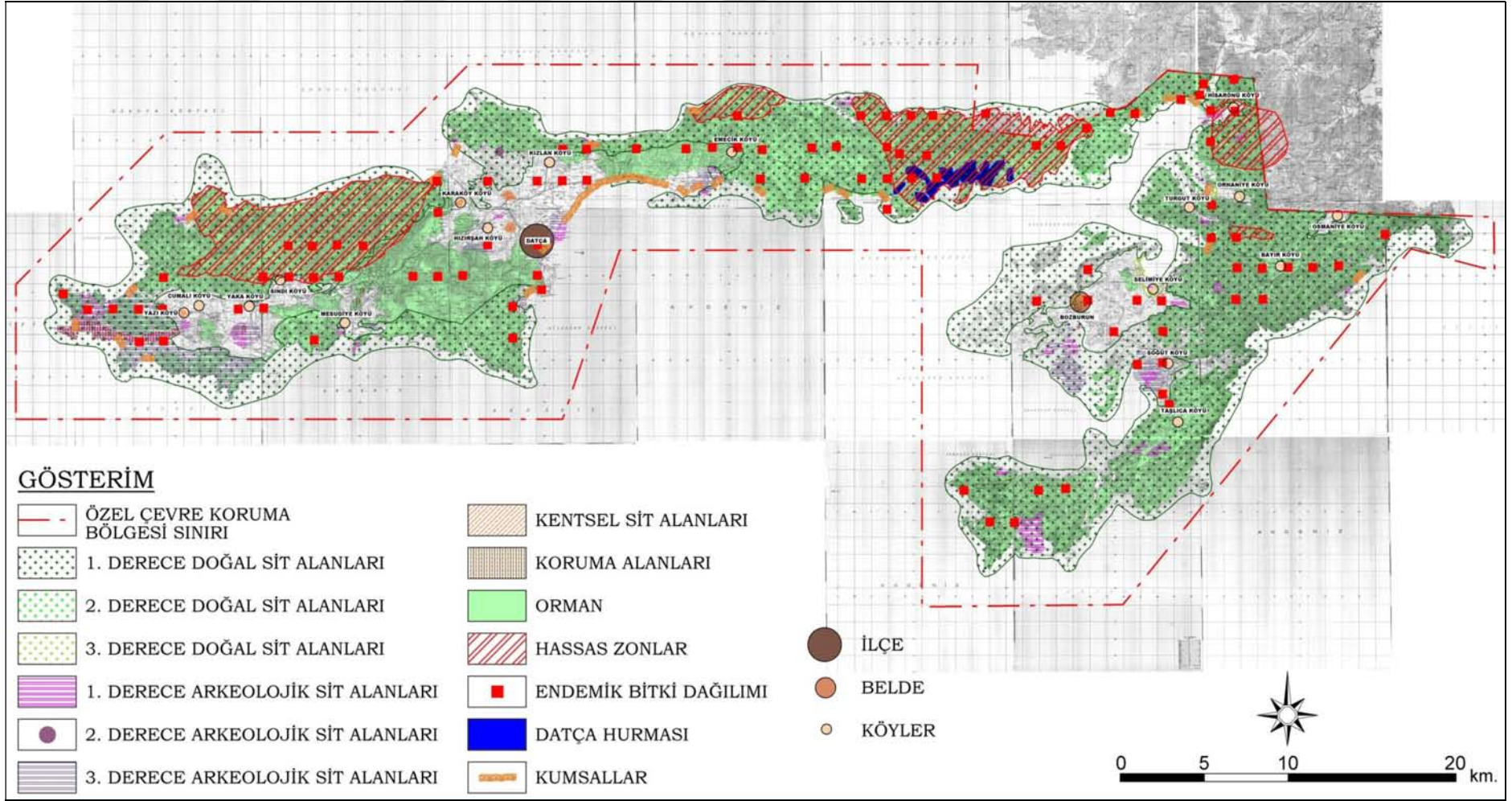
Şekil A.7 : Datça Yarımadası'nın doğusuna bakış, Datça Ovası (Fulya Bayık Arşivi).

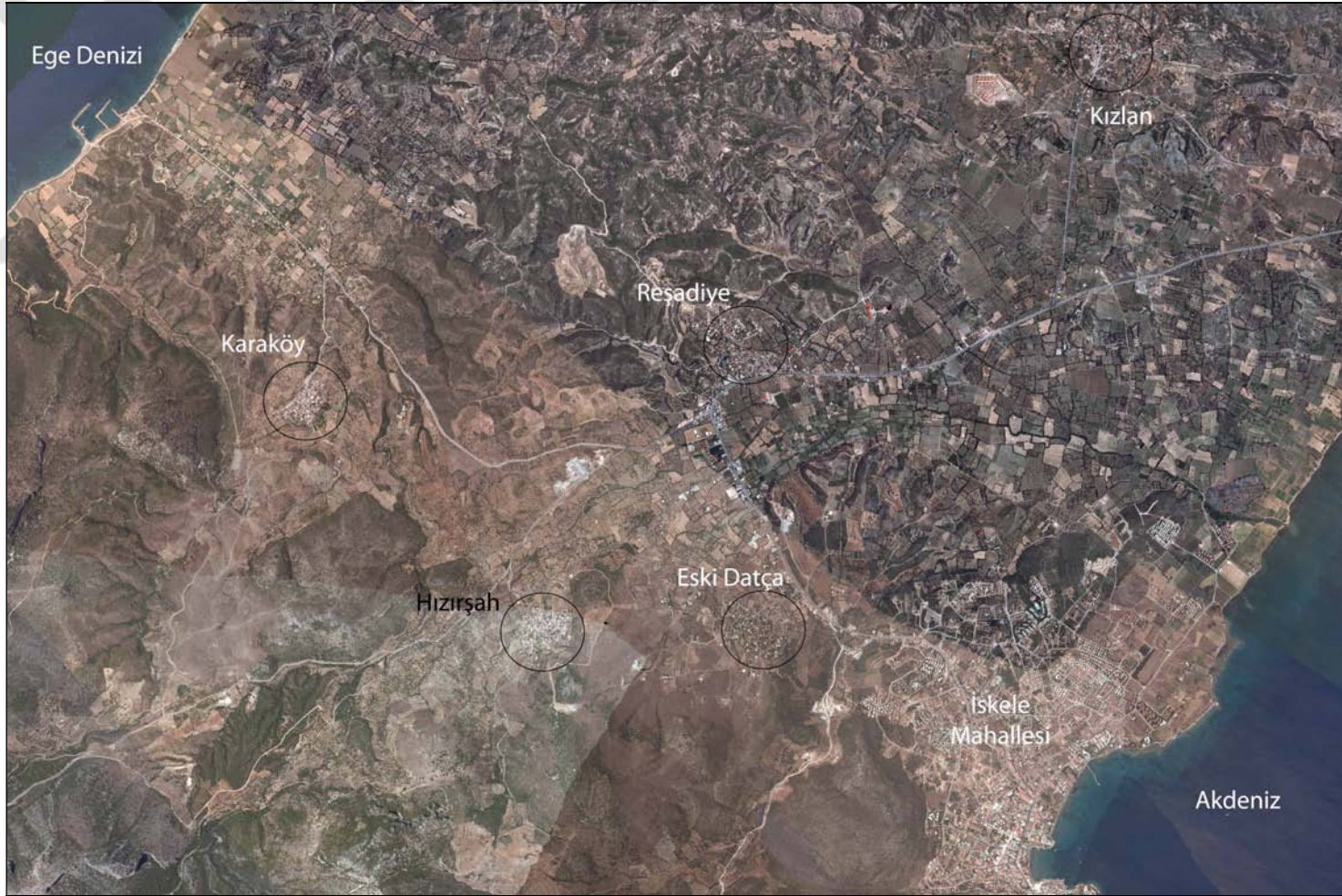
Şekil A.8 : İskele Mahallesi ve batıdaki yükseltiler (Url- 1).

Şekil A.9 : Datça Yarımadası'nın doğusundaki Emecik dağı (İşkan Kazak Arşivi).

Şekil A.10 : Datça- Bozburun Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Biyolojik Zenginlikleri ve Yönetim Planı Sentez Haritası (Url-6).

Şekil A.11 : Datça ovasındaki yerleşimlerin hava fotoğrafı (Datça, Kadastro Müdürlüğü’nden edinilen hava fotoğrafından düzenlenmiştir).

Şekil A.12 : Burgaz örenyeri ve İskele Mahallesi (Url-4).

Şekil A.13 : Eski Knidos, Burgaz Örenyeri'ne güneyden bakış (İşkan Kazak Arşivi).

Şekil A.14 : Burgaz kazısı hava fotoğrafı (Url-4).

Şekil A.15 : Knidos Antik Kenti (Url-1).

Şekil A.16 : Knidos, Küçük Tiyatro (Url-7).

Şekil A.17 : Knidos Agora Kalıntıları (Url-7)

Şekil A.18 : Piri Reis'in haritasında Datça Yarımadası ve yerleşimler.

Şekil A.19 : Aydın Vilayeti yol haritasında Marmaris Kaza'sına bağlı Dadya Nahiyesi, Hicri 1330 (1911) haritası (BOA, Belge no:HRT.h.2426)

Şekil A.20 : Osmanlı Arşivleri'nde Datça Yarımadası'nın ve çevresinin yükseltilerini gösteren harita, Hicri 1335 (1916), (BOA, Belge no: HRT.h.0389).

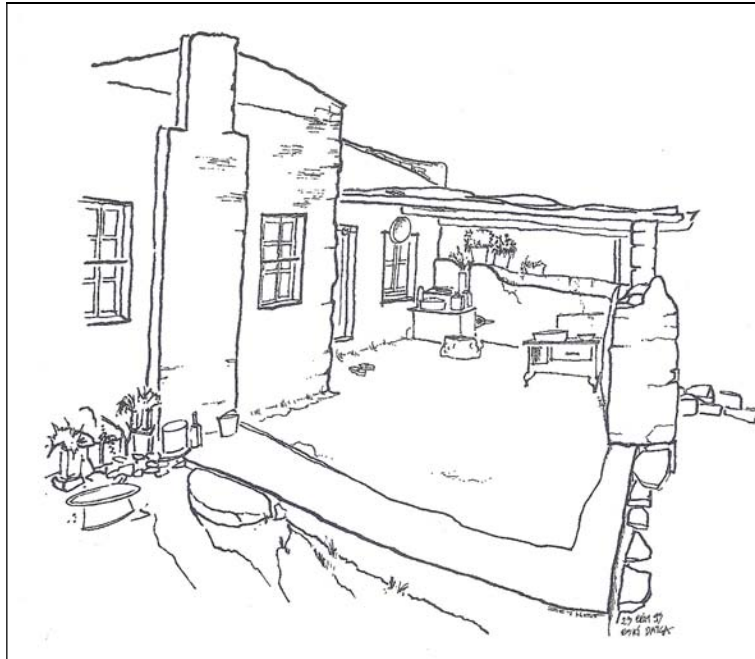
Şekil A.21 : Menteşe Sancağı'nın hudutlarını gösteren harita, Hicri1341 (1922), (BOA, Belge no: HRT.h.429).

Şekil A.22 : Eski Datça Mahallesi'nde yıkık bir ev.

Şekil A.23 : Kafeye dönüştürülen bir konut, Eski Datça.

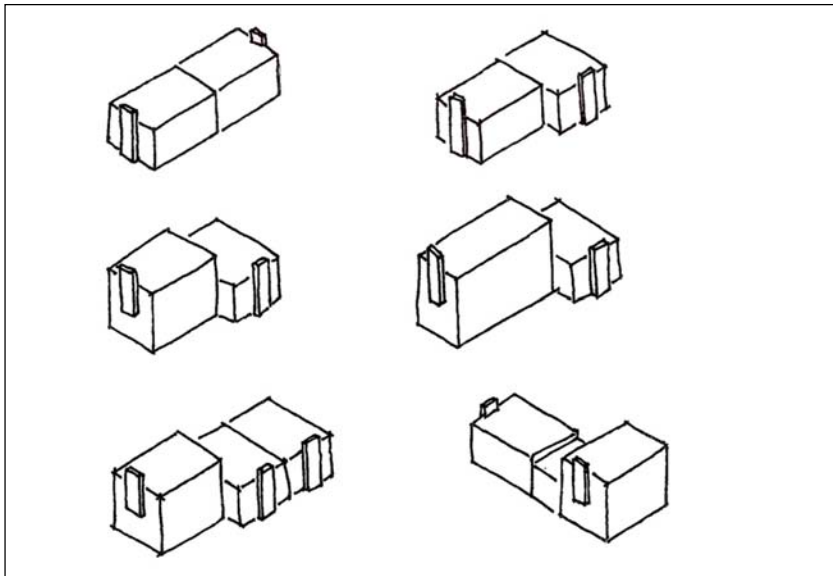
Şekil A.24 : Eski Datça Mahallesi'nde görülen dış avlulu yapı tipi (Durmuş, 1997, s.82).

Şekil A.25 : Harap durumda bir ev, Reşadiye Mahallesi.

Şekil A.26 : Reşadiye Mahallesi'nde tescilli konut örnekleri.

Şekil A.27 : Reşadiye Mahallesi'nde küme ev tipi (Başoğlu, 2001, s.92).

Şekil A.28 : Reşadiye Mahallesi’nde geleneksel bir konutun tuğla istifli taş duvar örgüsü.

Şekil A.29 : Reşadiye Mahallesi’ndeki bir konutun yüküğü ve ahşap işçiliği.

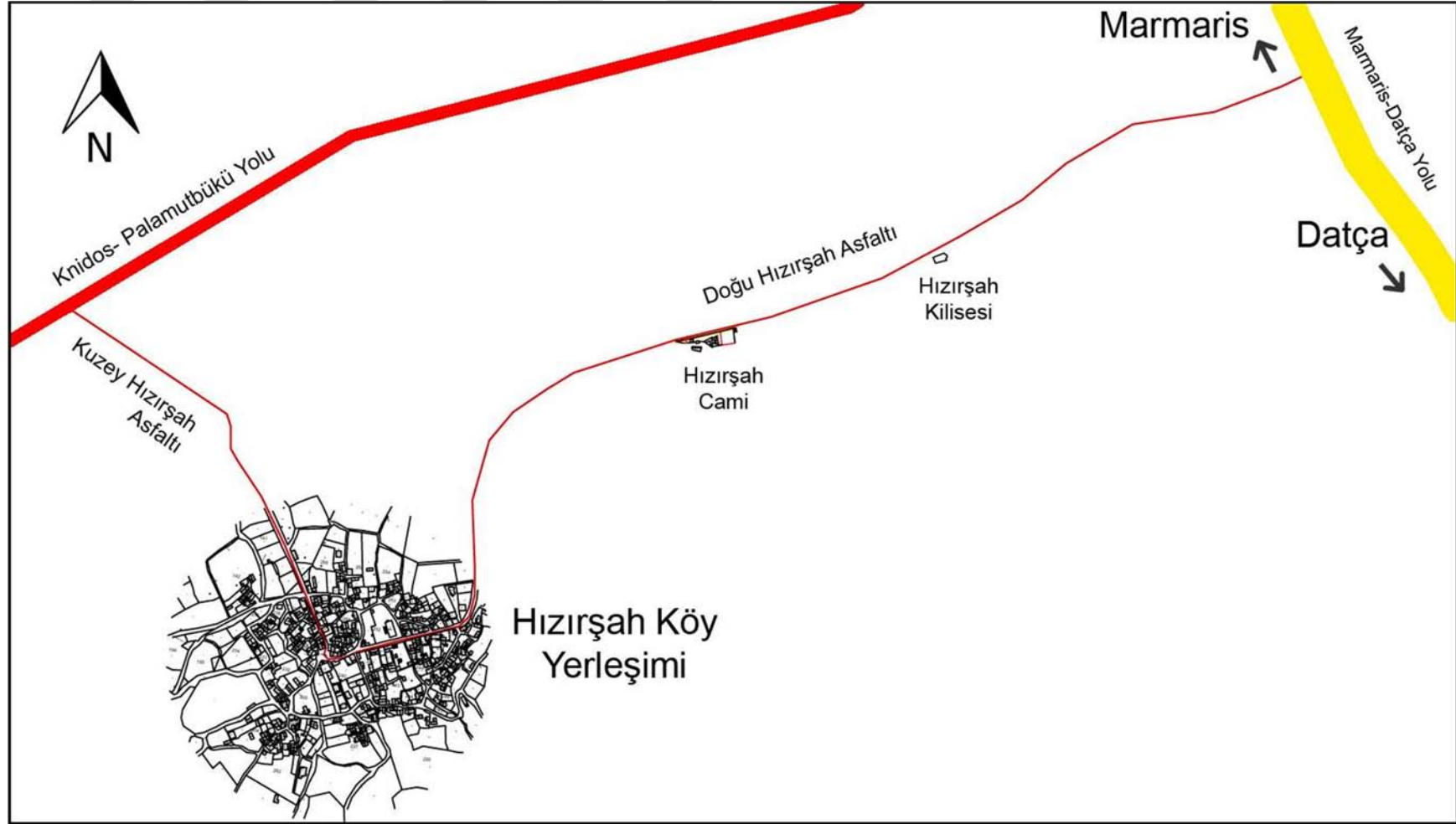
Ek B: Hızırşah Köyü Şekil Listesi

Sayfa

Şekil B.1 : Hızırşah Köy yerleşimi ve çevresinin haritası.	115
Şekil B.2 : Hızırşah Köyü ve çevresinin uydu görüntüsü (Datça Kadastro Müdürlüğü).	116
Şekil B.3 : Hızırşah Köyü'nün uydu görüntüsü (Datça Kadastro Müdürlüğü).	116
Şekil B.4 : Doğuda Batır Kalesi Tepesi ve Köy yerleşiminin Kuzey bağlantı yolu (2015).	117
Şekil B.5 : Hızırşah Köy yerleşiminin yaslandığı tepelikler (2015).	117
Şekil B.6 : Güneyde Hacetevi Tepesi ve Kara Tepe (2015).	117
Şekil B.7 : Hızırşah Köyü'ne güney yamaçlardan bakış, Kuzeyde Ege kıyıları (İskan Kazak Arşivi).	118
Şekil B.8 : Hızırşah Köyü'ne doğudaki yamaçlardan bakış ve Doğu Hızırşah asfaltı (Foto Eyfel, 2001).	118
Şekil B.9 : KaraTepe Sırtları'na yaslanan köy yerleşimi.	118
Şekil B.10 : Sokakta badem kırma.	119
Şekil B.11 : Evin avlusunda badem kıran kadınlar.	119
Şekil B.12 : Tarladan ürün getiren bir aile.	119
Şekil B.13 : Sosyalleşme alanı, evin önündeki sokak.	120
Şekil B.14 : Yaz günlerini avluda geçiren ev hanımları.	120
Şekil B.15 : Köyün yerlilerinin yüksek yaş ortalaması.	120
Şekil B.16 : Bahçedeki münferit ocaklarda ekmek yapma.	121
Şekil B.17 : Nadir sürdürülen hayvancılık.	121
Şekil B.18 : Merkeple yük taşıma.	121
Şekil B.19 : Çatıda incir kurutma geleneği.	122
Şekil B.20 : Köydeki çocuklar.	122
Şekil B.21 : Geleneksel bir konutun girişinde bir aile.	122
Şekil B.22 : Hızırşah'ın 750 m kuzey doğusundaki amfora atık alanı (Dirik, 2003).	123
Şekil B.23 : Hızırşah ve Eski Datça civarını kapsayan hava fotoğrafı, antik tarım terasları (Kadir Dirik Arşivi).	123
Şekil B.24 : Hacetevi Tepesi ve antik tarım teraslarının uydu görüntüsü.	123
Şekil B.25 : Hacetevi Tepesi ve antik tarım teraslarına bakış (2016).	124
Şekil B.26 : Hızırşah Köyü'nün güneybatısındaki Antik tarım teraslarının görünümü (Tuna, 2012).	124
Şekil B.27 : Antik tarım teraslarına bakış (Fulya Bayık Arşivi, Fotoğraf: Selma Akad).	124
Şekil B.28 : Yarıkdağ, Bizans dönemi duvar resminin bulunduğu yamaç (İskan Kazak Arşivi).	125
Şekil B.29 : Theotokos Meryem duvar resmi kalıntısı (İskan Kazak Arşivi).	125
Şekil B.30 : Hızırşah-Kartallar vadisinde sarnıç (İskan Kazak Arşivi).	125
Şekil B.31 : Doğu Hızırşah bağlantı yolundan Hızırşah Cami'nin avlu duvarları. .	126

Şekil B.32 : Hızırşah Cami.	126
Şekil B.33 : Hızırşah Cami, harim.	126
Şekil B.34 : Hızırşah Kilisesi.	127
Şekil B.35 : Hızırşah Kilisesi'nin cepheden dışarı taşan apsis bölümü.	127
Şekil B.36 : Hızırşah Kilisesi, naos (2015).	127
Şekil B.37 : Hızırşah Yel Değirmenleri (İskan Kazak Arşivi).	128
Şekil B.38 : Hızırşah Değirmenleri (Acar, 2012).	128
Şekil B.39 : Hızırşah Köyü un değirmeni.	128

Şekil B.1 : Hızırşah Köy yerleşimi ve çevresinin haritası.

Şekil B.2 : Hızırşah Köyü ve çevresinin uydu görüntüsü (Datça Kadastro Müdürlüğü).

Şekil B.3 : Hızırşah Köyü'nün uydu görüntüsü (Datça Kadastro Müdürlüğü).

Şekil B.4 : Doğuda Batır Kalesi Tepesi ve Köy yerleşiminin Kuzey bağlantı yolu (2015).

Şekil B.5 : Hızırşah Köy yerleşiminin yaslandığı tepelikler (2015).

Şekil B.6 : Güneyde Hacetevi Tepesi ve Kara Tepe (2015).

Şekil B.7 : Hızırşah Köyü’ne güney yamaçlardan bakış, Kuzeyde Ege kıyıları (İskan Kazak Arşivi).

Şekil B.8 : Hızırşah Köyü’ne doğudaki yamaçlardan bakış ve Doğu Hızırşah asfaltı (Foto Eyfel, 2001).

Şekil B.9 : KaraTepe Sırtları’na yaslanan köy yerleşimi.

Şekil B.10 : Sokakta badem kırma.

Şekil B.11 : Evin avlusunda badem kıran kadınlar.

Şekil B.12 : Tarladan ürün getiren bir aile.

Şekil B.13 : Sosyalleşme alanı, evin önündeki sokak.

Şekil B.14 : Yaz günlerini avluda geçiren ev hanımları.

Şekil B.15 : Köyün yerlilerinin yüksek yaş ortalaması.

Şekil B.16 : Bahçedeki münferit ocaklarda ekmek yapma.

Şekil B.17 : Nadir sürdürülen hayvancılık.

Şekil B.18 : Merkeple yük taşıma.

Şekil B.19 : Çatıda incir kurutma geleneği.

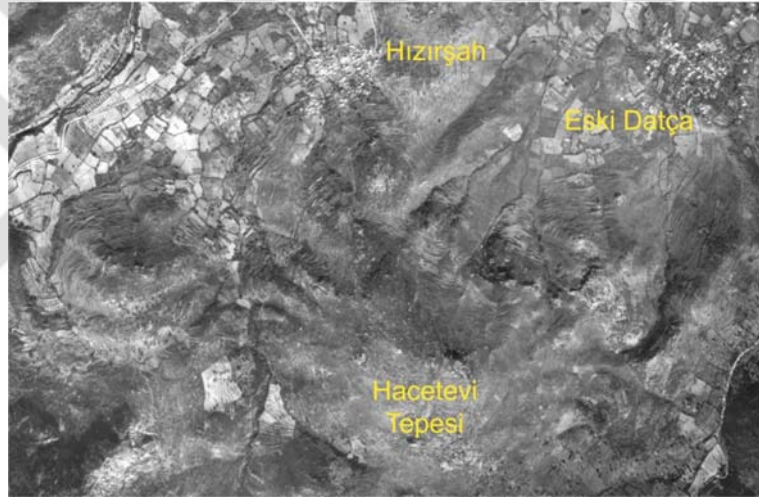
Şekil B.20 : Köydeki çocuklar.

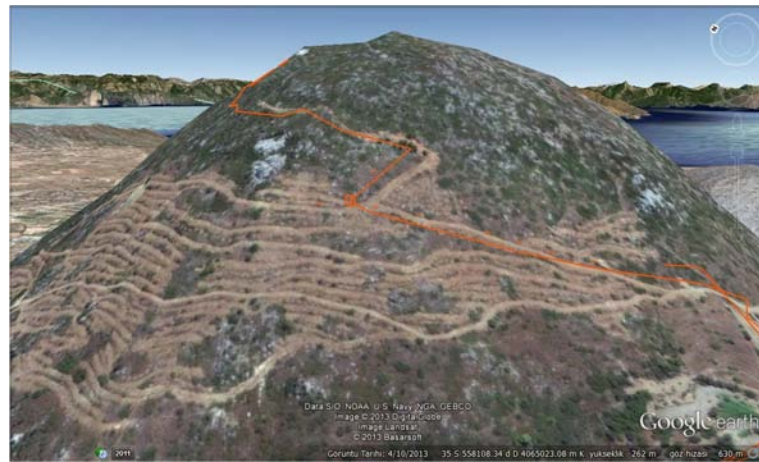
Şekil B.21 : Geleneksel bir konutun girişinde bir aile.

Şekil B.22 : Hızırşah'ın 750 m kuzey doğusundaki amfora atık alanı (Dirik, 2003).

Şekil B.23 : Hızırşah ve Eski Datça civarını kapsayan hava fotoğrafı, antik tarım terasları (Kadir Dirik Arşivi).

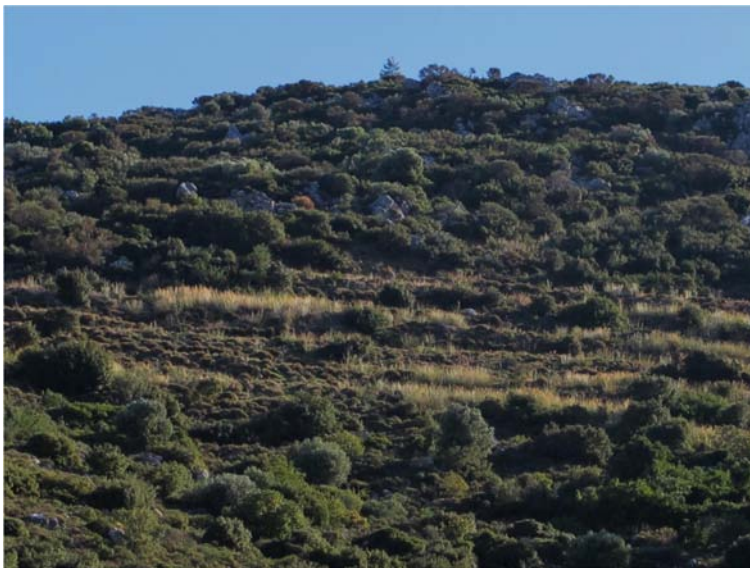
Şekil B.24 : Hacetevi Tepesi ve antik tarım teraslarının uydu görüntüsü.

Şekil B.25 : Hacetevi Tepesi ve antik tarım teraslarına bakış (2016).

Şekil B.26 : Hızırşah Köyü'nün güneybatısındaki Antik tarım teraslarının görünümü (Tuna, 2012).

Şekil B.27 : Antik tarım teraslarına bakış (Fulya Bayık Arşivi, Fotoğraf: Selma Akad).

Şekil B.28 : Yarıkdağ, Bizans dönemi duvar resminin bulunduğu yamaç (İskan Kazak Arşivi).

Şekil B.29 : Theotokos Meryem duvar resmi kalıntısı (İskan Kazak Arşivi).

Şekil B.30 : Hızırşah-Kartallar vadisinde sarnıç (İskan Kazak Arşivi).

Şekil B.31 : Doğu Hızırşah bağlantı yolundan Hızırşah Cami'nin avlu duvarları.

Şekil B.32 : Hızırşah Cami.

Şekil B.33 : Hızırşah Cami, harim.

Şekil B.34 : Hızırşah Kilisesi.

Şekil B.35 : Hızırşah Kilisesi'nin cepheden dışarı taşan apsis bölümü.

Şekil B.36 : Hızırşah Kilisesi, naos (2015).

Şekil B.37 : Hızırşah Yel Değirmenleri (İsken Kazak Arşivi).

Şekil B.38 : Hızırşah Değirmenleri (Acar, 2012).

Şekil B.39 : Hızırşah Köyü un değirmeni.

Ek C: Arşiv Belgelerinde Hızırşah Köyü

Sayfa

Şekil C.1 : Datça yarımadası'nın hidrografik haritası, Hicri: 1281(1864), (BOA, Fon Kodu: HRT.h., Gömlek no: 0241, Imaj: 0002).	131
Şekil C.2 : Şekil C.1'e yakın bakış, Datça Yarımadası'nda Hicri 1281 (1864)'de tespit edilen yerleşimler, (Yerleşimler günümüzdeki isimleriyle harita üzerine işlenmiştir), (BOA, Fon Kodu: HRT.h., Gömlek no:241, Imaj:0002).	131
Şekil C.3 : Datça Yarımadası civarındaki yerleşimlerin Hicri 1341 (1922) tarihli haritası (BOA, Fon kodu: HRT.h., Gömlek no:499, Imaj:00001). ..	131
Şekil C.4 : 1911'de Datça ve Bozburun Yarımaları'ndaki yerleşimler Hicri 1330 (1911), (BOA, Fon kodu: DH.ID, Gömlek no:53, Dosya no:183)...	132
Şekil C.5 : Datça Yarımadası ve çevresinin detaylı haritası, Hicri 1335 (1916) tarihlidir (BOA, Fon Kodu: HRT.h., Gömlek no: 2333, Imaj:0002).	133
Şekil C.6 : Şekil C.5'e yakın bakış, Datça Yarımadası'nın batısının detaylı haritası Hicri 1335 (1916) tarihlidir (BOA, Fon Kodu: HRT.h., Gömlek no: 2333, Imaj:0002).	134
Şekil C.7 : Batı Karyesi isminin Hızırşah'a tebdiline dair yazı Hicri 1332 (1913), (BOA, Fon Kodu: DH.İD, Gömlek no:40, Dosya no:97).	135
Şekil C.8 : Şekil 7'nin çevirisidir. Batı Karyesi isminin Hızırşah olarak değiştirilmesi talebi, Hicri 1330 (1911), (BOA, Fon Kodu: DH.İD, Gömlek no:40, Dosya no:97).	136
Şekil C.9 : Batı Karyesi isminin Hızırşah'a değiştirilmesinin uygun görülmesi hakkındaki yazı Hicri 1330 (1911), (BOA, Fon Kodu: DH.İD, Gömlek no:40, Dosya no:97).	137
Şekil C.10 : Şekil C.9'in çevirisidir. Batı Karyesi isminin Hızırşah olarak değiştirilmesi kabul yazısı, Hicri1330 (1911) (BOA, Fon Kodu: DH.İD, Gömlek no:40, Dosya no:97).	138
Şekil C.11 : Hızırşah Köyü Temettuat Defteri örneği. Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773, Imaj no: 00001).	139
Çizelge C.1 : Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773).....	140-171
Çizelge C.2 : Reşadiye Müdafaa-ı Vatan Cemiyeti Belgeleri'nde Hızırşah Köyü'ndeki Hristiyanların listesi, Hicri 1336 (1917), (Çanlı ve Türkeş'ten çevrilmiştir, 1999).....	172

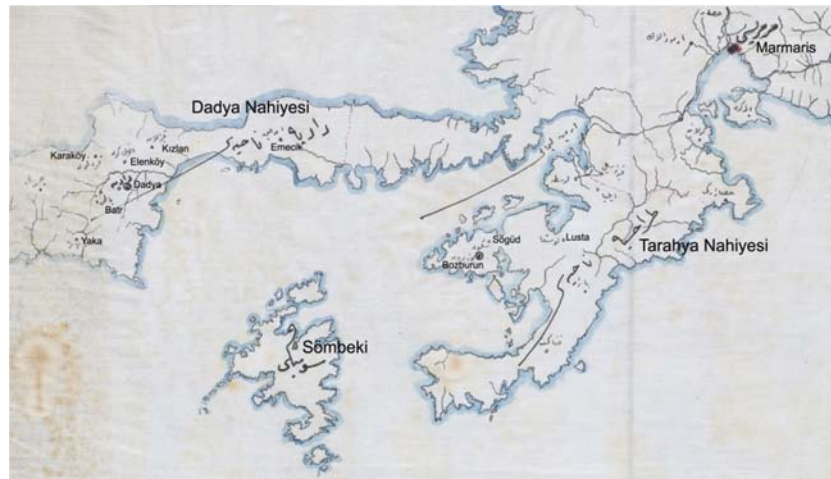

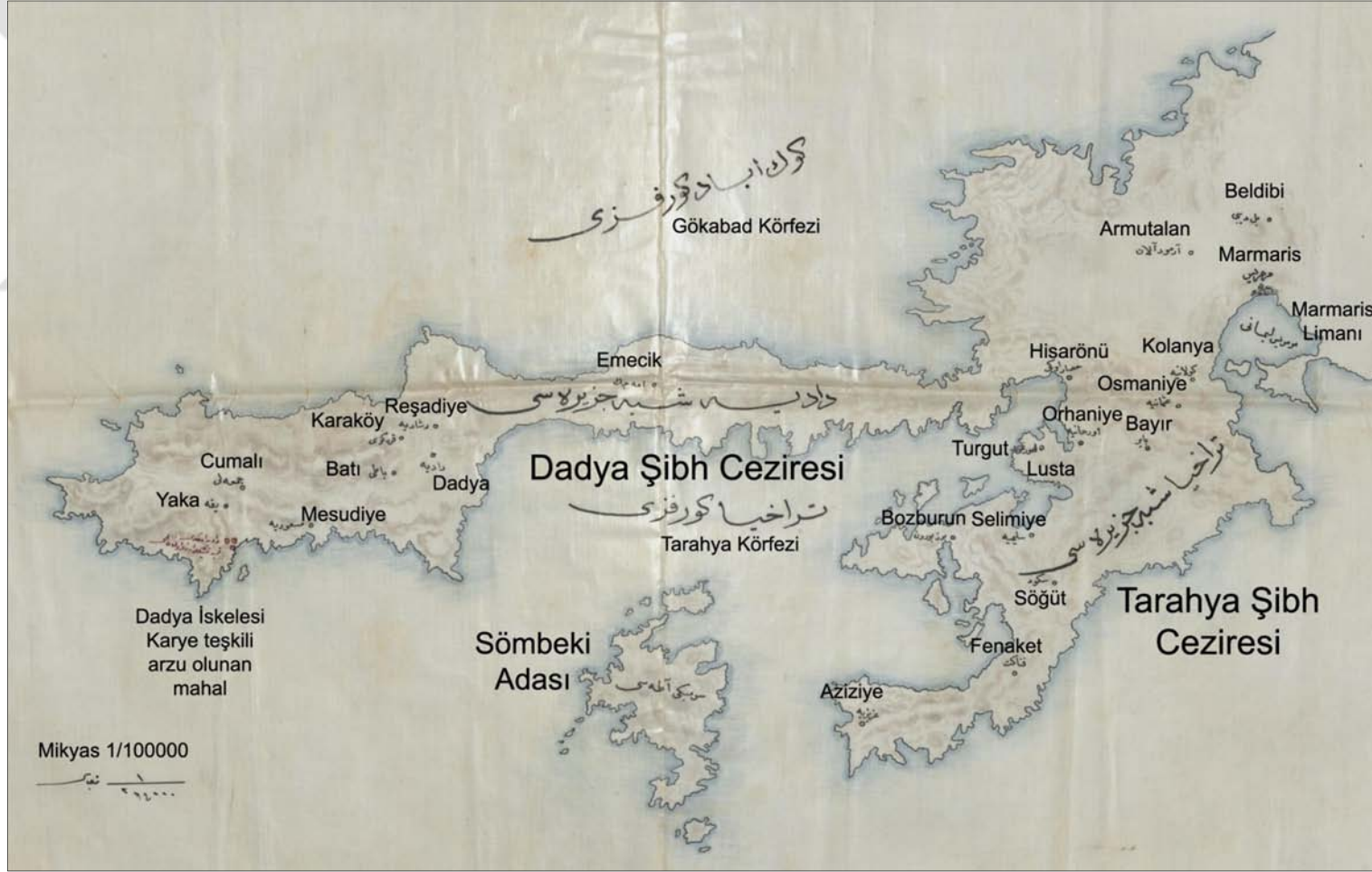
Şekil C.1 : Datça yarımadası'nın hidrografik haritası, Hicri: 1281(1864), (BOA, Fon Kodu: HRT.h., Gömlek no: 0241, İmaj: 0002).

Şekil C.2 : Şekil C.1'e yakın bakış, Datça Yarımadası'nda Hicri 1281 (1864)'de tespit edilen yerleşimler, (Yerleşimler günümüzdeki isimleriyle harita üzerine işlenmiştir), (BOA, Fon Kodu: HRT.h., Gömlek no:241, İmaj:0002).

Şekil C.3 : Datça Yarımadası civarındaki yerleşimlerin Hicri 1341 (1922) tarihli haritası (BOA, Fon kodu: HRT.h., Gömlek no:499, İmaj:00001).

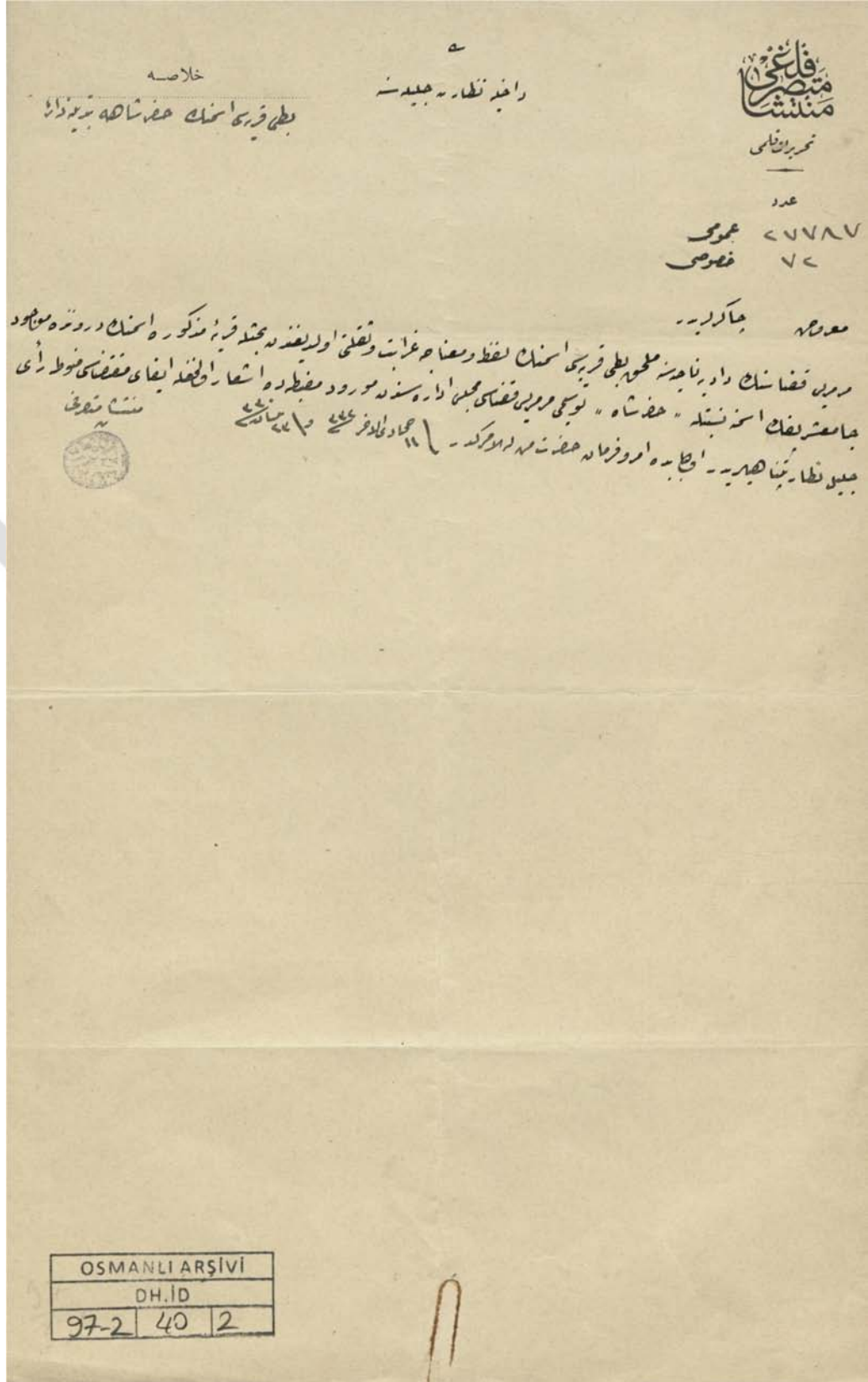
Şekil C.4 : 1911’de Datça ve Bozburun Yarımđaları’ndaki yerleşimler Hicri 1330 (1911), (BOA, Fon kodu: DH.ID, Gömlek no:53, Dosya no:183).

Şekil C.5 : Datça Yarımadası ve çevresinin detaylı haritası, Hicri 1335 (1916) tarihli (BOA, Fon Kodu: HRT.h., Gömlek no: 2333, İmaj:0002).

Şekil C.6 : Şekil C.5'e yakın bakış, Datça Yarımadası'nın batısının detaylı haritası Hicri 1335 (1916) tarihlidir (BOA, Fon Kodu: HRT.h., Gömlek no: 2333, İmaj:0002).

Şekil C.7 : Batı Karyesi isminin Hızırşah'a tebdiline dair yazı Hicri 1332 (1913), (BOA, Fon Kodu: DH.İD, Gömlek no:40, Dosya no:97).

Menteşe Mutasarrıflığı

Tahrirat Kalemî

Aded:

Umumi: 27787

Hususi: 72

Hulasa: Batı Karyesi isminin Hızırşah'a tebdiline dair.

Maruz-ı çâkerleridir

Marmaris Kazası'nın Dadya Nahiyesi'ne mülhak Batı Karyesi isminin lafız ve manaca garabet ve sikleti olduğundan bahisle karye-i mezkure isminin derununda mevcut cami-i şerifin ismine nisbetle "Hızırşah" tevsimi Marmaris Kazası Meclis-i İdaresi'nden mevrud mazbatada işar olunmakla ifa-yı muktezası menut-ı rey-i celil-i nezaret-penâhîleridir. Ol babda emr u ferman hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi Cemaziyelahir sene [1]332 ve fi 23 Nisan sene [1]330

Menteşe Mutasarrıfı

Şekil C.8 : Şekil C.7'nin çevirisidir. Batı Karyesi isminin Hızırşah olarak değiştirilmesi talebi, Hicri 1330 (1911), (BOA, Fon Kodu: DH.İD, Gömlek no:40, Dosya no:97).

داخلیہ نظارتی ادارہ محمدیہ			
ایضاحیہ و فہمہ لاریجی ورودی			میخی
			میسودی
مقابلہ ابدنار			تاریخ تیسویہ
			تاریخ تیسویہ
			۱۷۶۷
			۲۰

۲۴ مائتھ تاریخی و ۷۲ فورمولو قیادت عبدی صوابیہ

مکرمہ دینی قریبی اسلئے " حضرت شہید قریبی صوابیہ فورمولو اولیابہ

OSMANLI ARŞIVI
DH.ID
97-2 40 1

2 vrk
(2 Sh/bqs)

Şekil C.9 : Batı Karyesi isminin Hızırşah'a değiştirilmesinin uygun görülmesi hakkındaki yazı Hicri 1330 (1911), (BOA, Fon Kodu: DH.ID, Gömlek no:40, Dosya no:97).

Dahiliye Nezareti İdare-i Umumiye

Evrak umumi numarası: 127

Kalem numarası: 1767

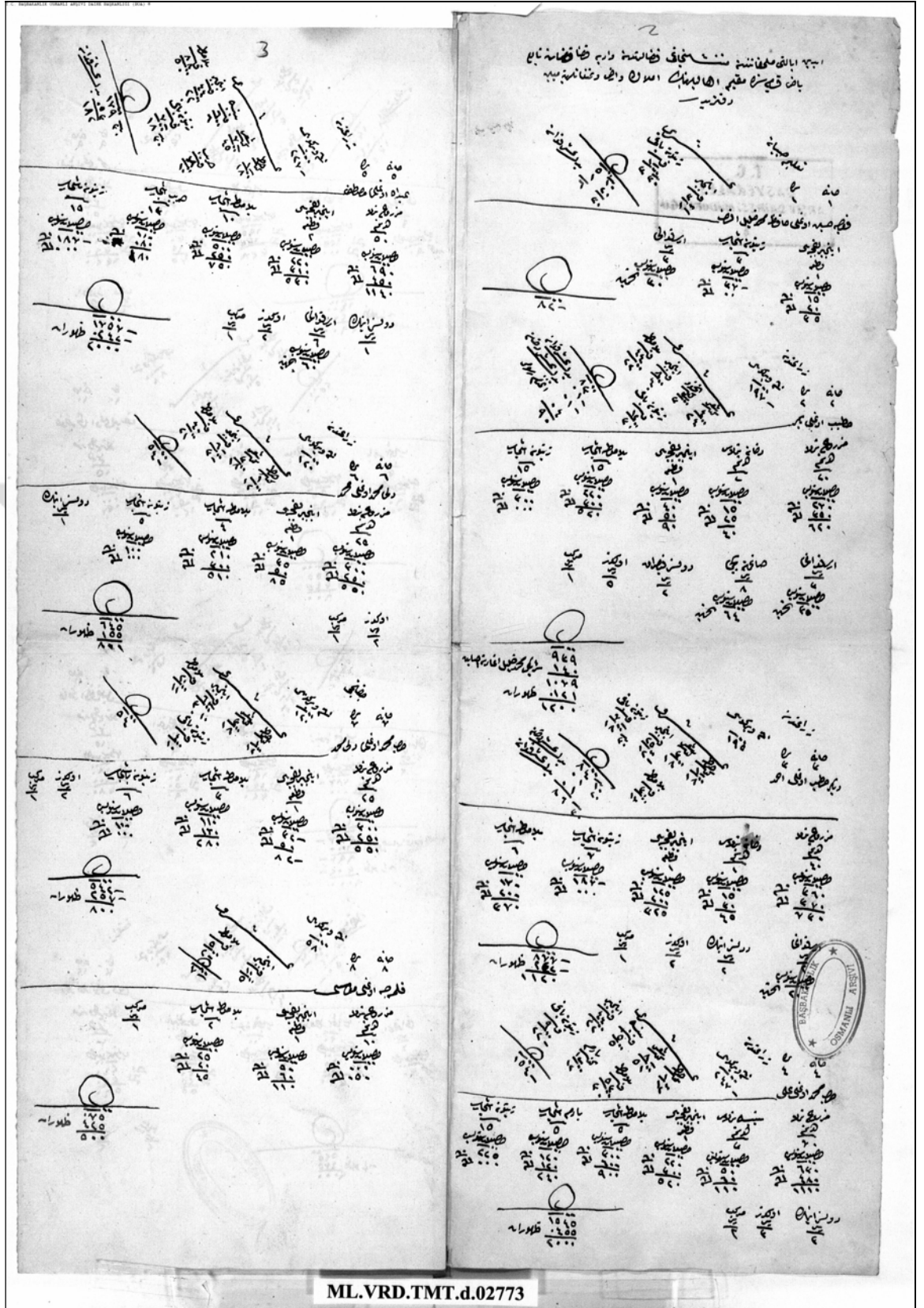
Tarih-i tesvid: 30 Nisan sene [1]330

Menteşe Mutasarrıflığına

23 Nisan sene [1]330 tarihli ve 72 numaralı tahrirat-ı aliyyeleri cevabıdır.

Reşadiye Nahiyesi'ne mülhak Batı Karyesi isminin Hızırşah'a tahvili münasib görülmüşdür ol babda.

Şekil C.10 : Şekil C.9'in çevirisidir. Batı Karyesi isminin Hızırşah olarak değiştirilmesi kabul yazısı, Hicri1330 (1911) (BOA, Fon Kodu: DH.İD, Gömlek no:40, Dosya no:97).

Şekil C.11 : Hızırşah Köyü Temettuat Defteri örneği. Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773, İmaj no: 00001).

Çizelge C.1 : Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 1 Numara 1: Koca Hüseyin oğlu Hafız Mehmed Halil Efendi (Talim-i sibyan)		
Öşrü İncir 3 kıyye, 1,5 kuruş Zeytin yağı 1,5 kıyye, 3 kuruş 30 para Yekun: 5 kuruş 10 para 1 kuruş 20 para bedel-i öşr-i kovan 6 kuruş 30 para	1 kıta incir bahçesi 3 adet zeytin eşcârı 3 adet arı kovanı Hasılat-ı senevîsi: 15 kuruş sene 60 20 kuruş sene 61 35 kuruş Hasılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60	00 kuruş sene 61 Hasılat-ı senevîsi 30 kuruş tahmînen Yekün 82,5 kuruş
Hane 2 Numara 2: Hatib oğlu Bekir (Zirâ'atden)		
Öşrü Sene 60 vergisi 197,5 kuruş Şa'îr 4 keyl, 24 kuruş Nohut 30 key, 3 kuruş İncir 8 kıyye 4 kuruş Palamut 44 kıyye, 22 kuruş Zeytin yağı 12 kıyye, 30 kuruş Yekun: 83 kuruş 01,5 kuruş Bedel-i öşr-i kovan 01,5 bedeli öşr-i duhan 04 kuruş Ağnam rusûmu 90 kuruş	20 dönüm mevrû' tarla Hâsılat-ı senevîsi 270 kuruş sene 60 350 kuruş sene 61 620 kuruş 2 dönüm Duhan tarlası Hâsılat-ı senevîsi 15 kuruş sene 60 25 kuruş sene 61 40 kuruş 1 kıt'a incir bahçesi Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 500 kuruş sene 61 90 kuruş 15 Adet palamut eşcâr Hâsılat-ı senevîsi 220 kuruş sene 60 300 kuruş sene 61 520 kuruş	15 Adet Zeytin eşcâr Hâsılat-ı senevîsi 300 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 3 adet arı kovanı Hâsılat-ı senevîsi 35 kuruş tahmîn 8 re's sağman keçi Hâsılat-ı senevîsi 64 kuruş tahmin 2 re's Düvesiz kısrak 5 re's öküz 1 re's merkeb Yekun 939 kuruş 140 kuruş Şeriki Mehmed Halil Ağa'dan isabet 1079 kuruş 0121 kuruş zuhurat 1200 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 3 Numara 3: Diğer Hatib oğlu Ahmed (zirâatden)		
Öşrü Hinta 1,5 keyl 18 kuruş Şa'ir 3 keyl 18 kuruş İncir 25 kıyye 12,5 kuruş Zeytin yağı 7,5 kıyye 18 kuruş Palamut 30 kıyye 12 kuruş Yekun: 84 kuruş 10 para 01 kuruş 20 para beled-i öşr-i duhân 01 kuruş bedel-i öşr-i kovan Sene 60 Vergisi 195 kuruş	40 dönüm mezzû' tarla Hâsılât-ı senevîsi 360 kuruş sene 60 370 kuruş sene 61 730 kuruş 1 dönüm Duhan tarlası Hâsılât-ı senevîsi 15 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 45 kuruş 1 kıt'a incir bahçesi Hâsılât-ı senevîsi 125 kuruş sene 60 200 kuruş sene 61 325 kuruş 7 Adet Zeytin eşcarı Hâsılât-ı senevîsi 187,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 520 kuruş	6 Adet palamut eşcarı Hâsılât-ı senevîsi 170 kuruş sene 60 200 kuruş sene 61 370 kuruş 2 adet arı kovanı Hâsılât-ı senevîsi 20 kuruş tahmîn 2 re's Dölsüz inek 2 re's öküz 1 re's merkeb Yekun 877,5 kuruş 242,5 kuruş Zuhurât 1120 kuruş
Hane 4 Numara 4: Hacı Mehmed oğlu Ali (zirâatden)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 8,5 keyl Şa'ir 51 kuruş 5 kıyye penbe 5 kuruş 44 kıyye incir 22 kuruş 53 kıyye palamut 30 kuruş 1,5 keyl badem 12 kuruş 9 kıyye zeytin yağı 22,5 kuruş Yekun 154,5 kuruş	Mezru tarla 70 dönüm Hâsılât-ı senevîsi 630 kuruş sene 60 480 kuruş sene 61 1110 kuruş Penbe tarlası 3 dönüm Hâsılât-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 110 kuruş İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılât-ı senevîsi 220 kuruş sene 60 300 kuruş sene 61 Palamut eşcarı 5 adet Hâsılât-ı senevîsi 300 kuruş	Badem eşcarı 5 adet Hâsılât-ı senevîsi 120 kuruş sene 60 120 kuruş sene 61 Zeytin eşcarı 15 adet Hâsılât-ı senevîsi 225 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Dölsüz inek 3 re's Öküz 3 re's Merkeb 2 re's Yekun 1545 kuruş 0455 zuhurât 2000 kuruş sene 60 600 kuruş sene 61 900 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 5 Numara 5: Abdullah oğlu Mustafa (zirâatden)		
Öşrü 1,5 keyl hinta 18 kuruş 7 keyl şa'îr 45 kuruş 6 kıyye penbe 6 kuruş 44 kıyye incir 22 kuruş 88 kıyye palamut 50 kuruş 8 kıyye harnub 10 kuruş 7,5 kıyye zeytin yağı 18 kuruş 30 para Yekun 179 kuruş 30 para 053 kuruş bedel-i öşr-i kovan 182 kuruş Sene 60 vergisi 227,5 kuruş	Mezru tarla 50 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 630 kuruş sene 60 690 kuruş sene 61 1140 kuruş İncir bahçesi 2 kıta Hâsılat-ı senevîsi 220 kuruş sene 60 310 kuruş sene 61 530 kuruş Palamut eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 500 kuruş sene 60 250 kuruş sene 61 750 kuruş Harnup eşcarı 13 adet Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş sene 60 080 kuruş sene 61 180 kuruş	Zeytin eşcârı 15 adet Hâsılat-ı senevîsi 187,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Dölsüz inek 1 re's Arı kovanı 6 adet Hâsılat-ı senevîsi 60 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 1757,5 kuruş 0242,5 kuruş zuhurât 2000 kuruş
Hane 6 Numara 6: Deli Mehmed oğlu Mehmed (zirâatden)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 3 keyl şa'îr 18 kuruş 6,5 kıyye incir 3,5 kuruş 40 kıyye palamut 21 kuruş Yekun 54,5 kuruş	Mezru tarla 25 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 300 kuruş sene 60 250 kuruş sene 61 550 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 35 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 85 kuruş Palamut eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 210 kuruş sene 60 300 kuruş sene 61 510 kuruş	Zeytin eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Dölsüz inek 1 adet Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 645 kuruş 155 kuruş Zuhurat 800 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 7 Numara 7: Hacı Mehmed oğlu Deli Mehmed (zirâatden)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 3 keyl şa'ır 18 kuruş 6,5 kıyye incir 3 kuruş 10 para 20 kıyye palamut 11 kuruş 4 kıyye zeytin yağı 10 kuruş Yekun 54 kuruş.	Mezru tarla 25 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 300 kuruş sene 60 250 kuruş sene 61 550 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 32,5 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 82,5 kuruş Palamut eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 110 kuruş sene 60 120 kuruş sene 61 280 kuruş	Zeytin eşcarı 6 adet Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 542,5 kuruş 257,5 kuruş Zuhurât 800 kuruş
Hane 8 Numara 8: Flamacı oğlu Musa (zirâatden)		
Öşrü 10 kıyye incir 5 kuruş 5 kıyye palamut 2,5 kuruş Yekun 7,5 kuruş Sene 60 vergisi 58 kuruş	Mezru tarla 10 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 000 kuruş sene 60 050 kuruş sene 61 İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 110 kuruş	Palamut eşcarı 2 adet Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 20 kuruş sene 61 45 kuruş Merkeb 1 re's Yekun 075 kuruş 425 zuhurât 500 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 9 Numara 9: Ateş oğlu Mehmed (zirâatden)		
Öşrü 6 keyl hinta 72 kuruş 1 keyl şa'ır 24 kuruş 6 kıyye incir 23 kuruş 35 kıyye palamut 19,5 kuruş 4,5 kıyye zeytin yağı 12,5 kuruş Yekun 131 kuruş 004,5 kuruş bedel-i öşr-i duhan 134,5 kuruş Sene 60 vergisi 230 kuruş	Mezru tarla 50 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 960 kuruş sene 60 360 kuruş sene 61 1320 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 30 kuruş sene 60 45 kuruş sene 61 75 kuruş Palamut eşcarı 15 adet Hâsılat-ı senevîsi 195kuruş sene 60 133 kuruş sene 61 328 kuruş	Zeytin eşcârı 15 adet Hâsılat-ı senevîsi 125 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Arı kovanı 9 adet Hâsılat-ı senevîsi 90 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkebe 1 re's Yekun 1400 kuruş 0200 kuruş zuhurât 2600 kuruş
Hane 10 Numara 10: Hocagi oğlu Yusuf		
Öşrü 14 kıyye incir 7 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş 14 kıyye palamut 7,5 kuruş 0,5 keyl badem 6 kuruş Yekun 25,5 kuruş Sene 60 vergisi 88 kuruş	Mezru tarla 15 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 000 kuruş sene 60 030 kuruş sene 61 İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 70 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 120 kuruş Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 110 kuruş	Palamut eşcarı 7 adet Hâsılat-ı senevîsi 75 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 135 kuruş Badem eşcârı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 60 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Yekun 255 kuruş 345 kuruş zuhurât 600 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 11 Numara 11: Hazir oğlu Halil (zirâatden)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 1 keyl şa'îr 6 kuruş 8 kıyye incir 4 kuruş 35 kıyye palamut 19 kuruş 7,5 kıyye zeytin yağı 18 kuruş 30 para Yekun 59 kuruş 30 para Sene 60 vergisi 151 kuruş	Mezru tarla 15 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 180 kuruş sene 60 200 kuruş sene 61 380 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 190 kuruş sene 60 130 kuruş sene 61 320 kuruş	Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 187,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Dölsüz inek 2 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 597,5 kuruş 100 kuruş şeriki Hüseyin Ağa'dan isabet 697,5 kuruş 302,5 kuruş zuhurât 1000 kuruş
Hane 12 Numara 12: Diğer Hazir oğlu Veli (zirâatden)		
Öşrü 2 keyl hinta 24 kuruş 6 kıyye incir 3 kuruş 3 kıyye zeytin yağı 7,5 kuruş 26 kıyye palamut 14 kuruş Yekun 48,5 kuruş 02 kuruş bedel-i öşr-i kovan 50,5 kuruş Sene 60 vergisi 150 kuruş	Mezru tarla 10 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 240 kuruş sene 60 320 kuruş sene 61 560 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 30 kuruş sene 60 25 kuruş sene 61 55 kuruş Zeytin eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 75 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Palamut eşcarı 20 adet Hâsılat-ı senevîsi 140 kuruş sene 60 170 kuruş sene 61 310 kuruş Arı kovanı 4 re's Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 2 re's Yekun 525 kuruş 475 kuruş zuhurât 1000 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 13 Numara 13: Sucu oğlu Ahmed (Erbâb-ı zirâatden)		
Öşrü 0,5 keyl hinta 6 kuruş 1,5 şa'ır 9 kuruş 8 kıyye incir 4kuruş 18 kıyye palamut 10 kuruş 6 kıyye zeytin yağı 15 kuruş Yekun 44 kuruş 03 kuruş bedel-i öşr-i duhan 47 kuruş Sene 60 vergisi 158 kuruş	Mezru tarla 10 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 255 kuruş sene 61 405 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş sene 60 120 kuruş sene 61 220 kuruş İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş	Zeytin eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Duhan tarlası 1 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 30 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 80 kuruş Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 470 kuruş 430 kuruş zuhurât 900 kuruş
Hane 14 Numara 14: Mısırlı oğlu İsmail		
Öşrü 3 kıyye incir 1,5 kuruş 1,5 kıyye zeytin yağı 3 kuruş 30 para 4 kıyye palamut 2 kuruş Yekun 7 kuruş 10 para Sene 60 vergisi 150 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 15 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 45 kuruş Zeytin eşcarı 2 adet Hâsılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Palamut eşcarı 2 adet Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş Dölsüz inek 1 re's Yekun 72,5 kuruş 177,5 kuruş Zuhurat 250 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 15 Numara 15: Hoca oğlu Mustafa (Çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 14 kuruş 1,5 kıyye şa'îr 9 kuruş 2 kıyye incir 1 kuruş 31 kıyye palamut 17,5 kuruş 12 kıyye revgan-ı zeytin 30 kuruş Yekun 69,5 kuruş 08 kuruş bedel-i öşr-i kovan 77,5 kuruş Sene 60 vergisi 174 kuruş	Mezru tarla 25 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 210 kuruş sene 60 320 kuruş sene 61 530 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 10 kuruş sene 60 15 kuruş sene 61 25 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 175 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Zeytin eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 300 kuruş sene 60 350 kuruş sene 61 650 kuruş Arı kovanı 16 re's Hâsılat-ı senevîsi 160 kuruş tahmin Yekun 850 kuruş 370 kuruş zuhurât 1220 kuruş
Hane 16 Numara 16: Gül Ağa oğlu Ahmed (zirâatden)		
Öşrü 0,5 keyl hinta 6 kuruş 2 keyl şa'îr 12 kuruş 20 kıyye incir 10 kuruş 4,5 kıyye zeytin yağı 11 kuruş 40 kıyye palamut 22,5 kuruş Yekun 61,5 kuruş 01,5 kuruş bedel-i öşr-i duhân 0,3 kuruş bedel-i öşr-i kovan 66 kuruş Sene 60 vergisi 150 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 180 kuruş sene 60 175 kuruş sene 61 255 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş sene 60 110 kuruş sene 61 210 kuruş Zeytin eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 110 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Palamut eşcarı 13 adet Hâsılat-ı senevîsi 225 kuruş sene 60 300 kuruş sene 61 525 kuruş	1 dönüm duhan tarlası Hâsılat-ı senevîsi 15 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 45 kuruş Arı kovanı 6 re's Hâsılat-ı senevîsi 60 kuruş tahmin Dölsüz inek 2 re's Merkeb 1 re's Öküz 2 re's Yekun 690 kuruş 280 kuruş şeriki Mehmed Halil Ağa'dan isabet eden 970 kuruş 280 kuruş zuhurat 1250 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 17 Numara 17: Engiç oğlu Abdullah (Çiftçi)		
Öşrü	Mezru tarla 10 dönüm	Palamut eşcarı 5 adet
1 keyl hinta 12 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
3 kıyye incir 1,5 kuruş	120 kuruş sene 60	45 kuruş sene 60
2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş	135 kuruş sene 61	50 kuruş sene 61
9 kıyye palamut 4,5 kuruş	255 kuruş	95 kuruş
Yekun 23 kuruş		
Sene 60 vergisi 120 kuruş	İncir eşcarı 3 adet	Dölsüz inek 1 re's
	Hâsılat-ı senevîsi	Öküz 2 re's
	15 kuruş sene 60	Merkeb 2 re's
	20 kuruş sene 61	Yekun
	35 kuruş	230 kuruş
		570 kuruş zuhurât
	Zeytin eşcarı 3 adet	1000 kuruş
	Hâsılat-ı senevîsi	
	50 kuruş sene 60	
	000 kuruş sene 61	
Hane 18 Numara 18: Kılıç oğlu Hasan (zirâatden)		
Öşrü	Mezru tarla 20 dönüm	Palamut eşcarı 4 adet
1 keyl hinta 12 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
1,5 keyl şa'ir 9 kuruş	360 kuruş sene 60	55 kuruş sene 60
10 keyl burçak 15 kuruş	250 kuruş sene 61	40 kuruş sene 61
6 kıyye incir 3 kuruş	6100 kuruş	95 kuruş
3 kıyye zeytin yağı 7,5 kuruş		
10 kıyye palamut 5,5 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta	Arı kovanı 4 re's
	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş
Yekun 52,5 kuruş	30 kuruş sene 60	tahmin
02 kuruş bedel-i öşr-i kovan	40 kuruş sene 61	Öküz 2 re's
54,5 kuruş	70 kuruş	Merkeb 2 re's
Sene 60 vergisi 158 kuruş	Zeytin eşcarı 5 adet	Yekun
	Hâsılat-ı senevîsi	560 kuruş
	75 kuruş sene 60	440 kuruş zuhurât
	000 kuruş sene 61	1000 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 19 Numara 19: Mısırlı oğlu Mustafa (çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 3,5 kıyye şa'îr 21 kuruş 8 kıyye incir 4 kuruş 6 kıyye zeytin yağı 15 kuruş 10 kıyye palamut 5 kuruş 8 kıyye harnub 1 kuruş Yekun 58 kuruş 01,5 kuruş bedel-i öşr-i kovan 59,5 kuruş Sene 60 vergisi 98 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 330 kuruş sene 60 360 kuruş sene 61 690 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 500 kuruş sene 60 40 kuruş sene 61 90 kuruş	Harnub eşcârı 2 adet Hâsılat-ı senevîsi 10 kuruş sene 60 15 kuruş sene 61 Arı kovanı 3 re's Hâsılat-ı senevîsi 35 kuruş tahmin Dölsüz inek 2 re's Merkeb 1 re's Öküz 2 re's Yekun 610 kuruş 240 kuruş zuhurât 580 kuruş
Hane 20 Numara 20: Diğer Mısırdık oğlu Osman (çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş Şa'îr keyl 6 kuruş 4 kıyye incir 2 kuruş 6 kıyye zeytin yağı 15 kuruş 11 kıyye palamut 5,5 kuruş Yekun 40,5 kuruş 01,5 kuruş bedel-i öşr-i duhan 42 kuruş Sene 60 vergisi 151 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 180 kuruş sene 60 200 kuruş sene 61 380 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş Zeytin yağı eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 115 kuruş Duhan tarlası dönüm Hâsılat-ı senevîsi 15 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 45 kuruş Dölsüz inek 2 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 620 kuruş 580 kuruş zuhurât

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 21 Numara 21: Bire oğlu Ahmed (çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş Şa'ır 1 keyl 6 kuruş 8 kıyye incir 4 kuruş 22 kıyye palamut 12 kuruş 1,5 kıyye zeytin yağı 3 kuruş 30 para Yekun 37 kuruş 30 para kuruş Sene 60 vergisi 110 kuruş	Mezru tarla 15 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 180 kuruş sene 60 200 kuruş sene 61 380 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş Palamut eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 120 kuruş sene 60 170 kuruş sene 61 290 kuruş	Zeytin yağı eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Öküz 2 re's Merkeb 2 re's Yekun 377,5 kuruş 422,5 kuruş zuhurât 800 kuruş
Hane 22 Numara 22: Mülâyimci oğlu Mehmed		
Öşrü 4 kıyye incir 2 kuruş 1,5 kıyye zeytin yağı 3 kuruş 30 para 18 kıyye harnub 2,5 kuruş Yekun 8 kuruş 10 para 1 kuruş bedel-i öşr-i kovan Sene 60 vergisi 45 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Harnub eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 55 kuruş	Arı kovanı 2 re's Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş tahmin Merkeb 1 re's Yekun 102,5 kuruş 3470 kuruş zuhurat 450 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 23 Numara 23: Diğer Bire oğlu Mehmed (Çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 1 keyl şa'ır 6 kuruş 5 kıyye incir 2,5 kuruş 1,5 kıyye zeytin yağı 3 kuruş 30 para 10 kıyye palamut 5,5 kuruş 8 kıyye harnub 1 kuruş Yekun 30 kuruş 30 para Sene 60 vergisi 100 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 180 kuruş sene 60 175 kuruş sene 61 255 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 55 kuruş Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 45 kuruş sene 61 100 kuruş	Harnub eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 10 kuruş sene 60 20 kuruş sene 61 30 kuruş Arı kovanı 1 re's Hâsılat-ı senevîsi 10 kuruş tahmin Dölsüz inek 1 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 417,5 kuruş 182,5 kuruş zuhurat 600 kuruş
Hane 24 Numara 24: Bardak oğlu Osman (zirâatden)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 2,5 keyl şa'ır 15 kuruş 4 kıyye incir 2 kuruş 5 kıyye palamut 3 kuruş 1,5 kıyye zeytin yağı 3 kuruş 30 para Yekun 35 kuruş 30 para 1 kuruş bedel-i öşr-i kovan 36 kuruş 30 para Sene 60 vergisi 81 kuruş	Mezrû' tarla 15 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 270 kuruş sene 60 150 kuruş sene 61 420 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş Palamut eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 30 kuruş sene 60 40 kuruş sene 61 70 kuruş	Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Arı kovanı 2 re's Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 377,5 kuruş 122,5 kuruş zuhurat 500 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 25 Numara 25: Diğer Bardak oğlu Musa (Çiftçi)		
Öşrü	Mezru tarla 15 dönüm	Zeytin eşcarı 1 adet
1 keyl hinta 12 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
1 keyl şa'îr 6 kuruş	180 kuruş sene 60	12,5 kuruş sene 60
4 kıyye incir 2 kuruş	150 kuruş sene 61	00 kuruş sene 61
2 kıyye palamut 1 kuruş	330 kuruş	
0,5 kıyye zeytin yağı 1 kuruş		Yekun
	İncir bahçesi 1 kıta	222 kuruş
Yekun 22 kuruş 10 para	Hâsılat-ı senevîsi	
Sene 60 vergisi 31 kuruş	20 kuruş sene 60	
	30 kuruş sene 61	
	50 kuruş	
	Palamut eşcarı 1 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	
	10 kuruş sene 60	
	15 kuruş sene 61	
	25 kuruş	
Hane 26 Numara 26: Mehmed Çavuş oğlu Abdullah (Balıkçı)		
Öşrü	İncir eşcârı 3 adet	Merkeb 1 re's
2 kıyye incir 1 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	
2 kıyye palamut 1 kuruş	10 kuruş sene 60	Yekun
	15 kuruş sene 61	0,20 kuruş
Yekun 2 kuruş	25 kuruş	460 kuruş zuhurat
Sene 60 vergisi 48 kuruş		480 kuruş
	Palamut eşcarı 2 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	
	10 kuruş sene 60	
	25 kuruş sene 61	

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 27 Numara 27: Caban oğlu Mustafa (zirâatden)		
Öşrü 0,5 keyl hinta 6 kuruş 3 keyl şa'îr 18 kuruş 5 kıyye incir 2,5 kuruş 20 kıyye palamut 11 kuruş 8 kıyye harnub 1 kuruş 1,5 kıyye Zeytin yağı 3 kuruş 30 para Yekun 42 kuruş 10 para Sene 60 vergisi 100 kuruş	Mezru tarla 15 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 240 kuruş sene 60 320 kuruş sene 61 560 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 31 kuruş sene 61 55 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 110 kuruş sene 60 130 kuruş sene 61 240 kuruş	Harnub eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 10 kuruş sene 60 15 kuruş sene 61 25 kuruş Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Sağman inek 1 re's Hâsılat-ı senevî 30 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkebe 1 re's Yekun 452,5 kuruş 247,5 kuruş zuhurat 700 kuruş
Hane 28 Numara 28: Kılhoğlu Sabi Abdülkerim		
Öşrü 10 kıyye incir 5 kuruş 6 kıyye zeytin yağı 15 10 kıyye harnub 5,5 kuruş Yekun 25,5 kuruş Sene 60 vergisi 31 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 110 kuruş Zeytin eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Palamut eşcarı 7 adet Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 40 kuruş sene 61 95 kuruş Yekun 255 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 29 Numara 29: Diğer Hazır oğlu Süleyman		
Öşrü 4 kıyye incir 2 kuruş 8 kıyye palamut 4,5 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5kuruş Yekun 11,5 kuruş Sene 60 vergisi 63 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 25 kuruş sene 61 45 kuruş Palamut eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 45 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 95 kuruş	Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61 55 kuruş Arı kovanı 2 re's Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş tahmin Merkeb 1 re's Yekun 135 kuruş 365 kuruş zuhurat 500 kuruş
Hane 30 Numara 30: Eyüb Ağa oğlu Mustafa		
Öşrü 2 keyl hinta 24 kuruş 2 keyl şa'îr 12 kuruş 8 kıyye incir 4 kuruş 22 kıyye palamut 12,5 kuruş 6 kıyye zeytin yağı 15 kuruş 16 kıyye harnub 2 kuruş Yekun 69,5 kuruş 07,5 kuruş bedel-i öşr-i kovan 77 kuruş Sene 60 vergisi 180 kuruş	Mezru tarla 21 dönüm 360 kuruş sene 60 250 kuruş sene 61 610 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 125 kuruş sene 60 150 kuruş sene 61 275 kuruş Zeytin eşcarı 7 adet Hâsılat-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Harnub eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 15 kuruş sene 61 35 kuruş Arı kovanı 15 re's Hâsılat-ı senevîsi 150 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 2 re's Yekun 845 kuruş 355 kuruş zuhurat 1200 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 31 Numara 31: Diğer Eyüb Ağa oğlu İbrahim (asâkir-i nizamiyede)		
Hane 32 Numara 32: Mülayimci oğlu Mehmed		
Öşrü 10 kıyye incir 5 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş 0,5 keyl badem 6 kuruş 16 kıyye palamut 7 kuruş 8 kıyye harnub 1 kuruş Yekun 24 kuruş Sene 60 vergisi 95 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta Hâsılât-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 110 kuruş Zeytin eşcarı 5 adet Hâsılât-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 110 kuruş Badem eşcarı 4 adet Hâsılât-ı senevîsi 60 kuruş sene 60 70 kuruş sene 61 130 kuruş	Palamut eşcarı 5 adet Hâsılât-ı senevîsi 70 kuruş 60 kuruş 130 kuruş Harnub eşcarı 4 adet Hâsılât-ı senevîsi 10 kuruş sene 60 20 kuruş sene 61 31 kuruş Sağman inek 2 re's Hâsılât-ı senevîsi 60 kuruş tahmîn Dölsüz inek 2 re's Merkeb 2 re's Yekun 300 kuruş 300 kuruş zuhurat 600 kuruş
Hane 33 Numara 33: Sarı İmam oğlu Hüseyin (Çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 2 keyl şa'îr 12 kuruş 11 kıyye incir 5,5 kuruş 6 kıyye zeytin yağı 15 kuruş 26 kıyye palamut 14,5 kuruş 8 kıyye harnub 1 kuruş Yekun 60 kuruş 12 kuruş bedel-i öşr-i kovan 02 kuruş Ağnâm-ı rusûm Sene 60 vergisi 74 kuruş	Mezru tarla 25 dönüm Hâsılât-ı senevîsi 240 kuruş sene 60 300 kuruş sene 61 İncir bahçesi 1 kıta Hâsılât-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 115 kuruş Zeytin eşcarı 15 adet Hâsılât-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 160 kuruş sene 61 310 kuruş Palamut eşcarı 7 adet Hâsılât-ı senevîsi 145 kuruş sene 60 150 kuruş sene 61 295 kuruş	Harnub eşcarı 4 adet Hâsılât-ı senevîsi 10 kuruş sene 60 15 kuruş sene 61 25 kuruş Arı kovanı 24 re's Hâsılât-ı senevîsi 240 kuruş tahmin Sağman keçi 4 re's Hâsılât-ı senevîsi 32 kuruş tahmin Katır 1 re's Merkeb re's 2 Yekun 872 kuruş 128 kuruş zuhurat 1000 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 34 Numara 34: Mısırlı oğlu Sabi Halil		
Öşrü 3 kıyye zeytin yağı 7,5 kuruş İncir 6 kıyye 30 kuruş Yekun 10,5 kuruş Sene 60 vergisi 28 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 30 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 80 kuruş Zeytin eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 75 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Sağman inek 1 re's Merkeb 1 re's Yekun 135 kuruş
Hane 35 Numara 35: Sabırlı oğlu İsmail (Çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 4 kıyye incir 2 kuruş 1 kıyye zeytin yağı 2,5 kuruş 5 kıyye palamut 2,5 kuruş Yekun 19 kuruş Sene 60 vergisi 48 kuruş	Mezru tarla 10 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 120 kuruş sene 60 110 kuruş sene 61 230 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 20 kuruş sene 61 45 kuruş	Palamut eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 20 kuruş sene 61 45 kuruş Merkeb 1 re's Yekun 190 kuruş 290 kuruş zuhurat 480 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 36 Numara 36: Çengel oğlu Ömer (Çiftçi)		
Öşrü 1,5 keyl şa'ır 9 kuruş 8 kıyye incir 4 kuruş 3 kıyye palamut 1,5 kuruş Yekun 14,5 kuruş Sene 60 vergisi 178 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 090 kuruş sene 60 110 kuruş sene 61 250 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş Palamut eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 15 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 45 kuruş	Sağman inek 2 re's Hâsılat-ı senevîsi 60 kuruş tahmin Merkeb 1 re's Yekun 205 kuruş 795 kuruş zuhurat 1000 kuruş
Hane 37 Numara 37: Diğer Çengel oğlu Mustafa (Çiftçi)		
Öşrü 0,5 keyl hinta 6 kuruş 2,5 keyl şa'ır 15 kuruş 8 kıyye incir 3 kuruş 15 kıyye palamut 8,5 kuruş Yekun 33,5 kuruş 06 kuruş bedel-i öşr-i kovan 34,5 kuruş Sene 60 vergisi 100 kuruş	Mezru tarla 15 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 210 kuruş sene 60 230 kuruş sene 61 440 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 85 kuruş sene 60 75 kuruş sene 61 160 kuruş	Arı kovanı 2 re's Dölsüz inek 1 re's Merkeb 2 re's Öküz 2 re's Yekun 355 kuruş 295 kuruş zuhurat 650 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 38 Numara 38: Mağribli oğlu İsmail		
Öşrü	Mezru tarla 7 dönüm	Zeytin eşcarı 4 adet
2 keyl şa'ır 12 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
6 kıyye incir 3 kuruş	120 kuruş sene 60	50 kuruş sene 60
2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş	200 kuruş sene 61	00 kuruş sene 61
4 kıyye palamut 2,5 kuruş	320 kuruş	
		Palamut eşcarı 5 adet
Yekun 22,5 kuruş	Duhan tarlası 0,5 dönüm	Hâsılat-ı senevîsi
01,5 kuruş Bedel-i öşr-i kovan	Hâsılat-ı senevîsi	25 kuruş sene 60
24 kuruş	15 kuruş sene 60	30 kuruş sene 61
Sene 60 vergisi 14 kuruş	25 kuruş sene 61	55 kuruş
	45 kuruş	
	İncir bahçesi 1 kıta	Yekun
	Hâsılat-ı senevîsi	440 kuruş
	30 kuruş sene 60	
	25 kuruş sene 61	
	55 kuruş	
Hane 39 Numara 39: Kadı oğlu Mustafa (Çiftçi)		
Öşrü	Mezru tarla 20 dönüm	Zeytin eşcarı 5 adet
1 keyl hinta 12 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
2,5 keyl şa'ır 15 kuruş	270 kuruş sene 60	75 kuruş sene 60
6 kıyye incir 3 kuruş	300 kuruş sene 61	00 kuruş sene 61
20 kıyye palamut 11 kuruş	570 kuruş	
3 kıyye zeytin yağı 7,5 kuruş		Öküz 2 re's
	İncir bahçesi 1 kıta	Merkeb 1 re's
Yekun 48,5 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	
Sene 60 vergisi 138 kuruş	30 kuruş sene 60	Yekun
	50 kuruş sene 61	485 kuruş
	80 kuruş	315 kuruş zuhurat
		800 kuruş
	Palamut eşcarı 7 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	
	110 kuruş sene 60	
	200 kuruş sene 61	
	310 kuruş	

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 40 Numara 40: Sarı Osman oğlu Ömer (Çiftçi)		
Öşrü 2 keyl şa'îr 12 kuruş 10 kıyye incir 5 kuruş 15 kıyye palamut 5,5 kuruş 4,5 kıyye zeytin yağı 11 kuruş Yekun 33,5 kuruş 10 kuruş bedel-i öşr-i kovan Sene 60 vergisi 118 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 120 kuruş sene 60 150 kuruş sene 61 270 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 110 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 45 kuruş sene 61 100 kuruş	Zeytin eşcarı 15 adet Hâsılat-ı senevîsi 110 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61 Arı kovanı 20re's Hâsılat-ı senevîsi 200 kuruş Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 535 kuruş 315 kuruş zuhurat 850 kuruş
Hane 41 Numara 41: Seydi Ahmed oğlu Ahmed (Çiftçi)		
Öşrü 1,5 keyl hinta 18 kuruş 2 keyl şa'îr 12 kuruş 25 kıyye incir 12,5 kuruş 30 kıyye palamut 16,5 kuruş 8 kıyye zeytin yağı 20 kuruş Yekun 79 kuruş Sene 60 vergisi 147 kuruş	Mezru tarla 25 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 320 kuruş sene 60 250 kuruş sene 610 kuruş 570 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 125 kuruş sene 60 130 kuruş sene 61 255 kuruş Palamut eşcarı 14 adet Hâsılat-ı senevîsi 165 kuruş sene 60 150 kuruş sene 61 315 kuruş	Zeytin eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 200 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Merkeb 1 re's Yekun 810 kuruş 190 kuruş zuhurat 1000 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 42 Numara 42: Burber oğlu Ahmed oğlu Solak Mustafa (Çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 1,5 keyl şa'ır 9 kuruş 4 kıyye incir 2 kuruş 8 kıyye palamut 4,5 kuruş 3 kıyye revgan-ı zeytin 7,5 kuruş Yekun 35 kuruş Sene 60 vergisi 100 kuruş	Mezru tarla dönüm Hâsılat-ı senevîsi 210 kuruş sene 60 300 kuruş sene 61 510 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 45 kuruş sene 60 55 kuruş sene 61 100 kuruş	Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 75 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61 Dölsüz inek 2 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 35,5 kuruş 400 kuruş zuhurat 750 kuruş
Hane 43 Numara 43: Yakım oğlu Mustafa (Çiftçi)		
Öşrü 1,5 keyl şa'ır 9 kuruş 5 kıyye incir 2,5 kuruş 7 kıyye palamut 8 kuruş 1,5 kıyye zeytin eşcarı 3 kuruş 30 para Yekun 23 kuruş 10 para Sene 60 vergisi 73 kuruş	Mezru tarla 7 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 90 kuruş sene 60 100 kuruş sene 61 190 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 55 kuruş Palamut eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 80 kuruş sene 60 95 kuruş sene 61 175 kuruş	Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61 Dölsüz inek 1 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 232,5 kuruş 367,5 kuruş zuhurat 600 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 44 Numara 44: Deli Bekir oğlu Halil (Çiftçi)		
Öşrü 3 keyl hinta 36 kuruş 3 keyl şa'îr 18 kuruş 4 kıyye incir 2 kuruş 3,5 kıyye palamut 2 kuruş Yekun 58 kuruş Sene 60 vergisi 138 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 540 kuruş sene 60 570 kuruş sene 61 910 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş Palamut eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş	Öküz 2 re's Merkeb 2 re's Yekun 580 kuruş 315 kuruş zuhurat 800 kuruş
Hane 45 Numara 45: Diğer Veli Bekir oğlu Bekir (Asâkir-i Nizâmiyede)		
Hane 46 Numara 46: Zoruncu oğlu Mehmed (Hizmetkâr)		
Öşrü 3 kıyye incir 1,5 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş 8 kıyye palamut 4,5 kuruş Yekun 11 kuruş Sene 60 vergisi 53 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 000 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 570 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 15 kuruş sene 60 20 kuruş sene 61 35 kuruş Palamut eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 45 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 95 kuruş	Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61 Merkeb 1 re's Yekun 110 kuruş 340 kuruş zuhurat 450 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 47 Numara 47: Küstü oğlu Mustafa (Dülger idiği)		
Öşrü	İncir bahçesi 1 kıta	Zeytin eşcarı 5 adet
9 kıyye incir 4,5 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
6 kıyye palamut 3,5 kuruş	45 kuruş sene 60	50 kuruş sene 60
2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş	50 kuruş sene 61	00 kuruş sene 61
	95 kuruş	
Yekun 13 kuruş		Merkeb 2 re's
Sene 60 vergisi 138 kuruş	Palamut eşcarı 4 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	Yekun
	35 kuruş sene 60	130 kuruş
	40 kuruş sene 61	470 kuruş zuhurat
	75 kuruş	600 kuruş
Hane 48 Numara 48: Çoban oğlu Kara Ömer (Çiftçi)		
Öşrü	Mezru tarla 15 dönüm	Zeytin eşcarı 4 adet
2 keyl şa'îr 12 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
4 kıyye incir 2 kuruş	120 kuruş sene 60	50 kuruş sene 60
10 kıyye palamut 5,5 kuruş	250 kuruş sene 61	00 kuruş sene 61
2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş	370 kuruş	
		Arı kovanı 20 re's
Yekun 24,5 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta	Hâsılat-ı senevîsi 200 kuruş tahmin
10 kuruş bedel-i öşr-i kovan	Hâsılat-ı senevîsi	Dölsüz inek 2 re's
24,5 kuruş	20 kuruş sene 60	Öküz 2 re's
Sene 60 vergisi 72 kuruş	30 kuruş sene 61	Merkeb 1 re's
	50 kuruş	Yekun
	Palamut eşcarı 7 adet	445kuruş
	Hâsılat-ı senevîsi	105 kuruş zuhurat
	55 kuruş sene 60	550 kuruş
	30 kuruş sene 61	
	85 kuruş	

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 49 Numara 49: Diğer Bardak oğlu Ali (Çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 2,5 keyl şa'ır 15 kuruş 5 kıyye incir 2,5 kuruş 25,5 kıyye palamut 14 kuruş 4,5 kıyye zeytin yağı 12,5 kuruş Yekun 56 kuruş 05 kuruş bedel-i öşr-i kovan 06 kuruş bedel-i öşr-i duhan 67 kuruş Sene 60 vergisi 150 kuruş	Mezru tarla 30 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 270 kuruş sene 60 250 kuruş sene 61 520 kuruş Duhan tarlası 0,5 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 60 kuruş sene 60 75 kuruş sene 61 İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 55 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 140 kuruş sene 60 170 kuruş sene 61 310 kuruş	Zeytin eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 125 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61 Arı kovanı 10re's Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş tahmin Sağman inek 1 re's Hâsılat-ı senevîsi 30 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 750 kuruş 250 kuruş zuhurat 1000 kuruş
Hane 50 Numara 50: Diğer Yakım oğlu Süleyman (Çiftçi)		
Öşrü 0,5 keyl hinta 6 kuruş 1,5 keyl şa'ır 9 kuruş 8 kıyye incir 4 kuruş 15 kıyye palamut 8 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş Yekun 32 kuruş Sene 60 vergisi 145 kuruş	Mezru tarla 15 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 1500 kuruş sene 60 170 kuruş sene 61 320 kuruş İncir bahçesi 1 kıta Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 80 kuruş sene 60 75 kuruş sene 61 155 kuruş	Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61 Sağman inek 2 re's Hâsılat-ı senevîsi 60 kuruş Merkeb 1 re's Yekun 380 kuruş 520 kuruş zuhurat 900 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 51 Numara 51: Seydi Ahmed oğlu Mehmed (zirâatden)		
Öşrü	Mezru tarla 15 dönüm	Zeytin eşcarı 4 adet
0,5 keyl hinta 6 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
1,5 keyl şa'ır 9 kuruş	150 kuruş sene 60	100 kuruş sene 60
4 kıyye incir 2 kuruş	170 kuruş sene 61	000 kuruş sene 61
10 kıyye palamut 5,5 kuruş	320 kuruş	
4 kıyye zeytin yağı 10 kuruş		Merkeb 1 re's
Yekun 32,5 kuruş	İncir bahçesi 1 kıta	
Sene 60 vergisi 80 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Yekun
	20 kuruş sene 60	335 kuruş
	30 kuruş sene 61	315 kuruş zuhurat
	50 kuruş	650 kuruş
	Palamut eşcarı 5 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	
	55 kuruş sene 60	
	600 kuruş sene 61	
	115 kuruş	
Hane 52 Numara 52: Diğer Makrili oğlu Kara Bekir (Emlâk ve arazisi olmayıp şunun bunun iânesiyle idare olduğu)		
Hane 53 Numara 53: Kurt Ali (Kezâlik)		
Hane 54 Numara 54: Diğer Yakım oğlu Ömer (Asâkir-i Nizâmiyede)		
Hane 55 Numara 55: Enikkoş oğlu Mustafa (Balıkçı)		
Öşrü	İncir eşcarı 5 adet	Zeytin eşcarı 3 adet
6 kıyye incir 3 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
2,5 kıyye palamut 1,5 kuruş	30 kuruş sene 60	37,5 kuruş sene 60
1,5 kıyye zeytin eşcarı 3 kuruş	40 kuruş sene 61	00 kuruş sene 61
30 para	70 kuruş	
		Yekun
Yekun 8 kuruş 30 para	Palamut eşcarı 5 adet	082,5 kuruş
Sene 60 vergisi 48 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	397,5 kuruş zuhurat
	15 kuruş sene 60	480 kuruş
	20 kuruş sene 61	
	35 kuruş	

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 56 Numara 56: Bire oğlu Osman (zirâatden)		
Öşrü 7 kıyye incir 3,5 kuruş 5 kıyye palamut 2 kuruş 30 para Yekun 6 kuruş 10 para Sene 60 vergisi 97 kuruş	İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılat-ı senevîsi 35 kuruş sene 60 40 kuruş sene 61 75 kuruş Palamut eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 27,5 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 57,5 kuruş	Zeytin eşcarı 2 adet Hâsılat-ı senevîsi 37,5 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61 Yekun 10 kuruş 380 kuruş zuhurat 480 kuruş
Hane 57 Numara 57: Kara Ali oğlu Mehmed (zirâatden)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 4 keyl şa'ır 24 kuruş 20 kıyye incir 10 kuruş 7,5 kıyye zeytin eşcarı 19 kuruş 44 kıyye palamut 25 kuruş Yekun 90 kuruş 03 kuruş ağnâm rusumu 05 kuruş bedel-i öşr-i kovan 98 kuruş Sene 60 vergisi 247 kuruş	Mezru tarla 30 dönüm 360 kuruş sene 60 325 kuruş sene 61 685 kuruş İncir bahçesi 1 adet Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş sene 60 130 kuruş sene 61 70 kuruş Zeytin eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 190 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Palamut eşcarı 10 adet Hâsılat-ı senevîsi 250 kuruş sene 60 275 kuruş sene 61 525 kuruş	Sağman koyun 6 re's Hâsılat-ı senevîsi 60 kuruş tahmin Arı kovanı 10 re's Hasılât-ı senevîsi 100 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 10 kuruş 60 para 02 kuruş 40 para zuhurât 1300 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 58 Numara 58: Sarı İmam oğlu Molla Yahya (Çiftçi)		
Öşrü 2 keyl şa'ır 12 kuruş 4 kıyye incir 2 kuruş 22 kıyye palamut 12,5 kuruş 6 kıyye zeytin yağı 15 kuruş Yekun 41,5 kuruş 01 kuruş bedel-i kovan 42,5 kuruş Sene 60 vergisi 122 kuruş	Mezru tarla 40 dönüm 120 kuruş sene 60 350 kuruş sene 61 470 kuruş İncir bahçesi 1 adet Hâsılât-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 50 kuruş Palamut eşcarı 3 adet Hâsılât-ı senevîsi 125 kuruş sene 60 150 kuruş sene 61 275 kuruş	Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılât-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Arı kovanı 2 re's Hâsılât-ı senevîsi 20 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 435 kuruş 120 kuruş şeriki Mehmed Halil Ağa'dan isabet eden 555 kuruş 245 kuruş zuhurât 800 kuruş
Hane 59 Numara 59: Sarı Osman oğlu Ahmed (çiftçi)		
Öşrü 10 kıyye incir 5 kuruş 8 kıyye palamut 4,5 kuruş 5 kıyye zeytin yağı 15 kuruş Yekun 24,5 kuruş 01 kuruş bedel-i öşr-i kovan Sene 60 vergisi 147 kuruş	İncir bahçesi 1 adet Hâsılât-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 110 kuruş Palamut eşcarı 3 adet Hâsılât-ı senevîsi 45 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 95 kuruş Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılât-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 160 kuruş sene 61 310 kuruş	Arı kovanı 2 re's Hasılât-ı senevîsi 20 kuruş tahmin Dölsüz inek 2 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 265 kuruş 210 kuruş Şeriki Mustafa Ağa'nın hissesi 475 kuruş 525 kuruş zuhurat 1000 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 60 Numara 60: Kocaman oğlu Osman (çiftçi)		
Öşrü	Mezru tarla 20 dönüm	Zeytin eşcarı 4 adet
2 keyl hinta 24 kuruş	390 kuruş sene 60	Hâsılat-ı senevîsi
20 keyl şa'ır 15 kuruş	350 kuruş sene 61	75 kuruş sene 60
4 kıyye incir 2 kuruş	740 kuruş	000 kuruş sene 61
4,5 kıyye palamut 11,5 kuruş		Duhan tarlası 0,5 dönüm
3 kıyye zeytin yağı 7,5 kuruş	İncir bahçesi 1 kıt'a	Hâsılat-ı senevîsi
	Hâsılat-ı senevîsi	30 kuruş sene 60
Yekun 60 kuruş	20 kuruş sene 60	55 kuruş sene 61
03 kuruş bedel-i öşr-i duhân	30 kuruş sene 61	85 kuruş
Sene 60 vergisi 98 kuruş	50 kuruş	Öküz 2 re's
	Palamut eşcarı 5 adet	Merkebe 1 re's
	Hâsılat-ı senevîsi	Yekun
	115 kuruş sene 60	630 kuruş
	125 kuruş sene 61	020 kuruş zuhurat
	240 kuruş	65 kuruş
Hane 61 Numara 61: Sebeb oğlu Mehmed (çiftçi)		
Öşrü	Mezru tarla 20 dönüm	Zeytin eşcarı 6 adet
0,5 keyl hinta 6 kuruş	120 kuruş sene 60	Hâsılat-ı senevîsi
1 keyl şa'ır 6 kuruş	270 kuruş sene 61	125 kuruş sene 60
4 kıyye incir 2 kuruş	390 kuruş	000 kuruş sene 61
18 kıyye palamut 9,5 kuruş		Arı kovanı 5 re's
5 kıyye zeytin yağı 12,5 kuruş	İncir bahçesi 1 kıt'a	Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş tahmin
	Hâsılat-ı senevîsi	Dölsüz inek 2 re's
Yekun	20 kuruş sene 60	Öküz 2 re's
36 kuruş	30 kuruş sene 61	
02,5 kuruş bedel-i öşr-i kovan	50 kuruş	Yekun
38,5 kuruş		415 kuruş
Sene 60 vergisi 147 kuruş	Palamut eşcarı 5 adet	135 kuruş şeriki İsmail
	Hâsılat-ı senevîsi	Çavuş'dan
	095 kuruş sene 60	550 kuruş
	110 kuruş sene 61	350 kuruş zuhurat
	205 kuruş	900 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 62 Numara 62: Hoca oğlu Hasan (çiftçi)		
Öşrü	Mezru tarla 7 dönüm	Zeytin eşcarı 5 adet
1 keyl hinta 12 kuruş	180 kuruş sene 60	Hâsılat-ı senevîsi
1 keyl şa'îr 6 kuruş	175 kuruş sene 61	200 kuruş sene 60
8 kıyye incir 4 kuruş	255 kuruş	000 kuruş sene 61
11 kıyye palamut 6 kuruş		
8 kıyye zeytin yağı 20 kuruş	İncir bahçesi 1 kıt'a	Arı kovanı 8 re's
	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi 80 kuruş tahmin
Yekun	40 kuruş sene 60	
48 kuruş	50 kuruş sene 61	Dölsüz inek 1 re's
04 kuruş bedel-i öşr-i kovan	90 kuruş	Öküz 2 re's
52 kuruş		Merkeb 2 re's
Sene 60 vergisi 131 kuruş	Palamut eşcarı 4 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	Yekun
	60 kuruş sene 60	560 kuruş
	70 kuruş sene 61	290 kuruş zuhurat
	130 kuruş	850 kuruş
Hane 63 Numara 63: Kurt oğlu Musa (Balıkçı)		
Öşrü	İncir eşcarı 2 adet	Dölsüz inek 2 re's
6 kıyye incir 3,5 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Merkeb 1 re's
3 kıyye palamut 1,5 kuruş	35 kuruş sene 60	Yekun
	50 kuruş sene 61	050 kuruş
Yekun	85 kuruş	270 kuruş Mehmed Emin
5 kuruş		Efendi'den hissesiil Çavuş'dan
Sene 60 vergisi 38 kuruş	Palamut eşcarı 2 adet	320 kuruş
	Hâsılat-ı senevîsi	080 kuruş zuhurat
	15 kuruş sene 60	400 kuruş
	20 kuruş sene 61	
	35 kuruş	
Hane 64 Numara 64: Malaycı oğlu oğlu Abdurrahman (Gündelikçi)		
Sene 60 vergisi 31 kuruş		
Yekun		
380 kuruş zuhurat		

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 65 Numara 65: Çoban oğlu Mehmed (zirâatden)		
Öşrü	Mezru tarla 10 dönüm	palamut eşcarı 3 adet
01 keyl hinta 12 kuruş	120 kuruş sene 60	Hâsılat-ı senevîsi
3 kıyye incir 1,5 kuruş	250 kuruş sene 61	90 kuruş sene 60
2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş	370 kuruş	100 kuruş sene 61
17 kıyye palamut 9 kuruş		190 kuruş
Yekun	Duhan tarlası 0,5 dönüm	
27,5 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Öküz 2 re's
01,5 kuruş bedel-i öşr-i duhan	15 kuruş sene 60	Merkeb 1 re's
29 kuruş	20 kuruş sene 61	
Sene 60 vergisi 72 kuruş	İncir bahçesi 1 kıt'a	Yekun
	Hâsılat-ı senevîsi	290 kuruş
	15 kuruş sene 60	260 kuruş zuhurat
	30 kuruş sene 61	550 kuruş
	45 kuruş	
	Zeytin eşcarı 3 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	
	050 kuruş sene 60	
	00 kuruş sene 61	
Hane 66 Numara 66: Koca Ahmed oğlu Süleyman (zirâatden)		
Öşrü	Mezru tarla 20 dönüm	3 adet harnub eşcar
01 keyl hinta 12 kuruş	210 kuruş sene 60	Hâsılat-ı senevîsi
1,5 keyl şa'ır 9 kuruş	320 kuruş sene 61	10 kuruş sene 60
2 kıyye incir 1 kuruş	530 kuruş	20 kuruş sene 61
10 kıyye palamut 5,5 kuruş		30 kuruş
2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş	İncir bahçesi 1 kıt'a	
8 kıyye harnub 1 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Duhân tarlası 0,5 dönüm
Yekun	10 kuruş sene 60	Hâsılat-ı senevîsi
33,5 kuruş	15 kuruş sene 61	10 kuruş
02,5 kuruş bedel-i öşr-i kovan	25 kuruş	15 kuruş
01 kuruş bedel-i öşr-i duhân	Palamut eşcarı 7 adet	25 kuruş
37 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Arı kovanı 5 re's
Sene 60 vergisi 98 kuruş	55 kuruş sene 60	Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş tahmin
	60 kuruş sene 61	Dölsüz inek 2 re's
	115 kuruş	Öküz 2 re's
	Zeytin eşcarı 3 adet	Merkeb 2 re's
	Hâsılat-ı senevîsi	Merkeb 1 re's
	50 kuruş sene 60	Yekun
	60 kuruş sene 61	395 kuruş
	110 kuruş	2055 zuhurat
		600 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 67 Numara 67: Diğer Bire oğlu Halil (çiftçi)		
Öşrü	Mezru tarla 20 dönüm	Harnub eşcarı 2 adet
1 keyl şa'ır 6 kuruş	60 kuruş sene 60	Hâsılat-ı senevîsi
3 kıyye incir 2,5 kuruş	70 kuruş sene 61	10 kuruş sene 60
3 kıyye zeytin yağı 7,5 kuruş	130 kuruş	15 kuruş sene 61
10 kıyye palamut 5,5 kuruş	İncir bahçesi 1 kıt'a	25 kuruş
8 kıyye harnub 1 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	
	25 kuruş sene 60	Dölsüz inek 2 re's
Yekun	30 kuruş sene 61	Öküz 2 re's
22,5 kuruş	55 kuruş	Merkeb 1 re's
Sene 60 vergisi 80 kuruş	Zeytin eşcarı 5 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	Yekun
	75 kuruş sene 60	225 kuruş
	000 kuruş sene 61	135 kuruş şeriki İsmail
	Palamut eşcarı 3 adet	Çavuş'dan
	Hâsılat-ı senevîsi	435 kuruş zuhurat
	55 kuruş sene 60	650 kuruş
	60 kuruş sene 61	
	115 kuruş	
Hane 68 Numara 68: Habib oğlu Mehmed (Hizmetkar zümresinden)		
Öşrü	İncir bahçesi 1 kıt'a	Palamut eşcarı 4 adet
4 kıyye incir 2 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Hâsılat-ı senevîsi
2 keyl badem odun? 4 kuruş	20 kuruş sene 60	25 kuruş sene 60
5 kıyye palamut 2,5 kuruş	30 kuruş sene 61	30 kuruş sene 61
Yekun	50 kuruş	55 kuruş
8,5 kuruş		
2 kuruş bedel-i öşr-i duhân	Duhan tarlası 0,5 dönüm	
Sene 60 vergisi 40 kuruş	Hâsılat-ı senevîsi	Yekun
	20 kuruş sene 60	105 kuruş
	30 kuruş sene 61	195 kuruş zuhurat
	50 kuruş	300 kuruş
	Badem eşcarı 3 adet	
	Hâsılat-ı senevîsi	
	40 kuruş sene 60	
	50 kuruş sene 61	
	90 kuruş	
Hane 69 Numara 69: Süleyman oğlu Gül Mehmed		
Sene 60 vergisi 20 kuruş		
Yekun		
250 kuruş zuhurat		

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 70 Numara 70: Mağribli oğlu Mustafa (Çiftçi)		
Öşrü 2 keyl şa'îr 12 kuruş 6 kıyye incir 3 kuruş 3 kıyye zeytin yağı 7,5 kuruş Yekun 22,5 kuruş Sene 60 vergisi 147 kuruş	Mezru tarla 10 dönüm 120 kuruş sene 60 300 kuruş sene 61 420 kuruş İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılât-ı senevîsi 30 kuruş sene 60 40 kuruş sene 61 70 kuruş Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılât-ı senevîsi 5 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Dölsüz inek 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 225 kuruş 775 kuruş şeriki İsmail Çavuş'dan 1000 kuruş
Hane 71 Numara 71: Diğer Mağribli oğlu Mehmed (Hizmetkar)		
Sene 60 vergisi 30 kuruş Yekun 150 kuruş hizmetkarlıktan temettu'u		
Hane 72 Numara 72: Abdil oğlu Ahmed (Çiftçi)		
Öşrü 0,5 keyl hinta 6 kuruş 3 keyl şa'îr 18 kuruş 13 kıyye incir 6,5 kuruş 13 kıyye zeytin yağı 37,5 kuruş 0,5 keyl badem 6 kuruş Yekun 74 kuruş 03 kuruş bedel-i öşr-i kovan 81 kuruş Sene 60 vergisi 131 kuruş	Mezru tarla 50 dönüm 240 kuruş sene 60 250 kuruş sene 61 490 kuruş İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılât-ı senevîsi 65 kuruş sene 60 70 kuruş sene 61 135 kuruş Zeytin eşcarı 10 adet Hâsılât-ı senevîsi 375 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Badem eşcarı 15 adet Hâsılât-ı senevîsi 60 kuruş sene 60 40 kuruş sene 61 Arı kovanı 14 re's Hâsılât-ı senevîsi 140 kuruş tahmin Sağman inek 1 re's Hâsılât-ı senevîsi 30 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 910 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 73 Numara 73: 73 numara orijinalinde atlanmıştır		
Hane 74 Numara 74: Kurt oğlu İsa (Balıkçı)		
Öşrü 1 keyl şa'îr 6 kuruş 5 kıyye incir 2,5 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş 4 kıyye palamut 2 kuruş Yekun Sene 60 vergisi 94,5 kuruş	Mezru tarla dönüm 060 kuruş sene 60 150 kuruş sene 61 2100 kuruş İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 55 kuruş Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 80 kuruş	Palamut eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 22,5 kuruş 60 kuruş 35 kuruş 61 kuruş 57 kuruş Merkeb 2 re's Yekun 157,5 kuruş 492,5 kuruş zuhurat 650 kuruş
Hane 75 Numara 75: Sarı Osman oğlu Veli (Çiftçi)		
Öşrü 2 keyl hinta 14 kuruş 7 keyl şa'îr 42,5 kuruş 5 kıyye incir 2,5 kuruş 10 kıyye palamut 5,5 kuruş 4,5 kıyye zeytin yağı 11 kuruş Yekun 85 kuruş 30 para 05 kuruş bedel-i öşr-i kovan 90 kuruş Sene 60 vergisi 118 kuruş	Mezru tarla 32 dönüm 665 kuruş sene 60 260 kuruş sene 61 925 kuruş İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 35 kuruş sene 61 90 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 65 kuruş sene 61 120 kuruş	Zeytin eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 132 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Arı kovanı 10 re's Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş tahmin Sağman inek 1 re's Hâsılat-ı senevîsi 30 kuruş tahmin Öküz 2 re's Merkeb 2 re's Yekun 1017,5 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 76 Numara 76: Mehmed oğlu Halil (Emlâk ve arazisi olmayıp şunun bunun iânesiyle idare olduğu)		
Hane 77 Numara 77: Diğer Hazar oğlu Osman (Irgat zümresinden)		
Öşrü 6 kıyye incir 3 kuruş 12 kıyye palamut 7,5 kuruş 4 kıyye zeytin yağı 10 kuruş Yekun 20,5 kuruş Sene 60 vergisi 60 kuruş	İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılat-ı senevîsi 30 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 80 kuruş Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 75 kuruş sene 60 00 kuruş sene 61	Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 100 kuruş sene 60 000 sene 61 Yekun 205 kuruş 245 kuruş zuhurat 450 kuruş
Hane 78 Numara 78: Matisi oğlu Yalın Mehmed (Çoban zümresinden)		
Öşrü 5 kıyye incir 2,5 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş 28 kıyye palamut 15,5 kuruş Yekun 23 kuruş 03 kuruş bedel-i öşr-i duhân 24,5 kuruş ağnâm rusûmu Sene 60 vergisi 114 kuruş	Mezru tarla 20 dönüm 000 kuruş sene 60 520 kuruş sene 61 Duhan tarlası 0,5 dönüm Hâsılat-ı senevîsi 35 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 55 kuruş İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 55 kuruş Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Palamut eşcarı 20 adet Hâsılat-ı senevîsi 155 kuruş sene 60 170 kuruş sene 61 325 kuruş Sağman keçi 22 re's Hâsılat-ı senevîsi 176 kuruş tahmin Dölsüz keçi 27 re's Hâsılat-ı senevîsi 81 kuruş tahmin Dölsüz inek 2 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 522 kuruş 278 kuruş zuhurat 800 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 79 Numara 79: Koca Osman oğlu İbrahim (Emlâk ve arazisi olmayıp şunun bunun iânesiyle idare olduğu)		
Hane 80 Numara 80: Hacı oğlu Mustafa(Çiftçi)		
Öşrü 1 keyl hinta 12 kuruş 4 keyl şa'îr 24 kuruş 15 kıyye incir 7,5 kuruş 24 kıyye palamut 12,5 kuruş 15 kıyye zeytin yağı 37,5 kuruş Yekun 93,5 kuruş 01 kuruş ağnâm rusûmu 94,5 kuruş Sene 60 vergisi 114 kuruş	Mezru tarla 40 dönüm 360 kuruş sene 60 300 kuruş sene 61 660 kuruş İncir bahçesi 1 kıt'a Hâsılat-ı senevîsi 75 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 135 kuruş Palamut eşcarı 14 adet Hâsılat-ı senevîsi 125 kuruş sene 60 150 kuruş sene 61 275 kuruş	Zeytin eşcarı 20 adet Hâsılat-ı senevîsi 375 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Ağnâm rusûmu keçi 2 re's Hâsılat-ı senevîsi 16 kuruş tahmin Dölsüz inek 2 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 951 kuruş
Hane 81 Numara 81: Mısırlı zevcesi Hatice Hatun		
Öşrü 4 kıyye incir 2 kuruş 3 kıyye zeytin yağı 7,5 kuruş Yekun 9,5 kuruş Sene 60 vergisi 6 kuruş	İncir eşcarı 6 adet Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 25 kuruş sene 61 45 kuruş Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 75 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Yekun 95 kuruş	
Hane 82 Numara 82: Koca Osman zevcesi Ümmügülsüm		
Öşrü 4 kıyye incir 2 kuruş 10 kıyye palamut 5,5 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş Yekun 12,5 kuruş Sene 60 vergisi 5 kuruş	İncir eşcarı 7 adet Hâsılat-ı senevîsi 20 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 60 kuruş sene 61 115 kuruş	Zeytin eşcarı 3 adet Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61 Dölsüz inek 1 re's Yekun 125 kuruş

Çizelge C.1 (devam): Hızırşah Köyü Temettuat Defteri çevirisidir, Hicri 1261 (1845), (BOA, Fon Kodu: ML.VRD.TMT.d., Gömlek no: 2773.

Hane 83 Numara 83: Yakım İsmail zevcesi Ümmühani		
Öşrü 5 kıyye incir 2,5 kuruş 10 kıyye palamut 5,5 kuruş 2 kıyye zeytin yağı 5 kuruş Yekun 13 kuruş Sene 60 vergisi 10 kuruş	İncir eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 25 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 55 kuruş Palamut eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 40 kuruş sene 61 95 kuruş	Zeytin eşcarı 4 adet Hâsılat-ı senevîsi 50 kuruş sene 60 30 kuruş sene 30 80 kuruş Dölsüz inek 2 re's Öküz 2 re's Merkeb 1 re's Yekun 130 kuruş
Hane 84 Numara 84: Kazır kızı Ayşe Hatun		
Öşrü 8 kıyye incir 4 kuruş 6 kıyye zeytin yağı 15 kuruş 10 kıyye palamut 5,5 kuruş Yekun 24,5 kuruş Sene 60 vergisi 20 kuruş	İncir eşcarı 7 adet Hâsılat-ı senevîsi 40 kuruş sene 60 50 kuruş sene 61 90 kuruş Zeytin eşcarı 13 adet Hâsılat-ı senevîsi 150 kuruş sene 60 000 kuruş sene 61	Palamut eşcarı 5 adet Hâsılat-ı senevîsi 55 kuruş sene 60 30 kuruş sene 61 80 kuruş Yekun 245 kuruş
İmâm-ı Karye-i Batr Muhtâr-ı evvel der-karye-i Batr Muhtâr-ı sâni der-karye-i Batr		

Çizelge C.2: Reşadiye Müdafaa-ı Vatan Cemiyeti Belgeleri'nde Hızırşah Köyü'ndeki Hristiyanların listesi, Hicri 1336 (1917), (Çanlı ve Türkes'ten çevrilmiştir, 1999).

Hızırşah Karyesinde mutavattın ve mevcûd efrâd-ı Hristiyanıye

Manol oğlu Manol mahmudu Lefter	Kayaca oğlu Telte'nin kerimesi Visina
Manol oğlu Manol zevcesi Sivasti	Kayaca oğlu Telte'nin mahdumu İstimat
Manol oğlu Manol kerîmesi Vangelistre	Kayaca oğlu Telte'nin mahdumu Yorgi
Manol oğlu Manol mahdumu İstimat	Kayaca oğlu Telte'nin kerimesi Katarina
Manol oğlu Manol mahdumu Nikola	Pabuçcu Kostanti kerimesi berâ-yı ticaret Rodosda'dır
Manol oğlu Manol kerimesi Gatika	Pabuçcu Kostanti zevcesi İstimat
Kirli Mihal oğlu Kosta	Pabuçcu Kostanti kerimesi Sivasti
Kirli mihal kerimesi Afa	Pabuçcu Kostanti mahdumu İstae
Kirli Mihal mahdumu Mihal	Bardakçı Kostanti zevcesi Koriz
(Kızlanlı olup Ömer Bey'in hududumuzda su değirmeninde bulunmaktadır)	
Bardakçı Kostanti kerimesi Eleni	
(Kızlanlı olup Ömer Bey'in hududumuzda su değirmeninde bulunmaktadır)	
Demirci Manol oğlu Filibbi	Bardakçı Kostanti mahdumu Yani
(Kızlanlı olup Ömer Bey'in hududumuzda su değirmeninde bulunmaktadır)	
Demirci Manol zevcesi Kodina	Kayaca oğlu Niko'nun zevcesi Seropi
Demirci Manol mahdumu Yorgi	Mahdumu Yorgi bera-yı ticaret Sömbeki'ye gitmiştir.
Demirci Manol mahdumu Filimana	Kayaca oğlu Niko'nun mahdumu Manol
Demirci Manol kerimesi Marya	
Demirci Manol kerimesi Akzaca	Kayaca oğlu Yani'nin zevcesi Katherine
(Kızlanlı olup hududumuzda su değirmeninde bulunmaktadır)	
Demirci Manol kerimesi Zobi	Kayaca oğlu Yani'nin mahdumu
(Kızlanlı olup hududumuzda su değirmeninde bulunmaktadır)	
Demirci Manol kerimesi Aryani	Kayaca oğlu Yani'nin kerimesi
(Kızlanlı olup hududumuzda su değirmeninde bulunmaktadır)	
Karyemiz ahalisinden ve gerekse civar karyelerden olup karyemiz hududunda ticaretle iştiğâl eden el-yevm ber-hayat bulunan hristiyanların isimleri ber-mûceb-i emr ber-vech-i balâ bi't-tanzim takdim kılındı.	

Fî 11 Mart sene [1]336, Hızırşah muhtar-ı evveli Osman Ali

Ek D: Hızırşah Köyü Yerleşim Dokusu Şekil Listesi

Sayfa

Şekil D.1 : Hızırşah Köyü fotoğraf paftası.....	179
Şekil D.2 : Köyün eski İlköğretim okulu, günümüzdeki İpek Dokuma Atölyesi....	180
Şekil D.3 : İpek Dokuma Atölyesi bahçesinde çocuk parkı olarak kullanılan alan.	180
Şekil D.4 : Eski İlkokulun basketbol sahası, köyü toplanma alanı.....	180
Şekil D.5 : Batı Dere yolu.....	181
Şekil D.6 : Batı Dere yolu.....	181
Şekil D.7 : Doğu Dere yolu.	181
Şekil D.8 : Doğu Dere yolu.	181
Şekil D.9 : Doğu Dere yolu.	182
Şekil D.10 : Doğu Dere yolu.	182
Şekil D.11 : Doğu Dere yolu.	182
Şekil D.12 : Datça bağlantı yolundan köy içine giriş.	183
Şekil D.13 : Köy meydanına uzanan Doğu Hızırşah asfaltı.	183
Şekil D.14 : Köyün ana akslarından, Doğu Hızırşah asfaltı.	183
Şekil D.15 : Doğu Hızırşah yolundan görünüm.	184
Şekil D.16 : Köy meydanına çıkış.	184
Şekil D.17 : 101 yapı ve çevresi.	184
Şekil D.18 : Kuzey Hızırşah Asfaltı (Knidos- Palamutbükü yolundan bağlantı)....	185
Şekil D.19 : Kuzey Hızırşah asfaltından köy meydanına çıkış.	185
Şekil D.20 : Köy meydanından Knidos yoluna bağlantı.	185
Şekil D.21 : Köy meydandaki kahvehane.	186
Şekil D.22 : Köy Meydanı ve 90 Env. No'lu Yapı.....	186
Şekil D.23 : Köy Meydanındaki 103 Env. No'lu Yapı.....	186
Şekil D.24 : Çakıllı toprak sokak dokusu.	187
Şekil D.25 : Parke döşenen sokaklar.	187
Şekil D.26 : Asfaltlanan sokak örneği, 28 Env. No'lu yapı sokağı.	187
Şekil D.27 : 91 Env. No'lu yapının sokağına bakış.....	188
Şekil D.28 : 92 Env. No'lu yapı ve sokağı.	188
Şekil D.29 : 40 Env. No'lu yapının sokağı.	188
Şekil D.30 : 28a Env. No'lu yapının çevresi.	189
Şekil D.31 : 28 Env. No'lu yapı ve çevresi.	189
Şekil D.32 : 28a Env. No'lu yapının sokağı.	189
Şekil D.33 : 006 Env. No'lu yapının parke kaplı ve merdivenli sokağı.....	190
Şekil D.34 : 008 Env. No'lu yapının toprak yolu.	190
Şekil D.35 : 001 Env. No'lu yapının sokağı.....	190
Şekil D.36 : 001 Env. No'lu yapının sokağı.....	191
Şekil D.37 : 46 Env. No'lu yapının sokağı.....	191
Şekil D.38 : 56a Env. No'lu yapının parke kaplanan sokağı.....	191
Şekil D.39 : 56 Env. No'lu yapıya bakış.	192
Şekil D.40 : 37 Env. No'lu yapıya bakış.	192
Şekil D.41 : 33 Env. No'lu yapı ve sokağı.	192

Şekil D.42 : 57 ve 60 Env. No'lu yapılara bakış.	193
Şekil D.43 : Erhan Görgülü Sokak.	193
Şekil D.44 : 151 Env. No'lu yapı.	193
Şekil D.45 : 179 Env. No'lu yapının yer aldığı sokaklar.	194
Şekil D.46 : 154 Env. No'lu yapının sıkıştırılmış toprak yolu.	194
Şekil D.47 : 163 Env. No'lu yapının çıkmaz yolu.	194
Şekil D.48 : 184 Env. No'lu yapının sokağı.	195
Şekil D.49 : 185 Env. No'lu yapının sokağı.	195
Şekil D.50 : 189 Env. No'lu yapının sokağı.	195
Şekil D.51 : 195 Env. No'lu yapıya eklenen beşik çatı.	196
Şekil D.52 : 205a Env. No'lu yapının yer aldığı sokak.	196
Şekil D.53 : 251 Env. No'lu yapının sokağı.	196
Şekil D.54 : 212a ve 213 Env. No'lu yapının sokağı.	197
Şekil D.55 : 213 Env. No'lu yapının sokağı.	197
Şekil D.56 : 270 Env. No'lu yapının çevresindeki sokak.	197
Şekil D.57 : 112 Env. No'lu yapının sokağı.	198
Şekil D.58 : 112 Env. No'lu yapının çevresindeki sokaklar.	198
Şekil D.59 : 128 Env. No'lu yapının sokağı.	198
Şekil D.60 : 120 Env. No'lu yapının sokağı.	199
Şekil D.61 : 107 ve 105 Env. No'lu yapıların sokağı.	199
Şekil D.62 : 114 Env. No'lu yapının sokağı.	199
Şekil D.63 : 83 Env. No'lu yapının taş duvarlarla sınırlanan sokağı.	200
Şekil D.64 : Taş duvarlarla sınırlanan sokak örneği.	200
Şekil D.65 : 67 Env. No'lu yapının sokağı.	200
Şekil D.66 : 86 Env. No'lu yapının sokağı.	201
Şekil D.67 : 222 Env. No'lu yapının sokağı.	201
Şekil D.68 : 226 Env. No'lu yapının sokağı.	201
Şekil D.69 : 227 Env. No'lu yapının sokağı.	202
Şekil D.70 : 226 Env. No'lu yapının sokağı.	202
Şekil D.71 : 244 Env. No'lu yapının sokağı.	202

Şekil D.1 : Hızırşah Köyü fotoğraf paftası.

Şekil D.2 : Köyün eski İlköğretim okulu, günümüzdeki İpek Dokuma Atölyesi.

Şekil D.3 : İpek Dokuma Atölyesi bahçesinde çocuk parkı olarak kullanılan alan.

Şekil D.4 : Eski İlkokulun basketbol sahası, köyü toplanma alanı.

Şekil D.5 : Batı Dere yolu.

Şekil D.6 : Batı Dere yolu.

Şekil D.7 : Doğu Dere yolu.

Şekil D.8 : Doğu Dere yolu.

Şekil D.9 : Doğu Dere yolu.

Şekil D.10 : Doğu Dere yolu.

Şekil D.11 : Doğu Dere yolu.

Şekil D.12 : Datça bağlantı yolundan köy içine giriş.

Şekil D.13 : Köy meydanına uzanan Doğu Hızırşah asfaltı.

Şekil D.14 : Köyün ana akslarından, Doğu Hızırşah asfaltı.

Şekil D.15 : Doğu Hızırşah yolundan görünüm.

Şekil D.16 : Köy meydanına çıkış.

Şekil D.17 : 101 yapı ve çevresi.

Şekil D.18 : Kuzey Hızırşah Asfaltı (Knidos- Palamutbükü yolundan bağlantı).

Şekil D.19 : Kuzey Hızırşah asfaltından köy meydanına çıkış.

Şekil D.20 : Köy meydanından Knidos yoluna bağlantı.

Şekil D.21 : Köy meydandaki kahvehane.

Şekil D.22 : Köy Meydanı ve 90 Env. No'lu Yapı.

Şekil D.23 : Köy Meydanındaki 103 Env. No'lu Yapı.

Şekil D.24 : Çakıllı toprak sokak dokusu.

Şekil D.25 : Parke döşenen sokaklar.

Şekil D.26 : Asfaltlanan sokak örneği, 28 Env. No'lu yapı sokağı.

Şekil D.27 : 91 Env. No'lu yapının sokağına bakış.

Şekil D.28 : 92 Env. No'lu yapı ve sokağı.

Şekil D.29 : 40 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.30 : 28a Env. No'lu yapının çevresi.

Şekil D.31 : 28 Env. No'lu yapı ve çevresi.

Şekil D.32 : 28a Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.33 : 006 Env. No'lu yapının parke kaplı ve merdivenli sokağı.

Şekil D.34 : 008 Env. No'lu yapının toprak yolu.

Şekil D.35 : 001 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.36 : 001 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.37 : 46 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.38 : 56a Env. No'lu yapının parke kaplanan sokağı.

Şekil D.39 : 56 Env. No'lu yapıya bakış.

Şekil D.40 : 37 Env. No'lu yapıya bakış.

Şekil D.41 : 33 Env. No'lu yapı ve sokağı.

Şekil D.42 : 57 ve 60 Env. No'lu yapılara bakış.

Şekil D.43 : Erhan Görgülü Sokak.

Şekil D.44 : 151 Env. No'lu yapı.

Şekil D.45 : 179 Env. No'lu yapının yer aldığı sokaklar.

Şekil D.46 : 154 Env. No'lu yapının sıkıştırılmış toprak yolu.

Şekil D.47 : 163 Env. No'lu yapının çıkmaz yolu.

Şekil D.48 : 184 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.49 : 185 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.50 : 189 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.51 : 195 Env. No'lu yapıya eklenen beşik çatı.

Şekil D.52 : 205a Env. No'lu yapının yer aldığı sokak.

Şekil D.53 : 251 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.54 : 212a ve 213 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.55 : 213 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.56 : 270 Env. No'lu yapının çevresindeki sokak.

Şekil D.57 : 112 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.58 : 112 Env. No'lu yapının çevresindeki sokaklar.

Şekil D.59 : 128 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.60 : 120 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.61 : 107 ve 105 Env. No'lu yapıların sokağı.

Şekil D.62 : 114 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.63 : 83 Env. No'lu yapının taş duvarlarla sınırlanan sokağı.

Şekil D.64 : Taş duvarlarla sınırlanan sokak örneği.

Şekil D.65 : 67 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.66 : 86 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.67 : 222 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.68 : 226 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.69 : 227 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.70 : 226 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil D.71 : 244 Env. No'lu yapının sokağı.

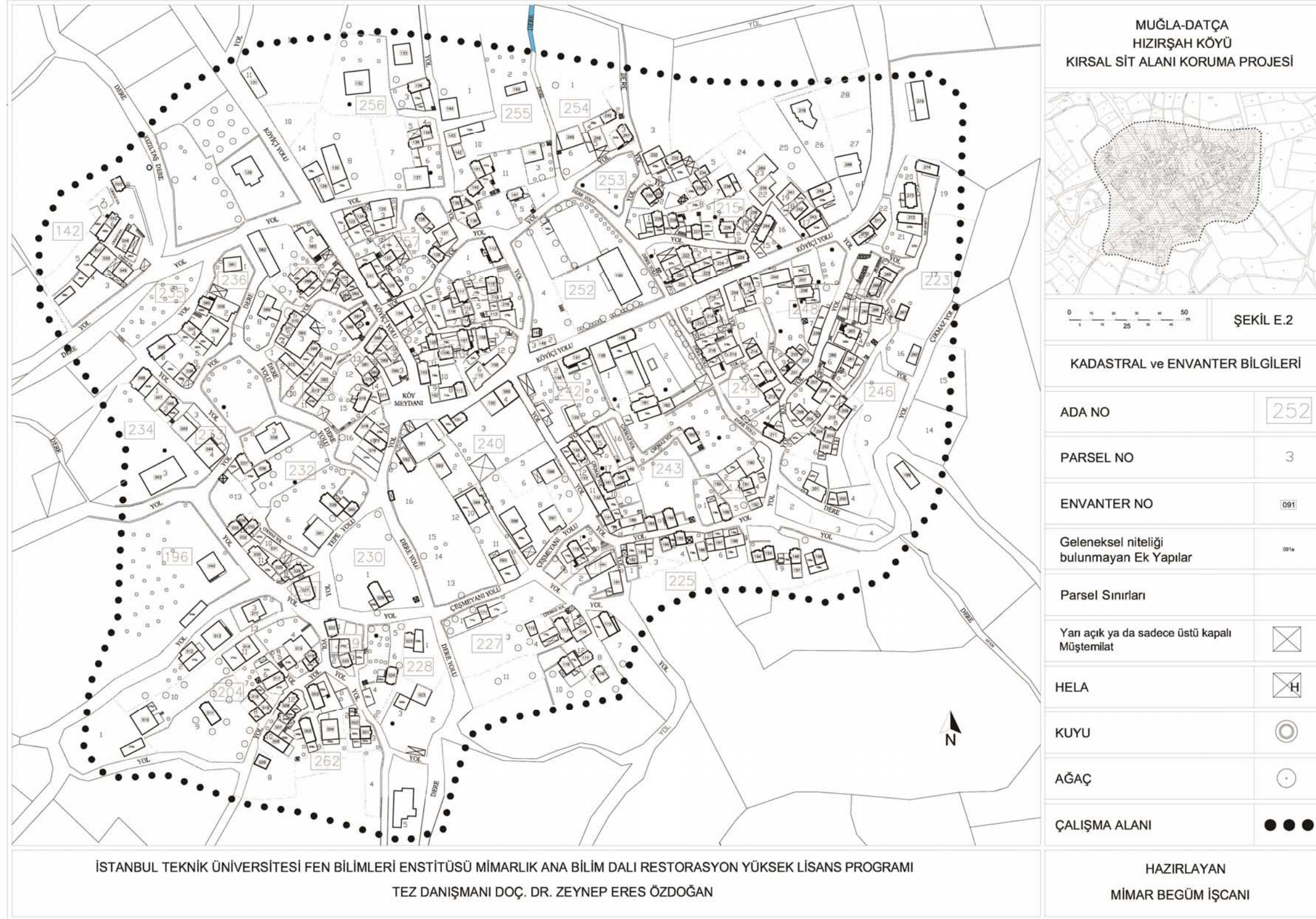
Ek E : Hızırşah Köyü Yerleşim Alanı Analizleri Şekil Listesi

	<u>Sayfa</u>
Şekil E.1 : Yerleşme Dokusu Analizi.....	205
Şekil E.2 : Kadastral ve Envanter Bilgileri.....	206
Şekil E.3 : Yapılı ve Açık Alan Analizi.	207
Şekil E.4 : Çevresel Durum Analizi.	208
Şekil E.5 : İşlev Analizi.	209
Şekil E.6 : Kat Adedi Analizi.....	210
Şekil E.7 : Yapım Sistemi Analizi.....	211
Şekil E.8 : Kullanım Durumu Analizi.	212
Şekil E.9 : Sağlamlık Durumu Analizi.	213
Şekil E.10 : Tarihsel Değerlilik Analizi.	214
Şekil E.11 : Korunmuşluk Durumu Analizi.....	215
Şekil E.12 : Yapım Dönemi Analizi.....	216
Şekil E.13 : Yasal Durum Analizi.	217
Şekil E.14 : Ulaşım Durumu Analizi.....	218

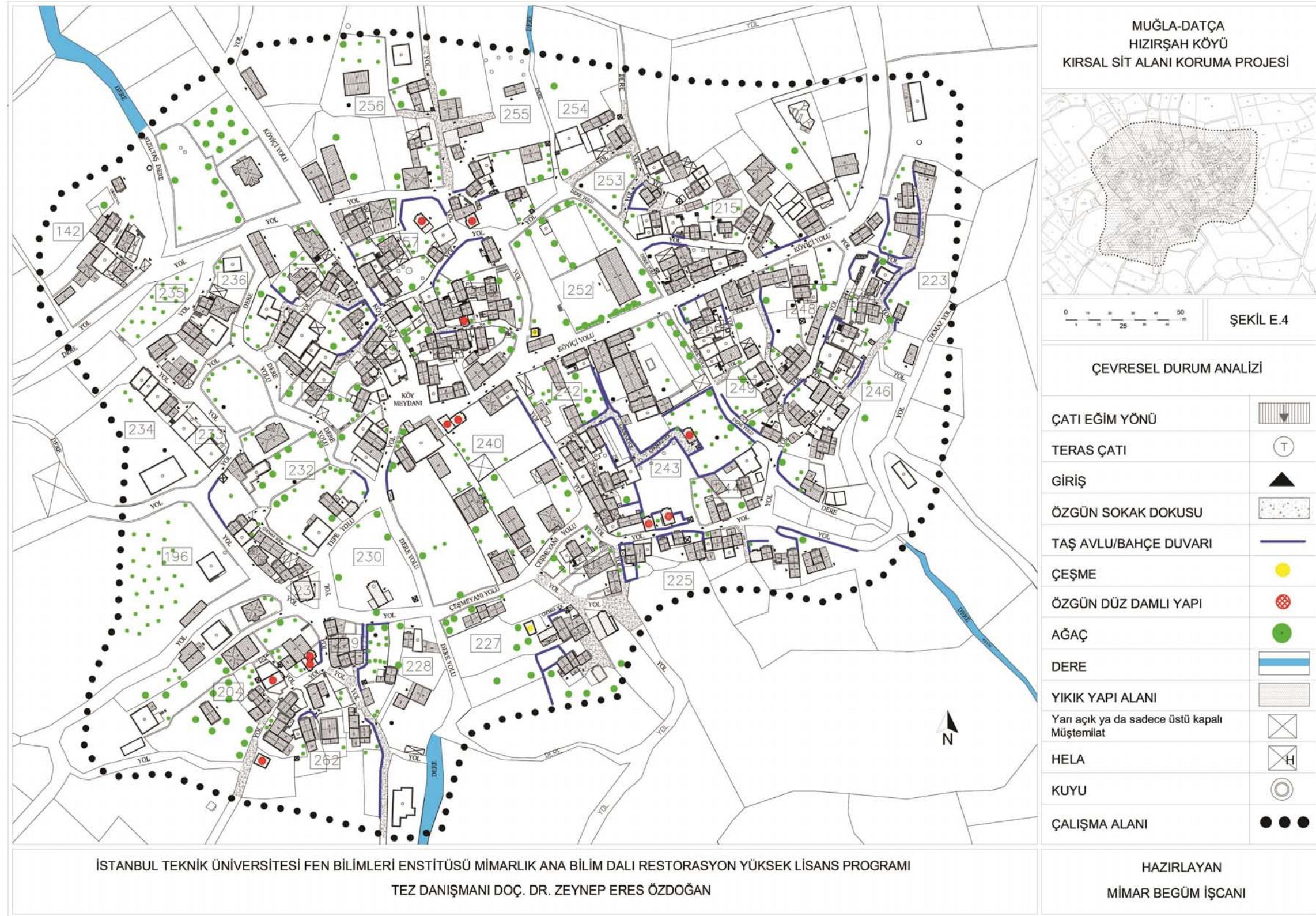
Şekil E.1 : Yerleşme Dokusu Analizi.

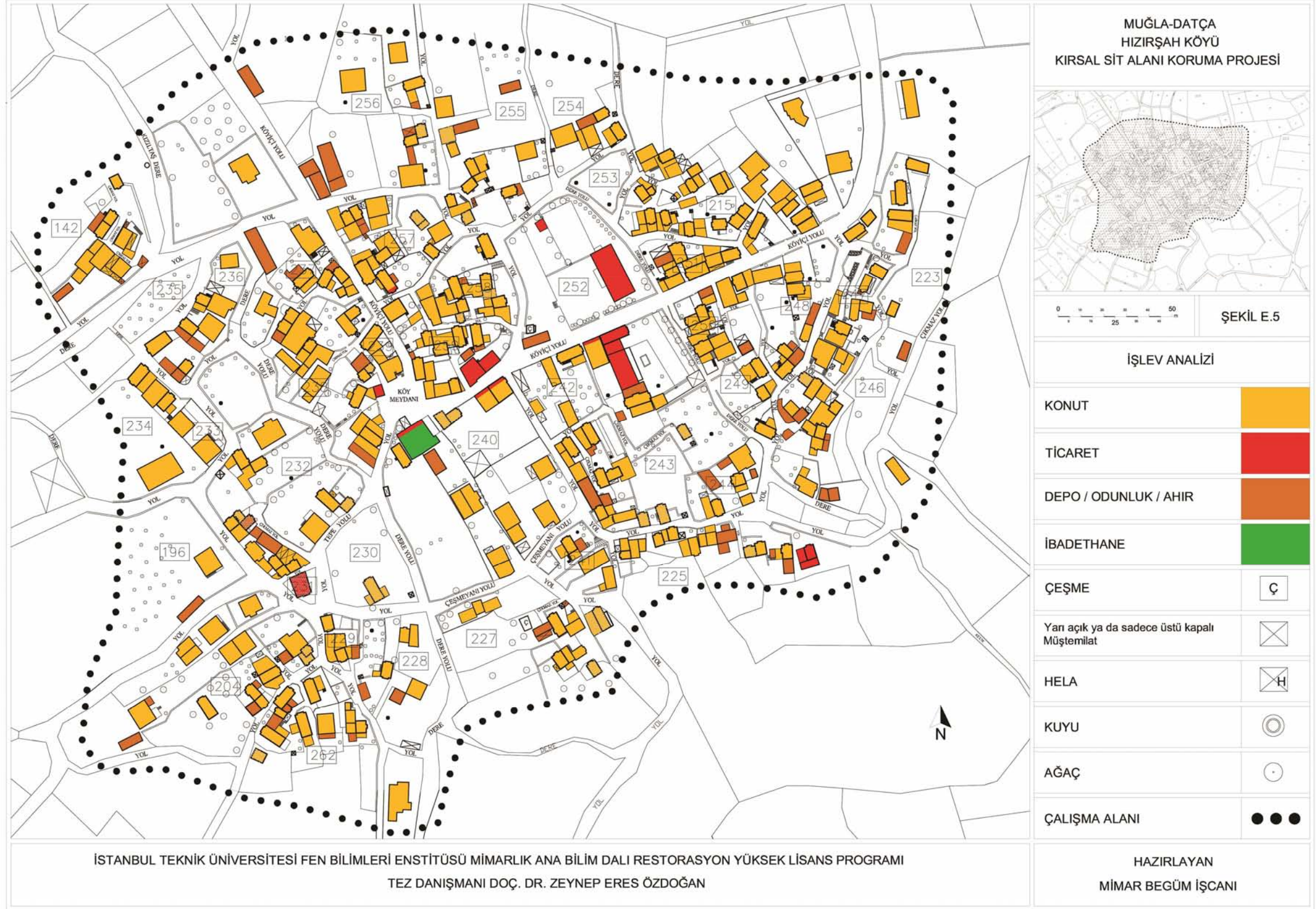
Şekil E.2 : Kadastral ve Envanter Bilgileri.

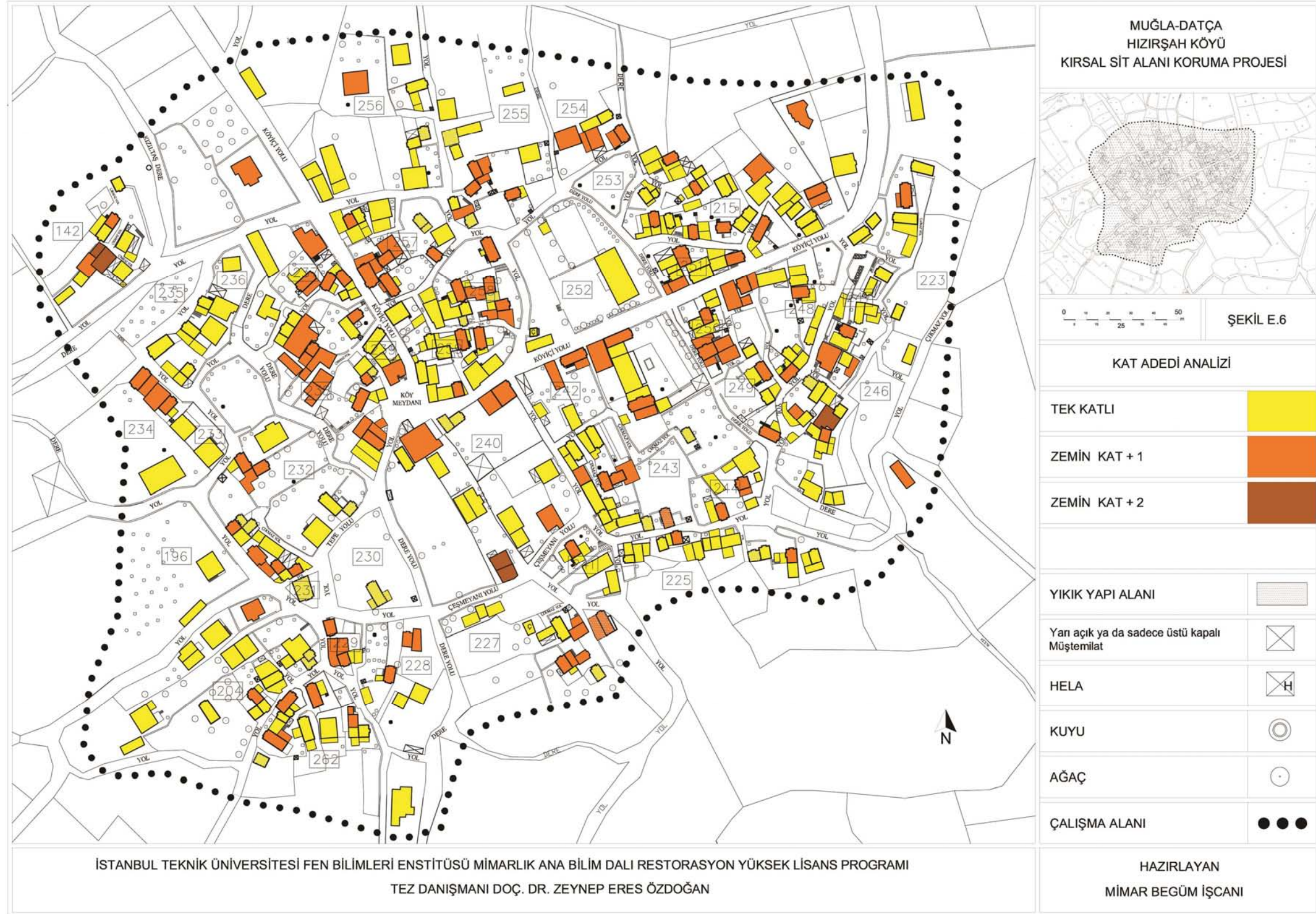
Şekil E.3 : Yapılı ve Açık Alan Analizi.

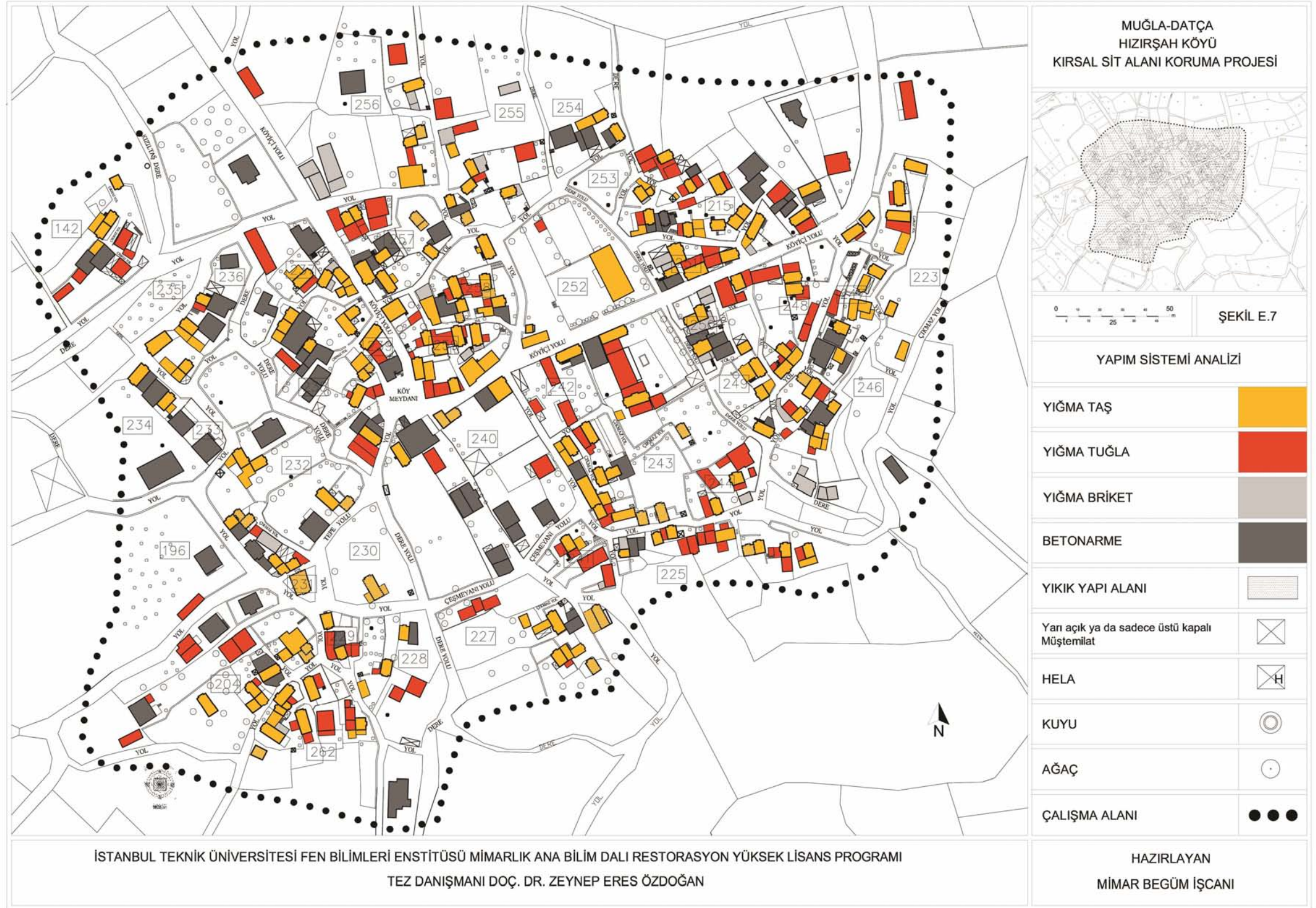
Şekil E.4 : Çevresel Durum Analizi.

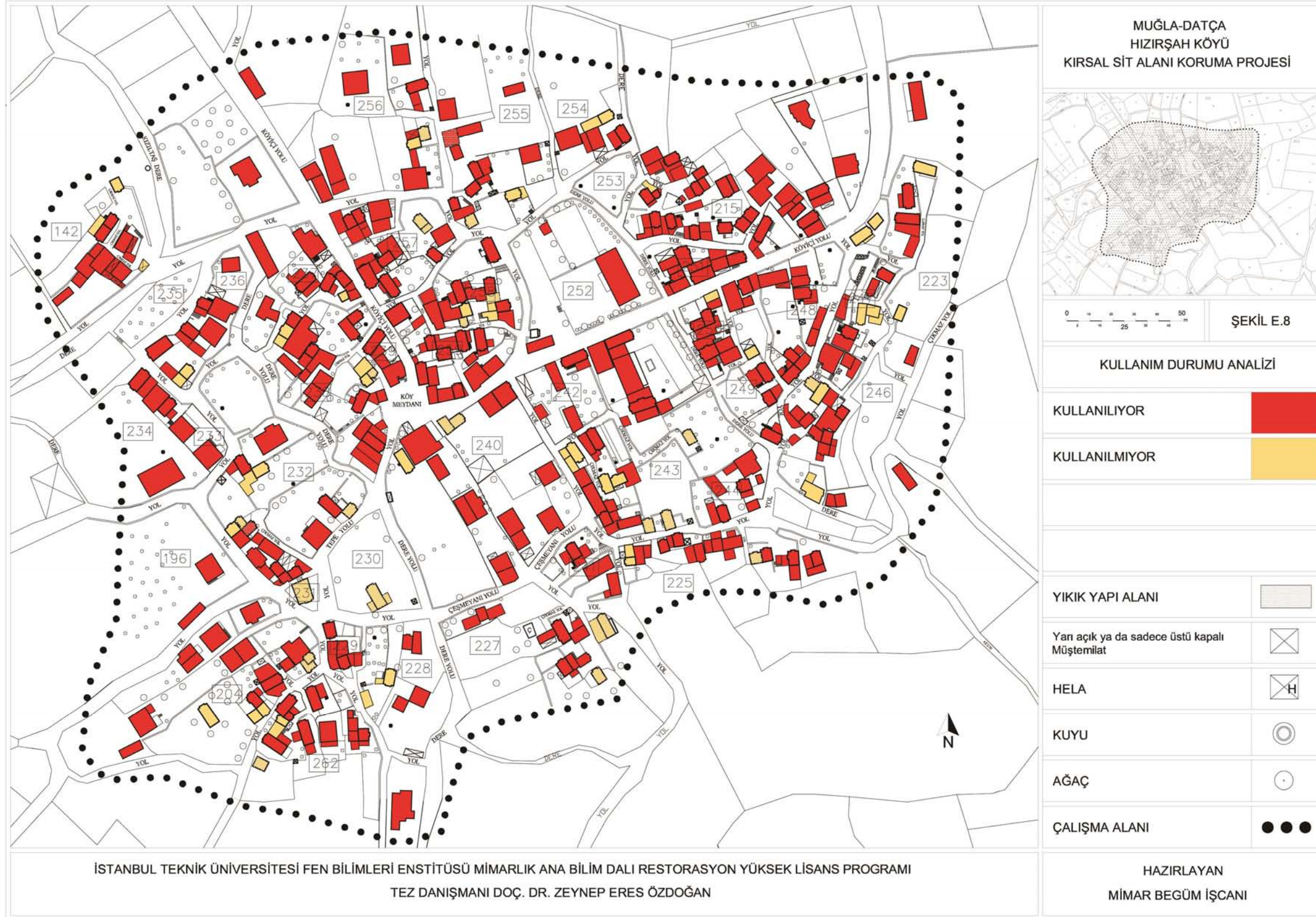
Şekil E.5 : İşlev Analizi.

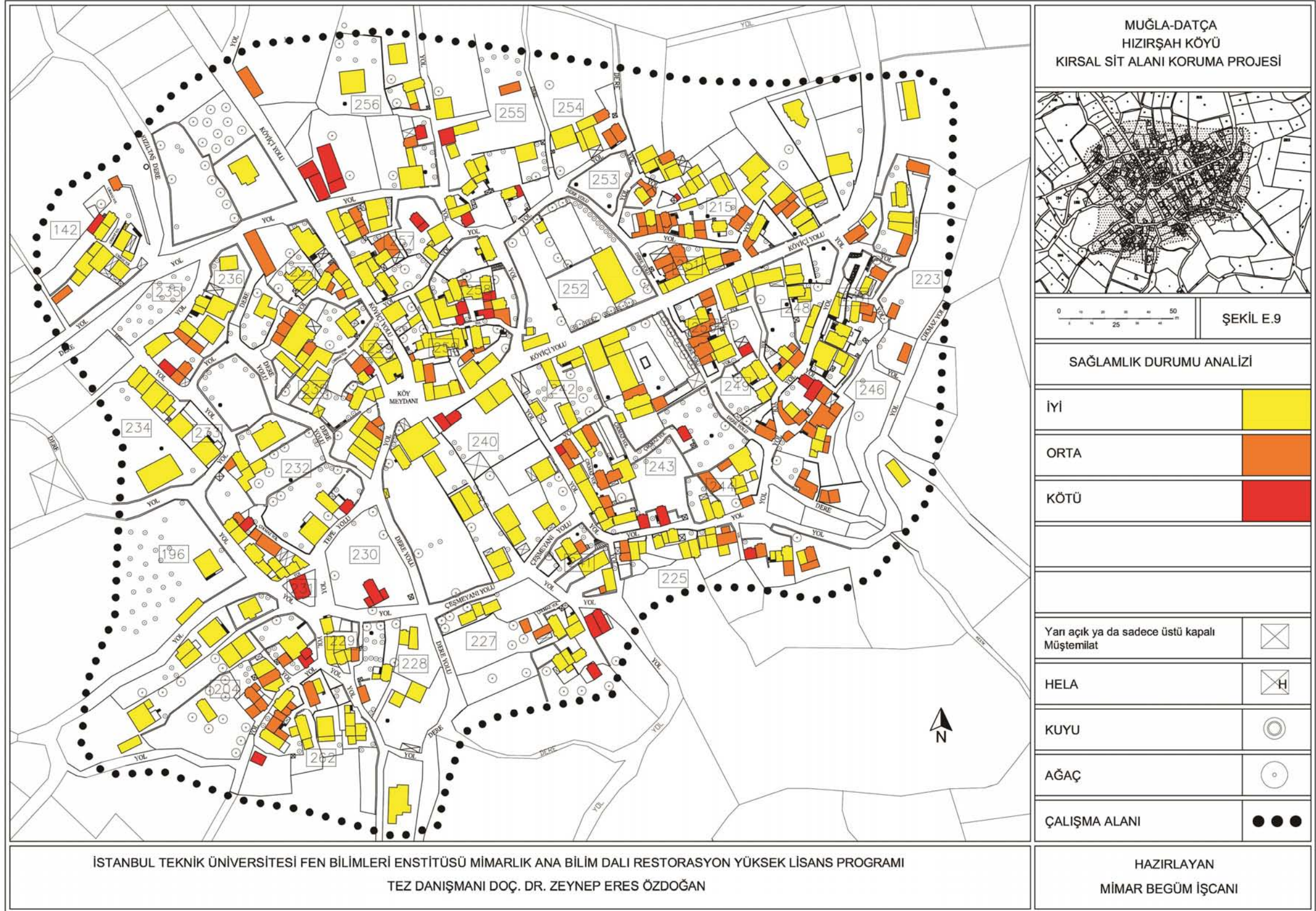
Şekil E.6 : Kat Adedi Analizi

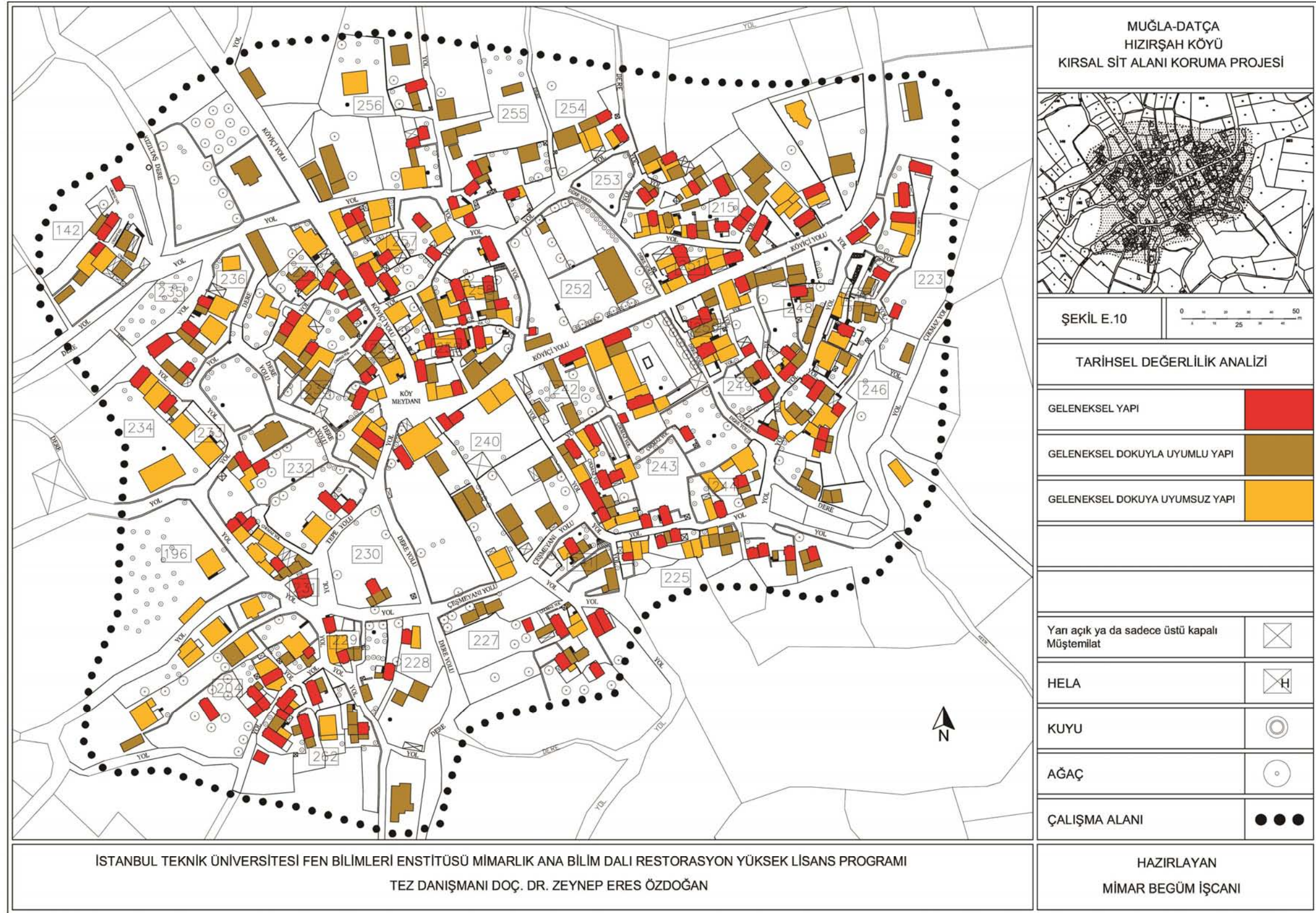
Şekil E.7 : Yapım Sistemi Analizi.

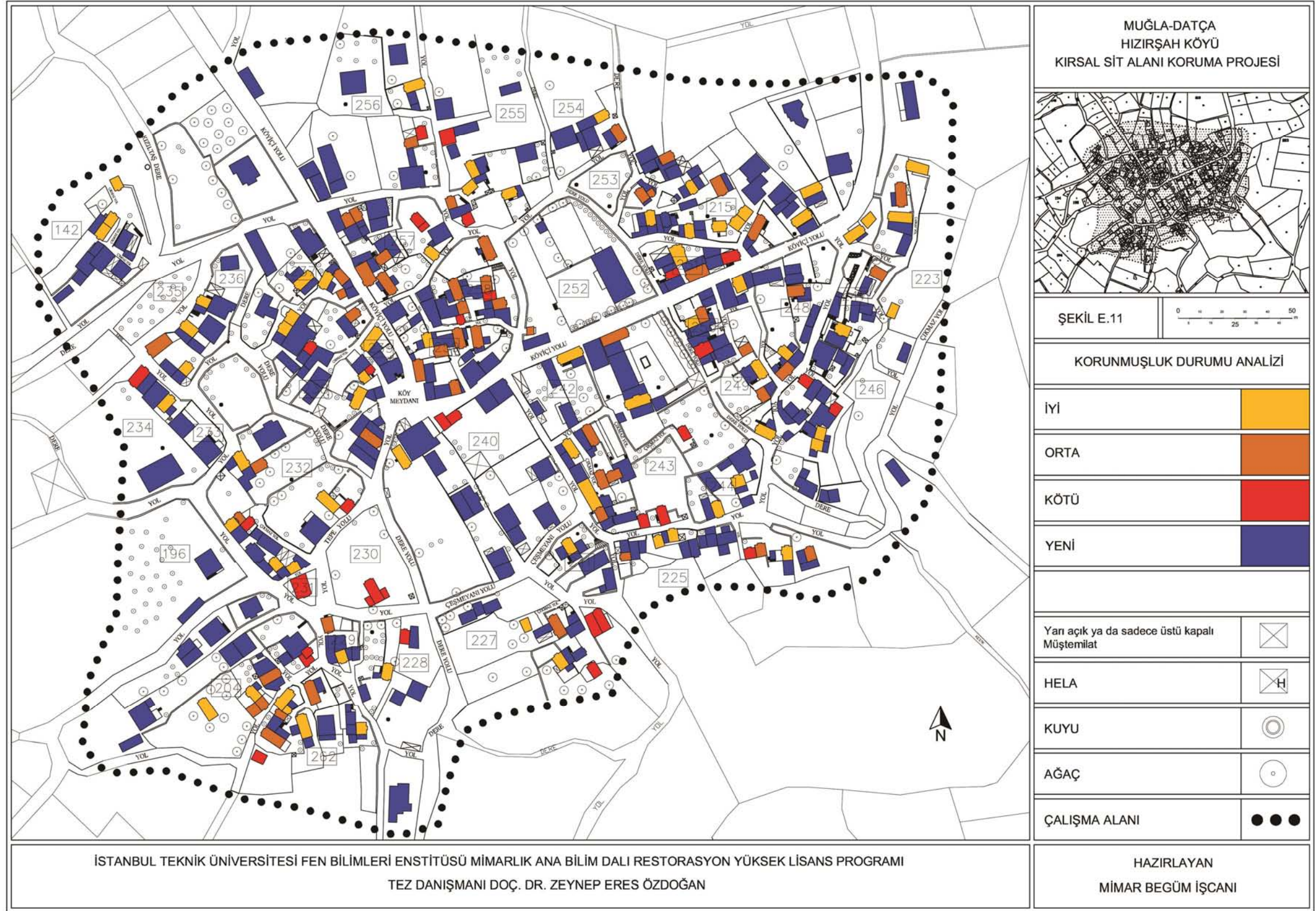
Şekil E.8 : Kullanım Durumu Analizi.

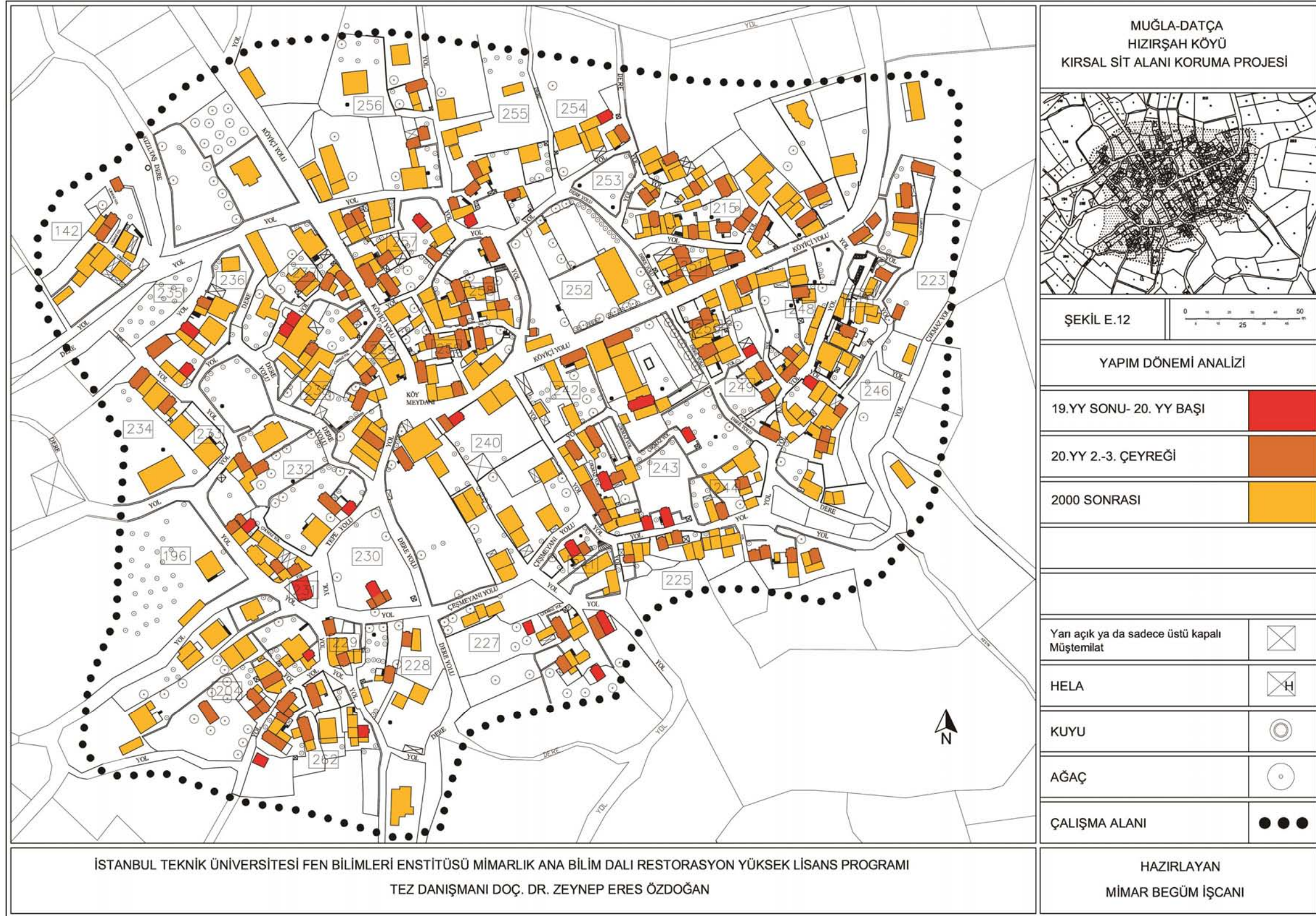
Şekil E.9 : Sağlık Durumu Analizi.

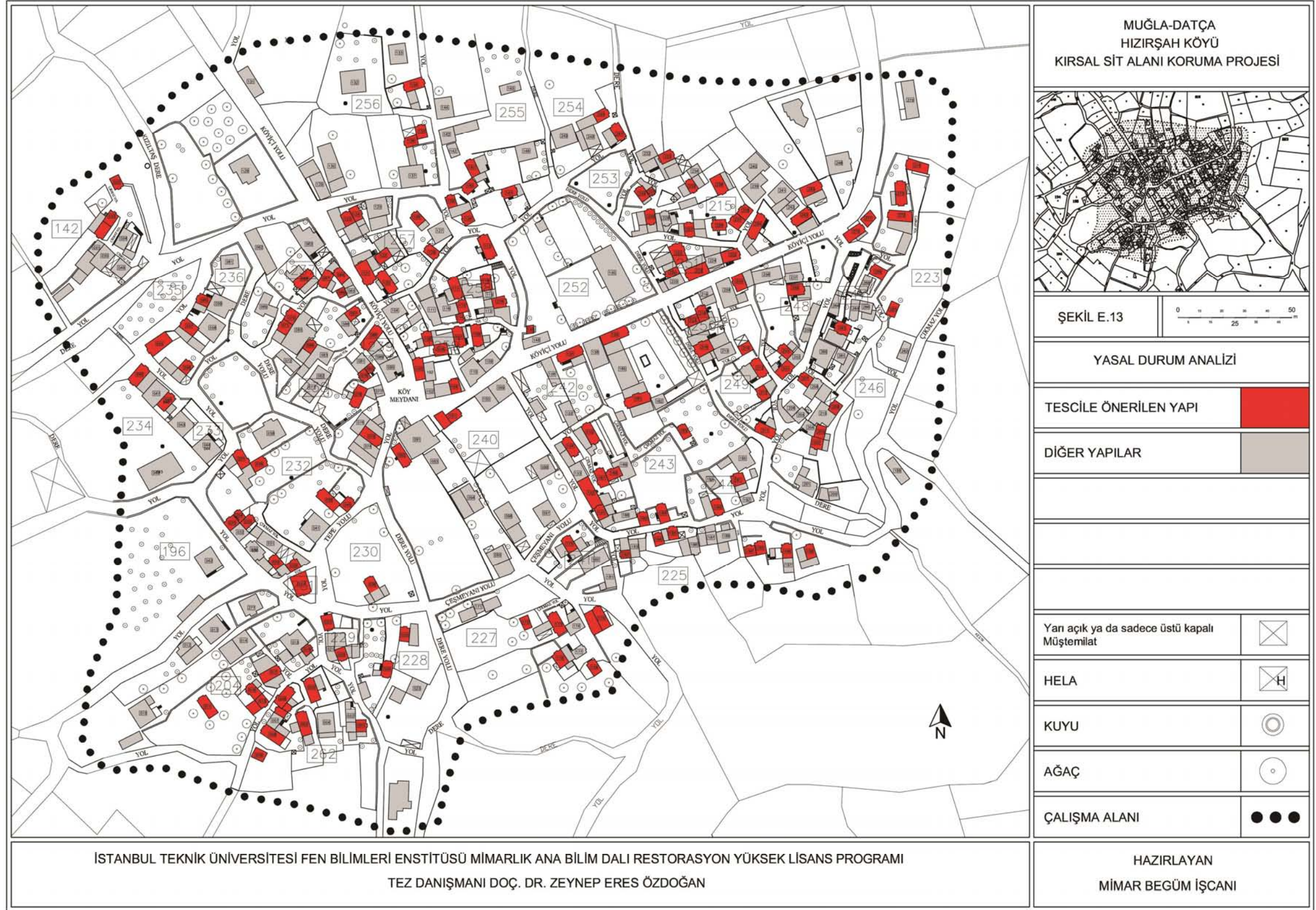
Şekil E.10 : Tarihsel Değerlilik Analizi.

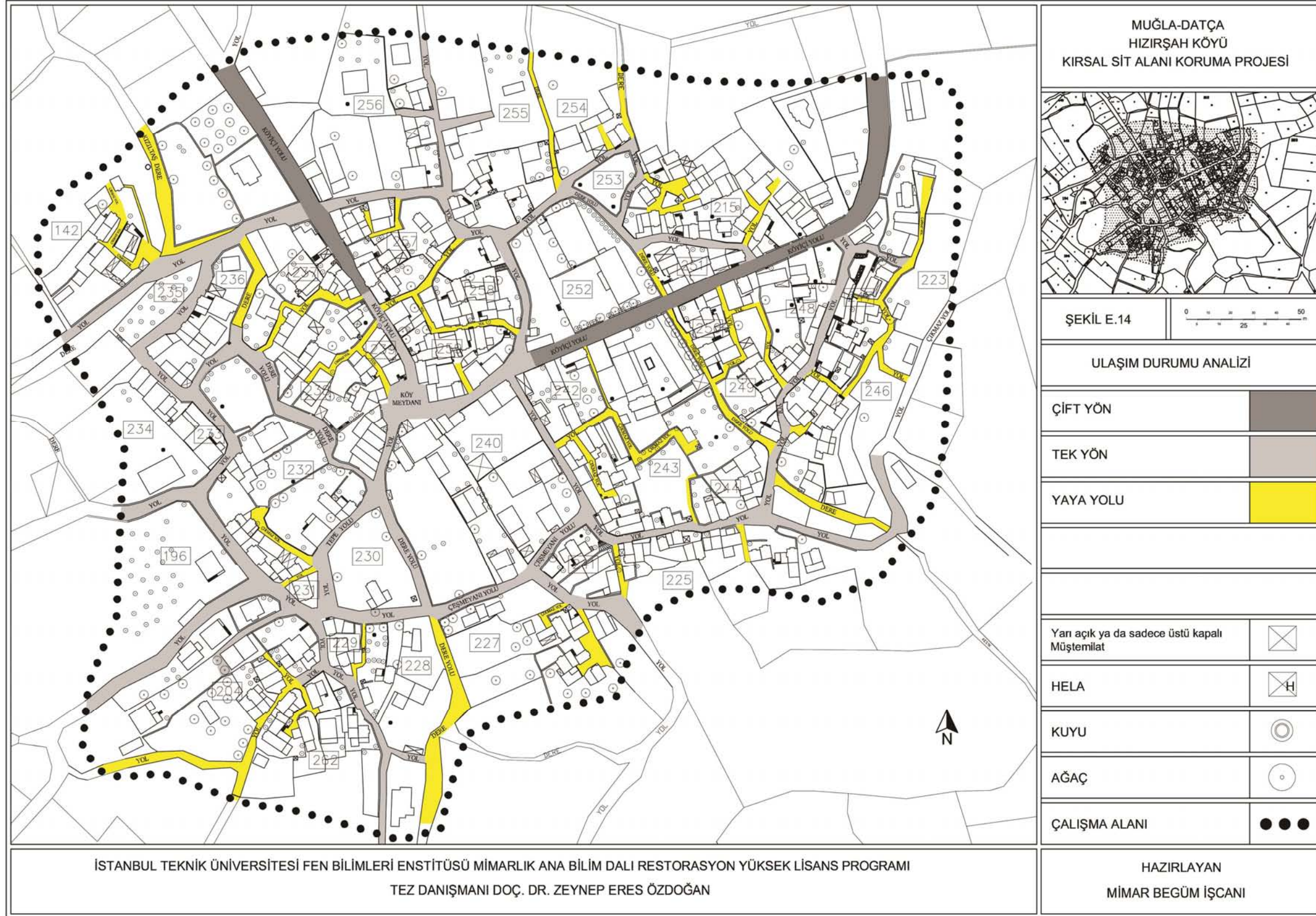
Şekil E.11 : Korunmuşluk Durumu Analizi.

Şekil E.12 : Yapım Dönemi Analizi.

Şekil E.13 : Yasal Durum Analizi.

Şekil E.14 : Ulaşım Durumu Analizi.

Ek F: Hızırşah Köyü'ndeki Geleneksel Konut Örnekleri Şekil Listesi

Sayfa

Şekil F.1 : İki katlı geleneksel konut örneği, 140 ve 141 Env. No'lu yapılar.	221
Şekil F.2 : Dış merdivenli geleneksel konut, 226 Env. No'lu yapı.	221
Şekil F.3 : 147 Env. No'lu yapı.	221
Şekil F.4 : 127 ve 128 Env. No'lu yapılar.	222
Şekil F.5 : İki katlı geleneksel konut örneği, 107 ve 108 Env. No'lu yapılar.	222
Şekil F.6 : Tek katlı geleneksel konut, 154 Env. No'lu yapı.	222
Şekil F.7 : 167 ve 168 Env. No'lu yapılar.	223
Şekil F.8 : Dış avlulu geleneksel konut, 151 Env. No'lu yapı.	223
Şekil F.9 : 179 Env. No'lu yapı.	223
Şekil F.10 : Eğime outran geleneksel konut, 164 Env. No'lu yapı.	224
Şekil F.11 : Tek ve iki katlı konut örnekleri, 184 ve 185 Env. No'lu yapılar.	224
Şekil F.12 : 189 Env. No'lu yapı.	224
Şekil F.13 : 191 ve 191a Env. No'lu yapılar.	225
Şekil F.14 : 182 Env. No'lu yapı ve bahçesi.	225
Şekil F.15 : İki katlı geleneksel konut örneği, 161 Env. No'lu yapı.	225
Şekil F.16 : 213 Env. No'lu yapı.	226
Şekil F.17 : 159 Env. No'lu yapı.	226
Şekil F.18 : 211 Env. No'lu yapı.	226
Şekil F.19 : Yıkılan bir yapı ve yeni eki, 39 ve 40 Env. No'lu yapılar.	227
Şekil F.20 : 121 ve 120 Env. No'lu yapılar.	227
Şekil F.21 : Geleneksel bir yapının dış avlusunun kapalı bir mekana dönüştürülmesi, 37 ve 37a Env. No'lu yapılar.	227
Şekil F.22 : Tek katlı ve iki katlı kümelenmiş yapılar, 33 ve 34 Env. No'lu yapılar.	228
Şekil F.23 : Geleneksel tek katlı bir yapı, 36 Env. No'lu yapı.	228
Şekil F.24 : 20 ve 21 Env. No'lu yapılar.	228
Şekil F.25 : Tek katlı geleneksel bir yapı, 001 Env. No'lu yapı.	229
Şekil F.26 : 173 Env. No'lu yapı.	229
Şekil F.27 : Eğime oturan bodrum katlı yapı örneği, 178 ve 178a Env. No'lu yapılar.	229
Şekil F.28 : Tek katlı dış avlulu bir yapı, 57 Env. No'lu yapı.	230
Şekil F.29 : 60 Env. No'lu yapı.	230
Şekil F.30 : 52 Env. No'lu yapı.	230

Şekil F.1 : İki katlı geleneksel konut örneği, 140 ve 141 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.2 : Dış merdivenli geleneksel konut, 226 Env. No'lu yapı.

Şekil F.3 : 147 Env. No'lu yapı.

Şekil F.4 : 127 ve 128 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.5 : İki katlı geleneksel konut örneği, 107 ve 108 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.6 : Tek katlı geleneksel konut, 154 Env. No'lu yapı.

Şekil F.7 : 167 ve 168 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.8 : Dış avlulu geleneksel konut, 151 Env. No'lu yapı.

Şekil F.9 : 179 Env. No'lu yapı.

Şekil F.10 : Eğime outran geleneksel konut, 164 Env. No'lu yapı.

Şekil F.11 : Tek ve iki katlı konut örnekleri, 184 ve 185 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.12 : 189 Env. No'lu yapı.

Şekil F.13 : 191 ve 191a Env. No'lu yapılar.

Şekil F.14 : 182 Env. No'lu yapı ve bahçesi.

Şekil F.15 : İki katlı geleneksel konut örneği, 161 Env. No'lu yapı.

Şekil F.16 : 213 Env. No'lu yapı.

Şekil F.17 : 159 Env. No'lu yapı.

Şekil F.18 : 211 Env. No'lu yapı.

Şekil F.19 : Yıkılan bir yapı ve yeni eki, 39 ve 40 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.20 : 121 ve 120 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.21 : Geleneksel bir yapının dış avlusunun kapalı bir mekana dönüştürülmesi, 37 ve 37a Env. No'lu yapılar.

Şekil F.22 : Tek katlı ve iki katlı kümelenmiş yapılar, 33 ve 34 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.23 : Geleneksel tek katlı bir yapı, 36 Env. No'lu yapı.

Şekil F.24 : 20 ve 21 Env. No'lu yapılar.

Şekil F.25 : Tek katlı geleneksel bir yapı, 001 Env. No'lu yapı.

Şekil F.26 : 173 Env. No'lu yapı.

Şekil F.27 : Eğime oturan bodrum katlı yapı örneği, 178 ve 178a Env. No'lu yapılar.

Şekil F.28 : Tek katlı dış avlulu bir yapı, 57 Env. No'lu yapı.

Şekil F.29 : 60 Env. No'lu yapı.

Şekil F.30 : 52 Env. No'lu yapı.

Ek G: Hızırşah Köyü'nde Belgelenen Yapılar

Sayfa

Şekil G.1 : 163 Env. No'lu Konutun Rölövesi.....	237
Şekil G.2 : 163 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	238
Şekil G.3 : Düz damlı 163 Envanter No'lu yapı.	239
Şekil G.4 : Kuzeybatı cephesi.	239
Şekil G.5 : Doğu cephesi.	239
Şekil G.6 : Moloz taş doldurulan pencereler ve baca duvarlarında hasar.	240
Şekil G.7 : Çıkma sokaktan yapıya ulaşım.	240
Şekil G.8 : Giriş cephesi.	240
Şekil G.9 : Ocak ve kapatılan pencereler.	241
Şekil G.10 : Girişin bulunduğu kısa cephe.	241
Şekil G.11 : Uzun kenarda kapatılan pencere.	241
Şekil G.12 : Düz damı taşıyan ahşap kirişler.	242
Şekil G.13 : Baca-dam birleşimi.	242
Şekil G.14 : Konsol taşlar üzerinde taşınan baca duvarları.	242
Şekil G.15 : 165 Env. No'lu yapının rölövesi.	243
Şekil G.16 : 165 Env. No'lu yapının restitüsyonu.	244
Şekil G.17 : 165 Env. No'lu yapının Kuzeybatı cephesi.....	245
Şekil G.18 : Yapının yıkılan dış avlu duvarları.	245
Şekil G.19 : Doğusunda bodrum katlı yapı.	245
Şekil G.20 : Yol cephesi.	246
Şekil G.21 : Dış avlu cephesi.	246
Şekil G.22 : Taş söveli ve ahşap lentolu pencereler.	246
Şekil G.23 : Düz damı yıkılan yapının beden duvarları.	247
Şekil G.24 : Moloz dolu oda içi.....	247
Şekil G.25 : İç mekanda sıvasız duvarlar.	247
Şekil G.26 : Taş sövenin iç ve dış görünüşü.	248
Şekil G.27 : Taş söve.....	248
Şekil G.28 : 250 Env. No'lu yapının krokisi.	249
Şekil G.29 : 250 Env. No'lu yapı ve çevresi.	251
Şekil G.30 : Kuzeydoğu cephesi ve bahçedeki tuvalet.....	251
Şekil G.31 : Sonradan eklenen sundurma çatı.....	251
Şekil G.32 : Giriş cephesi.....	252
Şekil G.33 : Yaşama alanı.	252
Şekil G.34 : Odayı çevreleyen ahşap raf detayı.	252
Şekil G.35 : Kapının ahşap detayı.	253
Şekil G.36 : Özgün toprak dam katmanları.	253
Şekil G.37 : Ahşap düver ve safran.	253
Şekil G.38 : 19 Env. No'lu Konutun Rölövesi.....	255
Şekil G.39 : 19 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	256
Şekil G.40 : 19 Env. No'lu yapının Kuzeydoğu cephesi.....	257

Şekil G.41 : Güneydoğu cephesi.	257
Şekil G.42 : Dış avlu.....	257
Şekil G.43 : Dış avluyu örten sundurma çatı.	258
Şekil G.44 : Giriş cephesi.	258
Şekil G.45 : Ocağın bulunduğu kısa kenar.	259
Şekil G.46 : Giriş kapısının bulunduğu kısa cephe.	259
Şekil G.47 : Gusülhane ve ambarın bulunduğu kısa kenar.....	260
Şekil G.48 : Zemin ahşap kaplaması.	260
Şekil G.49 : Dış avlu- oda kot farkı.	260
Şekil G.50 : 16 Env. No'lu Konutun Rölövesi.	261
Şekil G.51 : 16 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	262
Şekil G.52 : 16 Env.No'lu yapının Kuzeydoğu cephesi.....	263"
Şekil G.53 : Eğimli araziye oturan yapının güneydoğu cephesi.....	263
Şekil G.54 : B odasının dış cephesi.	263
Şekil G.55 : A odasının girişi.	264
Şekil G.56 : B odası.	264
Şekil G.57 : Sıvalı duvarlar.	264
Şekil G.58 : Yok olan düz dam katmanları.	265
Şekil G.59 : Kiriş saplama boşlukları ve ocak (B odası).....	265
Şekil G.60 : A odasının içinde incir ağacı.	265
Şekil G.61 : Ahşap pencere ve bahçe kapısı.....	266
Şekil G.62 : Pencere ahşap lentoları.	266
Şekil G.63 : A odasının ocağı.	266
Şekil G.64 : B odasındaki ocağın bacası.	267
Şekil G.65 : Yıkılan dam katmanlarının görünüşü.	267
Şekil G.66 : Pencere ahşap lentosu.....	268
Şekil G.67 : 101 Env. No'lu Konutun Rölövesi.	269
Şekil G.68 : 101 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	270
Şekil G.69 : Köyiçi yoluna bitişik yapı 101 Env. No'lu yapı.....	271
Şekil G.70 : Yıkılan kuzeybatı cephesi ve konsol taşınan baca duvarları.	271
Şekil G.71 : A odasının baca detayı.	271
Şekil G.72 : Kuzeydoğu cephesi.....	272
Şekil G.73 : Güneydoğu cephesi 2001 fotoğrafı (Başoğlu, 2001,s.95).	272
Şekil G.74 : Yıkılan güneydoğu cephesi.	272
Şekil G.75 : Kuzeybatı cephesi.....	273
Şekil G.76 : Zamanla yükselen yol kotu.....	273
Şekil G.77 : Güneybatı cephesi.	273
Şekil G.78 : Ocağın bulunduğu kısa kenar (A odası).	274
Şekil G.79 : A odasında yıkılan gusülhane ve yüklüğün izi.....	274
Şekil G.80 : C odasındaki ocak.	274
Şekil G.81 : C odasının girişi.....	275
Şekil G.82 : A odasının söveli giriş kapısı.	275
Şekil G.83 : Özgün ahşap kepenk ve parmaklık detayları.....	276
Şekil G.84 : Taş söveli demir parmaklıklı pencere (A odası).	276
Şekil G.85 : 26 Env. No'lu Konutun Rölövesi.	277
Şekil G.85 (devam) : 26 Env. No'lu Konutun Rölövesi.	278
Şekil G.86 : 26 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	279
Şekil G.86 (devam) : 26 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	280
Şekil G.87 : 26 Env. No'lu yapının Kuzeybatı cephesi.....	281
Şekil G.88 : Kuzeydoğu cephesi.....	281

Şekil G.89 : Güneybatı cephesi.	281
Şekil G.90 : Kuzeydoğu cephesi ve iç mekandan çıkan incir ağacı.	282
Şekil G.91 : Kuzeydoğu cephesinin 2016’da yıkılan bölümü.	282
Şekil G.92 : Kuzey dış avlu duvarları.	282
Şekil G.93 : Yıkılan bacalı cephe.	283
Şekil G.94 : Güneydoğu cephesi.	283
Şekil G.95 : Yoldan görünümü.	283
Şekil G.96 : Odanın girişi.	284
Şekil G.97 : Döşeme giriş yuvaları.	284
Şekil G.98 : Zemin kotundan yükseltilen yapı.	284
Şekil G.99 : Odanın girişi.	285
Şekil G.100 : Odanın giriş kapısının söve detayı.	285
Şekil G.101 : Yatay tuğla istifli taş örgü.	285
Şekil G.102 : Giriş kapısının iç ve dış görünümü.	286
Şekil G.103 : Altında Yunanca yazıt bulunan mermer lento.	286
Şekil G.104 : Altında Yunanca yazıt bulunan mermer lento.	286
Şekil G.105 : Dış avlu.	287
Şekil G.106 : Pencere söveleri.	287
Şekil G.107 : Baca duvarı.	287
Şekil G.108 : 114 ve 115 Env. No’lu Konutların Rölövesi.	289
Şekil G.109 : 114 ve 115 Env. No’lu Konutların Restitüsyonu.	290
Şekil G.110 : 114 ve 115 Env. No’lu yapıların sokağı.	291
Şekil G.111 : Doğu avlu ve yapı girişleri.	291
Şekil G.112 : Kuzeydoğu cephesi.	291
Şekil G.113 : Sokak cephesi.	292
Şekil G.114 : Batı avlu duvarları.	292
Şekil G.115 : Batı avlu.	292
Şekil G.116 : A odasının girişi ve doğu avlu.	293
Şekil G.117 : A odasının yıkılan sundurma çatısı.	293
Şekil G.118 : B odasının girişi.	293
Şekil G.119 : B odasına bakış.	294
Şekil G.120 : Kuzeydoğu cephesi.	294
Şekil G.121 : B odasının Kuzeybatı cephesi.	294
Şekil G.122 : A odasının ocağı.	295
Şekil G.123 : A odasının giriş kapısı.	295
Şekil G.124 : A odası niş.	295
Şekil G.125 : B odası pencere detayı.	296
Şekil G.126 : Ahşap lentoyla geçilen giriş kapısı.	296
Şekil G.127 : Özgün toprak dam katmanları.	296
Şekil G.128 : 164 Env. No’lu Konutun Rölövesi.	297
Şekil G.129 : 164 Env. No’lu Konutun Restitüsyonu.	298
Şekil G.130 : 164 Env. No’lu yapı ve batıda ortak kullanılan avlu.	299
Şekil G.131 : Bodrum kat seviyesinde konsol taşınan baca duvarları.	299
Şekil G.132 : Özgün toprak dam parapet duvarları.	299
Şekil G.133 : Yıkılan hela.	300
Şekil G.134 : Yıkılan cephe.	300
Şekil G.135 : Yapının zemin kat girişi.	300
Şekil G.136 : Zemin kat.	301
Şekil G.137 : İçeride çıkan ağaç.	301
Şekil G.138 : Özgün pencere ve dolap nişi.	301

Şekil G.139 : Özgün baca ve toprak dam hizası.....	302
Şekil G.140 : Zemin katta yer alan ocak.	302
Şekil G.141 : Yok olan döşeme kirişlerinin yuvaları.	302
Şekil G.142 : Ahşap lento ve boşaltma kemeri.	303
Şekil G.143 : Yapının köşesinde yunanca yazıların bulunduğu devşirme taş.....	303
Şekil G.144 : Özgün ahşap parmaklıklar.	304
Şekil G.145 : Özgün çörten ve pencere doğraması.	304
Şekil G.146 : Kemerli giriş kapısının iç ve dış görünümü.	305
Şekil G.147 : Yıkılan duvar kesiti.	305
Şekil G.148 : 175 Env. No'lu Konutun Rölövesi.	307
Şekil G.149 : 175 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	308
Şekil G.150 : Eğime oturan 175 Env. No'lu yapının sokağı.	309
Şekil G.151 : Yapının doğu avlusu ve bahçesi.....	309
Şekil G.152 : Yapının güney avlu duvarları.	309
Şekil G.153 : Kuzeydoğu cephesinin yıkılmadan önceki durumu (Başoğlu, 2001, s.83).	310
Şekil G.154 : Kuzeydoğu cephesi.....	310
Şekil G.155 : Kuzeybatı cephesi ve bodrum kata menfezler.....	310
Şekil G.156 : Doğudaki dış merdiven.	311
Şekil G.157 : Doğu avlusu.....	311
Şekil G.158 : Yıkılan duvarlar.....	311
Şekil G.159 : Güneyde çıkan ağaç.....	312
Şekil G.160 : Güney avlu duvarları.	312
Şekil G.161 : Odamın içi.	312
Şekil G.162 : Zemin kat seviyesinde giriş kapısı.	313
Şekil G.163 : Yok olan döşeme kirişlerinin yuvası.	313
Şekil G.164 : Nişlerin bulunduğu duvar.	313
Şekil G.165 : Taş söveli oda giriş kapısı.	314
Şekil G.166 : Taş duvar örgüsü.	314
Şekil G.167 : Taş sömeli.....	314
Şekil G.168 : 24 Env. No'lu Konutun Rölövesi.	315
Şekil G.168 (devam) : 24 Env. No'lu Konutun Rölövesi.	316
Şekil G.169 : 24 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	317
Şekil G.169 (devam) : 24 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.	318
Şekil G.170 : 24 Env. No'lu yapının Kuzeydoğu cephesi.....	319
Şekil G.171 : Üst kata çıkan dış merdiven.	319
Şekil G.172 : Kuzeydoğu cephesi.....	319
Şekil G.173 : Güneybatı cephesi.	320
Şekil G.174 : Güneydoğu cephesi.	320
Şekil G.175 : Dış merdiven.	320
Şekil G.176 : Bahçedeki ek yapılar.	321
Şekil G.177 : Hela ve depo.....	321
Şekil G.178 : Hela.	321
Şekil G.179 : 1.kat ocak.....	322
Şekil G.180 : Zemin katta kapatılan ocak.....	322
Şekil G.181 : 1. Kat oda girişi ve yüklük.	322
Şekil G.182 : Saçak detayı.....	323
Şekil G.183 : 1.kat ve Zemin kat pencere doğrama detayları.....	323
Şekil G.184 : 147 Env. No'lu Konutun Kroki.	325
Şekil G.185 : 147 Env. No'lu yapının Kuzeybatı cephesi.	327

Şekil G.186 : Yapının bahçesi.	327
Şekil G.187 : Güneybatı ve Kuzeydoğu cepheleri.	328
Şekil G.188 : Sokaktan yapıya bakış.	328
Şekil G.189 : Zemin kat girişi.	329
Şekil G.190 : Zemin kat oda iç mekanı.	329
Şekil G.191 : Zemin katta yer alan gusülhane ve dış merdiven.	330
Şekil G.192 : 1.kat ocaklı kenara bakış.	330

Muğla- Datça Hızırşah Köyü'nde Kırsal Sit
Koruma Projesi

163 Env. No'lu Yapının Rölövesi

ŞEKİL G.1

ZEMİN KAT PLANI

KUZEYBATI CEPHESİ

VAZİYET PLANI

TAŞ
AHŞAP

A-A KESİTİ

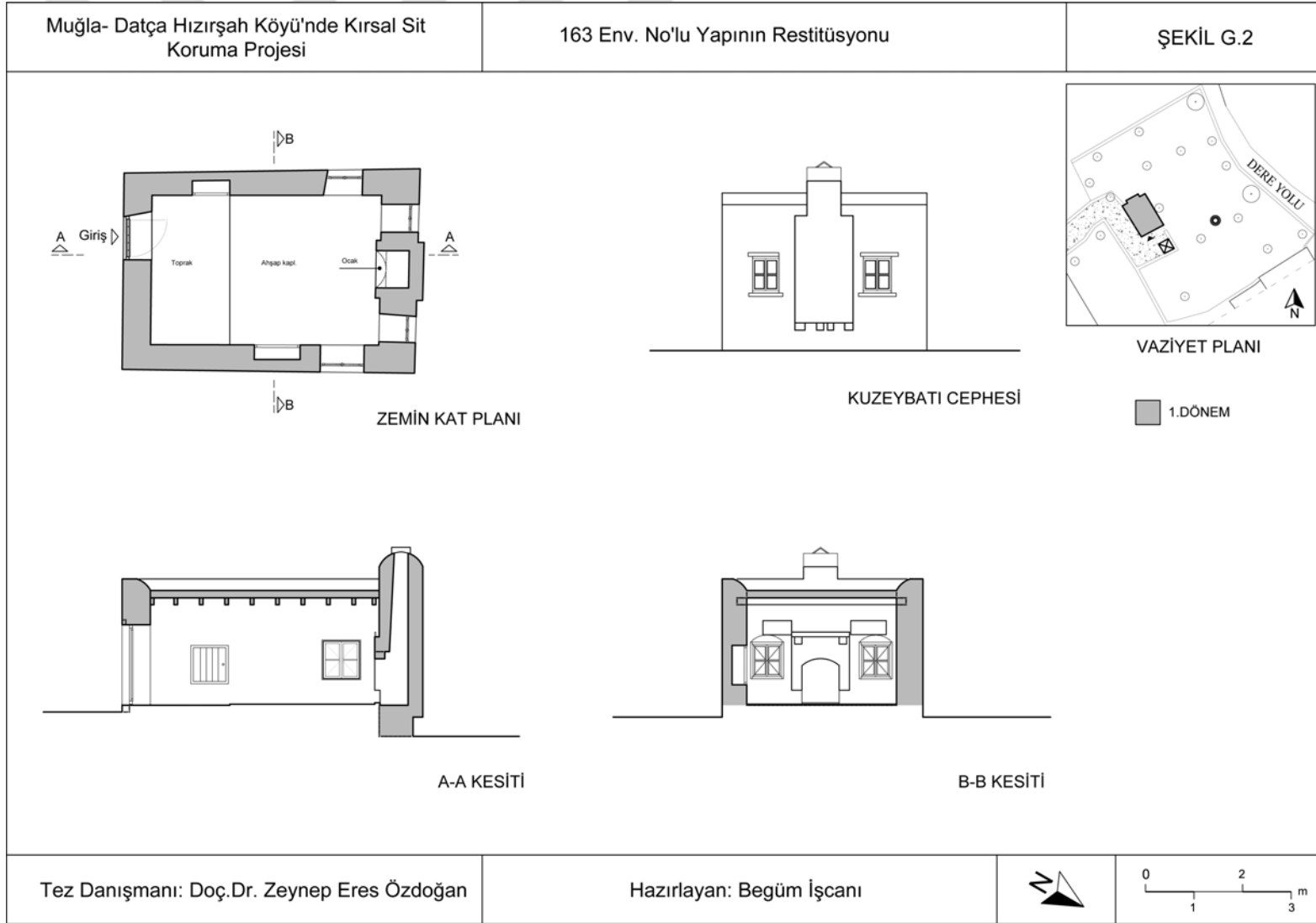
B-B KESİTİ

Tez Danışmanı: Doç.Dr. Zeynep Eres Özdoğan

Hazırlayan: Begüm İçcanı

0 1 2 m

Şekil G.1 : 163 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.2 : 163 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

Şekil G.3 : Düz damlı 163 Envanter No'lu yapı.

Şekil G.4 : Kuzeybatı cephesi.

Şekil G.5 : Doğu cephesi.

Şekil G.6 : Moloz taş doldurulan pencereler ve baca duvarlarında hasar.

Şekil G.7 : Çıkamaz sokaktan yapıya ulaşım.

Şekil G.8 : Giriş cephesi.

Şekil G.9 : Ocak ve kapatılan pencereler.

Şekil G.10 : Girişin bulunduğu kısa cephe.

Şekil G.11 : Uzun kenarda kapatılan pencere.

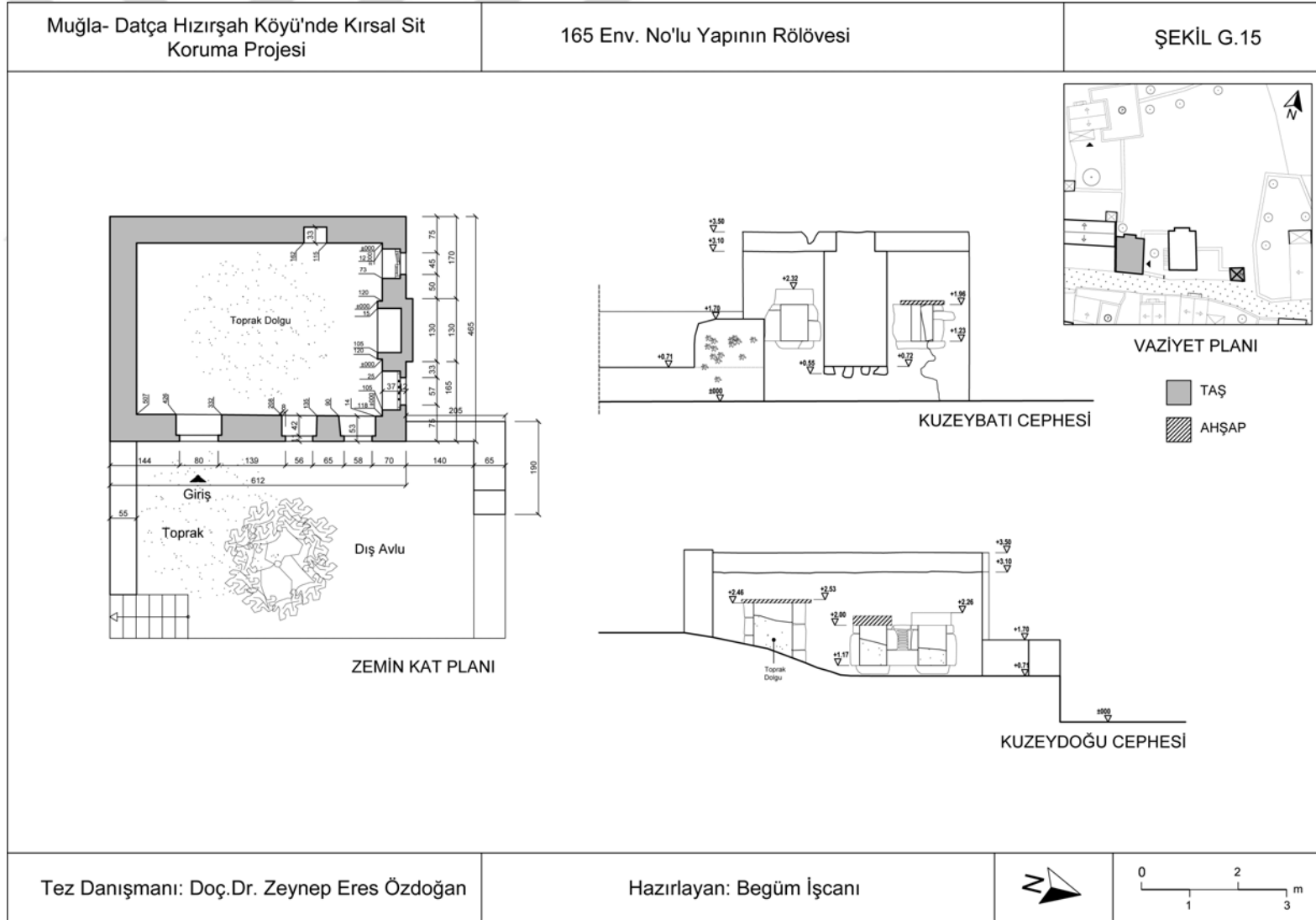
Şekil G.12 : Düz damı taşıyan ahşap kirişler.

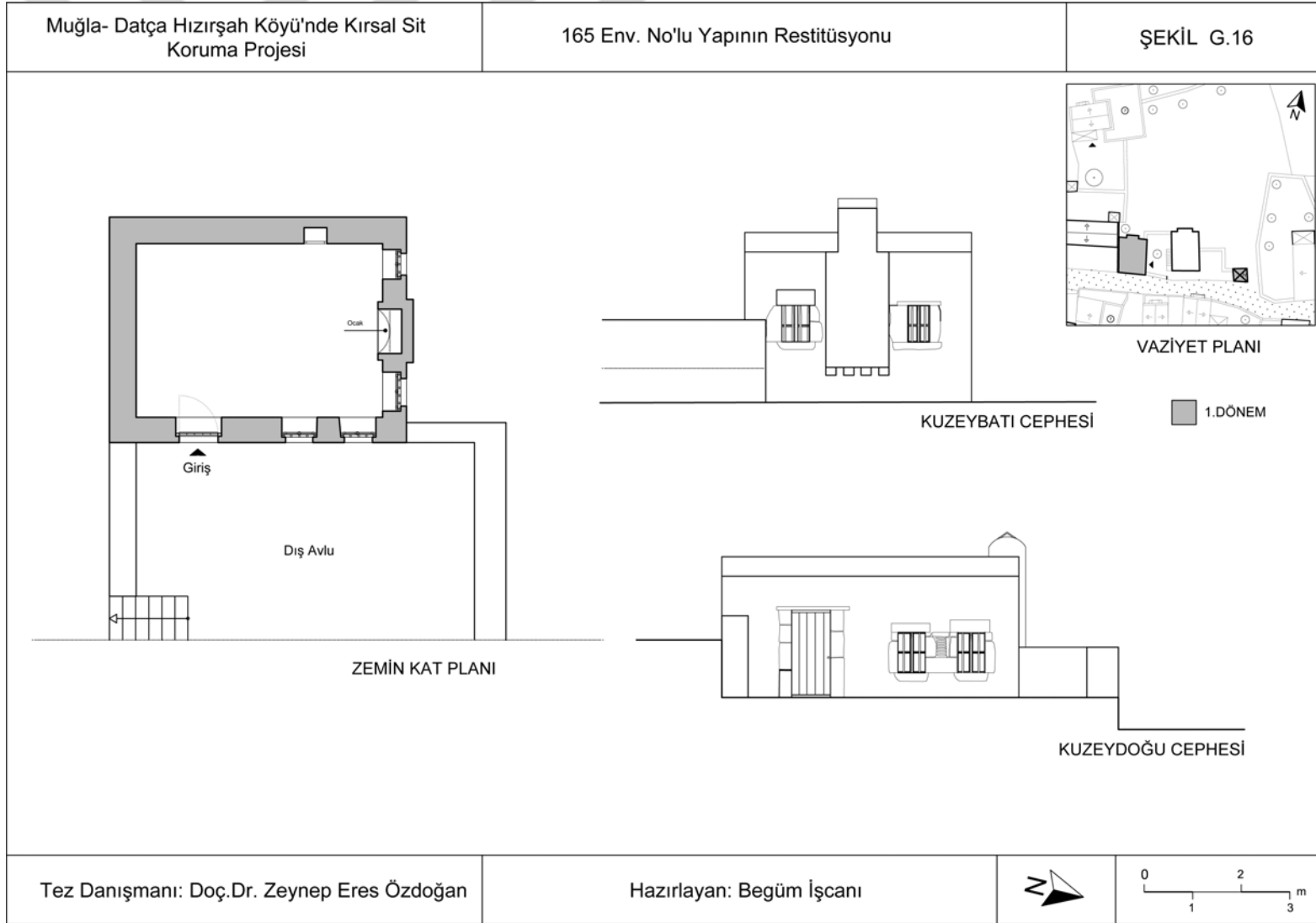
Şekil G.13 : Baca-dam birleşimi.

Şekil G.14 : Konsol taşlar üzerinde taşınan baca duvarları.

Şekil G.15 : 165 Env. No'lu yapının rölövesi.

Şekil G.16 : 165 Env. No'lu yapının restitüsyonu.

Şekil G.17 : 165 Env. No'lu yapının Kuzeybatı cephesi.

Şekil G.18 : Yapının yıkılan dış avlu duvarları.

Şekil G.19 : Doğusunda bodrum katlı yapı.

Şekil G.20 : Yol cephesi.

Şekil G.21 : Dış avlu cephesi.

Şekil G.22 : Taş söveli ve ahşap lentolu pencereler.

Şekil G.23 : Düz damı yıkılan yapının beden duvarları.

Şekil G.24 : Moloz dolu oda içi.

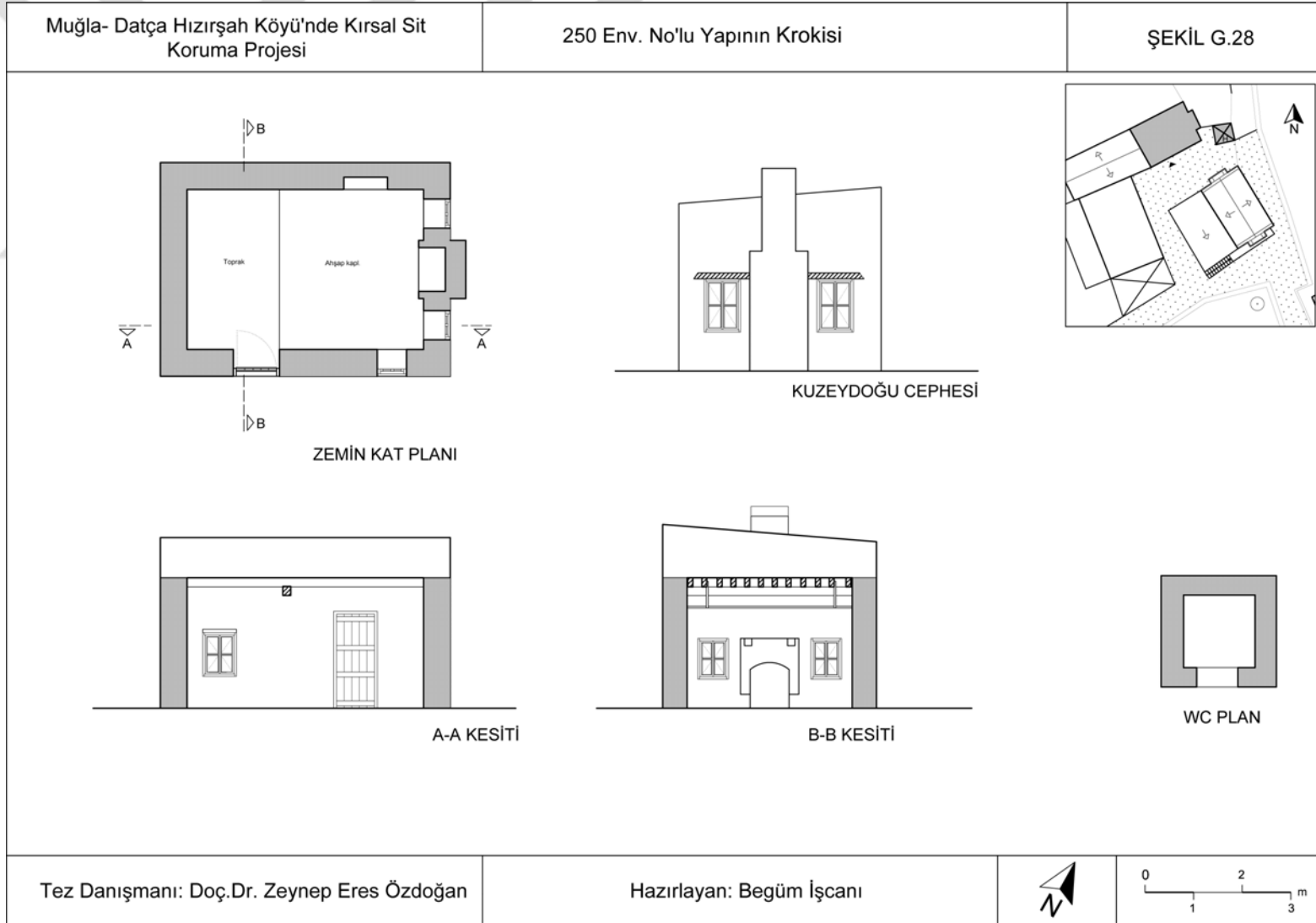
Şekil G.25 : İç mekanda sıvasız duvarlar.

Şekil G.26 : Taş sövenin iç ve dış görünüşü.

Şekil G.27 : Taş söve.

Şekil G.28 : 250 Env. No'lu yapının krokisi.

Şekil G.29 : 250 Env. No'lu yapı ve çevresi.

Şekil G.30 : Kuzeydoğu cephesi ve bahçedeki tuvalet.

Şekil G.31 : Sonradan eklenen sundurma çatı.

Şekil G.32 : Giriş cephesi.

Şekil G.33 : Yaşama alanı.

Şekil G.34 : Odayı çevreleyen ahşap raf detayı.

Şekil G.35 : Kapının ahşap detayı.

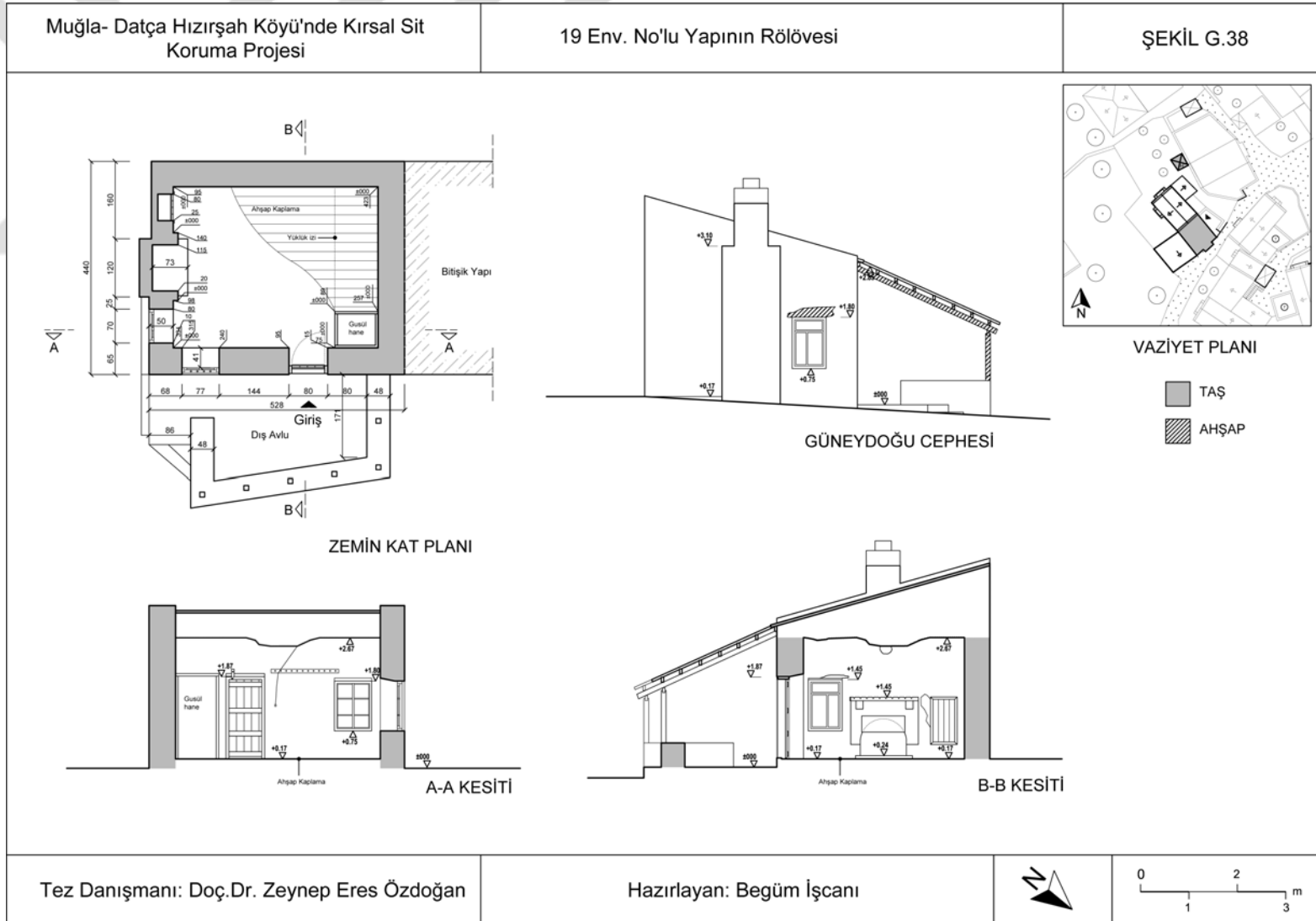
Şekil G.36 : Özgün toprak dam katmanları.

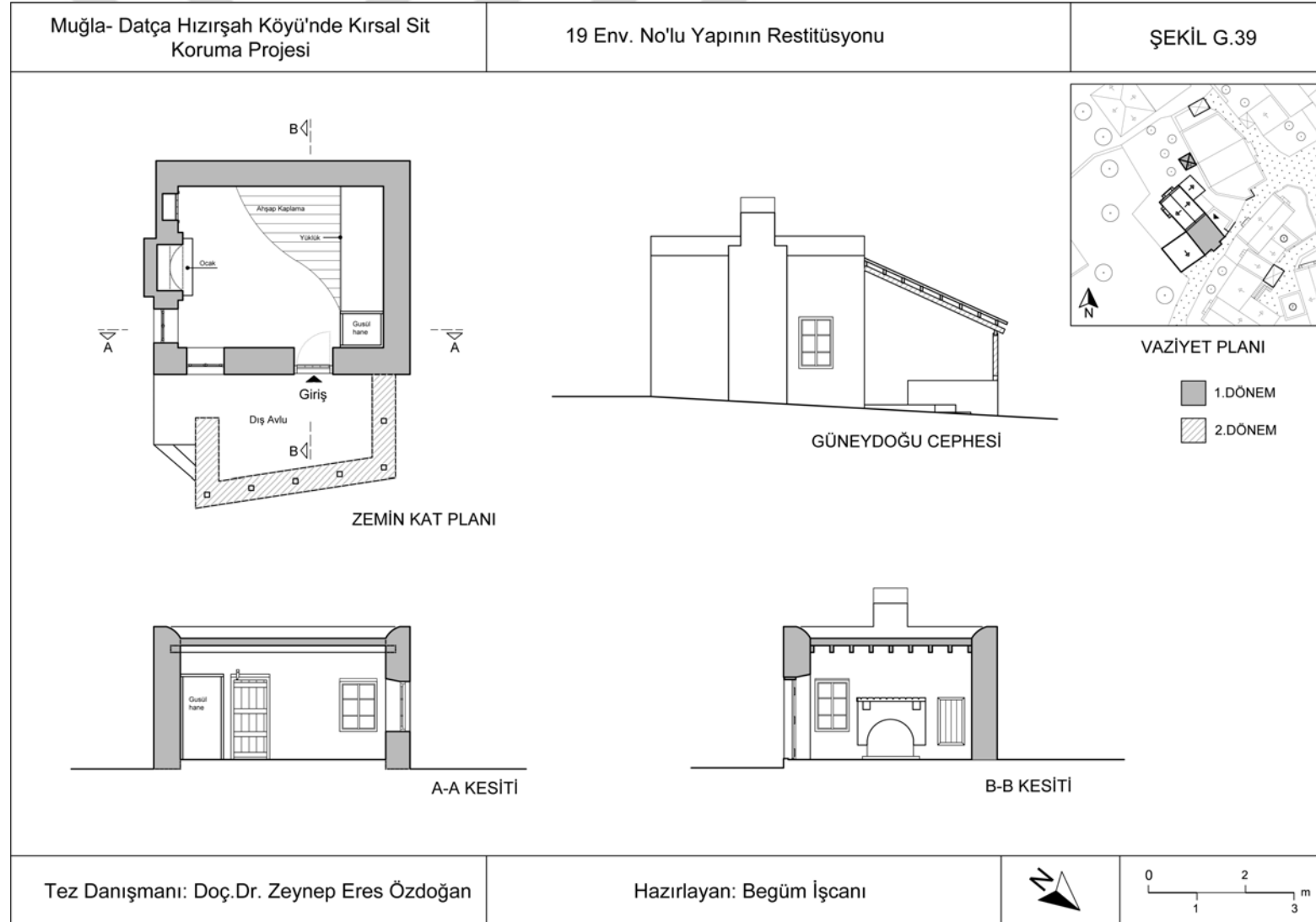
Şekil G.37 : Ahşap düver ve safran.

,

Şekil G.38 : 19 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.39 : 19 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

Şekil G.40 : 19 Env. No'lu yapının Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.41 : Güneydoğu cephesi.

Şekil G.42 : Dış avlu.

Şekil G.43 : Dış avluyu örten sundurma çatı.

Şekil G.44 : Giriş cephesi.

Şekil G.45 : Ocağın bulunduğu kısa kenar.

Şekil G.46 : Giriş kapısının bulunduğu kısa cephe.

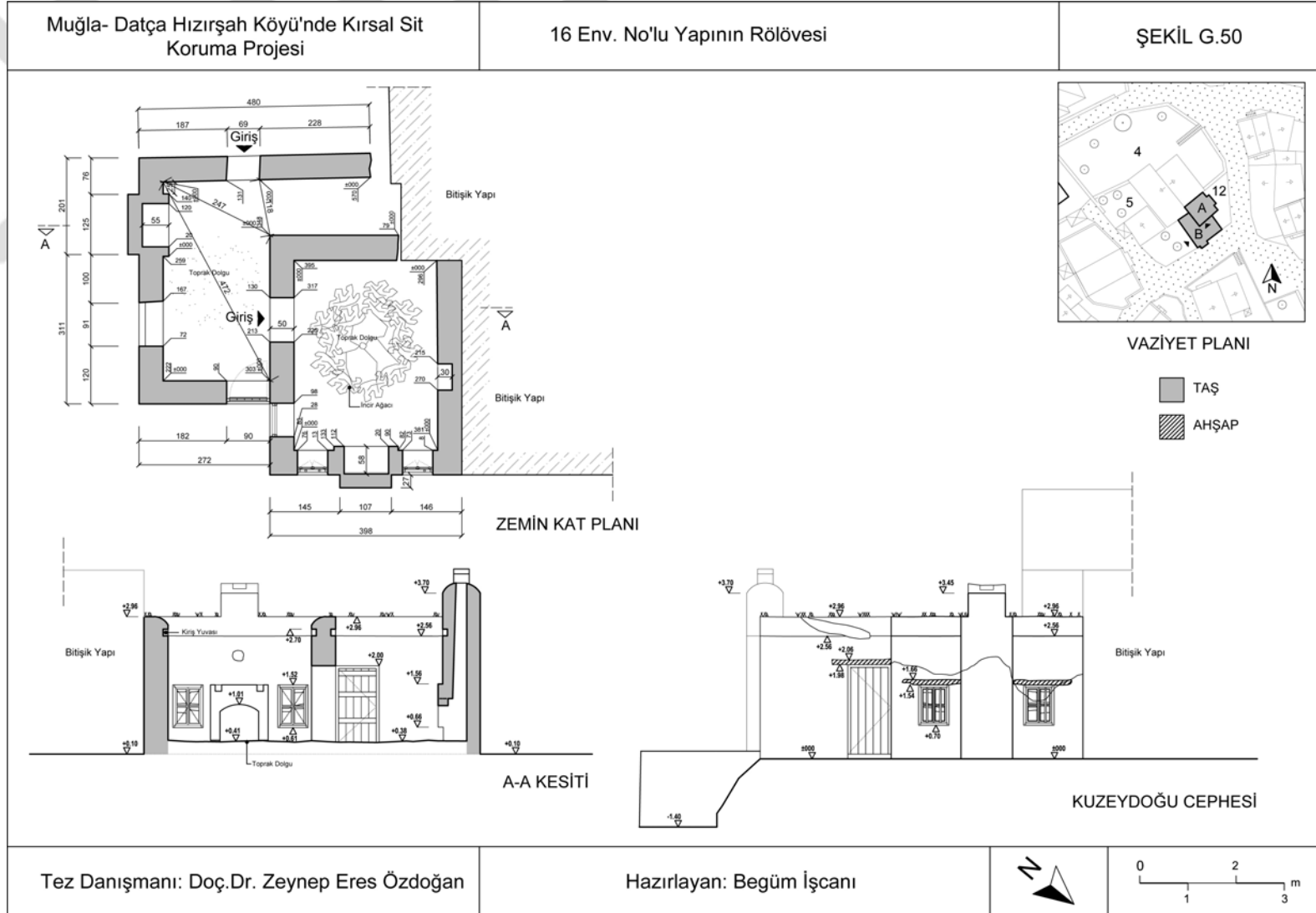
Şekil G.47 : Gusülhane ve ambarın bulunduğu kısa kenar.

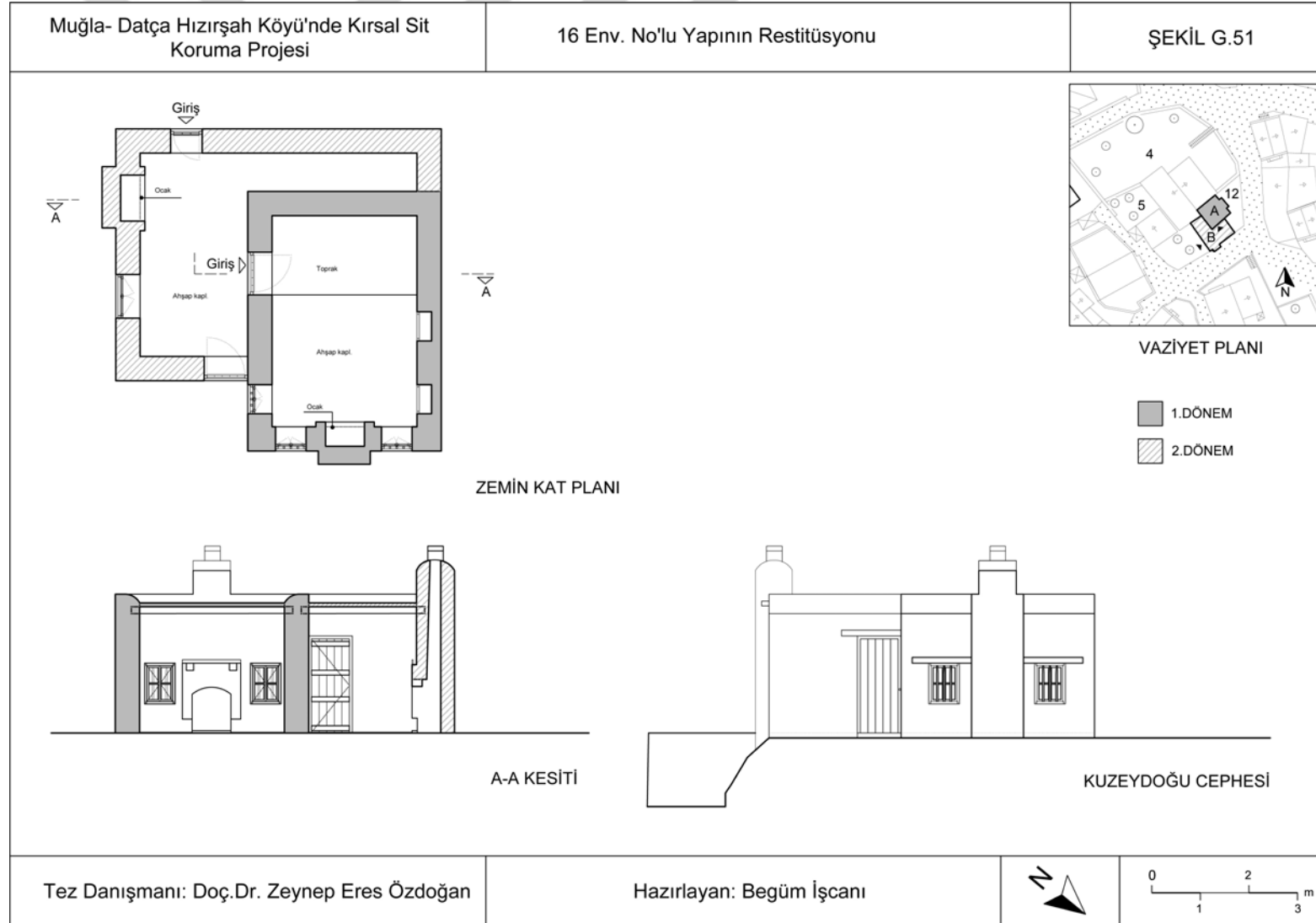
Şekil G.48 : Zemin ahşap kaplaması.

Şekil G.49 : Dış avlu- oda kot farkı.

Şekil G.50 : 16 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.51 : 16 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

Şekil G.52 : 16 Env.No'lu yapının Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.53 : Eğimli araziye oturan yapının güneydoğu cephesi.

Şekil G.54 : B odasının dış cephesi.

Şekil G.55 : A odasının girişi.

Şekil G.56 : B odası.

Şekil G.57 : Sıvalı duvarlar.

Şekil G.58 : Yok olan düz dam katmanları.

Şekil G.59 : Kiriş saplama boşlukları ve ocak (B odası).

Şekil G.60 : A odasının içinde incir ağacı.

Şekil G.61 : Ahşap pencere ve bahçe kapısı.

Şekil G.62 : Pencere ahşap lentoları.

Şekil G.63 : A odasının ocağı.

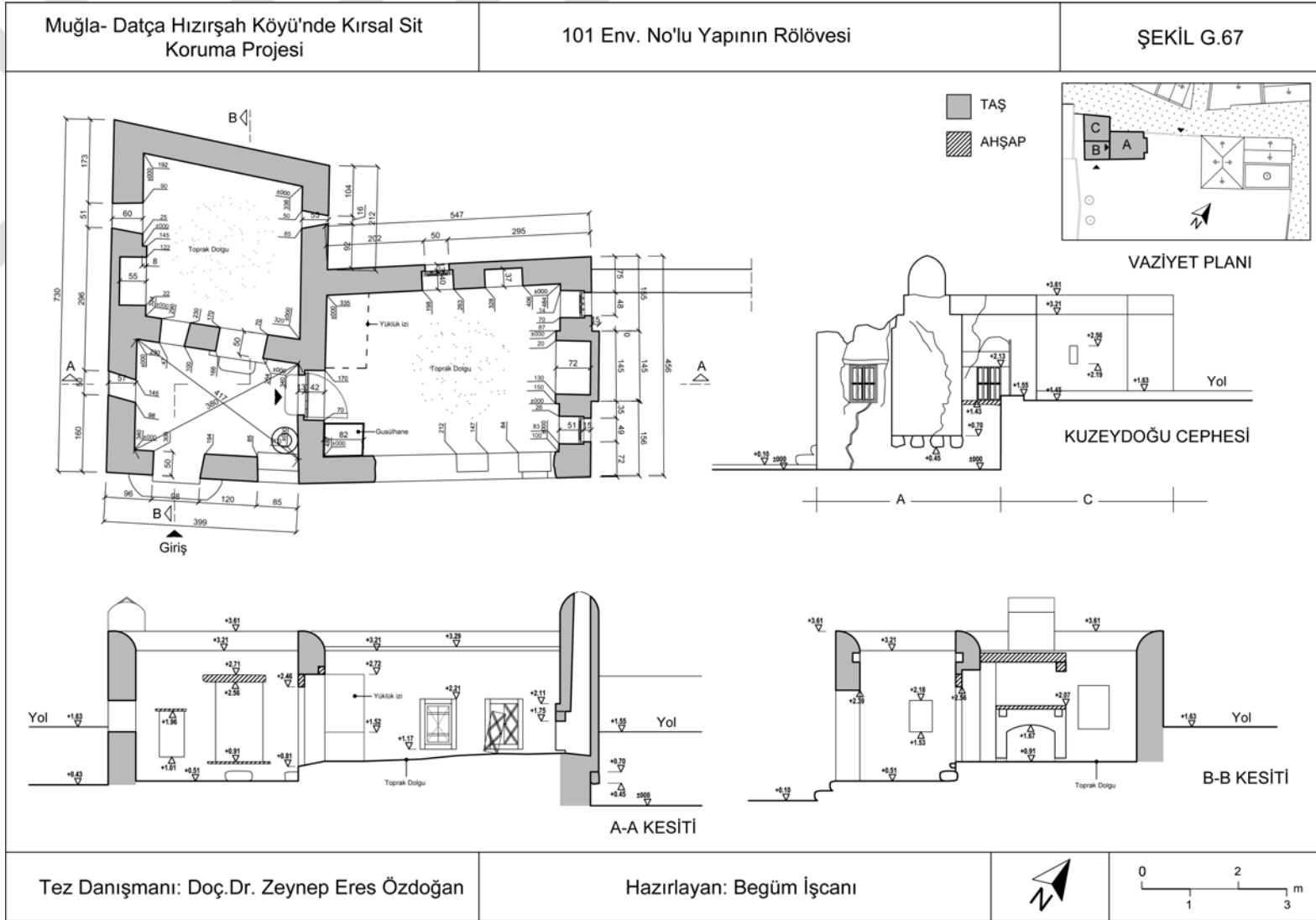
Şekil G.64 : B odasındaki ocağın bacası.

Şekil G.65 : Yıkılan dam katmanlarının görünüşü.

Şekil G.66 : Pencere ahşap lentosu.

Şekil G.67 : 101 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.69 : Köyiçi yoluna bitişik yapı 101 Env. No'lu yapı.

Şekil G.70 : Yıkılan kuzeybatı cephesi ve konsol taşınan baca duvarları.

Şekil G.71 : A odasının baca detayı.

Şekil G.72 : Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.73 : Güneydoğu cephesi 2001 fotoğrafı (Başoğlu, 2001,s.95).

Şekil G.74 : Yıkılan güneydoğu cephesi.

Şekil G.75 : Kuzeybatı cephesi.

Şekil G.76 : Zamanla yükselen yol kotu.

Şekil G.77 : Güneybatı cephesi.

Şekil G.78 : Ocağın bulunduğu kısa kenar (A odası).

Şekil G.79 : A odasında yıkılan gusülhane ve yüklüğün izi.

Şekil G.80 : C odasındaki ocak.

Şekil G.81 : C odasının girişi.

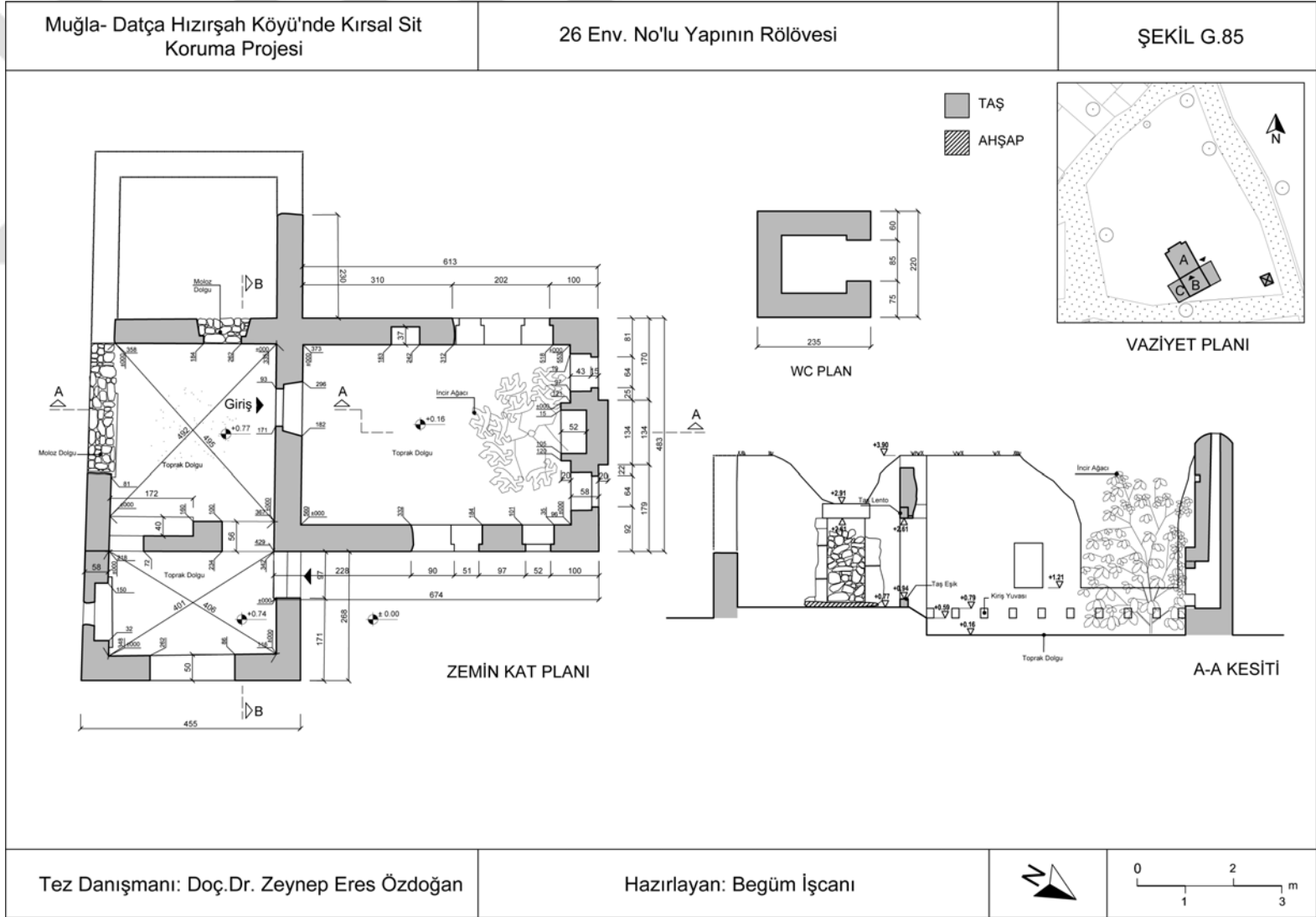
Şekil G.82 : A odasının söveli giriş kapısı.

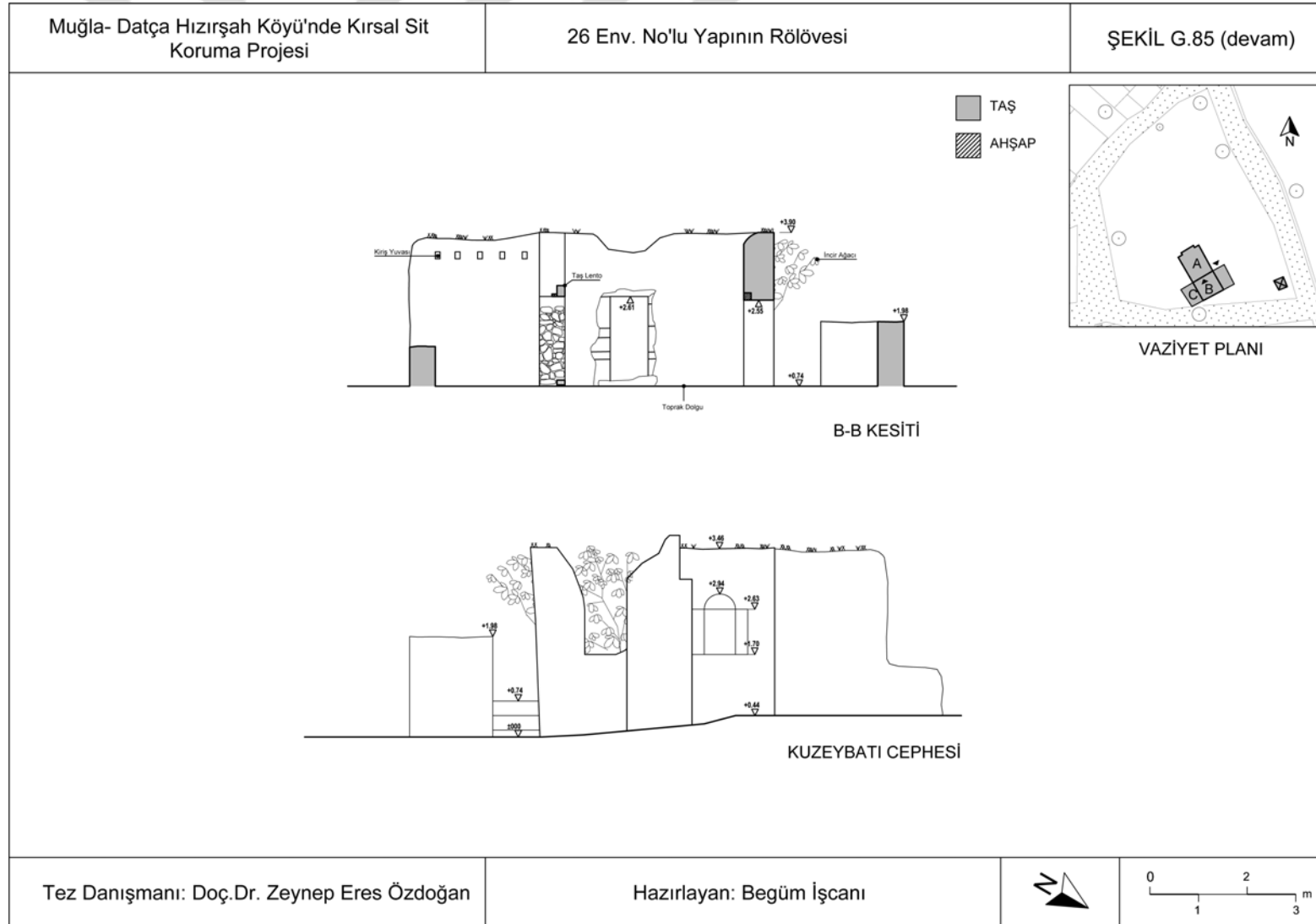
Şekil G.83 : Özgün ahşap kepenk ve parmaklık detayları.

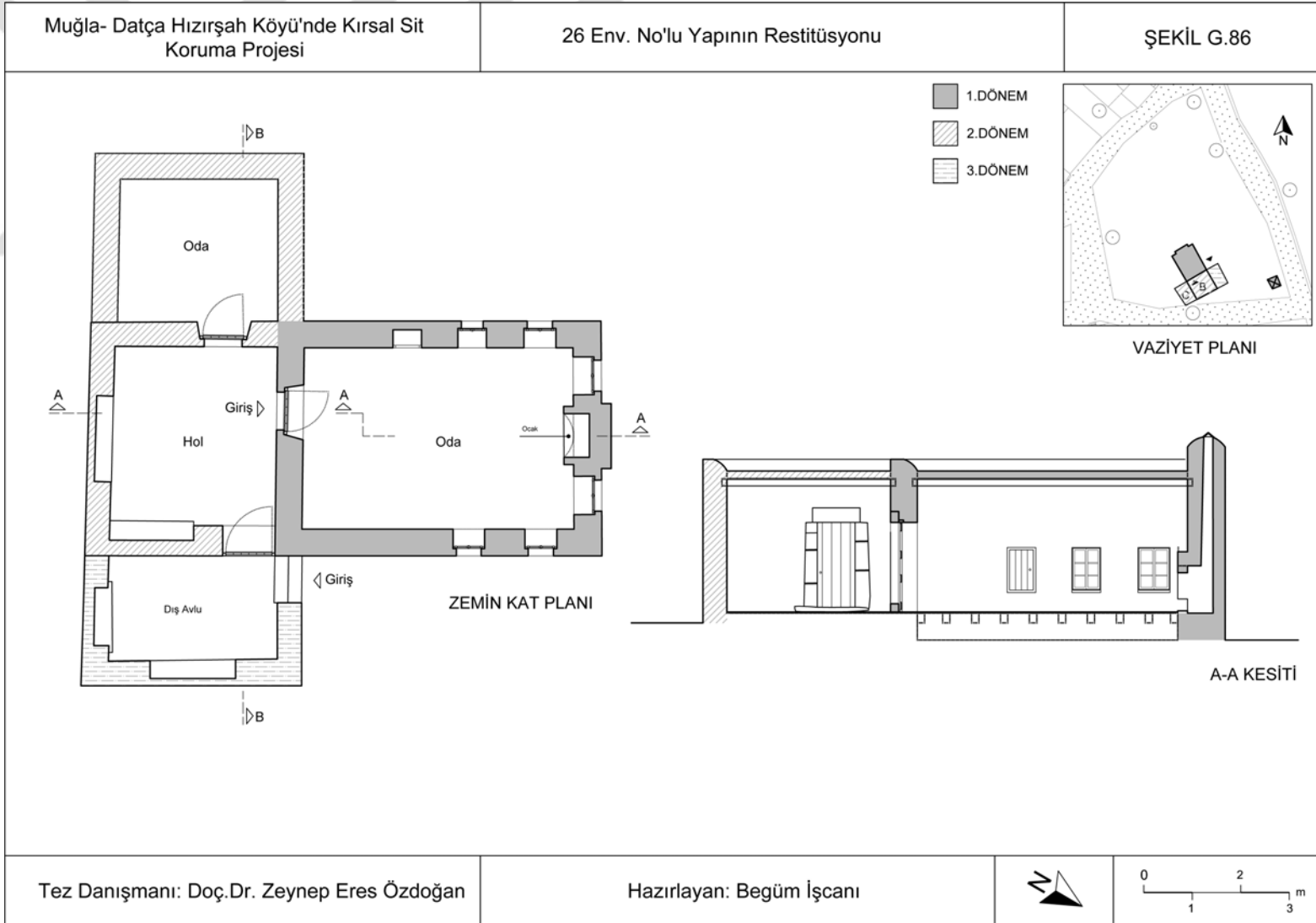
Şekil G.84 : Taş söveli demir parmaklıklı pencere (A odası).

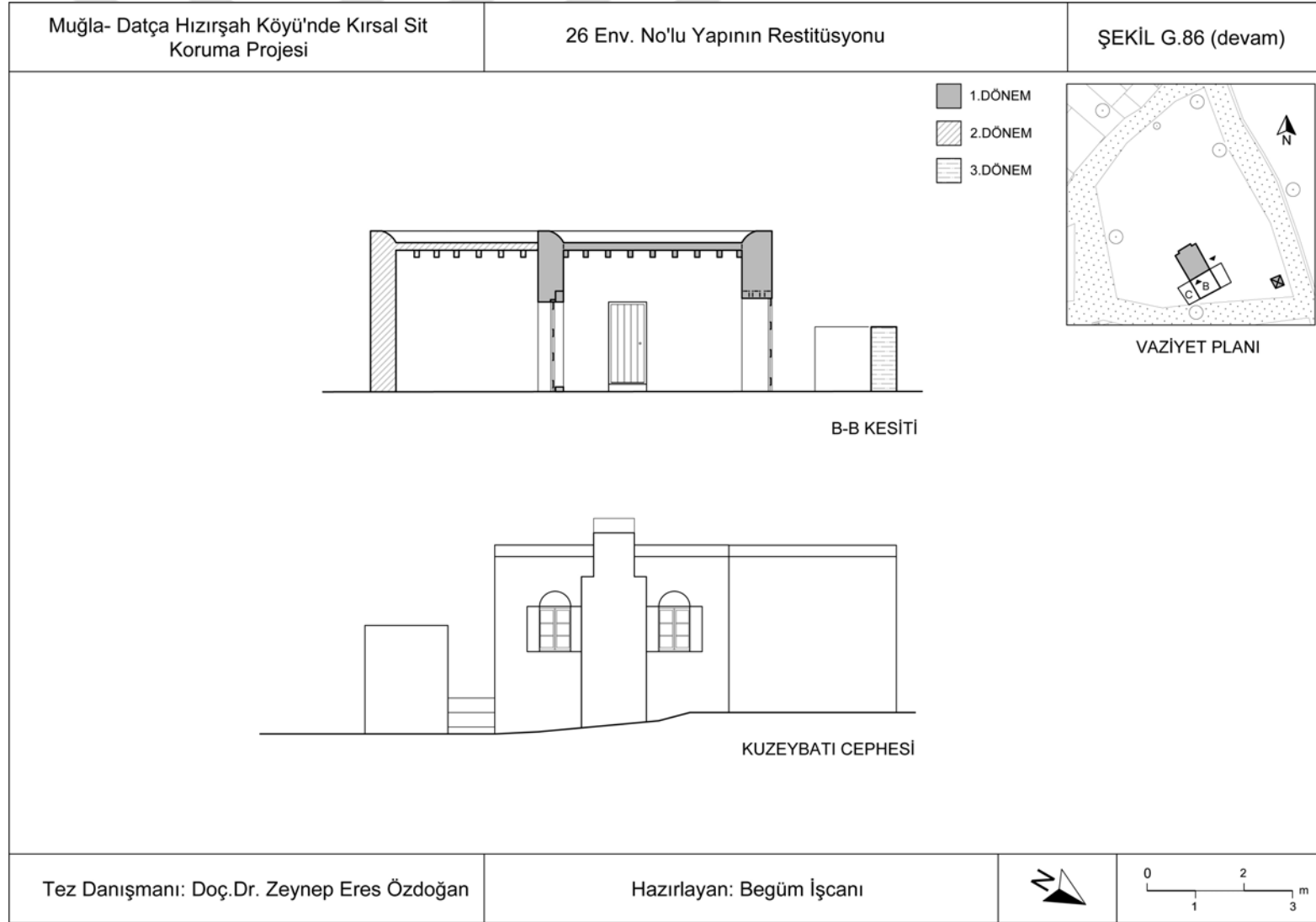
Şekil G.85 : 26 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.85 (devam) : 26 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.86 : 26 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

Şekil G.86 (devam) : 26 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

Şekil G.87 : 26 Env. No'lu yapının Kuzeybatı cephesi.

Şekil G.88 : Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.89 : Güneybatı cephesi.

Şekil G.90 : Kuzeydoğu cephesi ve iç mekandan çıkan incir ağacı.

Şekil G.91 : Kuzeydoğu cephesinin 2016'da yıkılan bölümü.

Şekil G.92 : Kuzey dış avlu duvarları.

Şekil G.93 : Yıkılan bacalı cephe.

Şekil G.94 : Güneydoğu cephesi.

Şekil G.95 : Yoldan görünümü.

Şekil G.96 : Odanın girişi.

Şekil G.97 : Döşeme giriş yuvaları.

Şekil G.98 : Zemin kotundan yükseltlen yapı.

Şekil G.99 : Odanın girişi.

Şekil G.100 : Odanın giriş kapısının söve detayı.

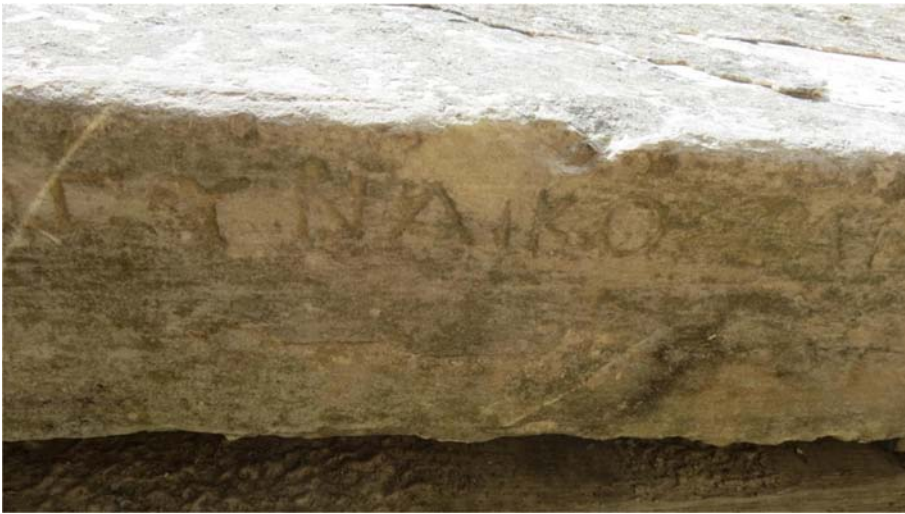
Şekil G.101 : Yatay tuğla istifli taş örgü.

Şekil G.102 : Giriş kapısının iç ve dış görünümü.

Şekil G.103 : Altında Yunanca yazıt bulunan mermer lento.

Şekil G.104 : Altında Yunanca yazıt bulunan mermer lento.

Şekil G.105 : Dış avlu.

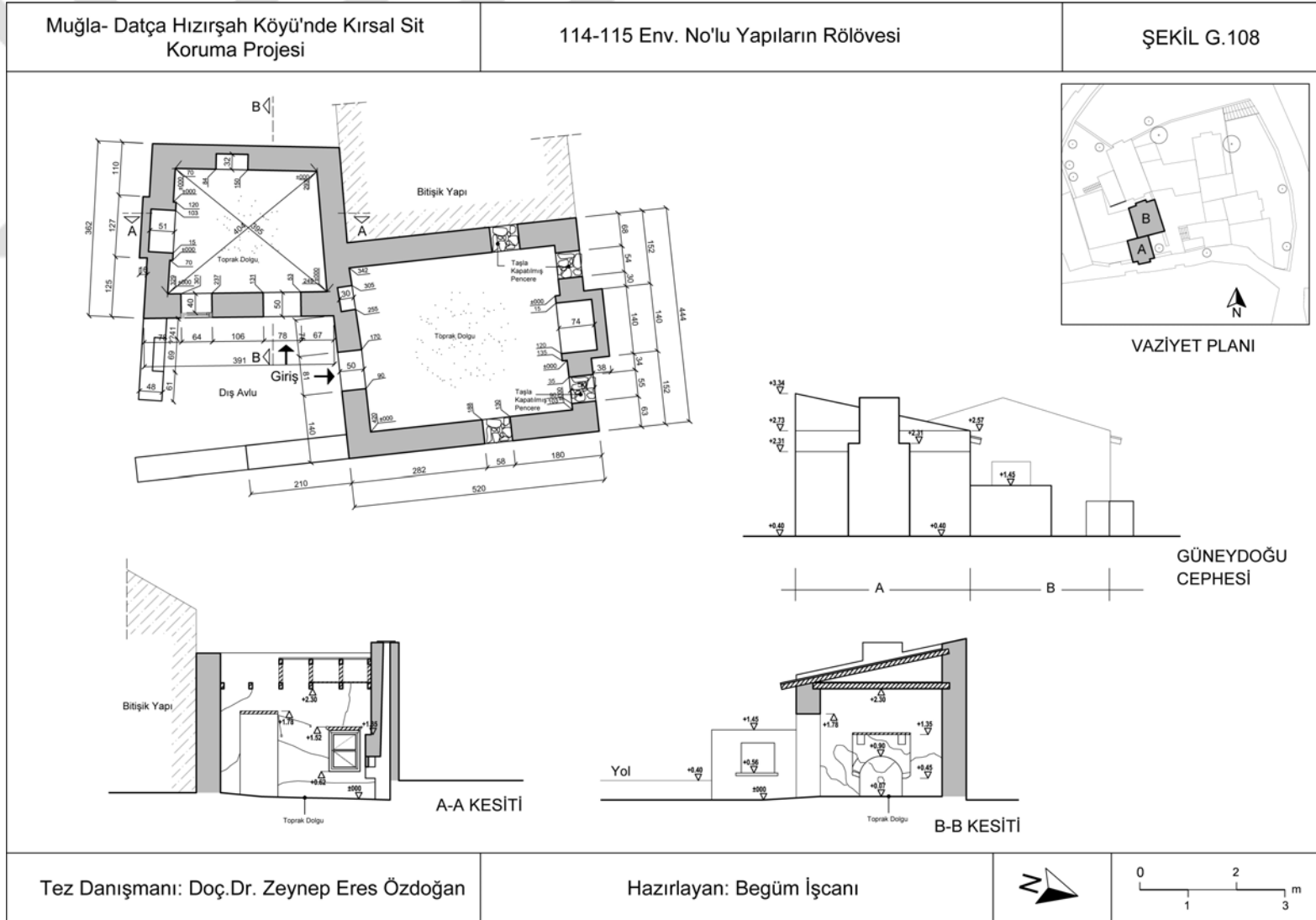

Şekil G.106 : Pencere söveleri.

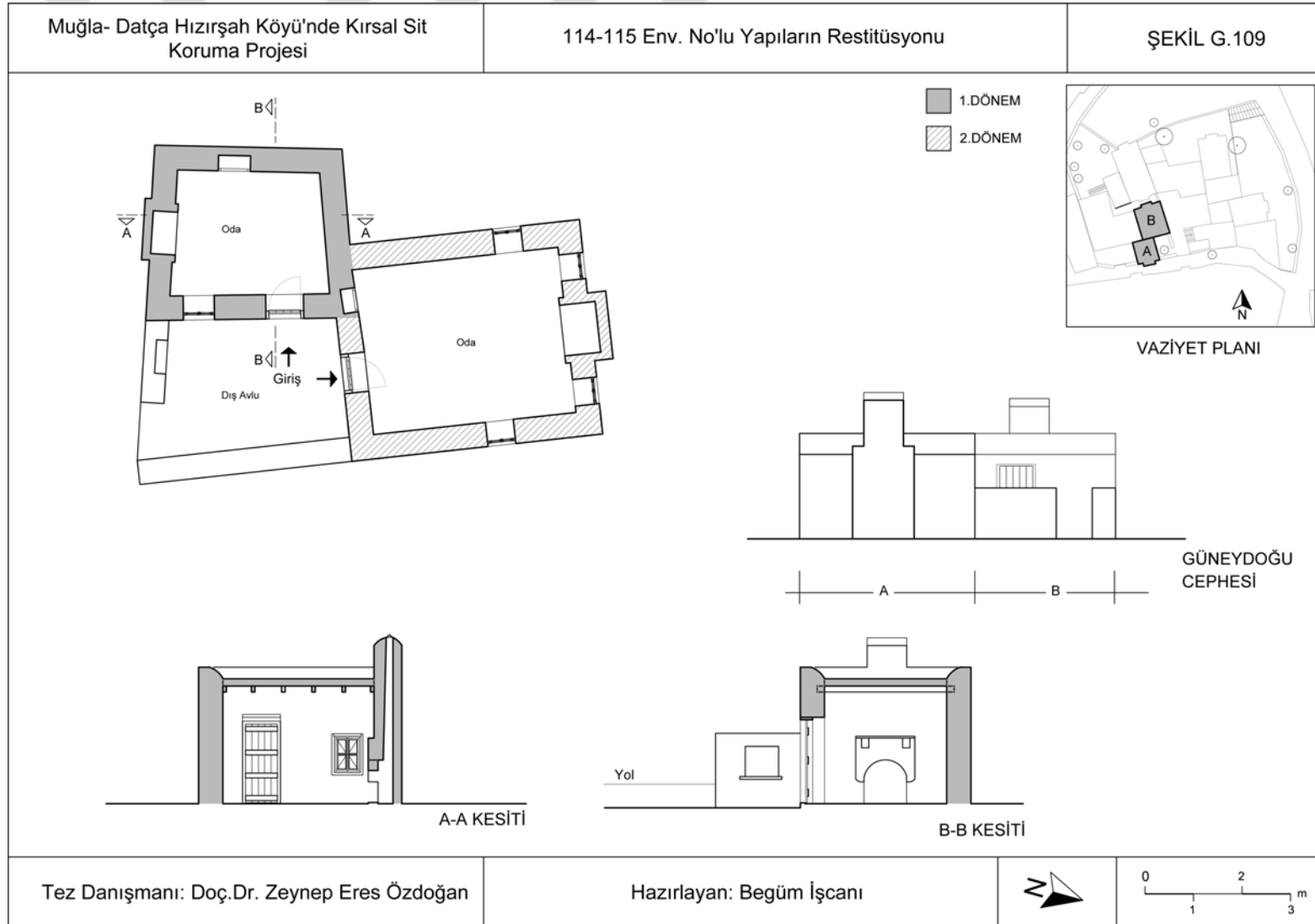

Şekil G.107 : Baca duvarı.

Şekil G.108 : 114 ve 115 Env. No'lu Konutların Rölövesi.

Şekil G.109 : 114 ve 115 Env. No'lu Konutların Restitüsyonu.

Şekil G.110 : 114 ve 115 Env. No'lu yapıların sokağı.

Şekil G.111 : Doğu avlu ve yapı girişleri.

Şekil G.112 : Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.113 : Sokak cephesi.

Şekil G.114 : Batı avlu duvarları.

Şekil G.115 : Batı avlu.

Şekil G.116 : A odasının girişi ve doğu avlu.

Şekil G.117 : A odasının yıkılan sundurma çatısı.

Şekil G.118 : B odasının girişi.

Şekil G.119 : B odasına bakış.

Şekil G.120 : Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.121 : B odasının Kuzeybatı cephesi.

Şekil G.122 : A odasının ocağı.

Şekil G.123 : A odasının giriş kapısı.

Şekil G.124 : A odası niş.

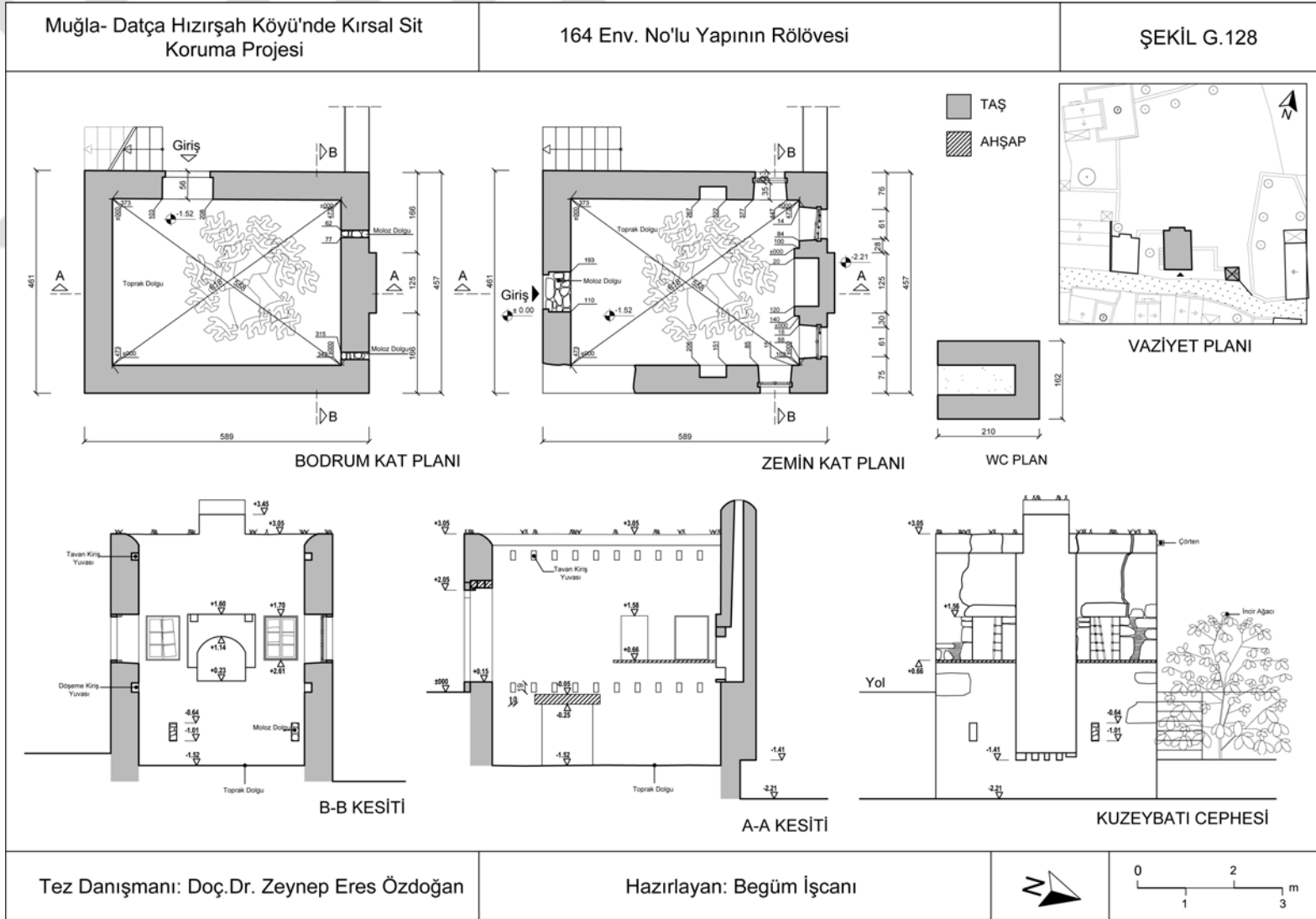
Şekil G.125 : B odası pencere detayı.

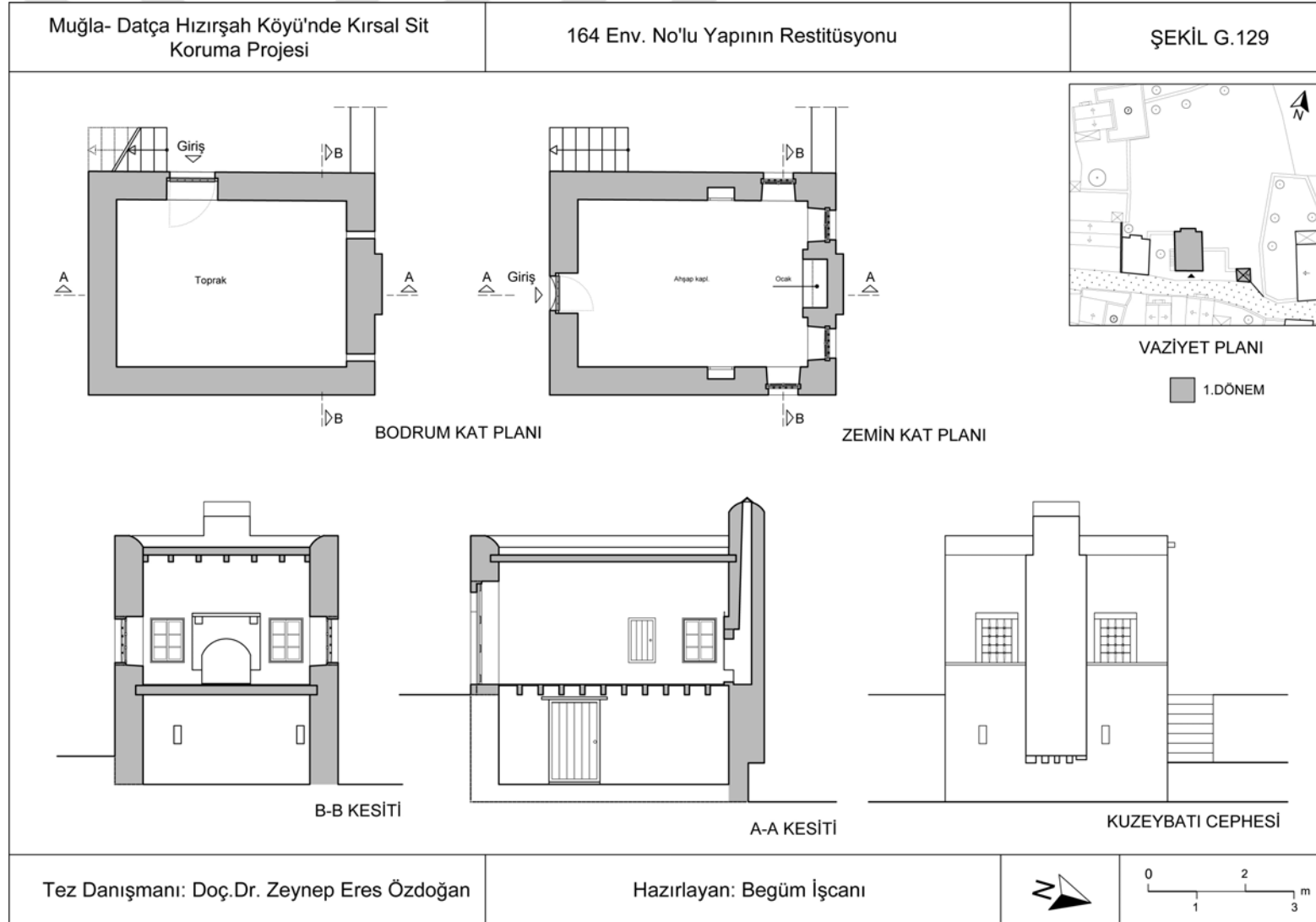
Şekil G.126 : Ahşap lentoyla geçilen giriş kapısı.

Şekil G.127 : Özgün toprak dam katmanları.

Şekil G.128 : 164 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.129 : 164 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

Şekil G.130 : 164 Env. No'lu yapı ve batıda ortak kullanılan avlu.

Şekil G.131 : Bodrum kat seviyesinde konsol taşınan baca duvarları.

Şekil G.132 : Özgün toprak dam parapet duvarları.

Şekil G.133 : Yıkılan hela.

Şekil G.134 : Yıkılan cephe.

Şekil G.135 : Yapının zemin kat girişi.

Şekil G.136 : Zemin kat.

Şekil G.137 : İçeride çıkan ağaç.

Şekil G.138 : Özgün pencere ve dolap nişi.

Şekil G.139 : Özgün baca ve toprak dam hizası.

Şekil G.140 : Zemin katta yer alan ocak.

Şekil G.141 : Yok olan döşeme kirişlerinin yuvaları.

Şekil G.142 : Ahşap lento ve boşaltma kemeri.

Şekil G.143 : Yapının köşesinde yunanca yazıların bulunduğu devşirme taş.

Şekil G.144 : Özgün ahşap parmaklıklar.

Şekil G.145 : Özgün çörtten ve pencere doğraması.

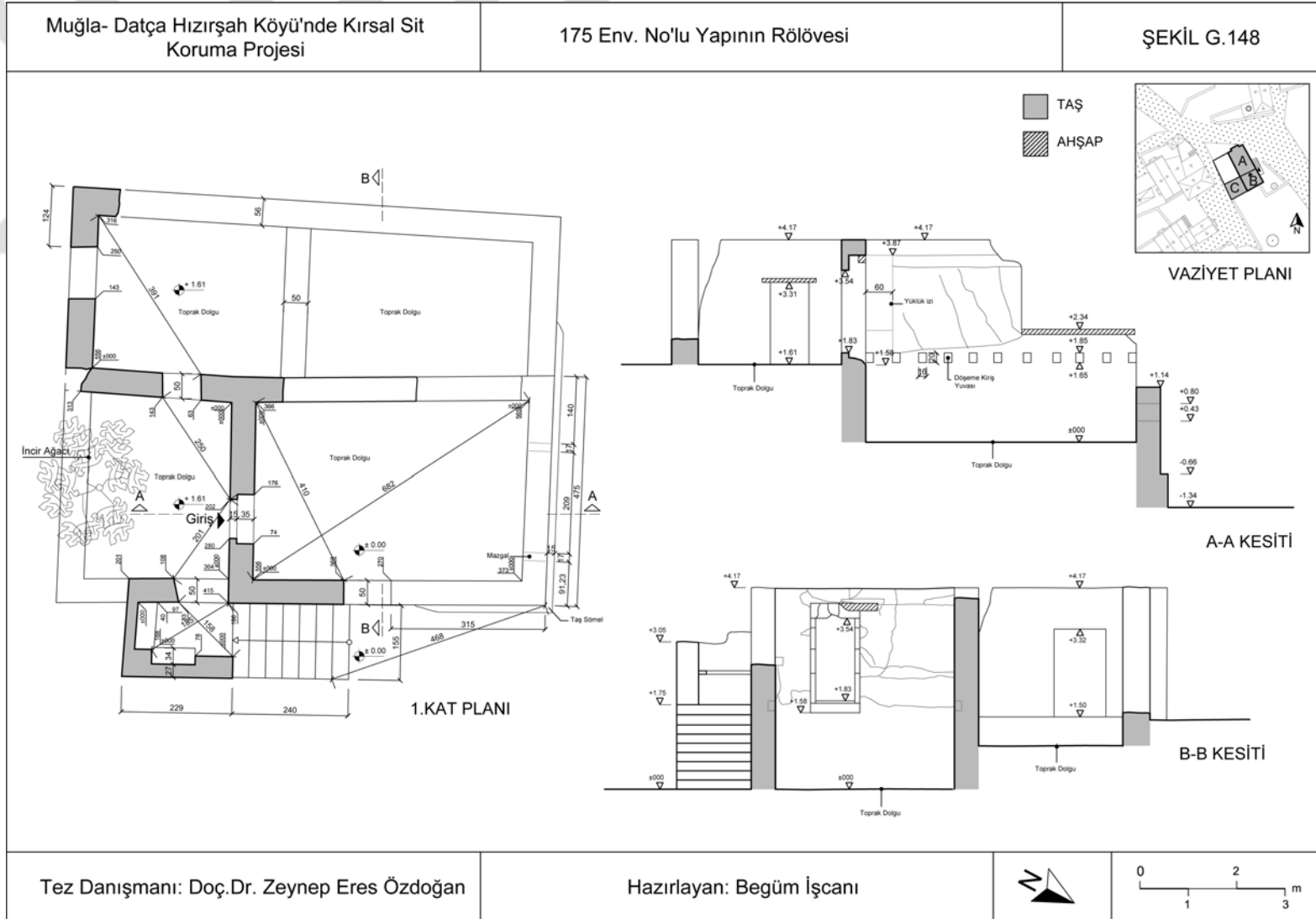

Şekil G.146 : Kemerli giriş kapısının iç ve dış görünümü.

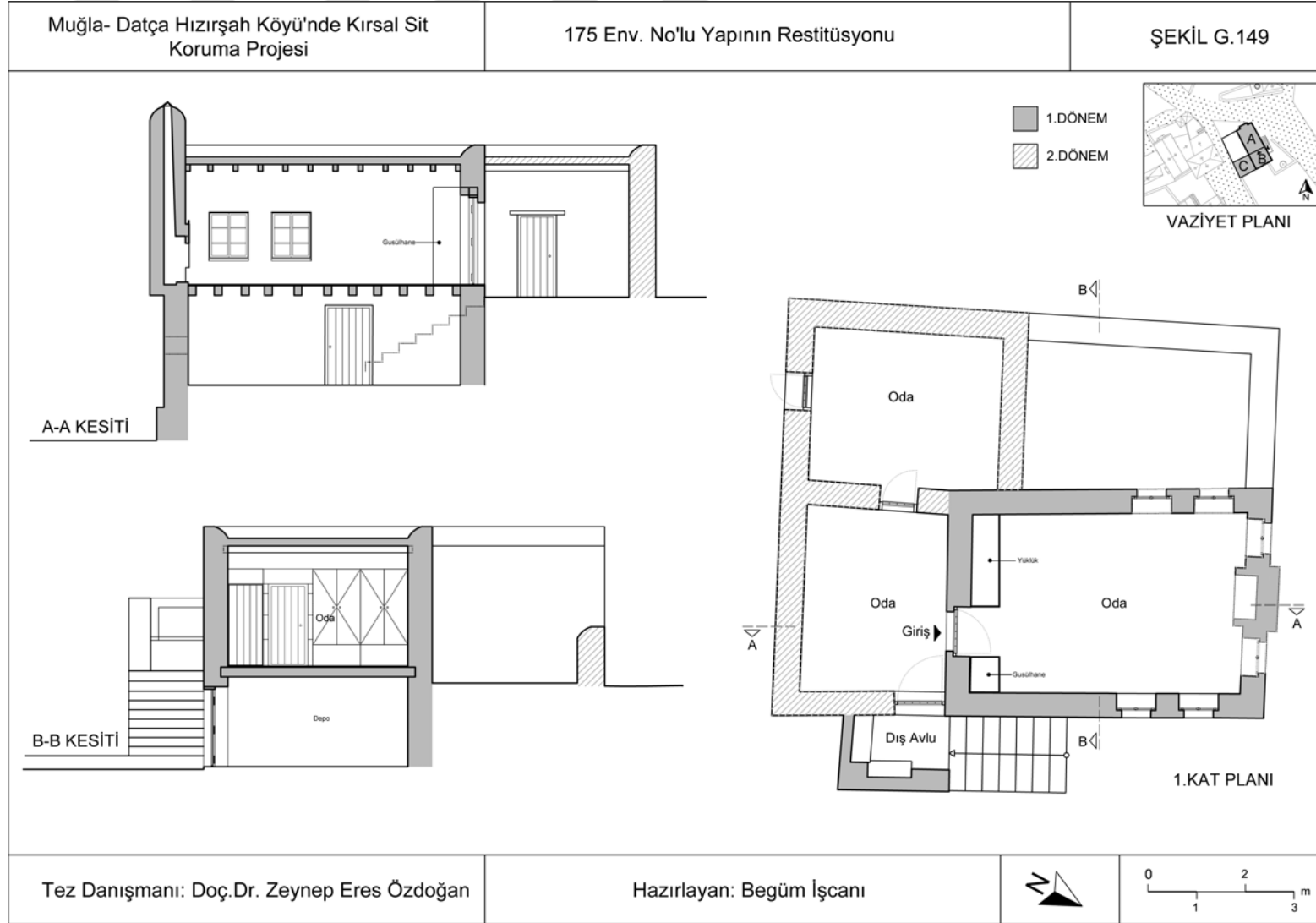

Şekil G.147 : Yıkılan duvar kesiti.

Şekil G.148 : 175 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.149 : 175 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

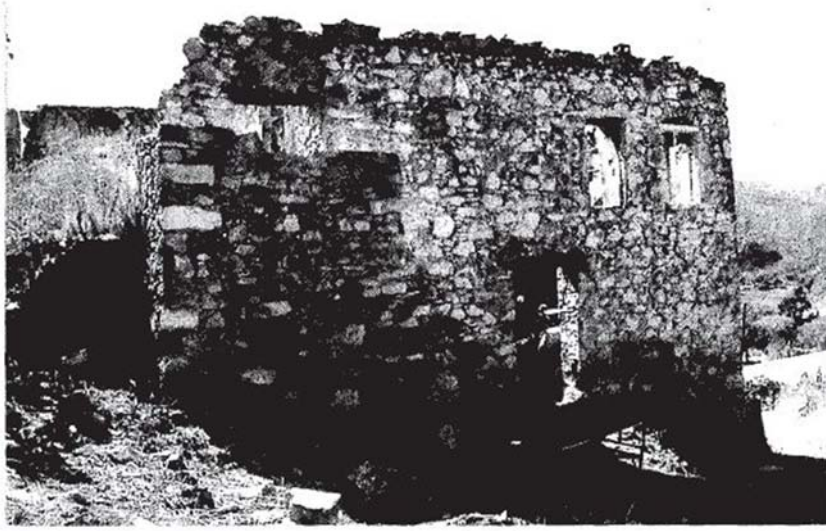
Şekil G.150 : Eğime oturan 175 Env. No'lu yapının sokağı.

Şekil G.151 : Yapının doğu avlusu ve bahçesi.

Şekil G.152 : Yapının güney avlu duvarları.

Şekil G.153 : Kuzeydoğu cephesinin yıkılmadan önceki durumu (Başoğlu, 2001, s.83).

Şekil G.154 : Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.155 : Kuzeybatı cephesi ve bodrum kata menfezler.

Şekil G.156 : Doğudaki dış merdiven.

Şekil G.157 : Doğu avlusu.

Şekil G.158 : Yıkılan duvarlar.

Şekil G.159 : Güneyde çıkan ağaç.

Şekil G.160 : Güney avlu duvaları.

Şekil G.161 : Odanın içi.

Şekil G.162 : Zemin kat seviyesinde giriş kapısı.

Şekil G.163 : Yok olan döşeme kirişlerinin yuvası.

Şekil G.164 : Nişlerin bulunduğu duvar.

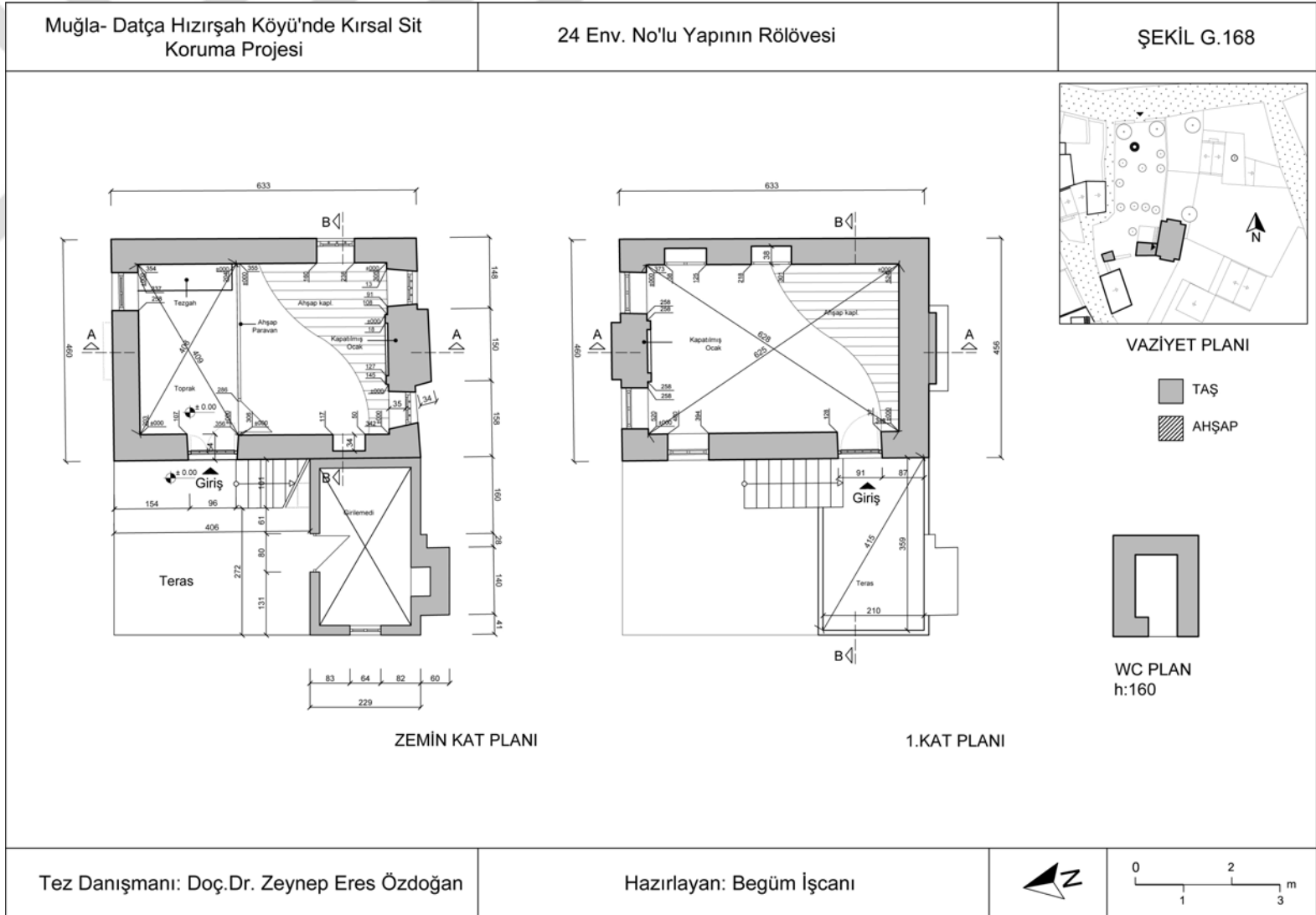
Şekil G.165 : Taş söveli oda giriş kapısı.

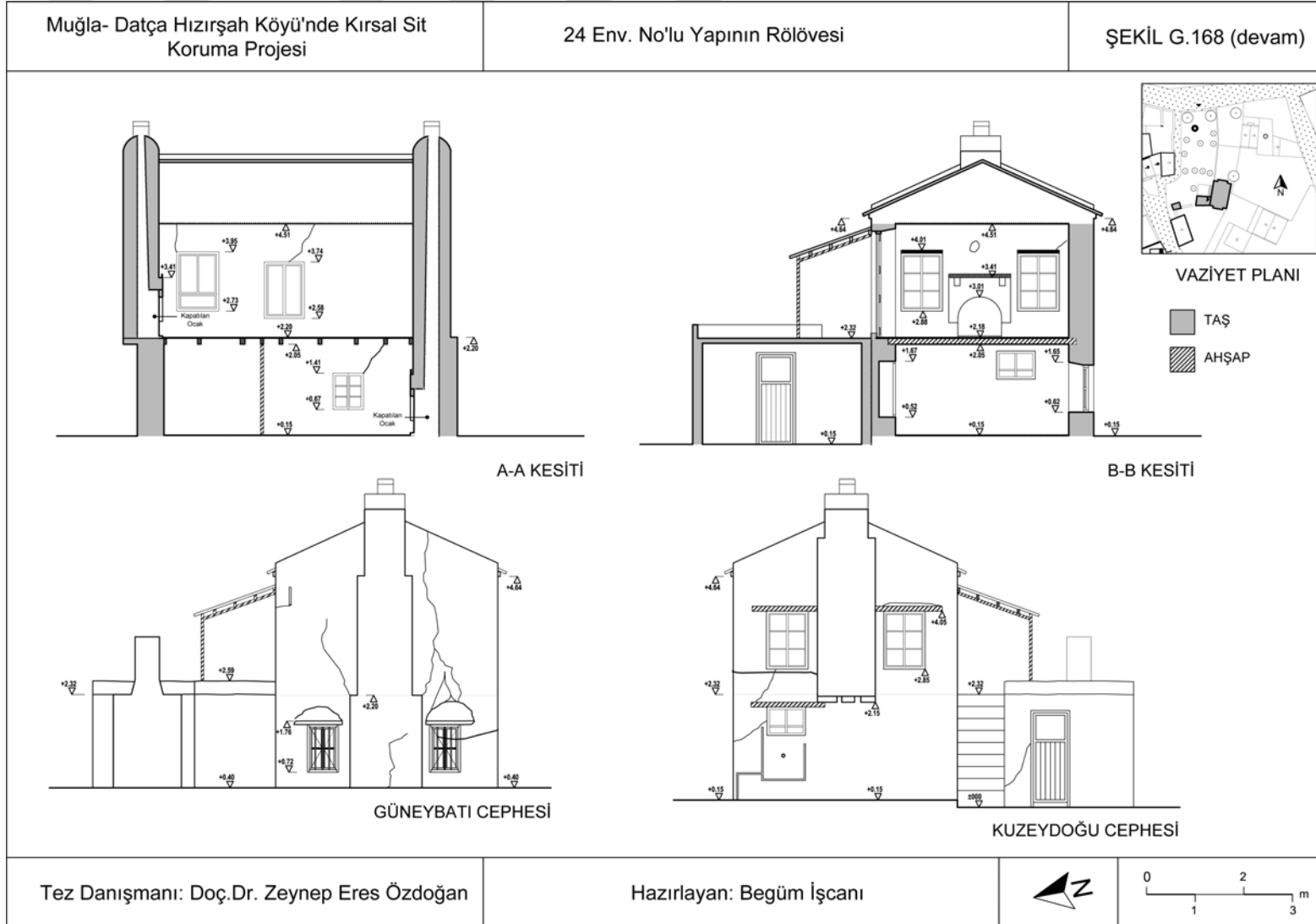
Şekil G.166 : Taş duvar örgüsü.

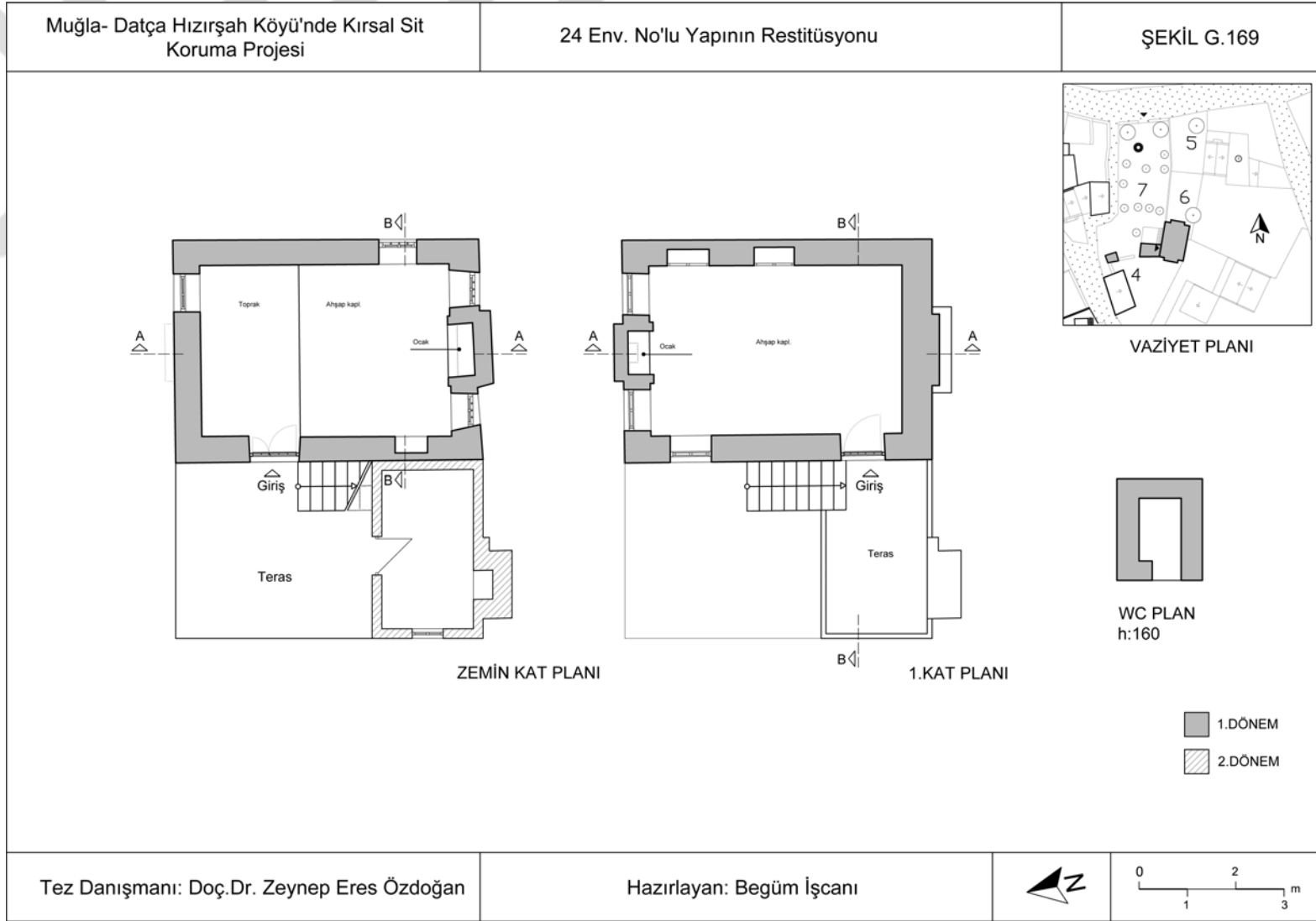
Şekil G.167 : Taş sömeli.

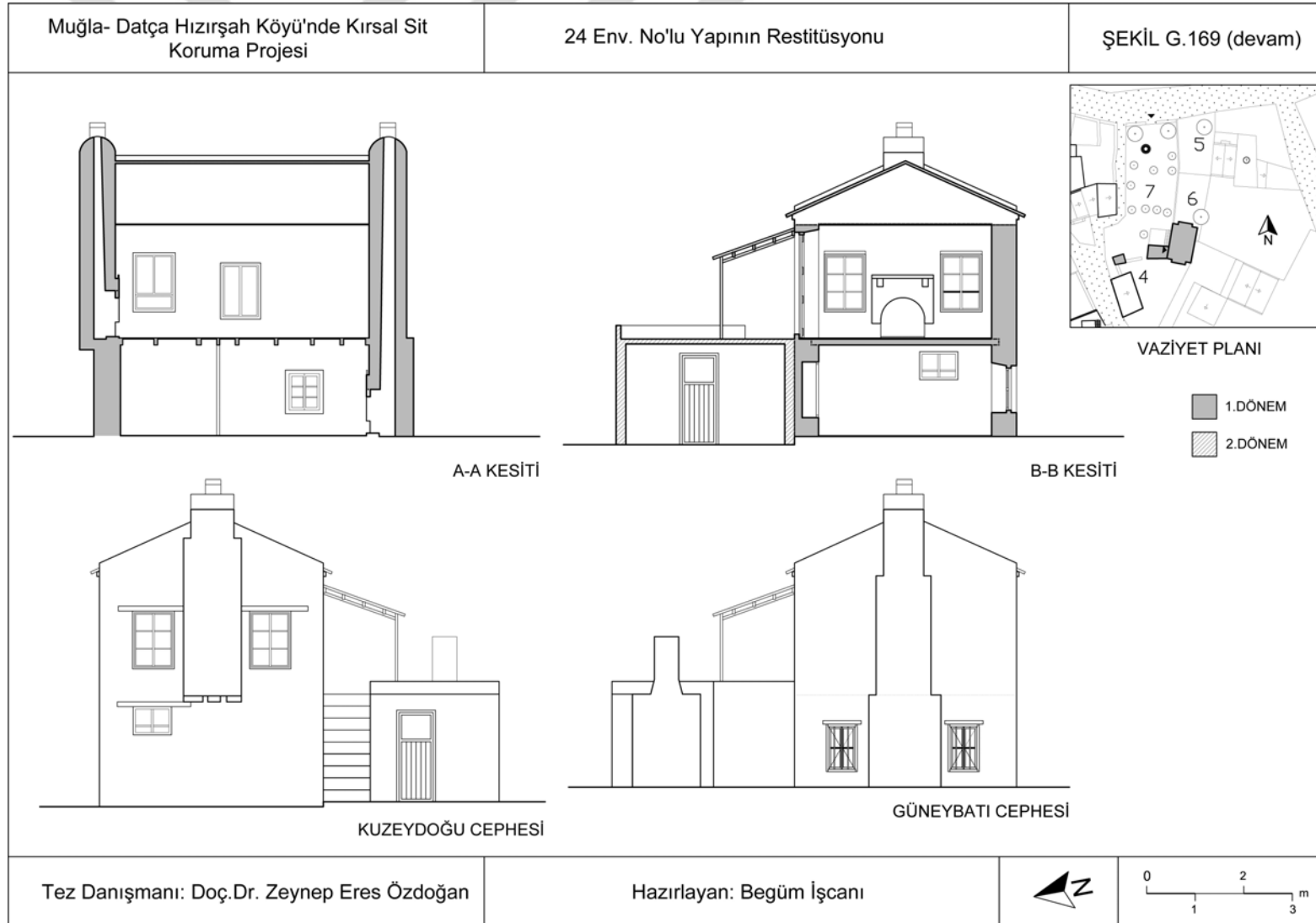
Şekil G.168 : 24 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.168 (devam) : 24 Env. No'lu Konutun Rölövesi.

Şekil G.169 : 24 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

Şekil G.169 (devam) : 24 Env. No'lu Konutun Restitüsyonu.

Şekil G.170 : 24 Env. No'lu yapının Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.171 : Üst kata çıkan dış merdiven.

Şekil G.172 : Kuzeydoğu cephesi.

Şekil G.173 : Güneybatı cephesi.

Şekil G.174 : Güneydoğu cephesi.

Şekil G.175 : Dış merdiven.

Şekil G.176 : Bahçedeki ek yapılar.

Şekil G.177 : Hela ve depo.

Şekil G.178 : Hela.

Şekil G.179 : 1.kat ocak.

Şekil G.180 : Zemin katta kapatılan ocak.

Şekil G.181 : 1. Kat oda girişi ve yüklük.

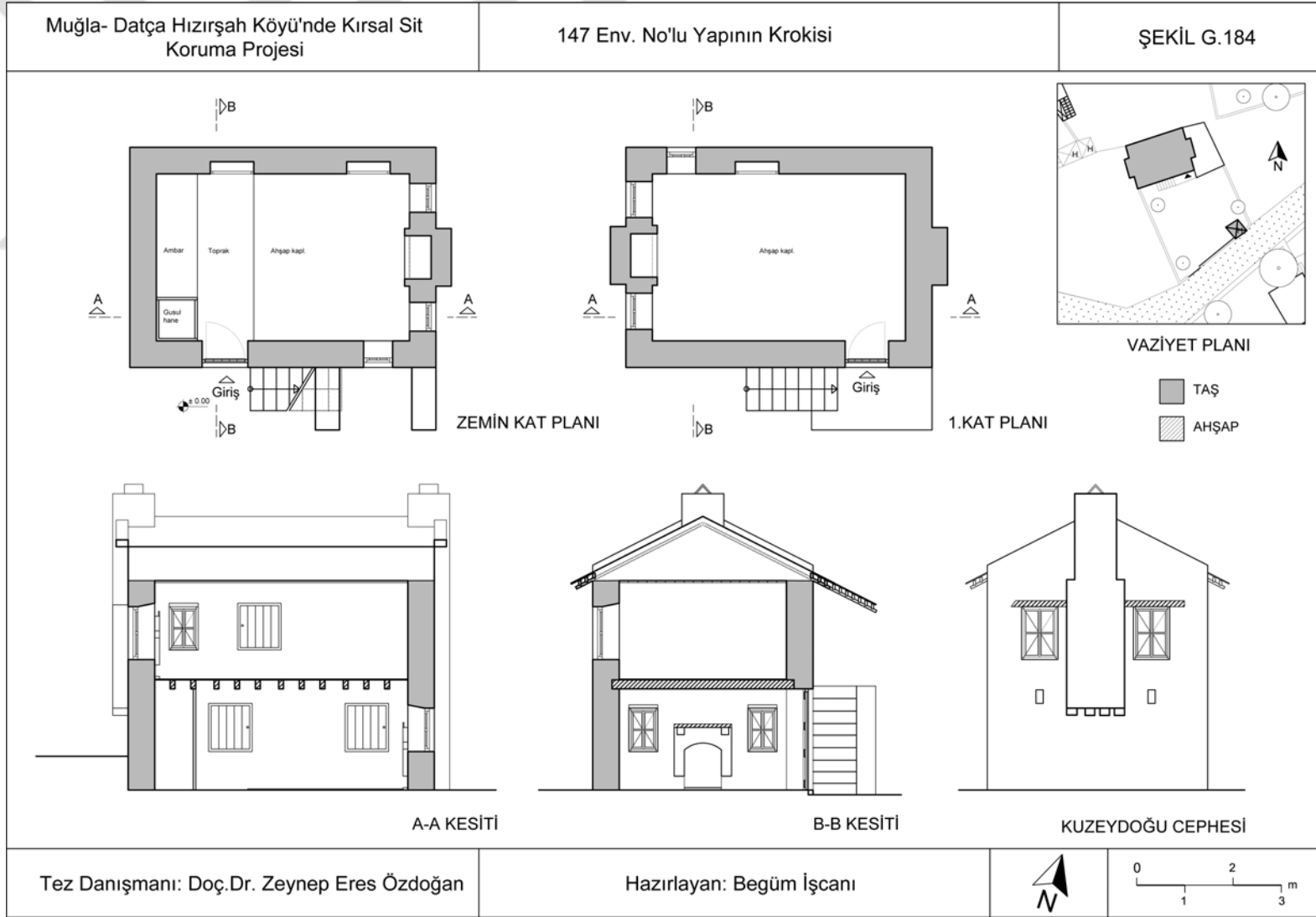

Şekil G.182 : Saçak detayı.

Şekil G.183 : 1.kat ve Zemin kat pencere doğrama detayları.

Şekil G.184 : 147 Env. No'lu Konutun Krokisi.

Şekil G.185 : 147 Env. No'lu yapının Kuzeybatı cephesi.

Şekil G.186 : Yapının bahçesi.

Şekil G.187 : Güneybatı ve Kuzeydoğu cepheleri.

Şekil G.188 : Sokaktan yapıya bakış.

Şekil G.189 : Zemin kat girişi.

Şekil G.190 : Zemin kat oda iç mekanı.

Şekil G.191 : Zemin katta yer alan gusülhane ve dış merdiven.

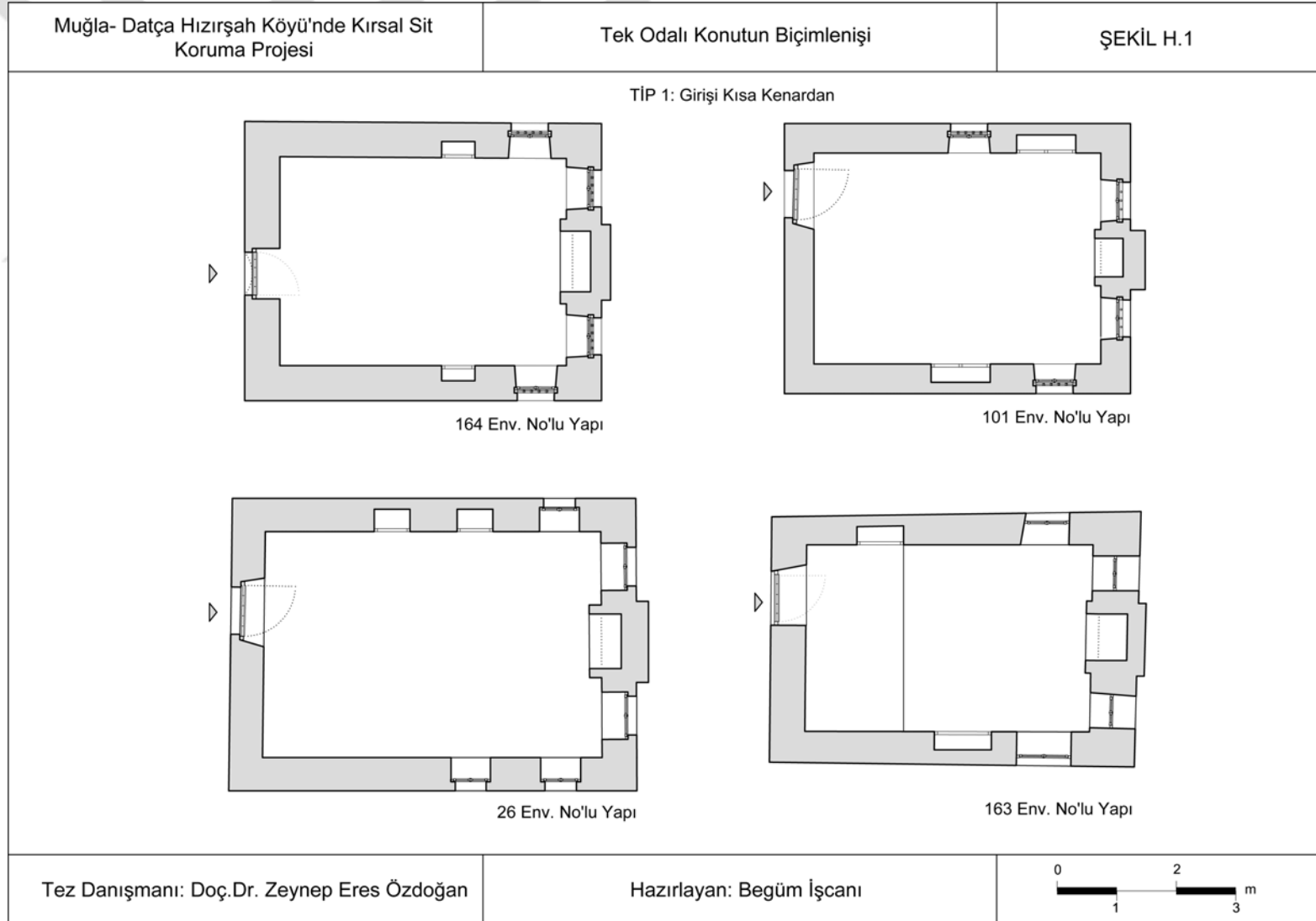
Şekil G.192 : 1.kat ocaklı kenara bakış.

Ek H: Hızırşah Köyü Konutlarının Mimarisinin Değerlendirilmesi

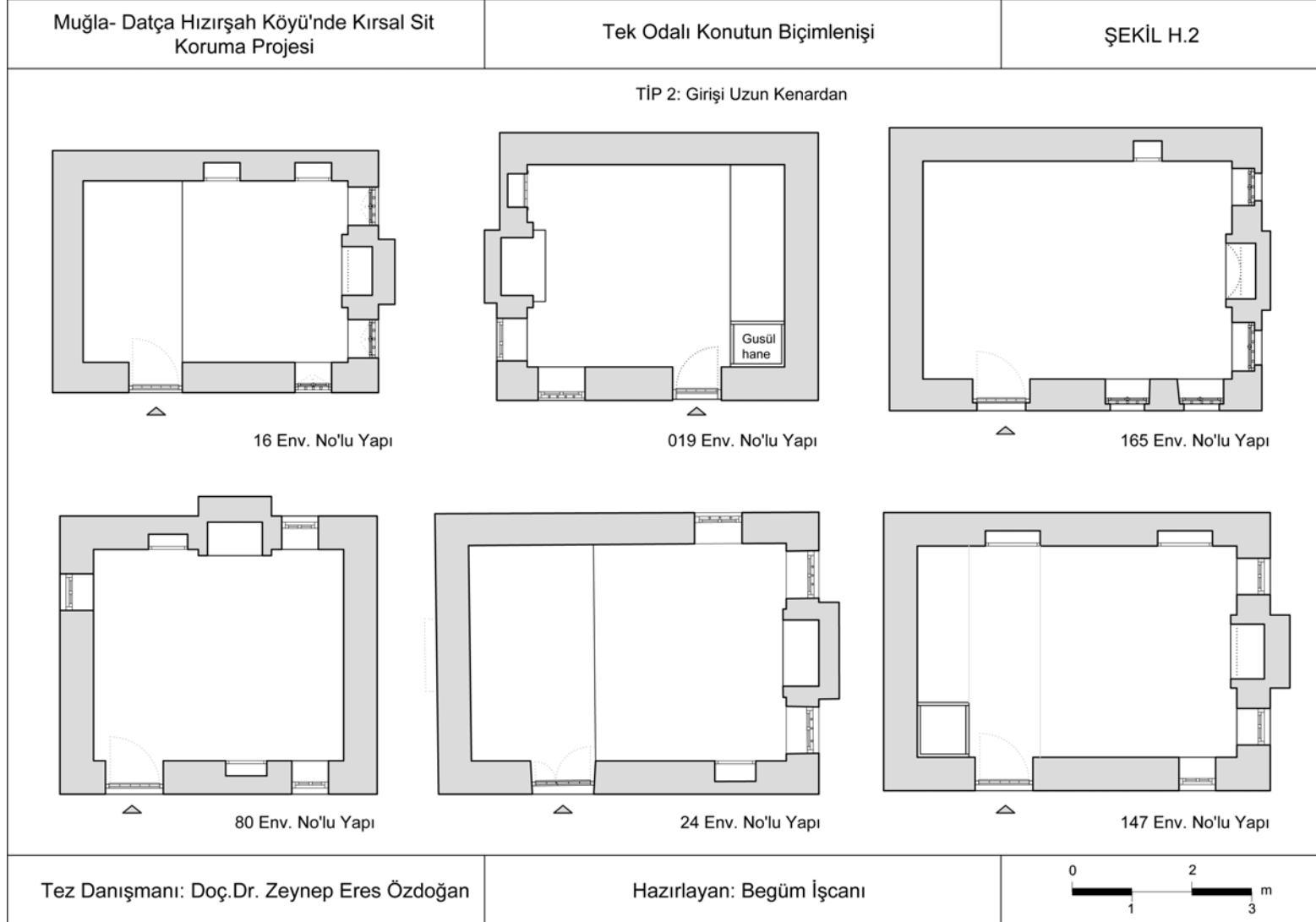
Sayfa

Şekil H.1 : Girişi kısa kenardan tek odalı konutun plan biçimlenişi.	333
Şekil H.2 : Girişi uzun kenardan tek odalı konutun plan biçimlenişi.....	334
Şekil H.3 : Tek ve bodrum katlı konutun cephe biçimlenişi.	335
Şekil H.4 : İki katlı konutun cephe biçimlenişi.	336
Şekil H.5 : Yol kenarına konumlanan yapılar.	337
Şekil H.6 : Yol kenarına konumlanan yapılar.	338
Şekil H.7 : Yol kenarına konumlanan yapılar.	339
Şekil H.8 : Parselin uzak kenarına konumlanan yapılar.....	340
Şekil H.9 : Parselin uzak kenarına konumlanan yapılar.....	341
Şekil H.10 : Parselin ortasına konumlanan yapılar.	342

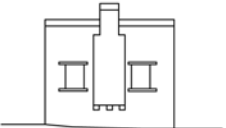
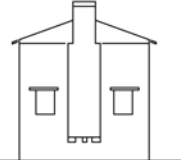
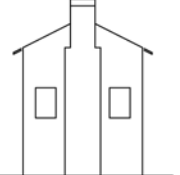
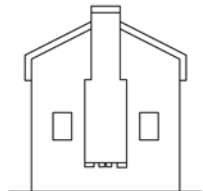
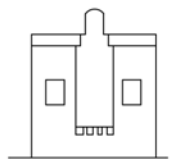
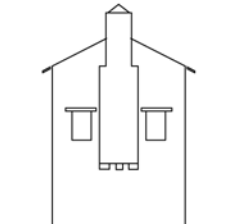
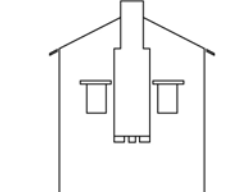
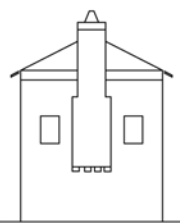
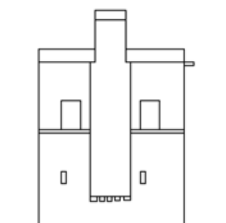
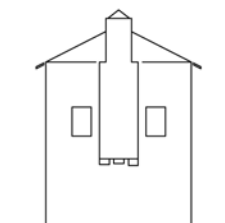
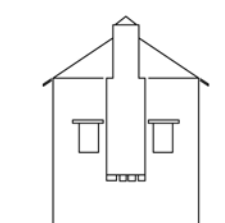
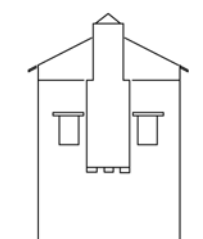

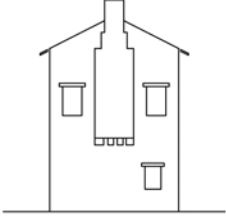
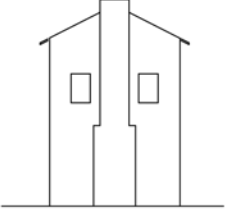
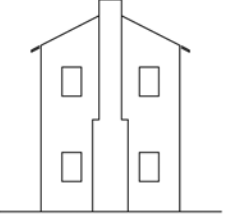
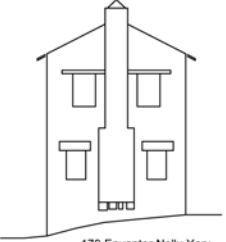
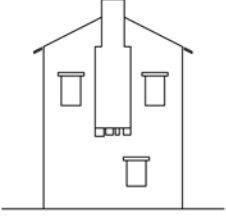
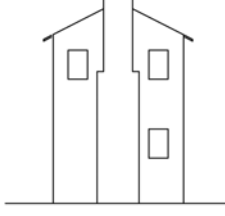
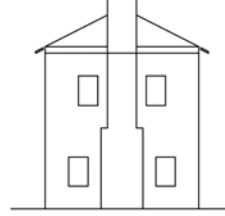
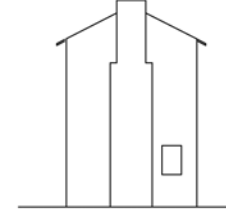
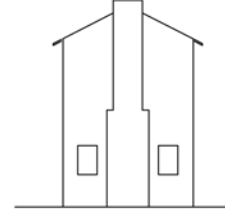
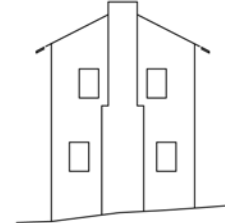
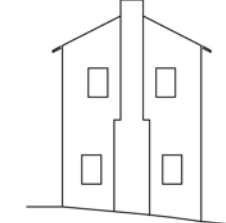
Şekil H.1 : Girişi kısa kenardan tek odalı konutun plan biçimlenişi.

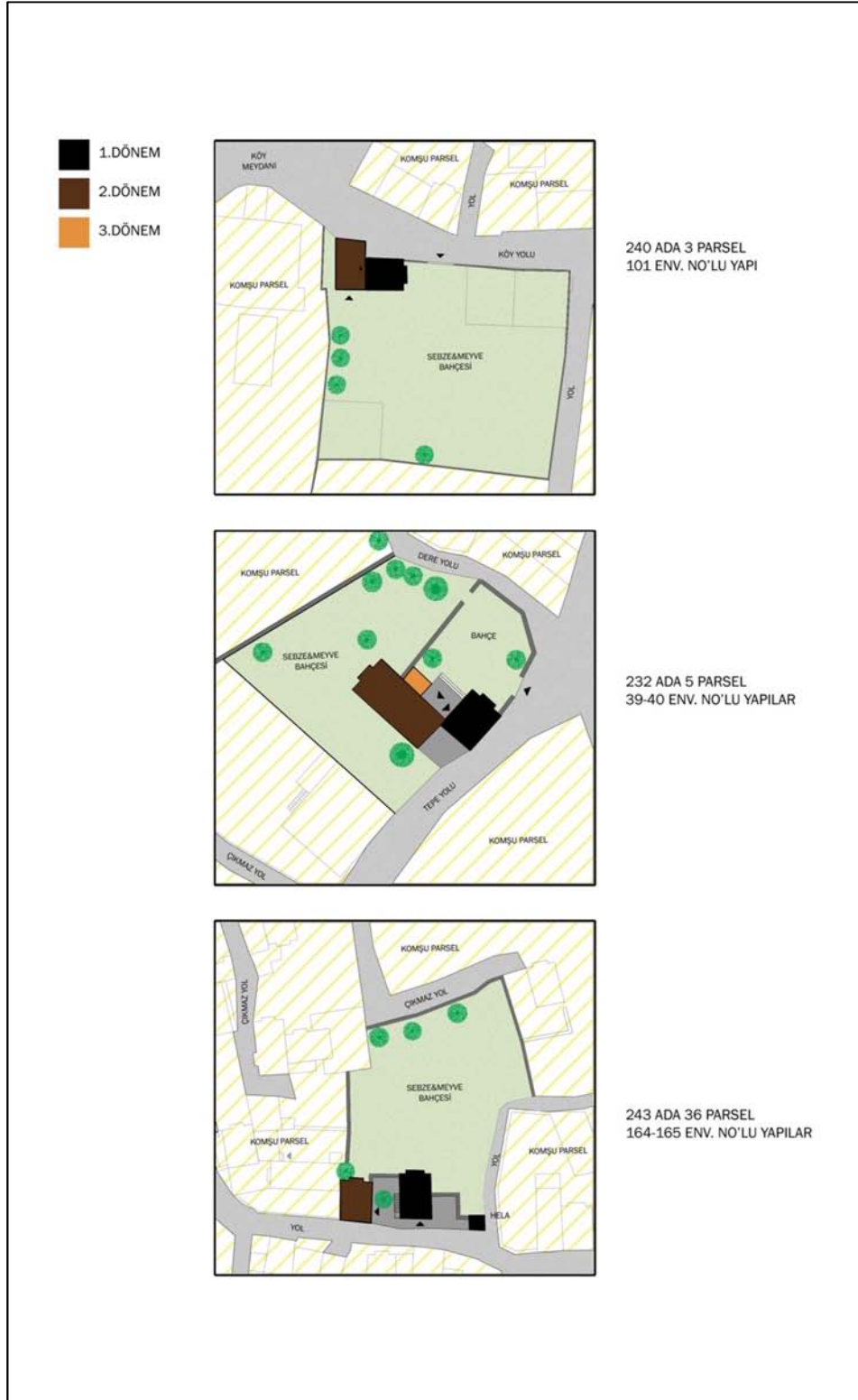
Şekil H.2 : Girişi uzun kenardan tek odalı konutun plan biçimlenişi.

Muğla- Datça Hızırşah Köyü'nde Kırsal Sit Koruma Projesi	Geleneksel Yapıların Cephe Biçimlenişleri	ŞEKİL H.3
TİP 1: Tek ve Bodrum Katlı Yapılar 163 Envanter No'lu Yapı 217 Envanter No'lu Yapı 001 Envanter No'lu Yapı 173 Envanter No'lu Yapı 101 Envanter No'lu Yapı 178 Envanter No'lu Yapı 140 Envanter No'lu Yapı 147 Envanter No'lu Yapı 164 Envanter No'lu Yapı 37 Envanter No'lu Yapı 226 Envanter No'lu Yapı 185 Envanter No'lu Yapı		
Tez Danışmanı: Doç.Dr. Zeynep Eres Özdoğan	Hazırlayan: Begüm İşcanı	

Şekil H.3 : Tek ve bodrum katlı konutun cephe biçimlenişi.

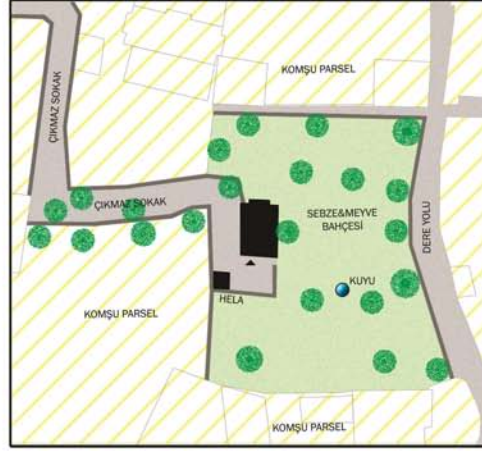
Muğla- Datça Hızırşah Köyü'nde Kırsal Sit Koruma Projesi	Geleneksel Yapıların Cephe Biçimlenişleri	ŞEKİL H.4
TİP 2: İki Katlı Yapılar 46 Envanter No'lu Yapı 244 Envanter No'lu Yapı 117 Envanter No'lu Yapı 179 Envanter No'lu Yapı 18 Envanter No'lu Yapı 75 Envanter No'lu Yapı 112 Envanter No'lu Yapı 52 Envanter No'lu Yapı 67 Envanter No'lu Yapı 24 Envanter No'lu Yapı 108 Envanter No'lu Yapı 20 Envanter No'lu Yapı		
Tez Danışmanı: Doç.Dr. Zeynep Eres Özdoğan	Hazırlayan: Begüm İşcanı	

Şekil H.4 : İki katlı konutun cephe biçimlenişi.

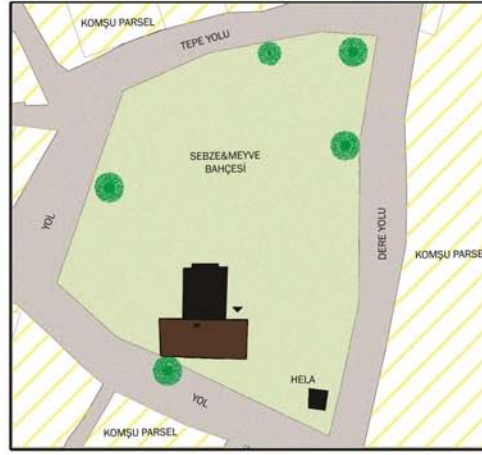

Şekil H.5 : Yol kenarına konumlanan yapılar.

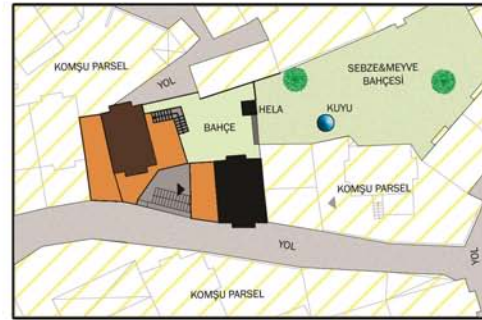
- 1.DÖNEM
- 2.DÖNEM
- 3.DÖNEM

243 ADA 5 PARSEL
163 ENV. NO'LU YAPI

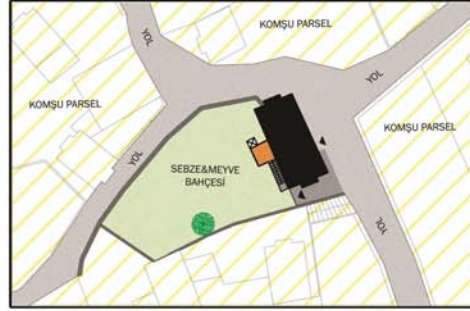
230 ADA 1 PARSEL
26 ENV. NO'LU YAPI

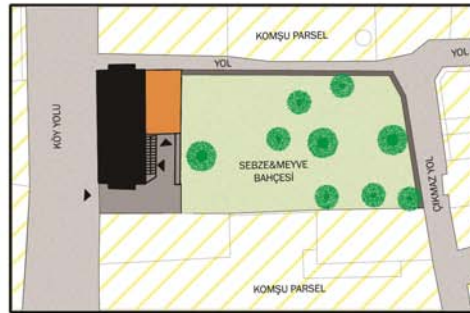
215 ADA 9 PARSEL
227-228 ENV. NO'LU YAPILAR

Şekil H.6 : Yol kenarına konumlanan yapılar.

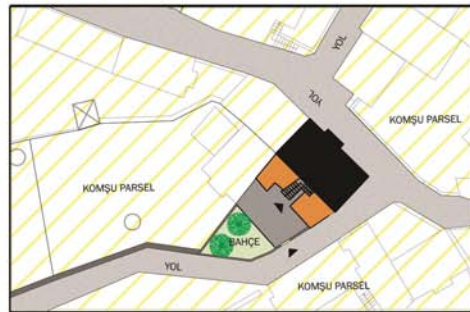
- 1.DÖNEM
- 2.DÖNEM
- 3.DÖNEM

258 ADA 1 PARSEL
112 ENV. NO'LU YAPI

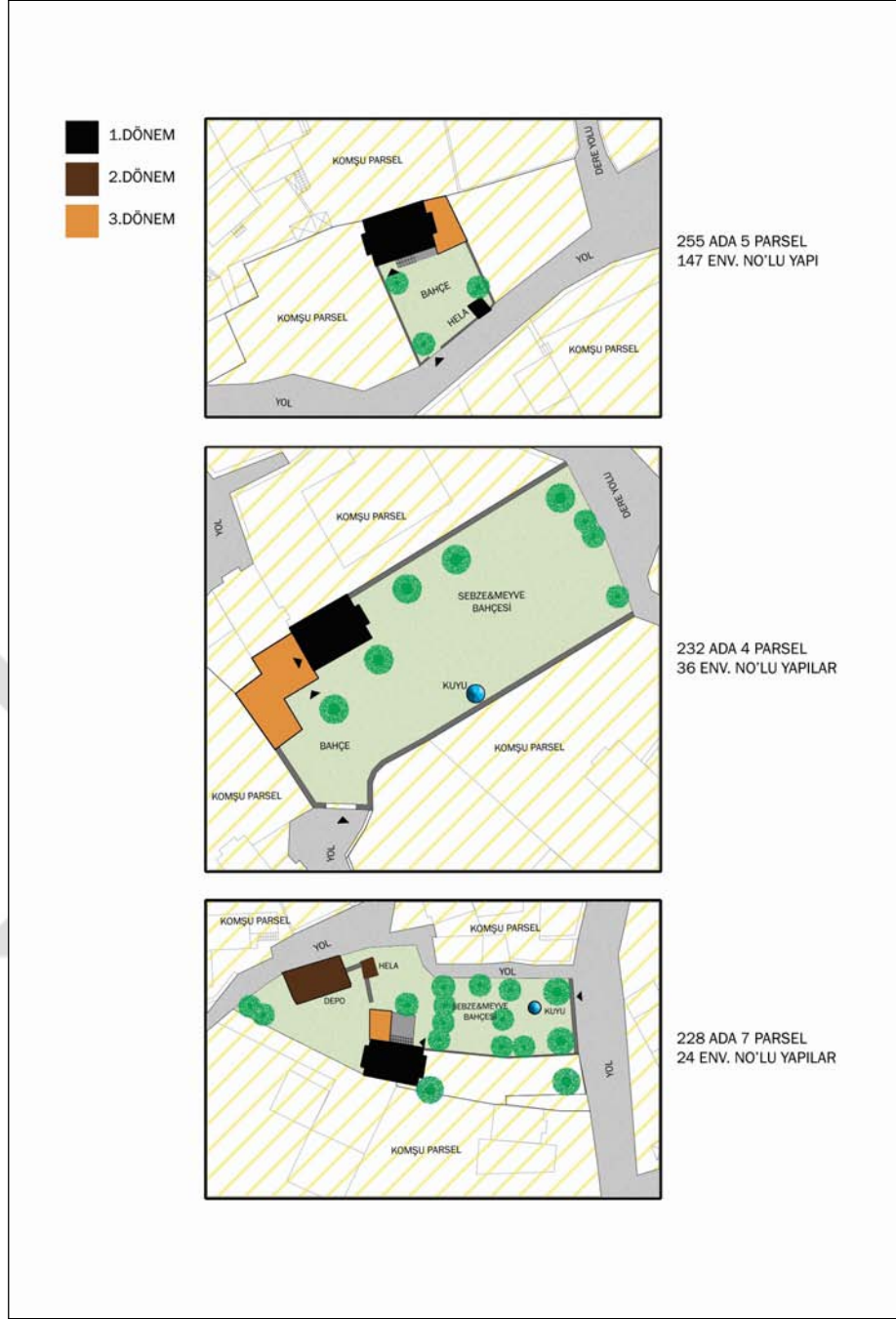

242 ADA 3 PARSEL
157 ENV. NO'LU YAPI

248 ADA 9 PARSEL
251 ENV. NO'LU YAPI

Şekil H.7 : Yol kenarına konumlanan yapılar.

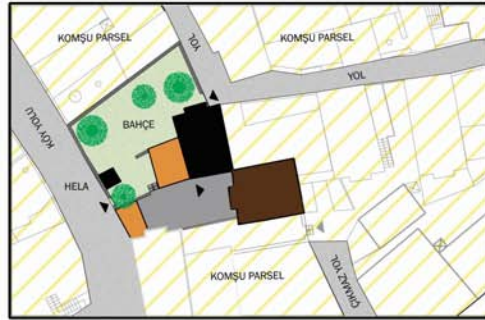

Şekil H.8 : Parselin uzak kenarına konumlanan yapılar.

- 1.DÖNEM
- 2.DÖNEM
- 3.DÖNEM

247 ADA 4 PARSEL
263 ENV. NO'LU YAPI

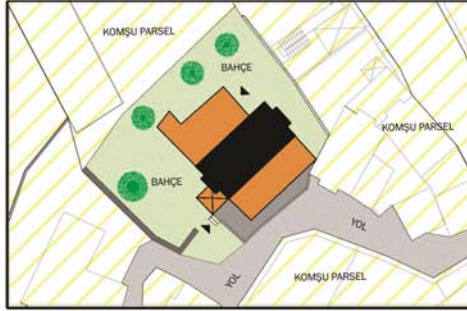
259 ADA 2 PARSEL
105-106 ENV. NO'LU YAPILAR

236 ADA 6-7-8-9 PARSELLER
55-56 ENV. NO'LU YAPILAR

Şekil H.9 : Parselin uzak kenarına konumlanan yapılar.

- 1.DÖNEM
- 2.DÖNEM
- 3.DÖNEM

237 ADA 6 PARSEL
68 ENV. NO'LU YAPI

238 ADA 7 PARSEL
86-87 ENV. NO'LU YAPILAR

241 ADA 1 PARSEL
179 ENV. NO'LU YAPILAR

Şekil H.10 : Parselin ortasına konumlanan yapılar.

Ek I: Hızırşah Köy Konutlarının Mimari Detayları Şekil Listesi

Sayfa

Şekil I.1 : Yaygın kullanılan dış kapının iç ve dış görünüşü.....	345
Şekil I.2 : Renkli kullanılan dış kapı ve iç mekandan görünüşü.	345
Şekil I.3 : İç mekanda ahşap işlemeli kapı.	346
Şekil I.4 : Kemerli giriş örnekleri, 164 ve 161 Env. No'lu yapılar.	346
Şekil I.5 : Yaygın kullanılan kapının plan, kesit ve görünüşü.	347
Şekil I.6 : Kapaklı ve ahşap parmaklıklı pencere örnekleri.....	349
Şekil I.7 : Üç bölmeli ahşap pencere örnekleri.....	349
Şekil I.8 : Demir parmaklıklı ahşap pencere örnekleri.....	350
Şekil I.9 : Alüminyum ve pvc'nin, ahşap doğramanın yerini alması.	350
Şekil I.10 : Pencere doğrama detayı.	351
Şekil I.11 : İç mekana bakış.	353
Şekil I.12 : Ocağın simetrik düzende yerleştirilmesi.	353
Şekil I.13 : İç mekanda sıvasız duvarlar.....	353
Şekil I.14 : Önüne eşya konularak kapatılan ocak.	354
Şekil I.15 : Örtüyle kapatılan ocak.	354
Şekil I.16 : Sıvayla kapatılan ocak.	354
Şekil I.17 : Ocağın yerini alan soba, Env. No.33.	355
Şekil I.18 : Kapatılan ocağın ateş bacasının kullanılması, Env. No.161.....	355
Şekil I.19 : Yüklüğe bakış, Env. No.161.....	355
Şekil I.20 : Niş ve pencere arasında yer alan ocak, Env. No.19.....	356
Şekil I.21 : Niş ve pencere arasında yer alan ocak örneği, Env. No.79.	356
Şekil I.22 : Ocağın yanında tek pencere örneği, Env. No.113.	356
Şekil I.23 : Raf olarak kullanılan ocak üstü ve altında kibritlikler.....	357
Şekil I.24 : Ahşap detaylı ocak alın tahtası.	357
Şekil I.25 : Kapatılan ocak ve alın tahtasının muhafaza edilmesi.	357
Şekil I.26 : Ocak alın tahtası çeşitleri.	359
Şekil I.27 : Odayı çevreleyen ahşap raf.....	361
Şekil I.28 : Ahşap raf bağlantı detayı.	361
Şekil I.29 : Ahşap rafın pencere ve tavanla ilişkisi.	361
Şekil I.30 : Ahşap raf ve düz dama bakış.	362
Şekil I.31 : Ahşap raf-düver bağlantısı.....	362
Şekil I.32 : İç mekandan düz dama bakış.....	363
Şekil I.33 : Düz dam detayının iç mekandan görünüşü.....	363
Şekil I.34 : Üst kat döşemesinin görünüşü.	363
Şekil I.35 : Üst kat döşemesi ve ocağın ilişkisi.....	364
Şekil I.36 : Beşik çatılı örneklerin içerden ahşapla kaplanması.	364
Şekil I.37 : Döşeme ve düz dam detayı.	365

Şekil I.38 : Çift kapaklı ahşap dolap örnekleri.	367
Şekil I.39 : Çift ve tek kapaklı ahşap dolap örnekleri.	367
Şekil I.40 : Kapı kanadı arkasında bulunan yüklük yeri ve abdestlik (banyo dolabı).	368
Şekil I.41 : Abdestlik örnekleri.....	368
Şekil I.42 : Ahşap abdestliğin yerini alan pvc abdestlik ve yanında ahşap sandık..	368
Şekil I.43 : Reşadiye Mahallesi'nde kapı kanadının yanında yüklük örneği.	369
Şekil I.44 : Reşadiye Mahallesi'nde kapı kanadının arkasında yüklük örneği.....	369
Şekil I.45 : Üç gözlü ambar örneği.....	370
Şekil I.46 : İki gözlü ambar örneği.....	370
Şekil I.47 : Üç gözlü ambar örneği.....	370
Şekil I.48 : Tek ve çift gözlü Ambar detayı.	371
Şekil I.49 : Tuğla Kırıklı Duvar Örgü Örneği.	373
Şekil I.50 : Moloz Taş Duvar Örgü Örneği.....	373
Şekil I.51 : Duvar Örgü Örneği.	373
Şekil I.52 : Yatay tuğla istifli taş duvar örgüsü (Tok, 2015, yayınlanmamış Hızırşah Kilisesi Raporu'ndan alınmıştır).	374
Şekil I.53 : HızırşahKöyü taş duvar örgü tipleri.....	375

Şekil I.1 : Yaygın kullanılan dış kapının iç ve dış görünüşü.

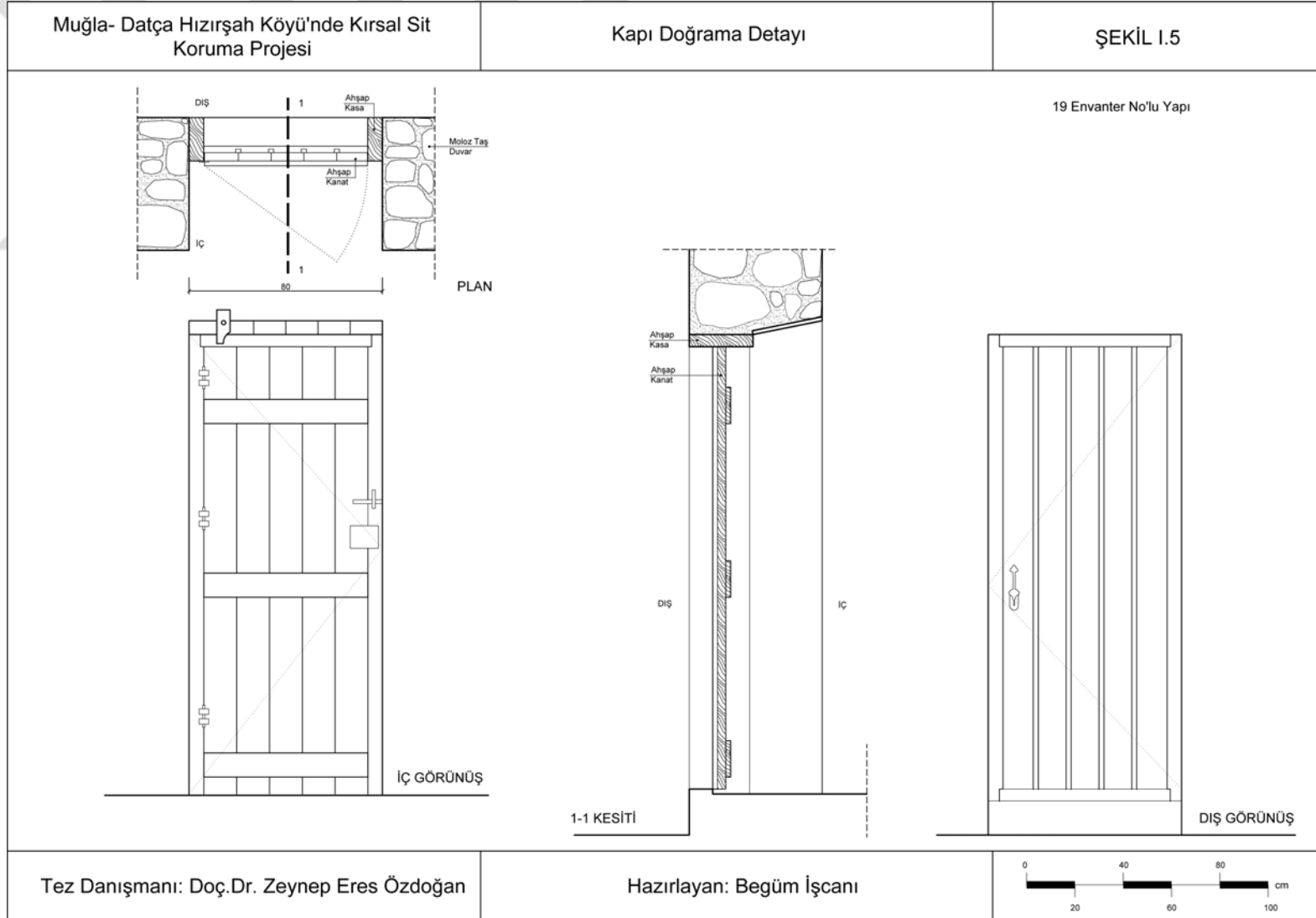
Şekil I.2 : Renkli kullanılan dış kapı ve iç mekandan görünüşü.

Şekil I.3 : İç mekanda ahşap işlemeli kapı.

Şekil I.4 : Kemerli giriş örnekleri, 164 ve 161 Env. No'lu yapılar.

Şekil I.5 : Yaygın kullanılan kapının plan, kesit ve görünüşü.

Şekil I.6 : Kapaklı ve ahşap parmaklıklı pencere örnekleri.

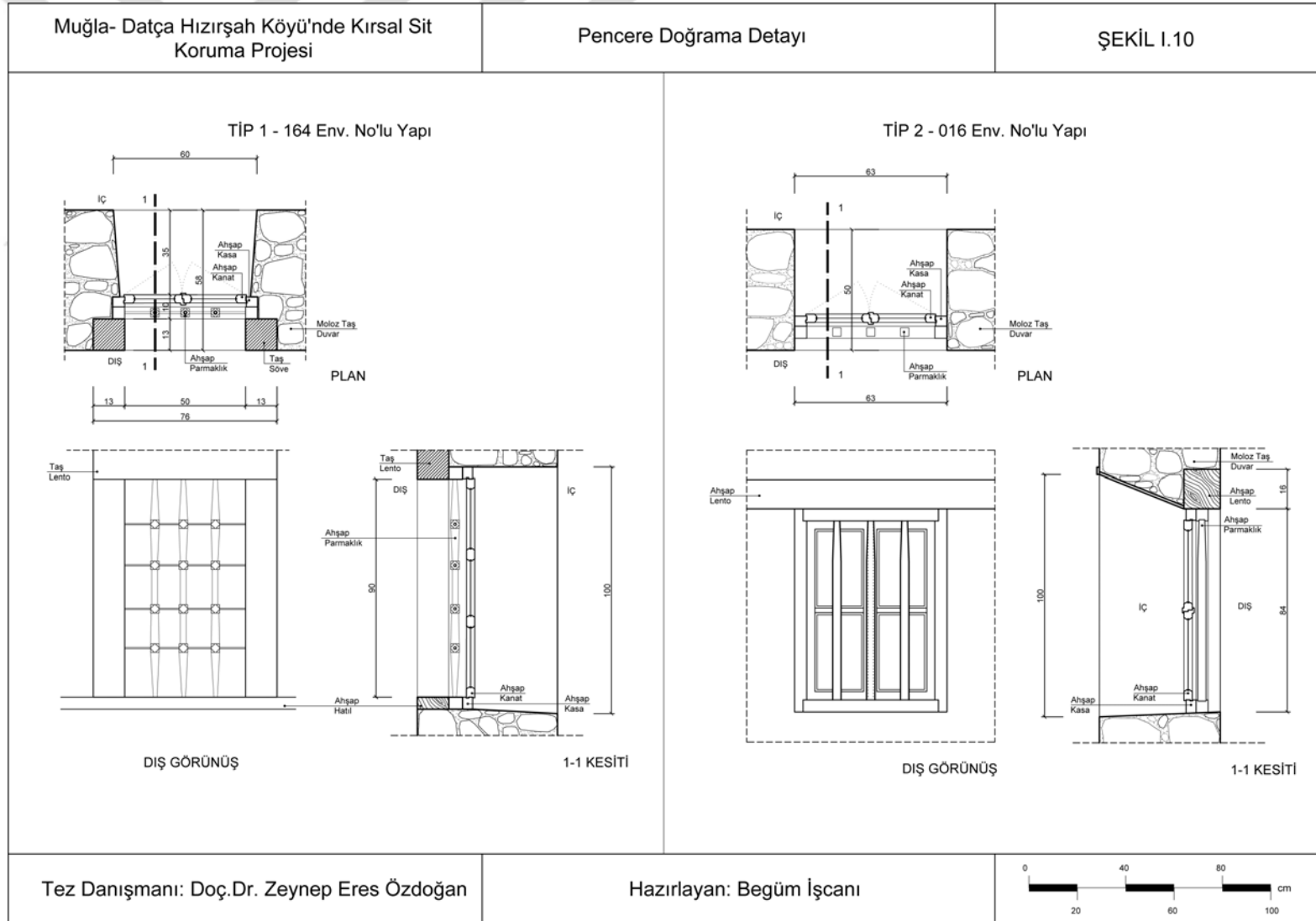
Şekil I.7 : Üç bölmeli ahşap pencere örnekleri.

Şekil I.8 : Demir parmaklıklı ahşap pencere örnekleri.

Şekil I.9 : Alüminyum ve pvc'nin, ahşap doğramanın yerini alması.

Şekil I.10 : Pencere doğrama detayı.

Şekil I.11 : İç mekana bakış.

Şekil I.12 : Ocağın simetrik düzende yerleştirilmesi.

Şekil I.13 : İç mekanda sıvasız duvarlar.

Şekil I.14 : Önüne eşya konularak kapatılan ocak.

Şekil I.15 : Örtüyle kapatılan ocak.

Şekil I.16 : Sıvayla kapatılan ocak.

Şekil I.17 : Ocağın yerini alan soba, Env. No.33.

Şekil I.18 : Kapatılan ocağın ateş bacasının kullanılması, Env. No.161.

Şekil I.19 : Yüklüğe bakış, Env. No.161.

Şekil I.20 : Niş ve pencere arasında yer alan ocak, Env. No.19.

Şekil I.21 : Niş ve pencere arasında yer alan ocak örneği, Env. No.79.

Şekil I.22 : Ocağın yanında tek pencere örneği, Env. No.113.

Şekil I.23 : Raf olarak kullanılan ocak üstü ve altında kibritlikler.

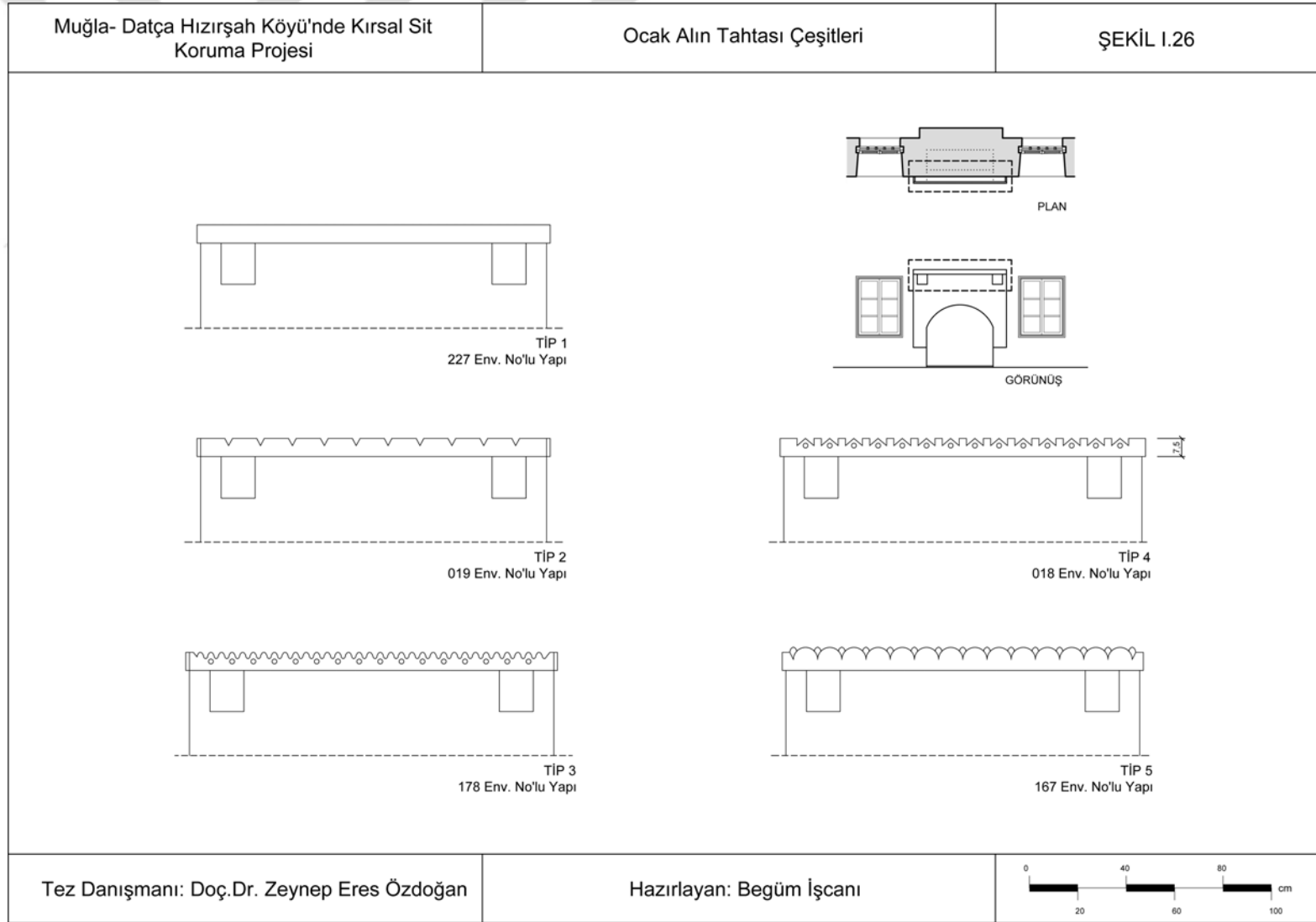

Şekil I.24 : Ahşap detaylı ocak alın tahtası.

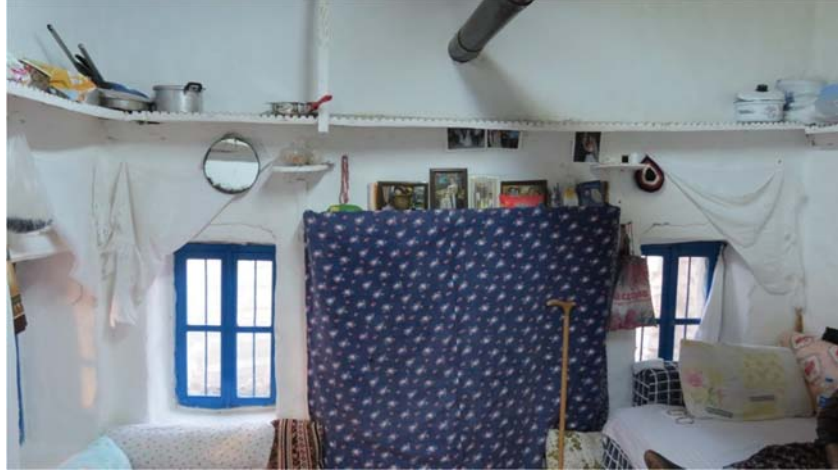
Şekil I.25 : Kapatılan ocak ve alın tahtasının muhafaza edilmesi.

Şekil I.26 : Ocak alın tahtası çeşitleri.

Şekil I.27 : Odayı çevreleyen ahşap raf.

Şekil I.28 : Ahşap raf bağlantı detayı.

Şekil I.29 : Ahşap rafın pencere ve tavanla ilişkisi.

Şekil I.30 : Ahşap raf ve düz dama bakış.

Şekil I.31 : Ahşap raf-düver bağlantısı.

Şekil I.32 : İç mekandan düz dama bakış.

Şekil I.33 : Düz dam detayının iç mekandan görünüşü.

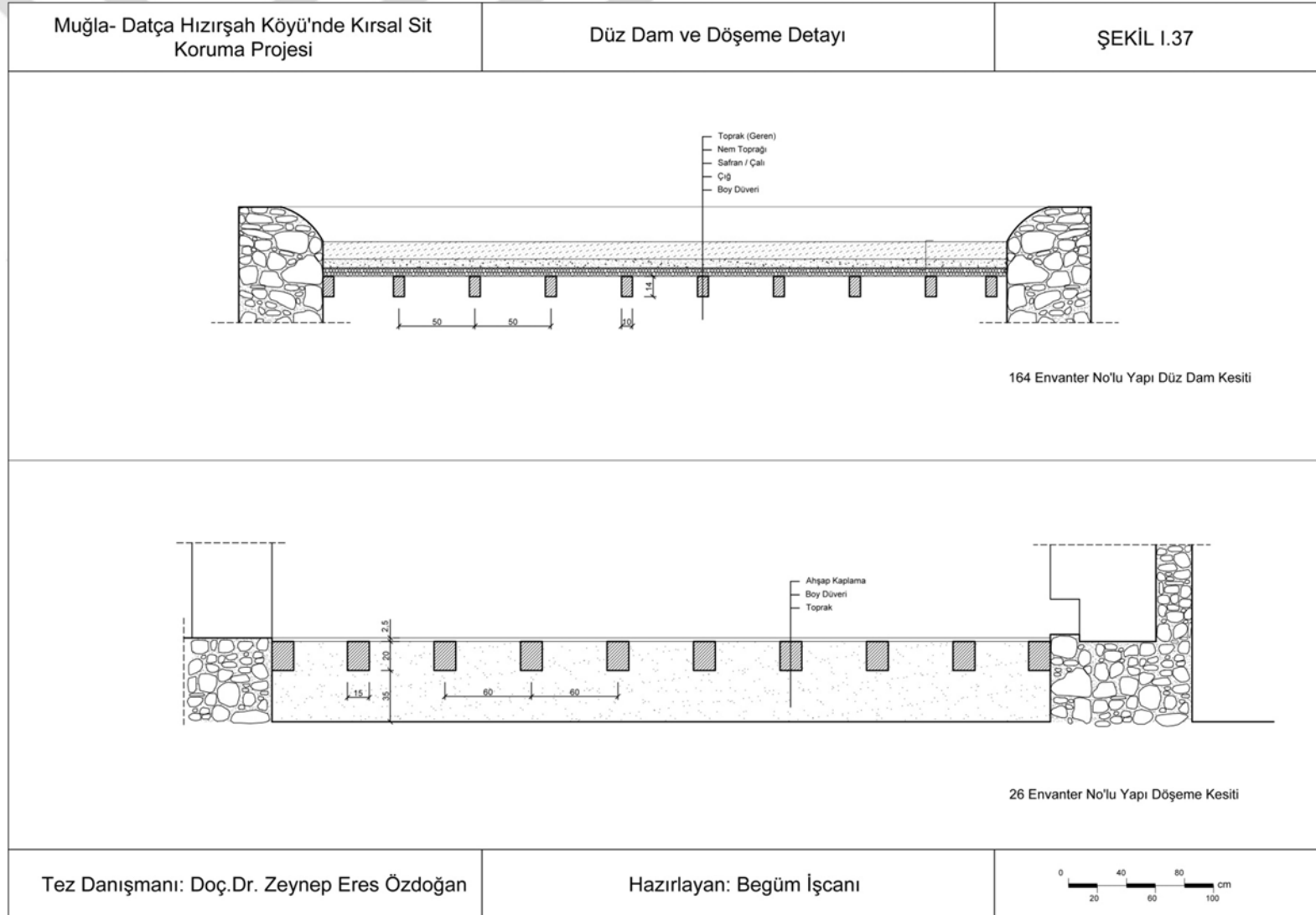
Şekil I.34 : Üst kat döşemesinin görünüşü.

Şekil I.35 : Üst kat döşemesi ve ocağın ilişkisi.

Şekil I.36 : Beşik çatılı örneklerin içerden ahşapla kaplanması.

Şekil I.37 : Döşeme ve düz dam detayı.

Şekil I.38 : Çift kapaklı ahşap dolap örnekleri.

Şekil I.39 : Çift ve tek kapaklı ahşap dolap örnekleri.

Şekil I.40 : Kapı kanadı arkasında bulunan yüklük yeri ve abdestlik (banyo dolabı).

Şekil I.41 : Abdestlik örnekleri.

Şekil I.42 : Ahşap abdestliğin yerini alan pvc abdestlik ve yanında ahşap sandık.

Şekil I.43 : Reşadiye Mahallesi'nde kapı kanadının yanında yüklük örneği.

Şekil I.44 : Reşadiye Mahallesi'nde kapı kanadının arkasında yüklük örneği.

Kapı kanadı arkasında yüklük, Env. No.24.

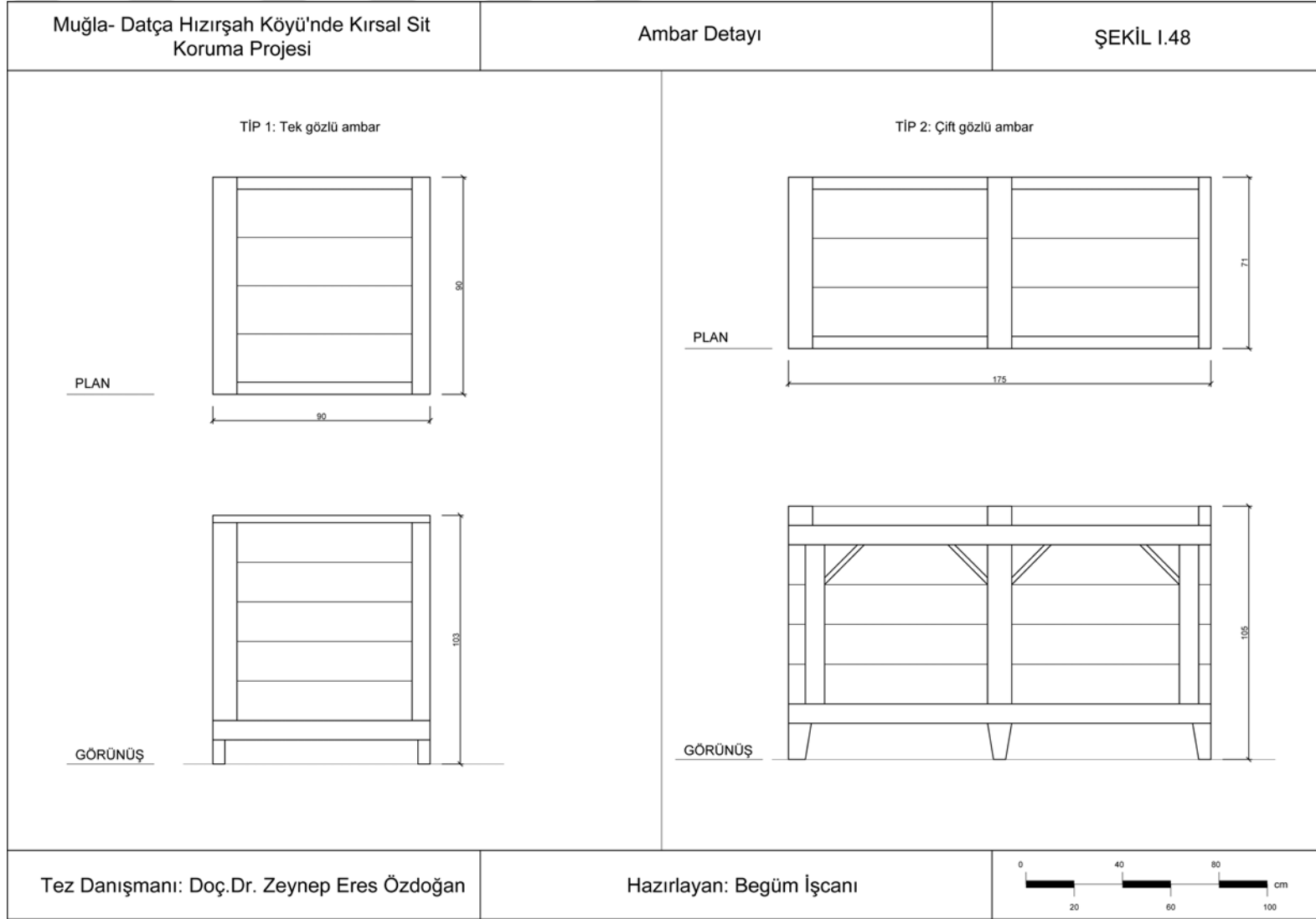
Şekil I.45 : Üç gözlü ambar örneği.

Şekil I.46 : İki gözlü ambar örneği.

Şekil I.47 : Üç gözlü ambar örneği.

Şekil I.48 : Tek ve çift gözlü Ambar detayı.

Şekil I.49 : Tuğla Kırıklı Duvar Örgü Örneği.

Şekil I.50 : Moloz Taş Duvar Örgü Örneği.

Şekil I.51 : Duvar Örgü Örneği.

*Aliğa Merkez Camii (eski kilise)
örgüsü (1896)*

*Fetiye Kayaköy Kilise duvar örgüsü
(19. Yy)*

II.1.1.c Cloisonné with horizontal bricks in the joints, at H. Nikolaos Orphanos, Thessaloniki

*Selanik H. Nikolaos Kilisesi
(18 sonu-19. yy başı)*

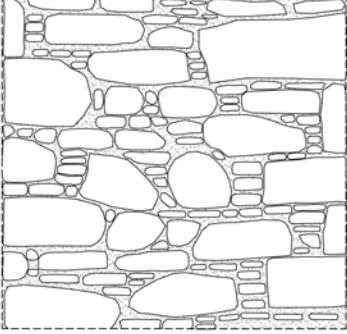
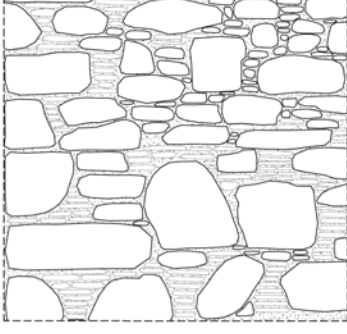
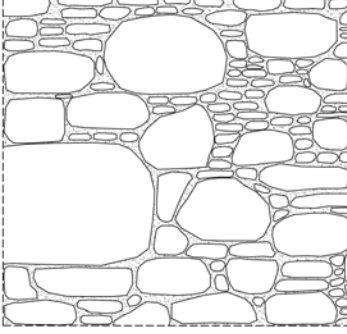
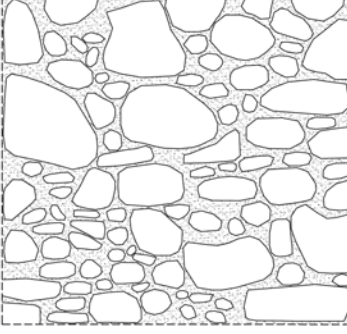
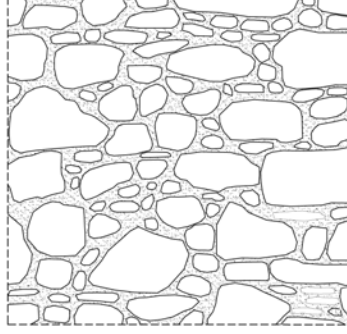
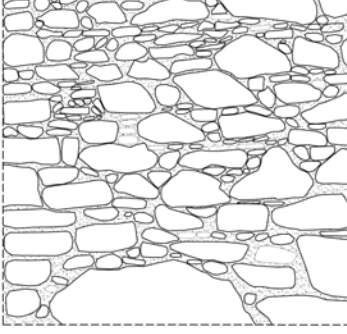
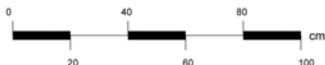

Priene St. Antuan Kilisesi (19. yy)

Kula Meryem Ana Kilisesi (1831-37)

Şekil I.52 : Yatay tuğla istifli taş duvar örgüsü (Tok, 2015, yayınlanmamış Hızırşah Kilisesi Raporu'ndan alınmıştır).

Muğla- Datça Hızırşah Köyü'nde Kırsal Sit Koruma Projesi	Taş Duvar Örgü Tipleri	ŞEKİL I.53
 164 Env. No'lu Yapı	 101 Env. No'lu Yapı	 163 Env. No'lu Yapı
 147 Env. No'lu Yapı	 16 Env. No'lu Yapı	 175 Env. No'lu Yapı
Tez Danışmanı: Doç.Dr. Zeynep Eres Özdoğan	Hazırlayan: Begüm İşcanı	

Şekil I.53 : HızırşahKöyü taş duvar örgü tipleri.

Ek K: Hızırşah Köyü'ndeki Geleneksel Yapıların Koruma Sorunları Şekil Listesi

Sayfa

Şekil K.1 : İçinde incir ağacı çıkan ve yıkılan 138 Env. No'lu yapı.	379
Şekil K.2 : Terk edilen 113 Env. No'lu yapı.	379
Şekil K.3 : Yıkılan 135 Env. No'lu yapı.	379
Şekil K.4 : 20, 21 Env. No'lu yapı ve niteliksiz ekleri.	380
Şekil K.5 : 17 Env. No'lu yapı ve niteliksiz ekleri.	380
Şekil K.6 : 107 Env. No'lu yapının kapatılan penceresi ve ek yapılar.	380
Şekil K.7 : 106 Env. No'lu yapı ve niteliksiz ekleri.	381
Şekil K.8 : 67 Env. No'lu yapının niteliksiz ekleri.	381
Şekil K.9 : 60 Env. No'lu yapıya eklenen niteliksiz ekler.	381
Şekil K.10 : Briketle yenilenen beşik çatı, 195 Env. No'lu yapı.	382
Şekil K.11 : Düz damın beşik çatıya çevrilmesi, 173 Env. No'lu yapı.	382
Şekil K.12 : 217 Env. No'lu yapıya beşik çatı eklenmesi.	382
Şekil K.13 : 46 Env. No'lu yapının yanına eklenen yeni yapı.	383
Şekil K.14 : 92 Env. No'lu yapının yanına eklenen 91 Env. No'lu yapı.	383
Şekil K.15 : 33 ve 34 Env. No'lu yapıların arkasına eklenen yeni yapı.	383
Şekil K.16 : 92 Env.no'lu yapının onarım öncesi durumu (2015).	384
Şekil K.17 : 92 Env.no'lu yapının onarım sonrası durumu (2016).	384
Şekil K.18 : 211 Env. no'lu yapının onarım öncesi durumu (2014).	385
Şekil K.19 : 211 Env.no'lu yapının onarım sonrası durumu (2016).	385
Şekil K.20 : 79 Env.no'lu yapının onarım öncesi durumu (2014).	386
Şekil K.21 : 79 Env.no'lu yapının onarım sonrası durumu (2016).	386
Şekil K.22 : 274 Env.no'lu yapının onarım öncesi durumu (2014).	387
Şekil K.23 : 274 Env.no'lu yapının onarım sonrası durumu (2016).	387
Şekil K.24 : 274 Env.no'lu yapının onarım sonrası ocaklı cephe (2016).	387
Şekil K.25 : Üzeri kapatılan dere.	388
Şekil K.26 : Üzeri kapatılan dere.	388
Şekil K.27 : Üzeri kapatılan dere.	388
Şekil K.28 : Otopark olarak kullanılan eski okul bahçesi.	389
Şekil K.29 : Otopark olarak kullanılan eski okul bahçesi.	389
Şekil K.30 : Otopark olarak kullanılan köy meydanı.	389
Şekil K.31 : Parke taşıyla kaplanan sokaklar.	390
Şekil K.32 : İsim verilen tek sokak.	390

Şekil K.1 : İçinde incir ağacı çıkan ve yıkılan 138 Env. No'lu yapı.

Şekil K.2 : Terk edilen 113 Env. No'lu yapı.

Şekil K.3 : Yıkılan 135 Env. No'lu yapı.

Şekil K.4 : 20, 21 Env. No'lu yapı ve niteliksiz ekleri.

Şekil K.5 : 17 Env. No'lu yapı ve niteliksiz ekleri.

Şekil K.6 : 107 Env. No'lu yapının kapatılan penceresi ve ek yapılar.

Şekil K.7 : 106 Env. No'lu yapı ve niteliksiz ekleri.

Şekil K.8 : 67 Env. No'lu yapının niteliksiz ekleri.

Şekil K.9 : 60 Env. No'lu yapıya eklenen niteliksiz ekler.

Şekil K.10 : Briketle yenilenen beşik çatı, 195 Env. No'lu yapı.

Şekil K.11 : Düz damın beşik çatıya çevrilmesi, 173 Env. No'lu yapı.

Şekil K.12 : 217 Env. No'lu yapıya beşik çatı eklenmesi.

Şekil K.13 : 46 Env. No'lu yapının yanına eklenen yeni yapı.

Şekil K.14 : 92 Env. No'lu yapının yanına eklenen 91 Env. No'lu yapı.

Şekil K.15 : 33 ve 34 Env. No'lu yapıların arkasına eklenen yeni yapı.

Şekil K.16 : 92 Env.no'lu yapının onarım öncesi durumu (2015).

Şekil K.17 : 92 Env.no'lu yapının onarım sonrası durumu (2016).

Şekil K.18 : 211 Env. no'lu yapının onarım öncesi durumu (2014).

Şekil K.19 : 211 Env.no'lu yapının onarım sonrası durumu (2016).

Şekil K.20 : 79 Env.no'lu yapının onarım öncesi durumu (2014).

Şekil K.21 : 79 Env.no'lu yapının onarım sonrası durumu (2016).

Şekil K.22 : 274 Env.no'lu yapının onarım öncesi durumu (2014).

Şekil K.23 : 274 Env.no'lu yapının onarım sonrası durumu (2016).

Şekil K.24 : 274 Env.no'lu yapının onarım sonrası ocaklı cephe (2016).

Şekil K.25 : Üzeri kapatılan dere.

Şekil K.26 : Üzeri kapatılan dere.

Şekil K.27 : Üzeri kapatılan dere.

Şekil K.28 : Otopark olarak kullanılan eski okul bahçesi.

Şekil K.29 : Otopark olarak kullanılan eski okul bahçesi.

Şekil K.30 : Otopark olarak kullanılan köy meydanı.

Şekil K.31 : Parke taşıyla kaplanan sokaklar.

Şekil K.32 : İsim verilen tek sokak.

Ek L: Hızırşah Köyü Kırsal Yerleşim ve Yapı Envanter Fişleri.

Sayfa

Şekil L.1 : Hızırşah Köyü Yerleşme Envanter Fişi.	393
Şekil L.2 : 163 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	394
Şekil L.3 : 165 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	395
Şekil L.4 : 250 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	396
Şekil L.5 : 19 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	397
Şekil L.6 : 16 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	398
Şekil L.7 : 101 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	399
Şekil L.8 : 26 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	400
Şekil L.9 : 114 ve 115 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	401
Şekil L.10 : 164 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	402
Şekil L.11 : 175 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	403
Şekil L.12 : 24 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	404
Şekil L.13 : 147 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.	405

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YERLEŞME	
		Envanter No :	
		Enlem :	
		Boylam :	
Adı :	Hızırşah	Yerleşme Türü :	Köy
Eski Adı :	Batır	Alt Yerleşme Türü :	-
İli :	Muğla	Nüfus :	483
İlçesi :	Datça	Hane Sayısı :	280
Köyü :		Yükseklik :	90
Doku Türü :	Toplu	Coğrafi Konum :	Plato
Özgünlük Durumu :	Doku bütünlüğü korunmuş, yapı bazında bozulmalar	Topografik Konum :	Yamaç ve hafif dalgalı arazi
Özgün Yapı Sistemi :	Moloz taş, sıvasız/ kireç badanalı	Ormanla İlişki :	İlişkisiz
Özgün Kat Sayısı :	Tek katlı	Yerleşme Sürekliliği :	Sürekli
Özgün Çatı Tipi :	Düz dam	Demografik Süreklilik :	Yerli
Plan Tipolojisi :	Ocaklı tek oda, dikdörtgen plan	Göç Veren Bölge :	-
Seçkin Yapılar :	-	Göç Veren Yer :	-
Kamusal Yapılar :	Cami, muhtarlık, okul, bakkal	Mülkiyet Durumu :	-
Alt Yapı :	su kanalizasyon elektrik telefon	Özellikli Doğa :	-
Tarihsel İz :	Hacetevi tepesi, amfora ve seramik atölyeleri ören yeri, kilise, antik tarım terasları		
Yeri Konumu ve Genel Özellikleri :	Ana yoldan 1 km içerde, dağlık bir arazinin yamacında kurulmuştur. Yerleşim kuzeye doğru büyümektedir. Yerleşimin içinden iki adet dere geçer. Derelerin her iki tarafında da yapılar bulunur. Zemini kayalıktır. Köy yaşıantısı hakimdir.		
Mimari Özgünlük Durumu :	1980'lerden sonra malzeme ve yapım sisteminde değişiklikler başlamıştır. Geleneksel olarak kullanılan taş malzeme, briket ve betonarme sisteme dönüşmeye başlamıştır. Yerleşim genel olarak özgündür ancak geleneksel yapılara eklenen yeni yapılar mimari özgünlüğün anlaşılmasını engellemektedir.		
Doku ve Plan Özellikleri :	Datça ovasının batısında yer alan yerleşim, güneyde 356 m'ye ulaşan tepelere sırtını vermektedir. Yerleşimi doğu ve batıda tarım arazileri çevreler. Dört mevsim ulaşım kolaydır. Birbirini dik kesen Kuzey ve Doğu Hızırşah bağlantı yollarının kesiştiği yerde köy meydanı ve köy kahvesi yer alır. Organik dokusu olan yerleşimde çıkmaz sokaklardan ayrık düzenli, bahçeli evlere ulaşılır. Evlerin ocaklı bacaları genelde kuzeye yönelir. Yapılar çoğunlukla tek odalı ve tek katlıdır. Geç dönemde yapılanlar iki ve üç odalı veya iki katlı inşa edilmiş, tek katlı olanlara ikinci katlar eklenmiştir.		
Yapı Sistemi Özellikleri, Malzeme Temini ve Usta Sorunları :	Geleneksel yapılar yığma taş sistemiyle inşa edilmiştir. Özgününde düz damlı olan yapılardan yalnızca birkaçı günümüze ulaşabilmiştir. Yerleşme genelinde bakımında karşılaşılan zorluklar nedeniyle düz damlar beşik çatıya çevrilmiştir. Geçmişte imece usulü yapı inşa edilmekteydi. Günümüzde geleneksel usta yok denecek kadar azdır. Taş malzemenin yerini, daha kolay temin edilebilen ve ekonomik olan tuğla ve briket almıştır.		
Su Sağlama Olanakları :	Yerleşmenin içme suyu Pustular fay hattından çıkan kaynaktan temin edilmektedir. Ayrıca kaynağı Hacetevi Tepesi'nden doğan iki adet dere yerleşimin içinden geçmektedir. Yerleşimin içinde 2 adet çeşme bulunur. Ancak çeşmeler günümüzde aktif değildir.		
Tarihsel İz ve Özellikli Doğa :	Yerleşimin sırtını dayadığı tepeliklerde antik tarım terasları bulunmaktadır. Ayrıca Hacetevi Tepesi olarak adlandırılan bölge, köy halkının çare yeri olarak gördüğü bir alandır.		
Geçim Kaynakları :	Köy halkının ağırlıklı geçim kaynağı tarımdır. Az da olsa hayvancılık yapılmaktadır. Köy halkının bir kısmı da emekli ve çalışmamaktadır.		
Sosyal Durum ve Mülkiyet İlişkileri :	Köyde çoğu yörenin yerlileri olmakla birlikte toplam 483 kişi yaşamaktadır. Mülkiyet durumu şahıslara aittir. Yaşlı nüfus yoğunluklu bir köydür. Köyün tarımsal ve hayvancılık üretimi azalmıştır. Şehir merkezine ve çevre illere göç vardır. Geleneksellik sosyal anlamda devam etmektedir. Genç kuşak çoğunlukla en az liseye kadar okumaktadır. Merkeze düzenli minübüs seferleri yapıldığından, halkın sağlık, alışveriş ihtiyacı şehir merkezinden sağlanmaktadır.		
Gözlem ve Değerlendirme :	Yerleşme mimari ve sosyal özgünlüğünü büyük oranda korumaktadır. Eğitim ve iş imkanlarından faydalanmak üzere ilçe merkezine göç eden köylülerin evleri boş kaldığından yıpranmaktadır. Yerleşmenin yakın gelecekte mimari ve sosyal özgünlüğünü sürdürmesi için ekonomik kalkınması gereklidir. Yerleşimdeki geleneksel konutlar tespit edilmeli, yerleşimin geneli sit alanı olarak ilan edilmelidir.		
Hazırlayan :	Begüm İŞCANI	s/b foto no :	
Arşiv :		dia no :	
İlgili Yayın :		digital foto no :	
İlgili Yapı Envanteri :		çizim no :	
		Tarih :	Mayıs 2016

Şekil L.1 : Hızırşah Köyü Yerleşme Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No :	163 Env. No'lu Yapı
				Enlem :	
				Boylam :	
Yerleşme Adı :	Hızırşah	İli :	Muğla		
Yapı Adı :	-	İlçesi :	Datça		
Sokak ve Kapı No :	163 Env. No'lu Yapı	Ada-Parsel :	243 - 5		
Taşıyıcı Sistem :	Yığma taş	Yapı Türü :	Sıradan konut		
Örtü Türü :	Düz damlı	Yapım Tarihi :	19.yy sonu		
Örtü Malzemesi :	Toprak (geren)	Sağlamlık Durumu :	Kötü		
Plan Tipi :	Tek odalı, dikdörtgen	Kullanım Durumu :	Kullanılmıyor		
Kat Sayısı :	Tek Katlı	su :	-	ısınma :	Ocak
☐ bodrum ☐ çatı odası		☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ telefon			
Genel Tanım :	Yapı bulunduğu parselin kenarında yer alır. Bahçesinde meyve ağaçları ve kuyusu bulunur. Yapı tek odalı, dikdörtgen planlıdır. Yapiya 15 cm subasman yüksekliğiyle kısa kenarın ortasından girilir. İç mekanda, giriş kapısının arkasında gusülhane izi bulunmaktadır. Girişin karşısındaki kısa kenarda ocak, ocağın sağ ve solunda birer pencere bulunur. İç mekanda sıvalı olan duvarlar, cephede kireçle badanalanmıştır. Yapının üst örtüsü yok olsa da düz damı taşıyan ahşap kirişler yerinde korunmuştur.				
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı 60 cm'dir. Pencere açıklıkları ahşap 8 cm kalınlığındaki ahşap lentolarla geçilmiştir. Düz damı 7.5 x 14 cm ölçülerindeki ahşap kirişler taşımaktadır. Baca duvarları bahçe kotundan 40 cm yükseltilmiş ve 4 adet konsol taş tarafından taşınmaktadır.				
Bezeme :	Bezemesi yoktur.				
Devşirme Malzeme :	Devşirme malzeme saptanmamıştır.				
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Yapı, özgün plan biçimlenişi ve detaylarını korumaktadır. Mimari bütünlüğü korunan yapının kapı ve pencere doğramaları, niş kapakları ve döşeme kaplaması gibi mimari öğeleri yok olmuştur. Ancak çatısı yok olan yapının duvarlarında yıkılan bölümler, çatlaklar ve sıva dökülmesi görüldüğünden sağlamlık durumu kötüdür.				
Gözlem ve Değerlendirme :	Yapı geleneksel mimari kimliğini korumaktadır. Doğu cephesine yakın yer alan incir ağacı yapının strüktürü açısından tehlike oluşturmaktadır. Terk edildiğinden ve üst örtüsü yok olduğundan beden duvarlarında ciddi hasarlar görülmektedir. Kullanılmayan yapı belgelenecek tescillenmeli ve korunmalıdır.				
Hazırlayan :	Begüm İŞCANI	s/b foto no :			
Arşiv :		dia no :			
İlgili Yayın :		digital foto no :			
İlgili Yerleşme Envanteri :		çizim no :			
			Tarih :	Mayıs 2016	

Şekil L.2 : 163 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No : 165 Env. No'lu Yapı
				Enlem :
				Boylam :
Yerleşme Adı : Hızırşah	İli : Muğla			
Yapı Adı : -	İlçesi : Datça			
Sokak ve Kapı No : 165 Env. No'lu Yapı	Ada-Parsel : 243 - 6			
Taşıyıcı Sistem : Yığma taş	Yapı Türü : Sıradan konut			
Örtü Türü : Düz damlı	Yapım Tarihi : 19.yy sonu			
Örtü Malzemesi : Toprak (geren)	Sağlamlık Durumu : Kötü			
Plan Tipi : Tek odalı, dikdörtgen	Kullanım Durumu : Kullanılmıyor			
Kat Sayısı : Tek Katlı	su : - ısıtma : Ocak			
☐ bodrum ☐ çatı odası		☒ kanalizasyon ☒ elektrik ☐ telefon		
Genel Tanım :	Yapının kuzeyinde 164 Env. No'lu yapıyla ortak kullandığı bir sebze meyve bahçesi bulunur. Yol kenarında yer alan yapıya dış avlusuyla girilir. Yapı tek odalı, dikdörtgen planlıdır. Giriş kapısının arkasında yüklük ve gusülhanenin izi bulunur. Girişe uzak olan kısa kenarın ortasında birer pencere arasında bir ocak yer alır. Pencere açıklıkları bahçeye ve avluya yönelmiştir. Yapının cephesi çıplak taş örgü olarak bırakılmıştır. Duvarlarda iç mekanda da sıva örneğine rastlanmamıştır. Terk edilen yapının düz damı yok olmuştur. İç mekanda da moloz ve çöp birikmiştir.			
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı 55 cm'dir. Pencere ve kapı boşluklarından bazıları taş, bazıları ahşap lantıyla geçilmiştir. Düz damı taşıyan ahşap kirişlerin saplama boşlukları görülebilmektedir. Baca duvarları bahçe kotundan 55 cm yükseltilmiştir ve dört konsol taşla taşınmaktadır.			
Bezeme :	Bezemesi yoktur.			
Devşirme Malzeme :	Devşirme malzeme saptanmamıştır.			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Özgün plan ve cephe detayları korunan yapı yıkık olduğundan sağlamlık durumu kötüdür. İç mekan öğeleri ve düz damı yok olmuştur.			
Gözlem ve Değerlendirme :	Yapı özgün mimari kimliği ve bütünlüğünü korumaktadır. Yapı terk edildiğinden bakımsız kalmış ve zamanla yıkılma sürecine girmiştir. İç mekana moloz taşların ve çöplerin atılması sebebiyle yapının yüklenmesi artmakta ve statik olarak tehlike oluşturmaktadır. Yapı belgelenerek tescillenmeli ve korunmalıdır.			
Hazırlayan : Begüm İŞCANI		s/b foto no :		
Arşiv :		dia no :		
İlgili Yayın :		digital foto no :		
İlgili Yerleşme Envanteri :		çizim no :		
		Tarih : Mayıs 2016		

Şekil L.3 : 165 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI	
Yerleşme Adı : Hızırşah Yapı Adı : - Sokak ve Kapı No : 250 Env. No'lu Yapı		Envanter No : 250 Env. No'lu Yapı Enlem : Boylam :	
Taşıyıcı Sistem : Yığma taş Örtü Türü : Düz damlı Örtü Malzemesi : Toprak (geren) Plan Tipi : Tek odalı, dikdörtgen Kat Sayısı : Tek Katlı ☐ bodrum ☐ çatı odası		İli : Muğla İlçesi : Datça Ada-Parsel : 254 - 2 Yapı Türü : Sıradan konut Yapım Tarihi : 20. yy başı Sağlık Durumu : Orta Kullanım Durumu : İşlevi değişmiş, depo su : - ısıtma : Ocak ☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon	
Genel Tanım :		Çıkmaz bir sokaktan ulaşılan yapı, dere kenarında düz bir arsada yer alır. Bahçesinde kagır helası yer alır. Tek odalı ve dikdörtgen planlıdır. Odaya uzun kenardan girilir. Giriş kapısının arkasında yüklük ve gusülhane için yer bırakılmıştır. Yaşama alanının odağında ocak bulunur. Pencereilerin üst kotundan 30 cm yuğaanda ahşap rafları bulunur. Cephelele kireç badanalıdır. İç mekanda ise duvarlar kireçli toprakla sıvanmışır.Özgün düz damı ve katmanları korunan yapıya ayrıca bir sundurma çatı eklenmiştir.	
Yapım Tekniğı ve Malzeme :		Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı 55 cm'dir. Pencere ve kapı boşlukları ahşap lentolarla geçilmiştir. Düz damın üzerine sundurma bir çatı eklenmiş ve üzeri kiremit kaplanmıştır.	
Bezeme :		Bezemesi yoktur.	
Devşirme Malzeme :		Devşirme malzeme saptanmamıştır.	
Özgünlük ve Sağlık Durumu :		Depo olarak kullanılan yapının işlevi değişse de özgün planı ve cephe düzeni korunmuştur. Ancak yapının taş duvar duvarlarında hasarlar bulunur. Doğramaları yok olmuştur.	
Gözlem ve Değerlendirme :		Depo olarak kullanılan yapı iç mekanda hasarlıdır. Pencere doğramaları ve kapısının yenilenmesi gereklidir. Özgün mimari kimliğini korumaktadır. Yapı belgelenerek tescillenmeli ve korunmalıdır.	
Hazırlayan : Begüm İŞCANI Arşiv : İlgili Yayın : İlgili Yerleşme Envanteri :		s/b foto no : dia no : digital foto no : çizim no :	
		Tarih : Mayıs 2016	

Şekil L.4 : 250 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No : 19 Env. No'lu Yapı
				Enlem :
				Boylam :
Yerleşme Adı : Hızırsah	Ili : Muğla			
Yapı Adı : -	İlçesi : Datça			
Sokak ve Kapı No : 19 Env. No'lu Yapı	Ada-Parsel : 204 - 8			
Taşıyıcı Sistem : Yığma taş	Yapı Türü : Sıradan konut			
Örtü Türü : Sundurma çatı	Yapım Tarihi : 20. yy başı			
Örtü Malzemesi : Marsilya kiremit	Sağlamlık Durumu : Orta			
Plan Tipi : Tek odalı, dikdörtgen, dış avlulu	Kullanım Durumu : Kullanılmıyor			
Kat Sayısı : Tek Katlı	su : - ısıtma : Ocak			
☐ bodrum ☐ çatı odası	☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon			
Genel Tanım :	Hafif eğimli bir arazi üzerine oturan yapı sokak kotundan 2 basamak yükseltilmiştir. Tek odalı ve dikdörtgen planlıdır. Kuzeyinde sebze meyve bahçesi yer alır. Yapıya dış avlusundan girilir. Giriş kapısının arkasında gusülhane ve ambarın izi bulunur. Yaşama alanının merkezi olan ocak, bir pencere ve bir dolap nişi arasında yer alır. Sokak cephesinde fazla açıklık bulunmaz. Zemin kaplaması ahşaptır. Özgün düz damı sonradan kaldırılarak yerine sundurma bir çatı eklenmiştir. Odanın içinde tavan ahşap plakalarla kapatıldığından çatı konstrüksiyonu görülmez. İç mekanda ve avlu cephesinde duvarları sıvalı olan yapının bacalı cephesi ve avlu duvarları kireçle badanalanmıştır.			
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı 50 cm'dir. Pencere ve kapı boşlukları ahşap lentolarla geçilmiştir. Çatısı sundurmadır ve marsilya kiremitle kaplıdır.			
Bezeme :	Bezemesi yoktur.			
Devşirme Malzeme :	Devşirme malzeme saptanmamıştır.			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Yapının özgün planı ve cephe düzeni anlaşılmaktadır.Yapı terk edildiğinden yıpranma sürecine girmiştir. Mimari öğelerinde orta derecede hasarlar bulunduğundan sağlamlık durumu ortadır.			
Gözlem ve Değerlendirme :	Terk edilen yapı hızlı bir yıpranma sürecine girmiştir. Yapı belgelenmeli ve tescillenerek korunmalıdır.			
Hazırlayan : Begüm İŞCANI	s/b foto no :			
Arşiv :	dia no :			
İlgili Yayın :	digital foto no :			
İlgili Yerleşme Envanteri :	çizim no :			
		Tarih : Mayıs 2016		

Şekil L.5 : 19 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No : 16 Env. No'lu Yapı Enlem : Boylam :
Yerleşme Adı : Hızırşah Yapı Adı : - Sokak ve Kapı No : 16 Env. No'lu Yapı	İli : Muğla İlçesi : Datça Ada-Parsel : 204 - 12	Taşıyıcı Sistem : Yığma taş Örtü Türü : Düz damlı Örtü Malzemesi : Toprak (geren) Plan Tipi : Kümelenmiş, 2 odalı Kat Sayısı : Tek Katlı ☐ bodrum ☐ çatı odası	Yapı Türü : Sıradan konut Yapım Tarihi : 20. yy başı Sağlamlık Durumu : Kötü Kullanım Durumu : Kullanılmıyor su : - ısıtma : Ocak ☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon	
Genel Tanım : Eğimli bir araziye yerleşen yapı, iki odalı kümelenmiş bir plan şemasına sahiptir. Her iki odada da ocak bulunur. Ana oda, köy yerleşiminde yaygın görülen tek odalı dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Yan oda ise ana odaya sonradan eklenerek yapıyı büyütmeye amaçlı inşa edilmiştir. Yan odada ocak duvar kenarına yerleşir. Ana odada ise ocak birer pencere arasında yer alır. Yapının duvarları iç mekanda 2 cm kalınlığında kireçli toprakla sıvanırken, cephede çıplak taş örgü olarak bırakılmıştır. Ana odadaki pencerelerin özgün ahşap pencereleri hasarlı olarak günümüze ulaşmıştır.				
Yapım Tekniği ve Malzeme : Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvarlar 50 cm kalınlığındadır. Pencere ve kapı boşlukları ahşap lentolarla geçilmiştir. Bakımsızlık ve terk edilmesinden dolayı düz dam katmanları yok olmuştur. Ancak duvarlarda düz damı taşıyan ahşap kirişlerin saplama boşlukları mevcuttur.				
Bezeme : Bezemesi yoktur.				
Devşirme Malzeme : Devşirme malzeme saptanmamıştır.				
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu : Özgün planı ve cephe düzenini koruyan yapı terk edildiğinden yıpranma sürecine girmiştir. Ana odanın içinde bir incir ağacı çıkmıştır. Mimari öğelerinde hasarlar bulunmaktadır.				
Gözlem ve Değerlendirme : Yapının bitişigine inşa edilen yeni yapı dolayısıyla ana oda mimari bütünlüğünü kaybetmiştir. Üst örtüsü yok olan yapının iç mekanında bitkisel oluşumlar bulunmaktadır. Beden duvarları ve mimari öğelerinde hasarlar meydana gelmiştir. Yapı belgelenerek tescillenmeli ve korunmalıdır.				
Hazırlayan : Arşiv : İlgili Yayın : İlgili Yerleşme Envanteri :	Begüm İŞCANI 	s/b foto no : dia no : digital foto no : çizim no :	 	
		Tarih : Mayıs 2016		

Şekil L.6 : 16 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI	
Yerleşme Adı : Hızırşah		Envanter No : 101 Env. No'lu Yapı	
Yapı Adı : -		Enlem :	
Sokak ve Kapı No : 101 Env. No'lu Yapı		Boylam :	
Taşıyıcı Sistem : Yığma taş		İli : Muğla	
Örtü Türü : Düz damlı		İlçesi : Datça	
Örtü Malzemesi : Toprak (geren)		Ada-Parsel : 240 - 3	
Plan Tipi : Kümelenmiş, 3 odalı		Yapı Türü : Sıradan konut	
Kat Sayısı : Tek Katlı		Yapım Tarihi : 19. yy sonu	
☐ bodrum ☐ çatı odası		Sağlamlık Durumu : Kötü	
		Kullanım Durumu : Kullanılmıyor	
		su : -	Isınma : Ocak
		☐ kanalizasyon	☐ elektrik ☐ telefon
Genel Tanım :	Köy meydanına oldukça yakın yer alan bu yapı, üç odadan oluşan kümelenmiş plan şemasına sahiptir. L planlı yapının ana odasına diğer odaların sonradan eklendiği düşünülmektedir. Yapının girişinin bulunduğu oda, diğer odalara dağılım holü şeklinde düzenlenmiştir. Diğer odaların ikisinde de ocak bulunduğundan yaşama alanı olarak düzenlenmiştir. Ana oda, Hızırşah köy genelinde görülen tek odalı dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Odaya kısa kenardan girilir ve girişin sağında gusülhane, solunda ise yüklük izi yer almaktadır. Girişin karşısındaki kısa kenar üzerinde ise birer pencere arasında yer alan ocak bulunur. Hasarlı olmakla birlikte özgün ahşap doğramaları günümüze ulaşabilmiştir. Yapı özgün düz dam katmanlarını kaybetse de izleri mevcuttur. Cephesi kireç badanalı olan yapının yalnızca ana odası iç mekanda kireçli toprakla sıvanmıştır, diğer odalar çıplak taş örgü olarak bırakılmıştır.		
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı ana odada 55 cm, diğer odalarda 50 cm'dir. Ana odanın duvar örgü tekniği diğer odalardan farklıdır. Taşların arasına kırık tuğlaların yatay istiflendiği moloz taş duvar örgüsü görülen ana odanın erken dönemde yapıldığı düşünülmektedir. Pencere açıklıkları ana odada taş, diğer odalarda ahşap lentolarla geçilmiştir. Ana odada pencereler taş sövelidir. Düz dam katmanları yok olmuştur.		
Bezeme :	Bezemesi yoktur.		
Devşirme Malzeme :	Devşirme malzeme saptanmamıştır.		
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Yapı, özgün plan biçimlenişi ve detaylarını korumakla beraber mimari öğelerinde kötü derecede hasarlar bulunduğundan sağlamlık durumu kötüdür.		
Gözlem ve Değerlendirme :	Terk edilen ve bakımsızlıktan üst örtüsü yok olan yapının özgün detayları ve mimari bütünlüğünü korumakla birlikte hızlı bir yok olma sürecine girmiştir. Yapı belgelenmeli ve tescillenmelidir.		
Hazırlayan :	Begüm İŞCANI	s/b foto no :	
Arşiv :		dia no :	
İlgili Yayın :		digital foto no :	
İlgili Yerleşme Envanteri :		çizim no :	
		Tarih :	Mayıs 2016

Şekil L.7 : 101 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No :	26 Env. No'lu Yapı
				Enlem :	
				Boylam :	
Yerleşme Adı :	Hızırşah	İli :	Muğla		
Yapı Adı :	-	İlçesi :	Datça		
Sokak ve Kapı No :	26 Env. No'lu Yapı	Ada-Parsel :	230 - 1		
Taşıyıcı Sistem :	Yığma taş	Yapı Türü :	Sıradan konut		
Örtü Türü :	Düz damlı	Yapım Tarihi :	19. yy sonu		
Örtü Malzemesi :	Toprak (geren)	Sağlamlık Durumu :	Kötü		
Plan Tipi :	Kümelenmiş, 2 odalı, dış avlulu	Kullanım Durumu :	Kullanılmıyor		
Kat Sayısı :	Tek Katlı	su :	-	Isınma :	Ocak
	☐ bodrum ☐ çatı odası	☐ kanalizasyon	☐ elektrik	☐ telefon	
Genel Tanım :	Kümelenmiş plan tipindeki yapı üç odalı ve tek katlıdır. Ana odaya diğer iki odanın sonradan eklendiği düşünülmektedir. Yapıya batısındaki dış avlusundan 3 basamakla girilir. Dış avludan dağılım holü şeklinde düzenlenen bir odaya girilir. Bu odadan, köy yerleşiminde sıkça görülen ocaklı, tek odalı, dikdörtgen plan şemalı yapının ana odasına girilir. Odaanın girişinin olduğu duvarda gusülhane ve yüklüğün izi bulunmaktadır. Ana odanın döşemesi ve üst örtüsü yok olsa da katmanlarının izleri mevcuttur. Ana odanın içinde bir incir ağacı çıkmıştır. Diğer odanın duvarları ve zemini oldukça hasarlı bulunduğundan mimari biçimlenişi ve işlevi hakkında bir ize ulaşılammıştır. Cephede duvarlar kireç badanalı, odalarda da sıvalıdır.				
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı ana odada 58 cm, diğer odalarda 55 cm'dir. Ana odanın duvar örgü tekniği diğer odalardan farklıdır. Taşların arasına kırık tuğlaların yatay istiflendiği moloz taş duvar örgüsü görülen ana odanın erken dönemde yapıldığı düşünülmektedir. Pencere açıklıkları ahşap lentolarla geçilmiştir. Ana odada pencereler taş sövelidir. Düz dam katmanları yok olmuştur.				
Bezeme :	Bezemesi yoktur.				
Devşirme Malzeme :	Ana odanın giriş kapısının mermer lentosu altında Yunanca yazılar bulunan devşirme bir taşdır.				
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Özgün planını kısmen koruyan yapının bazı duvarları zemin kotuna kadar yıkıldığından korunmuşluk durumu ortadır. Mimari öğelerinde hasarlar bulunmaktadır.				
Gözlem ve Değerlendirme :	Terk edilen ve bakımsızlıktan üst örtüsü yok olan yapınınmimari bütünlüğü kısmen korumakla birlikte hızla yok olma sürecindedir. Yapı belgelenmeli ve tescillenmelidir.				
Hazırlayan :	Begüm İŞCANI	s/b foto no :			
Arşiv :		dia no :			
İlgili Yayın :		digital foto no :			
İlgili Yerleşme Envanteri :		çizim no :			
			Tarih :	Mayıs 2016	

Şekil L.8 : 26 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No : 114 ve 115 Env.
				Enlem :
				Boylam :

Yerleşme Adı : Hızırsah	İli : Muğla
Yapı Adı : -	İlçesi : Datça
Sokak ve Kapı No : 114 ve 115 Env. No'lu Yapı	Ada-Parsel : 258 - 6

Taşıyıcı Sistem : Yığma taş	Yapı Türü : Sıradan konut
Örtü Türü : Beşik çatı ve sundurma çatı	Yapım Tarihi : 20. yy başı
Örtü Malzemesi : Marsilya kiremit	Sağlık Durumu : Kötü
Plan Tipi : Tek odalı, dış avlulu	Kullanım Durumu : Kullanılmıyor
Kat Sayısı : Tek Katlı	su : - ısıtma : Ocak
☐ bodrum ☐ çatı odası	☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon

Genel Tanım : Birbirine uçtan birleşen iki odadan oluşan kümelenmiş plan şemasına sahip yapı tek katlıdır. Yola bitişik odaya sonraki dönemde ikinci odanın eklendiği anlaşılmıştır. Her iki odaya da ortak kullanılan dış avludan giriş yapılır. Dış avlunun duvarları kısmen korunmakla birlikte, yer yer zemin kotuna kadar yıkılmıştır. Her iki odanın plan şeması da yerleşimde sıkça görülen ocaklı, tek odalı dikdörtgen plandır. Ana odanın ocağının bulunduğu cephesinin oldukça dar bir sokağa bakması sebebiyle ocak etrafında pencere bulunmaz. Odanın tek açıklığı avluya yönelmiştir.

Yapım Tekniği ve Malzeme : Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Ana odanın duvar örgü tekniği diğer odadan farklıdır. Ana odanın düz dam katmanları kısmen korunmuş, üzerine sundurma bir çatı eklenmiştir. Diğer odaya beşik çatının sonradan eklendiği anlaşılmıştır. Pencere açıklıkları iki odada da ahşap lentolarla geçilmiştir.

Bezeme : Bezemesi yoktur.

Devşirme Malzeme : Devşirme malzeme saptanmamıştır.

Özgünlük ve Sağlık Durumu : Özgün plan ve cephe düzeni korunan yapının mimari öğelerinde kötü derecede hasarlar bulunmaktadır.

Gözlem ve Değerlendirme : Terk edilen ve bakımsızlıktan üst örtüsü yok olan yapının özgün detayları ve mimari bütünlüğünü korumakla birlikte hızlı bir yok olma sürecine girmiştir. Yapılar belgelenmeli ve tescillenerek korunmalıdır.

Hazırlayan : Begüm İŞCANI	s/b foto no :
Arşiv :	dia no :
İlgili Yayın :	digital foto no :
İlgili Yerleşme Envanteri :	çizim no :

Tarih : Mayıs 2016

Şekil L.9 : 114 ve 115 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI	
Yerleşme Adı : Hızırşah		Envanter No : 164 Env. No'lu Yapı	
Yapı Adı : -		Enlem :	
Sokak ve Kapı No : 164 Env. No'lu Yapı		Boylam :	
Taşıyıcı Sistem : Yığma taş		İli : Muğla	
Örtü Türü : Düz damlı		İlçesi : Datça	
Örtü Malzemesi : Toprak (geren)		Ada-Parsel : 243 - 6	
Plan Tipi : Tek odalı, dış avlulu		Yapı Türü : Sıradan konut	
Kat Sayısı : 2 Katlı		Yapım Tarihi : 19. yy sonu	
☐ bodrum ☐ çatı odası		Sağlamlık Durumu : Kötü	
		Kullanım Durumu : Kullanılmıyor	
		su : -	Isınma : Ocak
		☐ kanalizasyon	☐ elektrik ☐ telefon
Genel Tanım :	Yapı eğimli bir arazide yol kenarında yer alır. Batısında ve doğusunda eğimli araziye teraslayan iki dış avlu bulunur. Batısındaki avlu duvarları zemin kotuna kadar yıkılmıştır. Bu avluya bitişik kagir helası bulunur. Yapının kuzeyinde 165 Env. No'lu yapıyla ortak kullandığı sebze meyve bahçesi yer alır. Yapının zemin katı oda, bodrum katı depo olarak düzenlenmiştir. Zemin kat döşemesi yok olsa da döşemeyi taşıyan kirişlerin saplama boşlukları kagir duvarlar üzerinde mevcuttur. Bodrum katın güneydoğusundaki duvarın tamamı toprağa gömülmüştür. Bodrum katta Kuzeybatı cephesine yönelen 15x40 cm ölçülerindeki iki adet menfez dışında herhangi bir açıklık bulunmaz. Bodrum katın duvarları iç mekanda sıvasızdır. Zemin katla bodrum kat arasında bağlantı yoktur. Zemin katın mimari biçimlenişi, köy yerleşiminde sıkça rastlanan ocaklı, tek odalı, dikdörtgen plan şemasıdır. Zemin kata yol kenarındaki kısa cepheden girilir. Giriş kapısının arkasında yüklük izi bulunmaktadır. Girişin karşısındaki kısa cephede ise birer pencere arasında yer alan ocak vardır. Yapının zemin kotunda her iki avluya da pencere açıklığı bulunmaktadır.		
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı 58 cm'dir. Yapının duvar örgü tekniği yerleşimdeki diğer moloz taş örgülerden farklıdır. Taşların arasına kırık tuğlaların yatay istiflendiği moloz taş duvar örgüsü görülen yapının erken dönemde yapıldığı düşünülmektedir. Pencere açıklıkları taş ve ahşap lentolarla geçilmiştir. Zemin kattaki pencereler taş sövelidir. Düz dam katmanları yok olmuştur.		
Bezeme :	Bezemesi yoktur.		
Devşirme Malzeme :	Kuzeybatı cephesinin köşe birleşiminde iki adet üzerinde Yunanca yazılar bulunan taş kullanılmıştır.		
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Zemin kat kotunda Kuzeybatı cephesinin bir kısmı yıkık olsa da plan ve cephe düzeni anlaşılmaktadır. Mimari öğelerinde kötü derecede hasarlar bulunmaktadır.		
Gözlem ve Değerlendirme :	Üst örtüsü yok olan yapının tahribat süreci hızlanmıştır. Yapının içinde çıkan ağaç, korunan duvarların yıkılmasına sebep olmaktadır. Yapı belgelenmeli ve tescillenerek korunmalıdır.		
Hazırlayan :	Begüm İŞCANI	s/b foto no :	
Arşiv :		dia no :	
İlgili Yayın :		digital foto no :	
İlgili Yerleşme Envanteri :		çizim no :	
		Tarih :	Mayıs 2016

Şekil L.10 : 164 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI	
Yerleşme Adı : Hızırşah		Envanter No : 175 Env. No'lu Yapı	
Yapı Adı : -		Enlem :	
Sokak ve Kapı No : 175 Env. No'lu Yapı		Boylam :	
Taşıyıcı Sistem : Yığma taş		İli : Muğla	
Örtü Türü : Düz damlı		İlçesi : Datça	
Örtü Malzemesi : Toprak (geren)		Ada-Parsel : 227 - 7	
Plan Tipi : Kümelenmiş, dış avlulu		Yapı Türü : Sıradan konut	
Kat Sayısı : 2 Katlı		Yapım Tarihi : 19. yy sonu	
☐ bodrum ☐ çatı odası		Sağlamlık Durumu : Kötü	
		Kullanım Durumu : Kullanılmıyor	
		Su : - Isınma : Ocak	
		☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon	
Genel Tanım :	Yapı oldukça eğimli bir araziye oturur. Cepheye yaslanan tek kollu kagir merdivenle kuzeydoğudaki dış avlusuna ulaşılır. Avlunun güneyinde de taş duvarlarla çevrili bahçesi bulunur. Güneyinde de duvarlarının bir kısmı korunmuş olan bir dış avlusu daha vardır. Bodrum katı depo olarak düzenlenmiştir. Bodrum katta kuzeydoğudaki 17x35 cm ölçülerindeki birer menfez dışında açıklık bulunmaz. Bodrum katın duvarları iç mekanda sıvasız bırakılmıştır. Zemin kata dış merdivenlerle ulaşılır. Merdiven sahanlığı dış avlu olarak düzenlenmiştir. Dış avludan ana oda ve diğer odaya dağılım holü olarak düzenlenen bir odaya geçilir. Zemin katın ana odasının duvarlarının bir kısmı korunabilmiştir. Zemin kat döşemesi yok olsa da, döşemeyi taşıyan ahşap kirişlerin saplama boşlukları mevcuttur. Diğer odayla ilgili detaylı ize ulaşılamamıştır.		
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Pencere açıklıkları ana odada taş lentolarla geçilmiştir. Ana odada pencereler taş sövelidir. Düz dam katmanları ve ara kat döşemesi yok olmuştur. Temel sömeli taş duvarlardan 15 cm taşma yapar.		
Bezeme :	Bezemesi yoktur.		
Devşirme Malzeme :	Devşirme malzeme saptanmamıştır.		
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Özgün detaylarının bir kısmı korunan yapının beden duvarlarının büyük bir kısmı yok olduğundan korunmuşluk durumu kötüdür. Mimari öğelerinde kötü derecede hasarlar bulunmaktadır.		
Gözlem ve Değerlendirme :	Terk edilen yapının mimari bütünlüğü çoğunlukla yok olsa da, mimari öğelerinin izleri mevcuttur. Yapı belgelenmeli ve tescillenerek korunmalıdır.		
Hazırlayan :	Begüm İŞCANI	s/b foto no :	
Arşiv :		dia no :	
İlgili Yayın :		digital foto no :	
İlgili Yerleşme Envanteri :		çizim no :	
		Tarih :	Mayıs 2016

Şekil L.11 : 175 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No :	24 Env. No'lu Yapı
Yerleşme Adı : Hızırşah		İli : Muğla		Enlem :	
Yapı Adı : -		İlçesi : Datça		Boylam :	
Sokak ve Kapı No : 24 Env. No'lu Yapı		Ada-Parsel : 228 - 4			
Taşıyıcı Sistem : Yığma taş		Yapı Türü : Sıradan konut			
Örtü Türü : Beşik		Yapım Tarihi : 20. yy sonu			
Örtü Malzemesi : Marsilya		Sağlamlık Durumu : Orta			
Plan Tipi : Tek odalı		Kullanım Durumu : Kullanılmıyor			
Kat Sayısı : 2 Katlı		su : -		Isınma : Ocak	
☐ bodrum ☐ çatı odası		☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon			
Genel Tanım :	Düz bir arsada yer alan yapının sokakla doğrudan ilişkisi yoktur. Parselin kenarında yer alan yapıya bahçesinden girilir. Bahçesinde meyve ağaçları ve su kuyusunun yanı sıra kagir helası ve deposu bulunur. Dış merdivenli, iki katlı ve her iki katı tek odalı olan dikdörtgen planlı bir yapıdır. Zemin ve birinci kat izdüşümleri aynı olmakla birlikte, ocakları birbirinin aksi yönünde yerleştirilmiştir. Zemin kata uzun kenardan girilir. Girişin olduğu servis bölümü değiştirilerek mutfak olarak düzenlenmiş ve ahşap paravan bir duvarla yaşama alanından ayrılmıştır. Yaşama alanının odağında ise birer pencere arasında yer alan bir ocak bulunur. İki kat arasında içeriden bağlantı yoktur. 1. kata, cepheye yaslanan tek kollu kagir merdivenlerle ulaşılır. Terasın ve 1.kat giriş kapısının üzeri sundurma bir çatıyla örtülmüştür. Giriş kapısının arkasında yüklük yer alır. Zemini ahşap kaplıdır. 1.katın pencereleri zemin kata oranla daha büyüktür. Tavanı ise iç mekanda ahşap plakalarla kapatılmıştır.				
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı 54 cm'dir. Katlar arasındaki döşeme kısa kenara paralel sıralanan 8 ahşap kiriş tarafından taşınmaktadır. Pencere açıklıkları ahşap lentolarla geçilmiştir. Çatısı marsilya kiremit kaplı beşik çatıdır.				
Bezeme :	Bezemesi yoktur.				
Devşirme Malzeme :	Devşirme malzeme saptanmamıştır.				
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Özgün detaylarını iyi derecede koruyan yapının mimari öğelerinde basit hasarlar bulunmaktadır. Sağlamlık durumu iyidir.				
Gözlem ve Değerlendirme :	Yapı, terk edilmiş olmasına rağmen büyük oranda mimari kimliğini korumaktadır. Yapı belgelenmeli ve tescillenerek korunmalıdır.				
Hazırlayan :	Begüm İŞCANI	s/b foto no :			
Arşiv :		dia no :			
İlgili Yayın :		digital foto no :			
İlgili Yerleşme Envanteri :		çizim no :			
		Tarih :	Mayıs 2016		

Şekil L.12 : 24 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

TÜRKİYE KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ		YAPI		Envanter No : 147 Env. No'lu Yapı
				Enlem :
				Boylam :
Yerleşme Adı : Hızırşah	İli : Muğla			
Yapı Adı : -	İlçesi : Datça			
Sokak ve Kapı No : 147 Env. No'lu Yapı	Ada-Parsel : 255 - 5			
Taşıyıcı Sistem : Yığma taş	Yapı Türü : Sıradan konut			
Örtü Türü : Beşik	Yapım Tarihi : 20. yy sonu			
Örtü Malzemesi : Marsilya	Sağlamlık Durumu : İyi			
Plan Tipi : Tek odalı	Kullanım Durumu : Kullanılıyor			
Kat Sayısı : 2 Katlı	su : -		Isınma : Ocak	
☐ bodrum ☐ çatı odası	☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon			
Genel Tanım :	İki katlı ve her katında birer oda bulunan yapı, bulunduğu parselin kenarında yer alır. Sokakla doğrudan ilişkisi olmayan yapıya bahçesinden girilir. Bahçesinde kagir helası bulunur. Zemin katla birinci katın izdüşümleri aynıdır. Zemin kata uzun kenardan girilir. Giriş kapısının arkasında gusülhane ve ambar bulunur. Servis bölümünün devamı ise ocak ve pencere açıklıklarının bulunduğu yaşama alanıdır. Birinci katla zemin kat arasında bağlantı yoktur. Birinci kata, yapının cephesine yaslanan tek kollu kagir merdivenlerden ulaşılır. Merdiven sahanlığının üzeri yapının çatısıyla örtülmüştür. Birinci kat yalnızca oda olarak düzenlenmiştir ve köy yerleşiminde yaygın görülen tek odalı plan şemasına sahiptir. Birinci kattaki ocak, zemin kattakinin tam aksi yönündedir ve üç konsol taşla taşınır. Tavan iç mekanda ahşap plakalarla kapatıldığından çatı konstrüksiyonu görülmez. İç mekanda her iki oda da sıvalıdır. Cephede ise kireçle badanalan yapının moloz taş örgüsü görülebilmektedir.			
Yapım Tekniği ve Malzeme :	Yapı yığma moloz taş tekniğinde inşa edilmiştir. Duvar kalınlığı 54 cm'dir. Katlar arasındaki döşeme kısa kenara paralel sıralanan ahşap kirşerle taşınmaktadır. Pencere açıklıkları ahşap lentolarla geçilmiştir. Çatısı marsilya kiremit kaplı beşik çatıdır.			
Bezeme :	Bezemesi yoktur.			
Devşirme Malzeme :	Devşirme malzeme saptanmamıştır.			
Özgünlük ve Sağlamlık Durumu :	Mimari öğelerinde basit hasarlar bulunan yapı iyi derecede korunmuştur. Sağlamlık durumu iyidir.			
Gözlem ve Değerlendirme :	Yapı özgün mimari kimliği ve yapısal bütünlüğünü korumaktadır. Yapı belgelenmeli ve tescillenerek korunmalıdır.			
Hazırlayan : Begüm İŞCANI	s/b foto no :			
Arşiv :	dia no :			
İlgili Yayın :	digital foto no :			
İlgili Yerleşme Envanteri :	çizim no :			
		Tarih : Mayıs 2016		

Şekil L.13 : 147 Env. No'lu Yapının Mimarlık Envanter Fişi.

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Begüm İşcanı
Doğum Tarihi ve Yeri : 11.01.1990, Datça
E-posta : begum.iscani@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2013, Bahçeşehir Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü